

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

REP E R T O R I U M
AKT WIZYTACJI KANONICZNYCH
DAWNEJ ARCHIDIECEZJI GNIEŹNIEŃSKIEJ

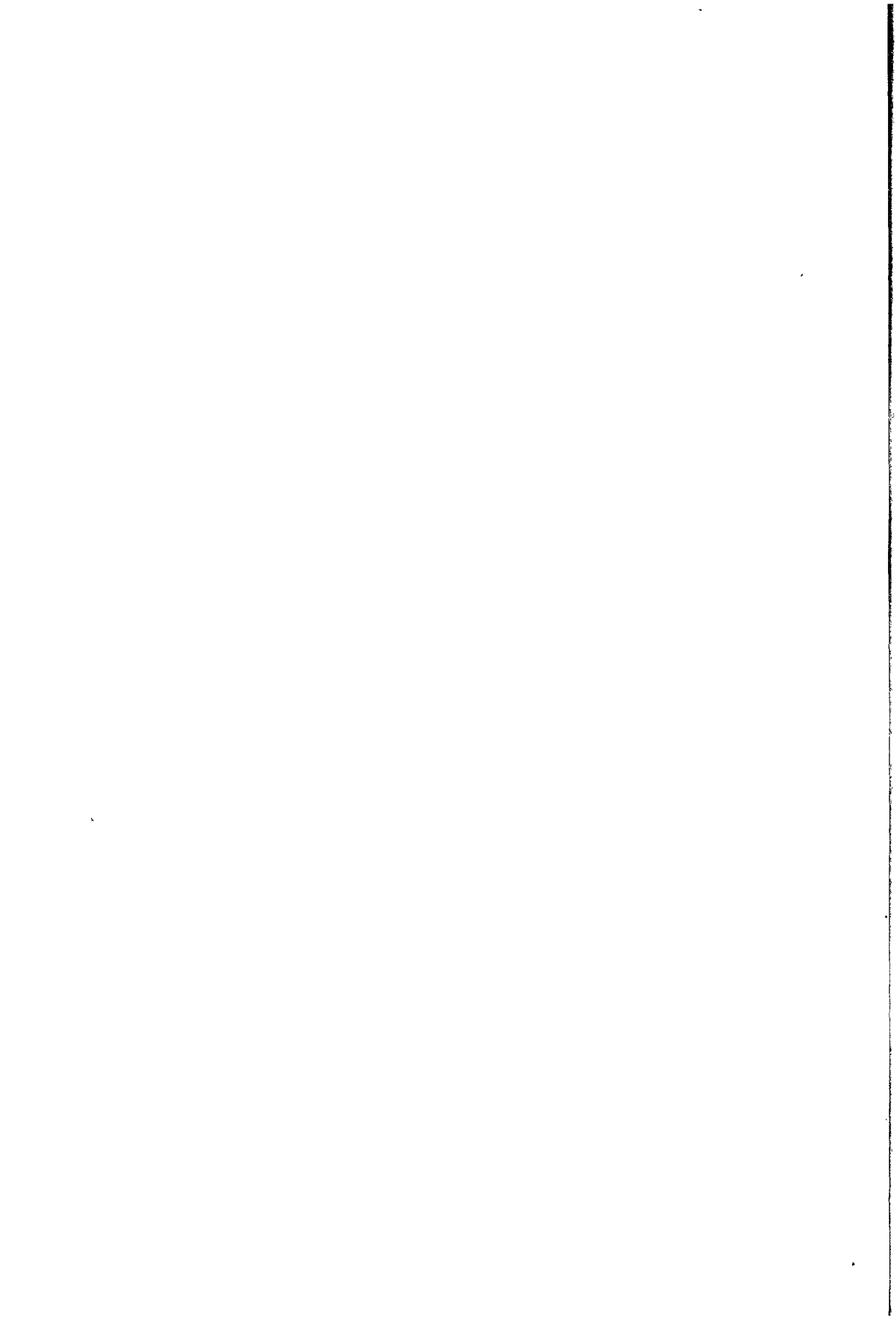
CZĘŚĆ 1

AKTA PRZECHOWYWANE
W ARCHIWUM DIECEZJALNYM WE WŁOCŁAWKU

ZESZYT 4

SYGNATURY 90—144: AKTA Z LAT 1797—1815

LUBLIN 1975

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie ogólne do zeszytu 4	[467]
I. Wizytacje ostatnich pontyfikatów gnieźnieńskich	[467]
II. Najważniejsze elementy formalne i rzeczowe akt 4 odcinka repertorium	[469]
III. Konkordancja sygnatur. Skróty	[472]
1. Konkordancja sygnatur ksiąg 4 zeszytu dzieła	[472]
2. Skróty dodane w 4 odcinku pracy	[473]
Opis i zawartość akt	[476]
Pontyfikat Ignacego Krasickiego 1795—1801	[476]
Pierwsza seria nadzwyczajnych wizytacji dziekańskich, przeprowadzona w latach 1797—1798	[476]
Wprowadzenie do wizytacji serii 1	[476]
Archidiakoniat łączycycki	[482]
90. Szczątki akt wizytacji dekanatu kłodawskiego z roku 1797	[482]
91. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z lat 1797—1798	[483]
92. Resztki akt wizytacji dekanatu zgierskiego z roku 1797	[487]
Archidiakoniat uniejowski	[487]
93. Akta wizytacji dekanatu brzeźnickiego z lat 1797—1798	[487]
94. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z lat 1797—1798	[491]
Terytorium wieluńskie	[497]
95. Akta wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1797	[497]
96. Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z lat 1797—1799	[499]
97. Akta wizytacji dekanatu wieruszowskiego z roku 1797	[503]
Druga seria specjalnych wizytacji dziekańskich, przeprowadzona w roku 1800	[506]
Wprowadzenie do lustracji serii 2	[506]
Archidiakoniat łączycycki	[510]
98. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1800	[510]
Archidiakoniat kaliski	[513]
99. Część akt wizytacji dekanatu kaliskiego z roku 1800	[513]
Archidiakoniat uniejowski	[514]
100. Akta wizytacji dekanatu brzeźnickiego z roku 1800	[514]

101.	Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1800	[517]
	Terytorium wieluńskie	[521]
102.	Akta wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1800	[521]
103.	Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu rudzkiego z roku 1800	[523]
104.	Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu wieruszowskiego z roku 1800	[527]
	Administracja Franciszka Malczewskiego 1801—1805	[529]
	Wprowadzenie do wszystkich serii wizytacji i akt	[529]
	I. Specjalne wizytacje dziekańskie parafii wakujących, przeprowadzone w roku 1801	[530]
105.	Akta wizytacji parafii w archidiakonatach gnieźnieńskim, kaliskim i uniejowskim z roku 1801	[530]
	II. Nadzwyczajne wizytacje dziekańskie, przeprowadzone w archidiecezji w roku 1801	[533]
	Wprowadzenie do tychże wizytacji	[533]
	Archidiakonat uniejowski	[534]
106.	Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1801	[534]
107.	Resztki akt wizytacji (zew. i wew.) dekanatu szadkowskiego z roku 1801	[537]
	Terytorium wieluńskie	[538]
108.	Szczałki akt wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1801	[538]
109.	Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z roku 1801	[539]
110.	Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu wieruszowskiego z roku 1801	[541]
	III. Odpowiedzi parafii i klasztorów na pytania rządu pruskiego, dane w roku 1802	[542]
	Wprowadzenie do poniższej dokumentacji	[542]
	Archidiakonat uniejowski	[543]
111.	Odpowiedzi parafii i klasztorów dekanatu szadkowskiego z roku 1802	[543]
112.	Odpowiedzi parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802	[545]
113.	Odpowiedzi parafii i klasztorów dekanatu warszawskiego z roku 1802	[547]
	IV. Stany parafii i klasztorów archidiecezji (ze szczególnym uwzględnieniem danych demograficznych, spisem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów), przedstawione w roku 1802	[549]
	Wprowadzenie do tych opisów	[549]
	Archidiakonat gnieźnieński	[550]
114.	Szczałki opisów stanu parafii dekanatu zbarskiego z roku 1802	[550]

- Archidiakoniat uniejowski . . . . . [551]
115. Opisy stanu parafii i klasztorów dekanatu szadkowskiego z roku 1802 . . . . . [551]
116. Opisy stanu parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802 . . . . . [554]
117. Opisy stanu parafii i klasztorów dekanatu warckiego z roku 1802 . . . . . [555]
- V. Inwentarze kościelne i beneficjalne parafii z roku 1802 . . . . . [558]
- Wprowadzenie do tychże inwentarzy . . . . . [558]
118. Inwentarze parafialne dekanatu brzeźnickiego z roku 1802 . . . . . [560]
119. Inwentarze parafialne dekanatu krzepickiego z roku 1802 . . . . . [562]
120. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu kutnowskiego z roku 1802 . . . . . [564]
121. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu lutomierskiego z roku 1802 . . . . . [564]
122. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu łowickiego z roku 1802 . . . . . [565]
123. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu radomszczańskiego z roku 1802 . . . . . [566]
124. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu rawskiego z roku 1802 . . . . . [568]
125. Inwentarze parafialne dekanatu rudzkiego z roku 1802 . . . . . [568]
126. Inwentarze parafialne dekanatu skierniewickiego z roku 1802 . . . . . [570]
127. Inwentarze parafialne dekanatu tuszyńskiego z roku 1802 . . . . . [571]
128. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu wieruszowskiego z roku 1802 . . . . . [572]
129. Inwentarze parafialne dekanatu zgierskiego z roku 1802 . . . . . [573]
- VI. Wizytacje urzędów i parafii dziekańskich przez oficjałów około roku 1802 . . . . . [576]
130. Akta wizytacji dziekanów archidiakonatu uniejowskiego z roku 1802 . . . . . [576]
- VII. Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościelne i beneficjalne z okresu rządów Krasickiego i Malczewskiego, a także dawniejsze . . . . . [577]
131. Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościołów i beneficjów środkowej części archidiecezji z lat 1770—1806 . . . . . [577]
- Pontyfikat Ignacego Raczynskiego 1807—1818 . . . . . [583]
- Wprowadzenie ogólne do lustracji Raczynskiego . . . . . [583]
- I. Seria generalnych wizytacji parafii, przeprowadzona (poprzez dekanaty) w latach 1810—1812 . . . . . [583]
- Wprowadzenie do tej grupy wizytacyjnej . . . . . [583]

132. Akta wizytacji dekanatu kaliskiego z lat 1810 i 1812 . . . [586]
133. Akta wizytacji dekanatów rudzkiego (z kolegiatą wieluńską) i wieruszowskiego z lat 1810—1811 . . . . . [592]
134. Akta wizytacji dekanatu sompoleńskiego z roku 1810 . . . [600]
135. Akta wizytacji dekanatów szadkowskiego (z kol. Łaska) i lutomierskiego z roku 1811 . . . . . [605]
136. Akta wizytacji dekanatów tuszyńskiego i radomszczańskiego z lat 1810—1812 . . . . . [614]
137. Akta wizytacji dekanatów uniejowskiego (z kol. uniejowską) i warckiego (z kol. sieradzka) z lat 1810—1812 . . . [624]
- II. Seria generalnych wizytacji kolegiat, odbyta w latach 1810—1811 . . . . . [637]
- Wprowadzenie do poniższej grupy wizytacyjnej . . . [637]
138. Akta wizytacji kolegiaty w Choczu z roku 1811 . . . [639]
139. Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811 . . . [640]
140. Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811 (odpis) . . [643]
141. Akta wizytacji kolegiaty w Łowiczu z roku 1811 . . . [645]
142. Akta wizytacji kolegiaty w Sieradzu z roku 1810 (odpis) . [649]
143. Akta wizytacji kolegiaty w Uniejowie z roku 1811 (odpis) [651]
- III. Seria specjalnych wizytacji dziekańskich, przeprowadzona w parafiach w latach 1815—1816 . . . [653]
- Wprowadzenie do tej grupy wizytacyjnej . . . [653]
144. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1815 . . . [653]

WPROWADZENIE OGÓLNE DO ZESZYTU 4

I. WIZYTACJE OSTATNICH PONTYFIKATÓW GNIEŹNIEŃSKICH

Czwarty odcinek 1 części repertorium omawia (znajdujące się we Włocławku) wizytacje dwóch ostatnich arcybiskupów: Ignacego Krasickiego (1795—1801) i Ignacego Raczyńskiego (1807—1818) oraz administratora archidiecezji — prał. Franciszka Malczewskiego (1801—1805).

A-bp Krasicki — przy pomocy obydwu konsystorzcy gen.: gnieźnieńskiego i łowickiego, a za pośrednictwem dziekanów — przeprowadził dwie serie nadzwyczajnych lustracji parafii w poszcz. dekanatach (syg. 90—104).— Prał. Malczewski — przy podobnej pomocy — odbył kilka analogicznych serii wizytacji na terytorium arcybiskupstwa znajdującego się w zaborach pruskich (poz. 105—131).

Powstała dokumentacja kontrolna z obu tych okresów nie posiada charakteru ściśle wizytacyjnego, zwłaszcza z czasu administracji Malczewskiego. Jednakże za taką ją współcześnie uważano. W następstwie tego Konsystorz Gen. Gnieźnieński oprowizorycznie całą tę produkcję aktową w 3 ogromne klocki archiwalne, które w kilkanaście lat później (1822) przekazał (dla diecezji włocławskiej) Konsystorzowi For. w Kaliszu. Owe materiały wizytacyjne i parawizytacyjne otrzymały w Kaliszu ok. r. 1857 numery 31—32 i 34, a po znalezieniu się po r. 1885 we Włocławku — syg. 191—193.

Obecnie wspomniane materiały pozostawiłem w całości w części zespołu arcybiskupów gnieźnieńskich, w ich serii wizytacyjnej. Cóż bowiem innego miałem zrobić z aktami tylko bliskowizytacyjnymi dawnego Gniezna w obcej diecezji włocławskiej? Atoli z okazji gruntownego ich porządkowania, a następnie repertoriowania przyprowadziłem owe akta do pierwotnego stanu kancelaryjnego, mianowicie do takiej postaci poszcz. haseł, jaką otrzymywała współcz. od dziekanów kuria arcybiskupia lub administratorska, względnie obydwaj konsystorze gen. Na skutek tego z trzech, co prawda olbrzymich, klocków otrzymałem w rezultacie aż 42 rozmaitej objętości jednostki. Przy dokonywaniu tej „rewolucji” nie omieszkaliśmy wszystkie uporządkowane akta oczyścić, wyprostować ich rogi, zakonserwować i oprawić.

Natomiast lustracje pontyfikatu R a c z y ń s k i e g o (syg. 132—144) — generalne parafii poprzez dekanaty oraz archikatedry i kolegiat, a następnie specjalne dziekańskie posiadają charakter ściśle wizytacyjny. One też przy aktualnym porządkowaniu i opracowywaniu zasadniczo nie były dzielone. A-bp Raczyński, wbrew swoim poprzednikom, którzy zaczynali wizytacje od dziekańskich, a kończyli na generalnych, swoją kontrolę archidiecezji rozpoczął właśnie od tych drugich. Może kierował się faktem, że ostatnie wizytacje generalne odbyły się w archidiecezji aż za prym. Poniatowskiego (poz. 84—89), a może liczne serie kontrolne z okresu rządów prał. Malczewskiego poczytał za własne przygotowawcze (czyli dziekańskie) do podjętego przez siebie w r. 1810 cyklu generalnego.

Wizytacje omawianych trzech rządców archidiecezji są przede wszystkim tym do siebie podobne, że odbywały się (utartym już wtenczas) sposobem dawania przez beneficjatorów pisemnej odpowiedzi na dostarczone im przez władzę diecezjalną (za pośrednictwem konsystorza gen., a potem dziekanów) pytania czyli artykuły wiz. Stąd proboszczowie oraz podobni im rządcy instytucji kościelnych są jakby współautorami ówczesnych lustracji a następnie dokumentacji. Z tego powodu wymieniam także ich nazwiska w cz. B kolejnych ksiąg, jak również pieczęcie, ukazujące się wtedy nagminnie, którymi, obok podpisów, uwierzytelniali przygotowane przez siebie materiały.

Przez cały czas rządów a-bpa Krasickiego i większość prał. Malczewskiego tak przeprowadzane w archidiecezji wizytacje, jak też ich akta umieszczam w nin. informatorze po dawnemu archidiaconatami. Dopiero zaś pod koniec dokumentacji Malczewskiego (od syg. 118) i w czasie całych rządów a-bpa Raczyńskiego omawiam jedne i drugie wyłącznie dekanatami. Archidiaconaty bowiem po diecezjach, przynajmniej od Soboru Trydenckiego (1545—1563), stawały się z roku na rok coraz bardziej formalnością, a w ich miejsce nad dekanatami i parafiami rozciągały swą władzę (na przełomie XVIII i XIX w. także w zakresie wizytacji) konsystorze, głównie generalne.

Reorganizacją dekanatów w archidiecezji gnieź. w sensie ich pomnożenia oraz nowego przydziału już nie do archidiaconatów, ale zwiększonej liczby konsystorza (oficjantów) zajmował się pilnie w latach 1787—1788, przy pomocy ks. Grzegorza Zachariasiewicza, a-bp Poniatowski. Różnym projektom w tej sprawie (którym w przyszłości pragnąłbym poświęcić osobną pracę) stanęły na przeszkodzie dwa ostatnie a decydujące rozbiory Polski. Pewne przegrupowania w tym aspekcie można zauważyć w czasie dłuższej administracji F. Malczewskiego, ale znaczniejsze przeobrażenia dokonały się dopiero w pierwszych latach ponty-

fikatu Raczyńskiego. W każdym razie *Schematyzm archidiecezji* z r. 1812 (zred. w 1811) wykazuje już większe przegrupowania dekanatów w archidiaconatach, a co za tym idzie w oficjalatach gen. Nic więc dziwnego, że za Raczyńskiego wizytatorzy kontrolowali parafię dowartościowanymi wtedy dekanatami. Takiemu podziałowi wizytacyjnemu sprzyjał również fakt, że olbrzymia dokumentacja kontrolna parafii owych lat ledwie mogła pomieścić w grubej księdze materiały aktowe z dwóch dekanatów.

Ani prym. Poniatowski, ani chyba także częściowy realizator gęstszych podziałów terytorialnych archidiecezji a-bp Raczyński nie spodziewali się, iż w tak krótkim czasie nastąpi (w r. 1818) utrata większości ziem ich arcybiskupstwa na rzecz sąsiednich diecezji.

Na tym kończę najogólniejszy wstęp do 4 zeszytu mego opracowania. Z tego bowiem względu, że materiał poniżej przedstawiony ujmuję chronologicznie trzema zarządami archidiecezji — wprowadzenia ogólne znajdują się jeszcze kolejno przed Krasickim, Malczewskim i Raczyńskim, następnie, nieco szczegółowsze, przed kolejnymi seriami wizytacyjnymi w owych okresach, w końcu zaś, najszczegółowsze: w uwagach, zamieszczanych w szóstych punktach opisu każdej księgi tego odcinka dzieła.

II. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY FORMALNE I RZECZOWE AKT 4 ODCINKA REPERTORIUM

Zasady wyboru wiadomych elementów z poszczególnych ksiąg pozostają podobne jak w poprzednich zeszytach dzieła. Nawet zostały tu uproszczone odnośnie parawizytacyjnych akt z okresu rządów Krasickiego i Malczewskiego. Z czasu obu wspom. administracji niektóre sygnatury zupełnie nie posiadają poszukiwanych przeze mnie danych, inne zaś mają je w stopniu znikomym. Jedynie w wizytacjach a-bpa Raczyńskiego spotyka się ich większą ilość. W następstwie tego w nin. zestawie nie figurują wszystkie księgi tego zeszytu.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. 91

Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z lat 1797—1798.— Wzm. o bibliotece Norbertanów w Witowie.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. 94

Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z lat 1797—1798.— Zapis o księgozbiórze kościoła par. w Konicpolu i Radomsku.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. 96

Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z lat 1797—1799.— Spisy książek bibliotek kościołów par. w Chotowie, Czarnożyłach i Ożarowie.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **105**

Akta wizytacji parafii w akujących w archidiaconatach gnieźnieńskim, kaliskim i uniejowskim z roku 1801.— Instrukcja wizytacyjna z r. 1801 (6 pytań).

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **106**

Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1801.— Artykuły wiz. z r. 1801 (9 p.).

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **109**

Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z roku 1801.— Instrukcja wiz. z r. 1800 (45 pytań) i 1801 (9 p.).

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **110**

Akta wizytacji dekanatu wieruszowskiego z roku 1801.— Wiz. zew. i wew., artykuły wiz. z r. 1800 i 1801 (9 p.).

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **112**

Odpowiedzi parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802.— Pytania ankiety rządowej.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **113**

Odpowiedzi parafii i klasztorów dekanatu warckiego z roku 1802.— Artykuły do ankiety rządowej.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **114**

Szczałki opisu stanu parafii dekanatu zbarskiego z roku 1802.— Instrukcja wiz. Kons. Gnieź. z r. 1802 (21 p.).

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **116**

Opisy stanu parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802.— Artykuły wiz. Kons. Łow. z r. 1802.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **118**

Inwentarze parafialne dekanatu brzeźnickiego z roku 1802.— Katalog biblioteki kośc. w Wąsoszu, „kanclerz sieradzki” w tyt. prep. z Pajęczna.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **121**

Szczałki inwentarzy parafialnych dekanatu lutomińskiego z roku 1802.— Wzm. o księgozbiórze par. w Pabianicach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **122**

Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu łowickiego z roku 1802.— Zapis. o bibliotece kośc. par. w Złakowie.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **123**

Szczałki inwentarzy parafialnych dekanatu radomszczańskiego z roku 1802.— Wzm. o księgozbiórze par. w Rzejowicach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **125**

Inwentarze parafialne dekanatu rudzkiego z roku 1802.— Zapis. o bibliotece kośc. w Wierzchlasie.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **126**

Inwentarze parafialne dekanatu skierniewickiego z roku 1802.— Wzm. o księgozbiorach par. w Lipcach i Skierniewicach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **129**

Inwentarze parafialne dekanatu zgierskiego z roku 1802.— Zapis. o bibliotece kośc. w Bratoszewicach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **131**

Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościołów i beneficjów środkowej części archidiecezji z lat 1770—1806.— Wzm. o księgozbiorze kośc. par. w Koniecpolu, spis książek po kaznodzei w Skierniewicach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **132**

Akta wizytacji dekanatu kaliskiego z lat 1810 i 1812.— Wiz. generalna; katalogi biblioteki pobenedyktyńskiej w Kościelnej Wsi oraz kościołów par. w Rososzycy i Skalmierzycach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **133**

Akta wizytacji dekanatów rudzkiego i wieruszowskiego z lat 1810—1811.— Wiz. gen., w dek. rudz. występuje kol. wieluńska; spisy książek kośc. par. w Chotowie, Czarnożyłach i Ożarowie oraz biblioteki kapitulnej w Wieluniu.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **134**

Akta wizytacji dekanatu sompoleńskiego z roku 1810.— Wiz. gen.; wykaz książek kośc. par. w Brdowie, spis zwiz. parafii.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **135**

Akta wizytacji dekanatów szadkowskiego i lutomierskiego z roku 1811.— Wiz. gen., w dek. szad. znajduje się kol. łaska; katalog bibliotek kośc. par. w Krzeczowie i Pabianicach oraz kap. w Łasku.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **136**

Akta wizytacji dekanatów tuszyńskiego i radomszczańskiego z lat 1810—1812.— Wiz. gen.; wykazy bibliotek kośc. par. w Bogdanowie (dek. tusz.) oraz w Dąbrowie, Koniecpolu, Maluszyne (prob.), tudzież paulińskiej w Wielgomłynach.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **137**

Akta wizytacji dekanatów uniejowskiego i warckiego z lat 1810—1812.— Wiz. gen., w dek. uniej. mieści się kol. tejże nazwy, a w dek. warc. — sieradzka; akty rozpoczęcia wiz. kolegiat, wiz. urzędów dziek., wzm. o bibliotekach kap. w Uniejowie i Sieradzu, katalog księgozbioru kośc. par. w Stolcu, wykaz zwiz. parafii.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **138**

Akta wizytacji kolegiaty w Choczcu z roku 1811.— Wiz. gen.; katalog książek biblioteki kap.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **139**

Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811.— Wiz. gen.; wszystkie dokumenty związane z formą odbywania wiz., łącznie z podwójnymi artykułami, fałszywa inform. o bibliotece kap., spis rzeczy.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **140**

Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811 (odpis).— Uwagi jak w poz. 139.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **141**

Akta wizytacji kolegiaty w Łowiczu z roku 1811.— Wiz. gen.; statuty i daw. dekrety ref. dla kapituły, 3 różne nominacje wizytatora, opis przebiegu lustracji, wzm. o katalogu biblioteki kap., wiele piecz.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **142**

Akta wizytacji kolegiaty w Sieradzu z roku 1810 (odpis).— Wiz. gen.; treść skróc., zapis o bibliotece kap., dekret ref.— Por. w poz. 137.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **143**

Akta wizytacji kolegiaty w Uniejowie z roku 1811 (odpis).— Wiz. gen.; wzm. o bibliotece kap.— Por. w poz. 137.

[Syg. akt.] AAG. Wiz. **144**

Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1815.— Dziek. wiz. nadzw.; wprowadzenia dziekańskie przed opisami poszcz. parafii.

III. KONKORDANCJA SYGNATUR. SKRÓTY

1. KONKORDANCJA SYGNATUR KSIĄG 4 ZESZYTU DZIEŁA

Uwagi na temat dróg, wiodących opisane akta wizytacyjne gnieźnieńskie do Włocławka, oraz konkordancji sygnatur tychże są takie same, jak w poprzednich odcinkach informatora.

Syg. aktualna	Syg. Chodyńskiego	Syg. Kons. Kal.	Drogi prowadzące akta do Włocławka
AAG. Wiz. 90— 131	191—193	№ 31, 32, 34	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 132	—	—	— w r. 1873 z Gniezna do Włocławka
AAG. Wiz. 133	196	№ 29	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 134	194	№ 30	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka

AAG. Wiz. 135	197	№ 48	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 136	195	№ 28	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 137	198	№ 27	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 138	—	—	— w r. 1973 z Gniezna do Włocławka
AAG. Wiz. 139	—	—	— w r. 1973 z Gniezna do Włocławka
AAG. Wiz. 140	—	—	— ok. r. 1949 z Kalisza do Włocławka
AAG. Wiz. 141	125	№ 9	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka
AAG. Wiz. 142	127cz.	—	— przed r. 1939 z Sieradza do Włocławka
AAG. Wiz. 143	72	—	— pod kon. XIX w. z Uniejowa do Włocławka
AAG. Wiz. 144	199cz.	—	— w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, po 1885 do Włocławka

2. SKRÓTY DODANE W 4 ODCINKU PRACY

Poniższy słownik skrótów jest uzupełnieniem wykazów podanych w trzech pierwszych zeszytach tego opracowania. W niniejszym odcinku repertorium posługuję się zarówno nim, jak też trzema poprzednimi zestawami. Jak w 2 i 3 zeszycie dzieła również tutaj podciągnięcia nowych terminów rzeczownikowych i przymiotnikowych pod poprzednio stosowane skróty melduję za pomocą (uz.).

arch. (uz.) — archanioł, archiwalny, archiwum	dep. — departament, deputowany
arcyb. — arcybiskupi (przym.)	dioc. — dioecesis
ark. — arkusz	dom. — dominikanin
atr. — atrament, atramentowy	dzierż. — dzierżawca
benef. — beneficium, beneficjalny, beneficjum	ekon. (uz.) — ekonom, ekonomia, ekonomiczny
bern. (uz.) — bernardyn, bernardyński	etc. — et cetera
brzeźn. — brzeźnicki	ewent. — ewentualnie, ewentualny
burm. — burmistrz	f. (uz.) — fasciculus, fundusz, fundum
bydg. — bydgoski	fil. (uz.) — filia, filialny, filozofia
chrześć. — chrześcijański	fol. — foliał, foliałowy
cyst. — cysterka, cysters	franc. (uz.) — franciszkanin, franciszkanka, franciszkański
cyw. — cywilny	gm. — gmina
częst. — częstochowski	gost. — gostyniński
d. (uz.) — dawny, die, dnia, dniem	grem. — gremialny
dat. (uz.) — data, datacja, datowany	grzeb. — grzebalny
del. — delegat, delegowany	gward. — gwardian
	het. — hetman

- hist. — historicus, historyczny
 ink. (uz.) — inkorporacja, inkorporować, inkorporowany
 kap. (uz.) — kapelan, kapitulny, kapituła
 karm. — karmelita
 kasz. (uz.) — kasztelan, kasztelanía, kasztelanostwo, kasztelanowa
 kaw. — kawaler
 kazn. — kaznodzieja
 komis. — komisarz
 kon. (uz.) — koniec, koniński
 konar. — konarski
 kons. (uz.) — konsekrować, konsekrowany, konsystorski, konsystorz
 kop. — kopia
 krzep. — krzepicki
 krzyż. — krzyżyk
 kurz. — kurzelowski
 lit. (uz.) — litera, litewski
 liturg. — liturgiczny
 łącz. — łącznie
 mac. — macierzysty
 mansj. — mansjonaria, mansjonarz
 miech. (uz.) — miechowita, miechowski
 mon. — monogram
 mstow. — mstowski
 n. — następny
 naz. — nazywany
 nb. — nota bene
 NDAP — Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych
 nowogr. — nowogrodzki
 num. — numerowany
 nunc. — nuncjusz
 o. — ojciec
 obwar. — obwarować, obwarowany
 odnoś. — odnośnie
 odp. — odpis
 odwr. — odwrotnie, odwrócony
 oł. — ołówek, ołówkowy
 ołt. — ołtarz, ołtarzysta
 op. (uz.) — opactwo, opat, opatka
 ost. — ostatni
 ostrz. — ostrzeszowski
 państw. — państwowy
 patr. — patron
 paul. — paulin
 p-dziek. — poddziekan(i)
 pełnom. — pełnomocnik
 pers. — personalny
 pij. — pijar
 p.o. — pełniący obowiązki
 podp. — podpis, podpisać, podpisany
 podpref. — podprefekt
 pok. — pokój
 pom. (uz.) — pomiędzy, pomocniczy, pomorski
 pont. — pontyfikat
 pośr. — pośrednio
 poświad. — poświadczenie, poświadczony, poświadczyć
 potw. — potwierdzić, potwierdzony
 pow. — powiat
 premons. — premonstratens
 prez. — prezydent
 prezb. — prezbiterium
 prok. — prokurator
 przeb. — przebudować, przebudowany
 przeł. — przełęcz, przełom
 przew. — przeważnie
 przyw. — przywilej
 pułt. — pułtusi
 radoms. — radomszczański
 rel. — religijny
 reper. — reperacja
 rez. — rezydent
 rod. — rodowy
 sam. — samostny
 sand. — sandomierski
 schol. — scholastyk
 sekr. — sekretarz
 sen. — senior
 skat. — skatalogowany
 somp. — sompoleński
 sprost. — sprostowanie
 stol. (uz.) — stolnik, stolnikostwo, stolnikowa
 sul. — sulejowski
 świad. — świadek
 świec. — świecki
 teol. — teologia, teologiczny
 tusz. — tuszowy, tuszyński
 tymcz. — tymczasowy
 tyt. (uz.) — tytułatura, tytuł
 tzn. — to znaczy
 udz. — udzielić, udzielony
 upos. — uposażać, uposażenie, uposażony

urz. — urząd
vid. — vidimatus
wak. — wakować, wakujący
warm. — warmiński
warsz. — warszawski
w-dziek. — wicedziekan
weryf. — weryfikacja
wiad. — wiadomość
wid. (uz.) — widawski, widoczny
wier. — wieruszowski
wit. — witowski
Wlad. — Wladislaviensis
wolb. — wolborski
wprow. — wprowadzać, wprowadzony
wsch. — wschowski, wschód
wycis. — wyciskany
wyj. — wyjęty
wykr. — wykruszony

wyprost. — wyprostowany
zadz. — zadzimski
zag. — zaginiony
zak. (uz.) — zakon, zakonnik, zakon-
ny
zał. — załączenie, załącznik, załączony
zapis. (uz.) — zapisać, zapisanie, za-
pisany, zapiska
zarz. (uz.) — zarząd, zarządca, zarzą-
dzać, zarządzany, zarządzenie
zast. — zastępca, zastępować, zastęp-
stwo
zastrz. — zastrzeżenie
zatw. — zatwierdzić, zatwierdzony
zaw. — zawarty
zdział. — działy
zest. — zestawiać, zestawiony
zred. — zredagowany

OPIS I ZAWARTOŚĆ AKT

PONTYFIKAT IGNACEGO KRASICKIEGO 1795—1801

Materiały poniżej omawiane są nie tylko charakteru ściśle wizytacyjnego czyli kontrolnego, lecz także administracyjnego. leżącego w gestii konsystorza generalnych archidiecezji: gnieźnieńskiego i łowickiego. Spostrzeżenie to odnosi się jeszcze bardziej do dokumentacji pozostawionej przez administratora archidiecezji F. Malczewskiego. Ponieważ archiwum tutejsze nie posiada akt wspomnianych konsystorza, nie mogło być mowy o ulokowaniu obecnie przeze mnie pewnej części tychże materiałów w obrębie ich zespołów, ale wypadło zostawić je w serii repertoriowanych akt wizytacyjnych, z którą zresztą zostały one wydane w latach 1821—1822 przez Konsystorz Gen. Gnieźnieński do Kalisza.

Z okresu rządów Krasickiego ocalała w znacznej części dokumentacja różnowizytacyjna, pozostała po dwóch seriach ekstraordynaryjnych lustracji dziekańskich z l. 1797—1798 i z r. 1800.

PIERWSZA SERIA NADZWYCZAJNYCH WIZYTACJI DZIEKAŃSKICH, PRZEPROWADZONA W LATACH 1797—1798

WPROWADZENIE DO WIZYTACJI SERII I

Specjalne wizytacje dekanatów, przeprowadzone przez właściwych dziekanów, odbyły się prawdop. w całej archidiecezji, a więc również na obszarze archidiaconatu kurzelowskiego, zabranego przez Austrię w III rozbiórce kraju. Do takiego mniemania upoważnia fakt, że rząd austriacki dopiero w r. 1801 podjął kroki odnośnie utworzenia diecezji kieleckiej, w skład której wszedł w 1805 a-diak. kurzelowski.

Krasicki nakazał wizytowanie arcybiskupstwa bezpośrednio przez

swoją kancelarię zadworną lub pośrednio przez oba konsystorze gen. Ani zarządzenia wizytacyjnego zw. procesem, ani związanych z nim punktów wiz. nie znamy. Akta działalności tego arcybiskupa i Konsystorza Łowickiego uległy pożarowi w r. 1944. Można by ich poszukiwać jedynie w Gnieźnie, w aktach tamt. konsystorza.

Dokumentacja pierwszej serii lustracji dziekańskich informuje, że Krasicki osobiście (tzn. przez swą kurie) nakazał odbycie wizytacji (syg. 90 s. 3; 91 s. 87, 159; 92 s. 3; 93 s. 65; 94 s. 143, 165; 95 s. 15; 96 s. 57). Na innych miejscach (poz. 94 s. 19, 253; 96 s. 79) powiedziano, że lustrację zarządził Konsystorz Łowicki. Instrukcję wiz. miał wydać już to sam arcybiskup (syg. 93 s. 65), już to Konsystorz w Łowiczu (poz. 94 s. 193, 287). Atoli żadna z ksiąg nin. grupy nie zawiera wpisu tych punktów. W praktyce nie ma to większego znaczenia, czy tymi sprawami zajmowała się kancelaria Krasickiego, czy jego oficjałowie gen.

Seria pierwsza, o której mowa, charakterem swym prawie nie przypomina dawniejszych wizytacji dziekańskich z okresu rządów a-bpów W. Łubieńskiego, Podoskiego, Ostrowskiego i Poniatowskiego, składających się z normalnych opisów, a tym bardziej lustracji z czasu administracji prał. Miaskowskiego (por. syg. 16), posiadającej także dekrety ref. Nie znana tu instrukcja wiz. można próbować odtworzyć np. na podstawie poz. 91—92. Odpowiedzi dawane na nią, a zatem także uprzednio pytania dotyczą tylko stanu kościołów i beneficjów oraz zawierają inwentarze kościelne i beneficjalne. Jedynie na początku niektórych rękopisów znajdują się ogólniejsze ujęcia historyczne.

Inwentarze te (odpowiedzi) redagowali poszczególni beneficjaci, którzy podpisywali je i stemplowali pieczęciami par. Dziekani je weryfikowali podpisem i pieczęcią dek. Dziek. radoms. Jankowski nie używał pieczęci; podobnie rzadko który proboszcz z jego kondekanałnych (syg. 94). Dziek. krzep. Wolski nie miał pieczęci dek., ale posługiwał się pieczęcią par. Krzepice, zarządzaną nie przez siebie, lecz Kanoników Reg. Lat. (poz. 95). Raz tylko powiedziano (syg. 97 s. 79), że dziek. wier. Sosienka uwierzytelniał akta tej lustracji nadzw. w czasie wizytacji rocznej, zwykłej, z której dokumentacji nie posiadamy. Oprócz proboszczów czasem akta te podpisywali i pieczętowali kolatorzy, komisarze świeccy, członkowie magistratów i gmin wiejskich — również „ręką prowadzoną” i krzyżykami. Odciski pieczętne są tu przeważnie lakowe, a zatem narażone na dalsze niszczenie, rzadziej opłatkowe i wyciskane na sucho. Z tego powodu, że akta te sporządzali beneficjaci, którzy dzięki

zastosowaniu nowej metody wytwarzania dokumentacji wizytacyjnej są jakby jej współautorami, w treści kolejnych ksiąg (B) zamieszczam ich nazwiska.

W każdym razie omawiane ledwo parawizytacyjne materiały uchodziły w oczach władz archidiecezji za akta lustracji dziekańskiej (poz. 91, zwł. 93 i 94; 96 s. 163). Z tego względu i my musimy je za takie uważać.

Realizacja tej serii wizytacji była przewidziana na jesień 1797 r. W niektórych jednak dekanatach przeciągnęła się do wiosny r. 1798, a w dek. rudzkim (z powodu opieszałości wikariuszy kolegiaty wieluńskiej) i w dek. Trójcy Św. w Gnieźnie aż do 1799.

Jak wiadomo, wizytacje tej serii były przeprowadzane dekanatami przez właściwych dziekanów. Z centralnych władz archidiecezji nie mieli tu żadnego udziału archidiakoni, będący od poł. XVII w. urzędnikami bez jurysdykcji nad dekanatami i parafiami. Także terytoria kiedyś ściśle im podległe — archidiakonaty, które ciągle nasi historycy uważają za coś znaczącego w tym aspekcie, od przeł. XVI i XVII w. stały się tylko podziałami tradycyjnymi.

Już dobrze przed soborem trydenckim (1545—1563), a po nim na pewno, władzę administracyjną nad dekanatami i parafiami objęły (w imieniu arcybiskupów) konsystorze. Jednak konsystorze foralne, których w tym czasie było w archidiecezji ok. 10, w XVIII stuleciu bardzo straciły na znaczeniu. Istotnymi w zarządzie diecezjalnym były konsystorze generalne — gnieźnieński, a zwł. łowicki, tak ze względu na rezydencję prymasów na przestrzeni XVI—XVIII w. w tamt. okolicach (Łowicz, Skierniewice, Warszawa), jak też na rozleglejszy obszar poddany jego oficjałom. To one za pontyfikatu Krasickiego wysyłały do dziekanów polecenia wizytacyjne z instrukcjami i odbierały potem od nich wykonaną dokumentację w tym względzie.

Zarówno archidiakonaty (tradycyjnie), jak i oficjałaty (zmiennie) dzieliły się na dekanaty. Jeżeli jednak w skład archidiakonatu wchodziły całe dekanaty, to oficjałaty — z reguły o połowę liczniejsze a zatem mniejsze od nich — obejmowały również części pewnych dekanatów.— Z tego powodu, że nie mamy prac o oficjałatach gnieźnieńskich i ich konsystorzach, nie znamy dokładniej nawet ich zasięgu terenowego nad dekanatami oraz w stosunku do archidiakonatów. To smutne stwierdzenie odnosi się szczeg. do oficjałatów okręgowych. W przeciwieństwie do archidiakonatów — konsystorzy i zasięgu oficjałatów nie wymieniają ani statuty synodów archidiecezji, ani jej najstarsze schematyzmy. Stąd sam przebieg wizytacji za Krasickiego, jak też procent ich zachowania muszę opisywać czczymi już wtedy, ale

podanymi w treści synodu a-bpa Weżyka z r. 1628 i S. Szembeka w 1720 oraz w schematyzmach do l. 1818—1821 archidiakonatami.

O tyle to będzie zgodne z rzeczywistością, że nowe rozmieszczenie dekanatów w oficjalatach, a tym samym w jakiś sposób także w archidiakonatach, zaplanowane przez kancelarię zadworną prym. Poniatowskiego w l. 1787—1788 (o czym będzie szerzej poniżej), zostało po części zrealizowane dopiero za rządów a-bpa Raczyńskiego. Ważnym dowodem jest tu fakt, że dek. radomszczański figuruje w aktach drugiej serii wizytacji Krasickiego z r. 1800 ciągle jeszcze w a-diak. uniejowskim (rps 101) i dopiero w schematyzmie z r. 1812 znajdzie się na stałe w łowickim. Omawiając więc obie serie lustracji czasu Krasickiego archidiakonatami, przypomnę tu ich precedencję wg synodów z l. 1628 i 1720 — mianowicie: gnieźnieński, łęczycki, łowicki, kaliski, uniejowski, jego terytorium wieluńskie, kurzelowski i kamieński. Idąc zaś uświęconą przez tradycję ważnością archidiakonatów, dekanaty w nich wymieniam i opisuję alfabetycznie. Atoli ówczesnym stosunkom bardziej odpowiadałoby rejestrowanie tych akt oficjalatami.

Przypuszczając, że pierwsza seria wizytacji została przeprowadzona w całej archidiecezji, przyjdzie następnie stwierdzić stosunkowo mały procent jej zachowania. Naprzód z terenu a-diak. gnieźnieńskiego w samym Gnieźnie przechowują się akta dekanatów: gnieźnieńskiego Św. Trójcy, dopiero z r. 1799, w dwóch egz. (E 27a i b), gnieźnieńskiego św. Piotra i Pawła, rogowskiego i łekneńskiego z r. 1798 (E 25), konińskiego, nie wydane w 1822 do Kalisza (w kločku E 31); z a-diak. uniejowskiego — dek. lutomińskiego i szadkowskiego, również nie przekazane wtenczas Kaliszowi (E 24b).

Do Kalisza wydało Gniezno materiały wiz. przeznaczone dla swych biskupstw sukcesyjnych w Królestwie Pol. — a-diec. warszawskiej oraz diec. kaliskiej (włocławskiej) i sandomierskiej. Konsystorz Gen. Kaliski odesłał materiały z większości a-diak. łęczyckiego, całego łowickiego i ewent. kurzelowskiego (dla Sandomierza) do Warszawy, gdzie uległy pożarowi w r. 1944.

Spis akt Konsystorza Kal. z r. 1857 melduje późno, iż otrzymał z Gniezna akta wiz. kościołów dek. wieruszowskiego, krzepickiego i rudzkiego (№ 31), radomszczańskiego (№ 32) oraz brzeźnickiego i tuszyńskiego (№ 34), wszystkie z l. 1797—1803 tj. z okresu rządów Krasickiego i Malczewskiego. Inwentarz ks. Chodyńskiego sprzed r. 1918, nazywając owe 3 olbrzymie kločki arch. ogólnie „wiz. dziek. kościołów a-diec. gnieź”, skwitował je sygn. 191—193.

Po rozłożeniu zawartości owych trzech magazynów na parafie, a następnie ulokowaniu parafii alf. w dekanatach i tych ostatnich w seriach,

w pierwszej serii lustracji kan. Krasickiego znalazłem, oprócz wymienionych w spisie kaliskim z r. 1857 dekanatów, jeszcze szczątki akt dek. kłodawskiego i zgierskiego' (z a-diak. łęczyckiego). Wskutek tego w 4 zeszytach repertorium omawiana seria wiz. reprezentowana jest, w większym lub mniejszym stopniu, aktami: z a-diak. łęczyckiego — dek. kłodawskiego (syg. 90), tuszyńskiego (91) i zgierskiego (92); z a-diak. uniejowskiego — dek. brzeźnickiego (poz. 93) i radomszczańskiego (94); z ter. wieluńskiego — dek. krzepickiego (rps 95), rudzkiego (96) i wieruszowskiego (97).

Akta dekanatów a-diak. uniejowskiego i ter. wieluńskiego oraz dek. tuszyńskiego z a-diak. łęczyckiego stanowią główny trzon aktualnego zasobu tut. archiwum nie tylko odnośnie pierwszej serii lustracji Krasickiego, ale i drugiej, jak również liczniejszych grup z czasu administracji Malczewskiego. Dublety tych akt wydałem w r. 1949 Archiwum Diec. w Częstochowie, a jakich parafii one dotyczą — opowiem przy repertoriowaniu 3 części dzieła, opisywanego m.in. z tamt. zasobu.

To zadziwiające, że ani w Gnieźnie, ani we Włocławku nie ma akt tej serii wiz. dot. dekanatów z a-diak. kaliskiego. Także nie znajdujemy w Gnieźnie materiałów wiz. z a-diak. kamieńskiego; wypadnie później rozejrzeć się za nimi w Pelplinie.

Rozbijając 3 wspomniane klocki arch. na okresy rządów Krasickiego i Malczewskiego, a dalej na serie wiz. i dekanaty — jak z jednej strony namnożyłem nowych, nieraz bardzo cienkich ksiąg i poszytów, tak z drugiej przywróciłem je do stanu pierwotnego, jaki mianowicie posiadały, kiedy były wytworzone i ułożone w kancelariach dziekańskich, przed odesłaniem ich do konsystorza gen. Rozumie się, że rzadko w którym dekanacie ocalała pierwotna zawartość aktowa. Na skutek przywrócenia przeze mnie owym aktom przynależności kancelaryjnej, stały się one przejrzyste przy porządkowaniu, obecnym opracowaniu i wreszcie udostępnianiu.

W czasie porządkowania tych materiałów — długiego, mozolnego i kosztownego — oczyszczono b. dokładnie wszystkie akta, wyreperowano współczesnym papierem i laminatem (najbardziej syg. 96), spaginowano i oprawiono w płótno. A chociaż to materiał raczej drugorzędnej wartości historycznej, nie żał owych zabiegów, jako że mamy tu do czynienia właściwie ze szczątkami bogatej kiedyś poli wizytacyjnej spuścizny zarówno a-bpa Krasickiego, jak i adm. Malczewskiego.

Z powodu podziału owych trzech olbrzymich ksiąg na kilkadziesiąt oryginalnych poszytów, nie mogło być mowy o podawaniu daw-

nych sygnatur — kaliskiej i Chodyńskiego w 5 p. opisu (A) kolejnych jednostek. Po prostu nie ma tego punktu w opisie ksiąg za rządów Krasickiego (poz. 90—104) i Malczewskiego (rps 105—131). Uwzględniam go tylko w nin. wprowadzeniu i przedtem w konkordancji sygnatur.— Ponieważ tytuły wszystkich tych ksiąg (90—131) pochodzą ode mnie, nie figuruje również w kolejnych ich opisach element 3 (daty krańcowe), które są uwidocznione w tychże nagłówkach.

Akta obu serii lustracji Krasickiego i kilku Malczewskiego wspominają sporadycznie, że proboszczowie tych czasów sporządzali dokumentację zarówno inwentaryzacyjną, jak też wizytacyjną (odpowiedzi na punkty) zasadniczo w trzech egzemplarzach, z których jeden zostawał w archiwach parafialnych, a dwa zabierali dziekani, lokując znowu drugie egz. w swoich kancelariach, trzecie zaś wysyłając do konsystorzy gen. w Gnieźnie i Łowiczu.— Nie zawsze da się ustalić, z którym egzemplarzem mamy tu do czynienia, w zasadzie jednak z konsystorskim, przeznaczonym dla centrali diecezjalnej. W poz. 93 na s. 63 zanotowano: „Opis. Ad. celsissimum principem” — do, dla a-bpa Krasickiego; właściwie to pewnie dla jego konsystorza gen. w Łowiczu (z dek. brzeźnickiego). W rpsie 96 na s. 57 powiedziano, że akta te będą przeznaczone dla kancelarii zadwornej Krasickiego; ta przecież mogła je przekazać Konsystorzowi Łowickiemu (albowiem pochodziły z dek. rudzkiego).— Tym bardziej trudno nam teraz powiedzieć, ile z tych materiałów wiz. ocalało dotąd w archiwach dekanalnych i parafialnych d. archidiecezji gnieź.

Ponieważ omawiane akta wytworzyli dziekani przy udziale proboszczów, różny jest ich format i jakość papieru, rozmaita staranność pisma i objętość opracowań, różna wartość źródłowa tych przekazów. Na plus dla treści tych materiałów mogła wpłynąć duża liczba ich autorów, a na minus niedoświadczenie, czy nawet niedbałość niektórych.— Wszystkie jednostki archiwalne są formatu in folio (2°); format zwykły posiada syg. 92, większy poz. 90: różnego formatu — większego i mniejszego — są księgi 91, 93—97.— Znaki wodne figurują na papierze wszystkich poszytów.— Wszystkie akta tej serii wiz. zostały zredagowane w j. polskim.

Spośród ważniejszej treści, zawartej w rpsach 90—97, można wskazać na odwiedziny kościoła par. w Gidlach (dek. radoms.) przez a-bpa Krasickiego w dniu 18 VIII 1796. Przy tej okazji podano drugie jego imię — Błażej (syg. 94 s. 81), prawie nie znane historykom.

W teźże księdze na s. 59 powiedziano, że par. Dmenin leży „w Territorium Łowickim” — zamiast oznajmić, iż znajduje się w zasięgu władzy Konsystorza Łowickiego.

W poz. 93 na s. 39 wspomina się o oficjalacie for. w Radomsku pod r. 1644.

Liczne sumariusze dokumentów par., np. w poz. 94, 97, uwzględniają również dekrety ref. wizytacji poprzednich, w ich liczbie dla nas zaginionych. W syg. 97 na s. 8 i 33 jest mowa o zag. lustracji gen. ter. wieluńskiego, dok. w r. 1711 przez prał. Kazimierza Zygmunta Oyrzyńskiego. Rps 96 na s. 74 nazywa wizytację gen., odbytą w r. 1780 w ter. wieluńskim przez kan. Gałęskiego i Chrzanowskiego (ks. 76) „garnyszowską”, jako że stanowi ona dokończenie lustracji zaczętej w 1779 przez bpa Garnysza (poz. 74—75). Na tej samej str. jest mowa o starszych, niż obecnie rejestrowane, wizytacjach dziekańskich dek. rudzkiego. Prawie wszędzie po parafiach spotyka się odpisy z *Liber beneficiorum* Łaskiego.

Wzmianki o większych bibliotekach kościelnych zanotowano w Koniecpolu — 635 książek (syg. 94 s. 156) i Radomsku — 81 dzieł (tamże s. 231). Niefachowe katalogi książek wpisano do akt w Chotowie, Czarnożyłach i Ożarowie (poz. 96 s. 9—11, 28—29, 104—105). W całej serii wizytacyjnej liczne pieczęcie.

Spotyka się też w owych burzliwych czasach zapiski o okradaniu kościołów (np. rps 94).

Na tym kończę wprowadzenie, i tak przydługie, do nin. serii akt wiz. z czasu rządów Krasickiego. Pewne objaśnienia na ten temat znalazły się już chyba we wprowadzeniach ogólnych do trzech poprzednich zeszytów mego dzieła. Zresztą prawie wszystko, co potrzeba wiedzieć o tych księgach i ważniejszej ich treści, znajdzie czytelnik w każdej pozycji archiwalnej, w 6 p. jej opisu pt. uwagi, które stanowią szczególne wstępy do kolejnych rękopisów.

Uwagi tu wypowiedziane będą częściowo aktualne także dla drugiej serii lustracji a-bpa Krasickiego oraz dla ogółu materiałów z okresu administracji prał. Malczewskiego.

ARCHIDIAKONAT ŁĘCZYCKI

90

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 90.**

[2. Tyt. nad.] Szczątki akt nadzwyczajnej wizytacji dziekańskiej **Dekanatu Kłodawskiego**, przeprowadzonej w roku **1797** (z nakazu arcybisku-

pa Ignacego Krasickiego²⁰⁸) przez miejscowego dziekana Wincentego Wojciechowskiego²⁰⁹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,4×20,3 cm).— Stron (świeżo policzb.) 6; s. 2 czysta.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Objasnienia znajdujące się we wstępie ogólnym do wizytacji nin. serii (za rządów Krasickiego) oraz w paralelnym do tego elemencie opisu syg. 91 odnoszą się w istocie również do tej pozycji.— Nagłówek w p. B wyraźnie nazywa akta wizytacją dziekańską, poleconą przez arcybiskupa.— Być może, iż podniszczone 2 karty akt nin. sygnatury pochodzą nie z zasobu archiwalnego wydanego w r. 1822 diec. kujawsko-kaliskiej przez Gniezno (akta odesłane właściwemu konsystorzowi), ale z materiałów przewidzianych w r. 1797 przez dziek. Wojciechowskiego dla par. Borysławice.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opisanie stanu kościoła y przy nim beneficium borysławskiego z rozkazu j.o. imć xięcia podczas wizyty dekanalney przez wjx. Wincentego Wojciechowskiego, proboszcza krosniewskiego, dziekana kłodawskiego d. 24 listopada roku 1797 uczynione” s. 3—6:
— Wieś; kościół pw. Wniebowzięcia NMP s. 3.
— Opis bez zakończenia i uwierzytelnienia.

91

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 91.**

[2. Tyt. nad.] Akta specjalnej wizytacji dziekańskiej **Dekanatu Tuszyńskiego**, przeprowadzonej w latach **1797—1798** (z polecenia arcybiskupa Ignacego Krasickiego²¹⁰) przez miejscowego dziekana Józefa Miniszewskiego²¹¹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,8 i mniej × 22,6 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 166; str. czyste: 2, 4, 10, 38, 47, 54, 60, 72, 82, 98, 106, 120, 122, 144, 160, 166.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

²⁰⁸ Ignacy Krasicki h. Rogala, znany poeta, prozaik i bibliograf polski (1735—1801). Był kolejno koadiutorem warmińskim z tyt. bpa uranopolitańskiego (od r. 1766), nast. księciem-biskupem na Warmii (1766—1795), wreszcie arcybiskupem gnieź., ale już bez tyt. prymasa Polski. (Korytkowski A, V 215—252.— Szostkiewicz s. 102.— PSB, XV 144—150.— ADW: AAG. Wiz. 90—104, 131).

²⁰⁹ Ks. Wincenty **Wojciechowski**, akt. proboszcz par. Krośniewice i dziekan kłodawski. (ADW. AAG. Wiz. 90 s. 3).

²¹⁰ Por. przyp. 208.

²¹¹ Ks. Józef **Miniszewski**, akt. proboszcz par. Kurowice a dziekan tuszyński. (ADW: AAG. Wiz. 91).

[6. Uwagi] Wizytacja nin. należy do serii ekstraordynaryjnych lustracji dziekańskich, nakazanych w r. 1797 przez arcybiskupa Krasickiego (s. 87, 159). Dziekan tuszyński przeprowadził ją na przeł. 1797 i 1798 r. Jedynie par. Rzgów opóźniła się w dostarczeniu opisu do l. 1799—1800.— Mimo zmiennej formy odbywania wizytacji — jako że sami proboszczowie odpowiadali na pytania instrukcji lustracyjnej, a nadto sprawozdania dotyczą opisu samego stanu kościoła i beneficjum oraz zawierają inwentarz kościelny i beneficjalny — dziekan nazywany jest tu wizytatorem (s. 9), jego akcja — wizytacją dekanalną (s. 11, 31, 87, 135, 143), akta słusznie uchodzą za wizytacyjne.— W części B nin. syg. dają oryginalne nagłówki sprawozdań proboszczowskich. W następstwie tego jedne miejscowości parafialne występują tu w formie rzeczownikowej, drugie w przymiotnikowej. Z treści akt nie zdołałem ustalić rangi prawno-społecznej (miasto czy wieś) osad Będków i Rzgów. Proboszczowie nie podali też wezwań kościołów par. w Bąkowej Górze, Bogdanowie, Kurowicach, Suchcicach. W sumariuszach dokumentów danych parafii, z których obszerniejsze melduję, można z powodzeniem szukać dekretów ref. wizytacji zaginionych a-diak. łączycykiego. Ślicznie zostały wykonane opisy par. Mierzyn i Rozprza.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opis stanu kościoła i plebanii bąko-gorskiej uczyniony d. 10 jan. 1798” s. 3, 5—9.
  - Dziekan nazwany jest wizytatorem s. 9.
  - Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - Podp. prob. Feliksa Kamockiego, komis. świec. F. Szabel'a i dziek.; piecz. par., Szabel'a i dek. s. 9.
2. „Wizyta kościoła parafialnego bątkowskiego roku 1798, dnia 11 stycznia przez wjmć xiędza Jozefa Miniszewskiego, proboszcza kurowickiego, dziekana tuszynskiego” s. 11—18:
  - Kościół par. pw. Narodzenia NMP s. 11.
  - a. Rosocha, wieś. Filia par. Będków z kościołkiem pw. św. Zygmunta kr., niegdyś parafia s. 11.
  - Sumariusz dokumentów s. 16—18.
  - Podp. prob. Mikołaja Drużbackiego i dziek.; piecz. dek. s. 18.
3. „Opis kościoła parafialnego bęczkowskiego, sprzętów kościelnych, inwentarza i sprzętów gospodarskich plebanii bęczkowskiej roku P-go 1797 uczyniony” s. 19—26:
  - Wieś; kościół pw. św. Andrzeja ap. s. 19.
  - Sumariusz dokumentów s. 25—26.
  - Podp. prob. Feliksa Jarzyńskiego i dziek.; piecz. dek. s. 26.
4. „Kościół bogdanowski” („dan 27 jan. 1798”) s. 27—30:
  - Wieś; wezw. kościoła nie pod.
  - Podp. prob. Józefa Dobrzelewskiego i dziek.; piecz. dek. s. 30.

5. „Wizyta kościoła farnego d ł u t o w s k i e g o r-u 1798” s. 31—37
— Wieś; kościół pw. Trzech Króli s. 31.
— Podp. prob. Marcina Jechurskiego i dziek.; piecz. dek. s. 37.
6. „Stan fary g u m u l i n s k i e g o kościoła” („d. 10 januarij a. Dni 1798”) s. 39—46
— Wieś; kościół, będący do r 1631 filią par. Piotrków, pw. św. Mikołaja b. s. 39.
— Podp. prob. (Jana) Kowalewskiego i dziek.; piecz. dek. s. 46.
7. „Opis kościoła y beneficium g o r z k o w s k i e g o w roku 1798 podany” s. 48—52:
— Wieś; kościół pw. św. Katarzyny pm. s. 48.
— Podp. prob. Ludwika Wiśniowskiego, premons. i not. dek., oraz dziek.; piecz. dek. s. 52.
8. „Opis stanu kościoła i plebanij w K u r o w i c a c h uczyniony d. 20 jan. 1798” s. 53, 55—59.
— Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
— Podp. prob., którym jest dziekan, i w-dziek. a pleb. par. Srock Piotra Meybaum'a. piecz. dek. i w-dziek. s. 59.
9. „Opis kościoła i beneficium m i e r z y n s k i e g o w roku 1797 podany” s. 61—71
— Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 62.
— Sumariusz dokumentów s. 69—71.
— Podp. prob. Franciszka Caderer'a i dziek.; piecz. dek. s. 71.
10. „Plebaniij moszczenickiey z jey budynkami, dochodami, inwentarzem, rolami, łakami i kościołem z jego kaplicami, dzwonnica y sprzętem w roku 1797 opisanie przez xiędza Jana Larysę Zdanowskiego, plebana moszczenickiego” s. 73—82:
— Wieś; kościół pw. św. Krzyża s. 73.
— Podp. prob. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 81.
11. „Stan ekonomiczny y dochodowy kościoła farnego p o s t ę k a l s k i e g o opisany roku 1797” s. 83—86:
— Wieś; kościół pw. św. Sebastiana m. s. 83.
— Sumariusz dokumentów s. 85—86.
— Podp. prob. Marcina Mossakowskiego i dziek., piecz. dek. s. 86.
12. „Inventarium totius suppellectilis eccliae et oeconomicae eccliae parlis R a c z n e n s i s circa introductionem illris adm. rndi Gregorij Rzewuski ad hocce beneficium a. 79mo d. 16 mens. 8-bris et p[er] eundem juxta inventarium et jura eccliae connotatum et conscriptum d. 17 vero mensis januarii a. 98 in praesentia illris adm. rndi Josephi Miniszewski, decani foranei Tuszynensis, curati in Kórowice sub tempus visitationis ex mandato cellmi moderni principis et archi-eppi verifficatum” s. 87—97.
— Wieś, kościół pw. św. Stanisława b. i św. Wawrzyńca m. s. 37.
— Sumariusz dokumentów s. 96—97.
— Podp. prob. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 97.
13. Miasteczko „R o z p r z a” („A. Dni 1798, d. 23 januarij”) s. 99—105
— Kościół pw. Nawiedzenia NMP s. 99.
— Sumariusz dokumentów s. 104—105.
— Podp. prob. Franciszka Grabowskiego i dziek.; piecz. dek. s. 105.

14. „Opis kościoła i beneficium rzgowskiego w r-u 1799 podany” s. 107—117:
 — Kościół pw. św. Stanisława b. s. 107.
 — „Regestr skradzionych rzeczy z kościoła parafialnego rzgowskiego w nocy z dnia 26 na 27 lutego roku Panskiego 1800” s. 116—117.
 — Podp. prob. Konrada Wanisch'a i dziek. s. 117.
15. „Stan osobisty kościoła farnego srockiego” („d. 1 januarii anno 1798”) s. 119, 121, 123—134:
 — Akta wyk. fracta pagina.
 — Wieś; kościół pw. św. Benedykta op. s. 123.
 a. Brzoza, wieś na ter. Srock, posiadająca kaplicę pryw. we dworze dziedz. Kempistej („Kempisty”) s. 123.
 b. Zeromin, wieś w par. Srock, gdzie w majątku szl. Domaniewskiego istnieje kaplica pryw. s. 123.
 — Podp. prob. Piotra Aniceta Meybaum'a i dziek.; piecz. dek. s. 134.
16. „Stan i fabryka kościoła parafialnego suchcyckiego opisana na wizyte dekanalną w roku 1797” s. 135—142:
 — Wieś; wezw. kościoła nie pod.
 — Podp. prob. Onufrego Wrotnowskiego, zak. i dziek.; uszk. piecz. dek. s. 142.
17. „Opis stanu plebanij sulejowskiej, kościoła, inwentarza y całego ruchomości, podany podczas wizyty dnia 13 januarij a^o 1798”.— „Plebanij sulejowskiej z jej budynkami, dochodami, inwentarzem, rolami, łakami y kościoła z jego kaplicami, dzwonnica y sprzętem w r. 1798 opisanie przez x. Joachima Maja, plebana sulejowskiego, zakonu cystercien-skiego, professa klasztoru sulejowskiego” s. 143—152:
 — Miasteczko; kościół par. pw. św. Floriana m. s. 145.
 a. Kościółek pw. Niep. Poczęcia NMP i św. Stanisława b. s. 151—152.
 b. Wies Nowa, mająca kaplicę publ. pw. św. Idziego op. s. 152.
 — Podp. prob. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 152.
18. „Stan fary tuszynskiego kościoła” („d. 24 januarj 1798”) s. 153—158.
 — Kościół znajduje się nie w mieście Tuszyn, ale we wsi Tuszynek i jest pw. św. Witalisa m. s. 153.
 — Podp. prob. Józefa Sacng? i dziek.; piecz. dek. s. 158.
19. „Opisanie kościoła farnego witowskiego podług przepisu z kancelaryi j.o. xcia Ignacego z Siecina i Krasiczyna S.P.R. hrabiego Krasiczkiego, z Bożey i S. Stolice Apostolskiej łaski arcy-biskupa gnieźnieńskiego, pierwszego xcia, wydanego w roku 1797” s. 159, 161—165:
 — Wieś; kościół opacki Premonstratensów i jedn. par. pw. św. Małgorzaty pm. i św. Eustachego m. s. 161.
 a. Kościółek czy raczej kaplica publ. na cmentarzu grzeb. pw. św. Marcina b. s. 162.
 — Wzm. o bibliotece Norbertanów s. 164.
 — Zapis. o pożarze klasztoru w r. 1265 i zniszczeniu najstarszych dok. s. 165.
 — Podp. dziek. i prob.-op. Eustachego Sucheckiego; piecz. dek. i op. s. 165.

92

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 92.**

[2. Tyt. nad.] Resztki akt ekstraordynaryjnej wizytacji dziekańskiej **Dekanatu Zgierskiego**, przeprowadzonej w roku **1797** (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²¹²) przez miejscowego dziekana Jana Antoniego Górskiego²¹³.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (33,8×20,7 cm).— Stron (świeżo policzb.) 16; str. czyste: 2, 16.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Objasnienia jak w równorzędnym punkcie syg. 90 i 91.— Słowa „Ecclesiae Brzezinen[sis]” (s. 3) mogą oznaczać, że akta były przeznaczone przez dziekana dla archiwum parafialnego.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI.

1. „Inwentarz kościoła parafialnego brzezinskiego, z wyraźnego rozkazu J.O.Xcia Jmci biskupa gnieźnieńskiego Krasickiego roku P-o 1797-go. dnia 18 novembris spisany” s. 3—15.
  - Akta wyk. fracta pagina.
  - Miasto s. 3; tyt. kościoła nie zapis.
  - Opis i inwentarz zweryfikowany 29 I 1798 przez dziekana oraz przez niego podp. i obwar. dek. piecz. opl., już po śmierci prob. Józefa Kaszewskiego s. 15.

ARCHIDIAKONAT UNIEJOWSKI

93

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 93.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej **Dekanatu Brzeźnickiego**, przeprowadzonej w latach **1797—1798** (z polecenia arcybiskupa Ignacego Krasickiego²¹⁴) przez miejscowego dziekana Mikołaja Józefa Żarnowskiego²¹⁵.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,8 i mniej × 22 i mniej cm).— Stron

²¹² Zob. przyp. 208.

²¹³ Ks. Jan Antoni **Górski**, akt. proboszcz par. Bratoszewice i dziekan zgierski. (ADW: AAG. Wiz. 92 s. 15).

²¹⁴ Por. przyp. 208.

²¹⁵ Ks. Mikołaj Józef **Żarnowski**, akt. proboszcz par. Stróża a dziekan brzeźnicki oraz kanonik hon. uniejowski i egzaminator diec. (ADW: AAG. Wiz. 93).

(świeżo policzb.) 186; ze s. 56 przejście na 61; str. czyste: 2, 8, 22, 30, 42, 52, 62, 64, 92, 94, 104, 124, 130, 158.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Niektóre objaśnienia, nasuwające się w tej poz., zostały już wypowiedziane w paralelnym punkcie syg. 90 i 91.— Prawie wszystkie nagłówki poszcz. opisów uważają je za akta wizytacyjne (s. 3, 9, 23, 33, 41, 65, 95, 125, 131, 157, 165, 177).— Ze s. 65 dowiadujemy się, że a-bp Krasicki zarządził omawianą serię specjalnych wizytacji dziekańskich i przepisał dla niej „punkty czyli rozdziały”.— W zamieszczanych tu sumariuszach dokumentów kolejnych parafii spotyka się również dekrety ref. poprzednich lustracji.— Na s. 39 położono wzmiankę o of. radomszczańskim Wojciechu Rychelskim z 11 III 1644.— Odnośnie Mstowa nie podano rangi prawno-społecznej; można jednak przypuszczać, że było to miasto.— Akta nie zapisały tytułów kościołów par. w Makowiskach i Mstowie (par. i prep. zak.).— Nota „ad celsissimum principem” (s. 63) oznacza, iż egzemplarz akt, który posiadamy, był przeznaczony dla właściwego konsystorza czyli w dalszej kolejności dla ordynariusza archidiecezji.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Wizyta dziekańska kościoła parafialnego borowinskiego roku 1797, miesiąca grudnia” s. 3—7:
  - Wieś; kościół pw. św. Wawrzyńca m. s. 3.
  - Podp. prob. Jacka Bielskiego, kol. Franciszka Paciorkowskiego i dziek.; piecz. par. i dek. s. 7
2. „Stan farnego kościoła brzeznickiego, w parafii y dekanacie brzeznickim, na wizycie dziekańskiej okazany r-u 1797, d. 19 grudnia” s. 9—21:
  - Miasteczko; kościół (wg trad. zbud. w r. 1117) pw. św. Jana (Chrzc.) s. 9.
  - „Dokumenta kościelne” i kopiarz s. 18—20.
  - a. Kościółek filialny (pierwszy parafialny) pw. św. Stanisława b. s. 20.
  - b. Kaplica publ. pw. św. Walentego m. na przedmieściu s. 20.
  - c. Prusicko, wieś w par. Brzeźnica, gdzie istnieje kaplica publ. pw. św. Barbary pm. s. 20.
  - d. Strzelce, wieś na ter. par. Brzeźnica, posiadająca kaplicę (publ. lub pryw.) s. 20.
  - Podp. prep. Ignacego de Saubergier'a kan. smol. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 21.
  - e. „Opisanie kościoła szpitalnego brzeznickiego, w miasteczku jego królewskiej mości, w kresie radomskim, w dekanacie brzeznickim, w parafij teży samey, pod czas wizyty dziekańskiej a-o Dni 1798, d. 26 mensis februarij” s. 23—29, 31—32
    - Kościół pw. św. Walentego m. i Ducha Św. s. 26.
    - Podp. burmistrza z radą, jako kolatorów, prep. szpit. J(ana) Gr(z)e-(gorza) Ołędzkiego i dziek. oraz piecz. m. Brzeźnicy, prep. szpitalnej? (z orłem) i dek. s. 29, 32.

3. „Opis stanu kościoła dworszowskiego podczas wizyty dziekan-
skiej d. 9 grudnia 1797 roku” s. 33—40:
— Wieś; kościół pw. św. Michała arch. s. 33.
a. Kaplica pryw. w miejsc. dworze Paulinów s. 33.
— Kopia odpisu *Liber beneficiorum* Łaskiego, dok. 15 VII 1597, dot. par.
Dworszowice s. 38—39.
— Wzm. o of. radomszczańskim Wojciechu Rychelskim pod 11 III 1644
s. 39.
— Podp. prob. Wincentego Fer(ariusza) Stobieckiego, ks. Rafała Borkie-
wicza, paul. prok. starostwa brzeźnickiego i dziek.; piecz. par. i dek.
s. 40.
4. „Opis stanu kościoła y plebanii działoszynskiej podczas wizyty
dziekńskiej w roku 1797, w miesiącu grudniu sporządzony”, „dnia szo-
stego grudnia” s. 41, 43—51:
— Miasto; kościół pw. św. Stanisława b. s. 43, 51.
a. Kaplica publ. pw. Przemienienia Pańskiego przy miejsc. pałacu
szl. s. 43.
b. Trębaczew, wieś. Filia z kościołem pw. św. Mikołaja b., kiedyś
parafialnym s. 43.
c. Szczyty, wieś. Filia z kościołem pw. Wszystkich Świętych, niegdyś
parafialnym s. 43—44.
— Podp. prob. Bogusława Psarskiego i dziek.; piecz. par. i dek. s. 51.
5. „Opis kościoła jedleńskiego farnego y beneficium jego” s. 53—56,
61:
— Wieś; kościół pw. Wszystkich Świętych s. 53.
— Uwaga. Już po spaginowaniu akt spostrzeżono, że na s. 57—60 znaj-
duje się drugi egz. opisu tej parafii, który wskutek tego wyjęto z ca-
łości rękopisu, przekazując go do dubletów.
— Podp. kol. Pauliny Walewskiej, prob. Karola Woickiego i dziek.; piecz.
Walewskiej, par. i dek. s. 61.
6. „Opisanie kościoła parafialnego kruszyńskiego z wszelkimi przy-
należyciosciami i przyległosciami, podług punktów czyli rozdziałów w pro-
cessie wyrażonych, na wizytę dziekańską w roku Pańskim 1798^m przy-
padającą wiernie wyrażone” s. 63, 65—91, 93:
— Opis wyk. fracta pagina.
— Wieś; kościół pw. św. Macieja ap. i Niep. Poczęcia NMP s. 69.
— Podp. prob. B. Chranowskiego, ks. Florentego Bieleniewiczza, dom.,
miejsc. kapelana (prawdop. dworu hr. Adama Potockiego, wojewo-
dzica bełskiego s. 65) i dziek.; piecz. dek. s. 91, 93; piecz. par. s. 93.
— „Additament[um] do opisu kościoła kruszyńskiego” s. 93.
7. „Opis kościoła parafialnego lgockiego, beneficium y dochodow jego
w trakcie wizyty dekanalney 1797, w miesiącu grudniu” s. 95—100:
— Pomiędzy s. 98 a 99 brak jednej karty zapis.
— Wieś; kościół pw. św. Klemensa p. s. 95.
— „Dokumenta y papiery koscielne” s. 99—100.
— Podp. prob. Tomasza Dzwonkowskiego i dziek.: piecz. par. i dek.
s. 100.
8. „Inwentarz sprzętów y ruchomości kościoła farnego makowiskiego
1797” s. 101—103:

- Wieś; wezw. kościoła nie pod.
- Podp. prob. Macieja Drozdowskiego i dziek.; piecz. par. i dek. s. 103.
9. „Inventariu[m] argenteriae, apparatusu[m], ornamentorum ac totius supellectilis, quae reperiri potest in sacristia et thesauro Ecclesiae Collegiatae Mstoviensis Canonico[um] Regularium Lat[eranensium] anno Dni 1797, die 13 10-bris conscriptus” s. 105—116:
- Rangi miejscowości i tyt. kościoła (12 ołtarzy) nie zapis.
- Podp. trzech kanoników reg. i dziek.; piecz. konw. i dek. s. 116.
- a. „Inwentarz kościoła filialnego rędzińskiego do kościoła kolegiaty mstowskiej Kanoników Regularnych Laterańskich należącego dnia 17 grudnia 1797 spisany” s. 117—123:
- Wieś; parafia afil. do prep. mstowskiej s. 123; kościół pw. św. Otylii op. s. 117.
- Podp. prob. A. Gilewskiego, kan. reg. i dziek.; uszk. piecz. par. i dek. s. 123.
10. „Wizyta dziekańska kościoła parafialnego mykanowskiego roku 1797, miesiąca grudnia” s. 125—129:
- Wieś; kościół (pierwszy zbud. w r. 1216) pw. św. Leonarda op. i św. Marii Magdaleny s. 125.
- a. Cykarzów, wieś w par. Mykanów, mająca kaplicę publ. s. 125.
- „Dokumenta i papiery koscielne w iedną księgę pod tytułem Archiwum Kosciola Mykanowskiego porządnie zebrane...” s. 129.
- Podp. prob. Jacka Bielskiego i dziek.; piecz. par. i dek. s. 129.
11. „Opis kościoła parafialnego w miasteczku Paiecznie, leżącym w województwie sieradzkim, powiecie radomskim, z jego sprzętami i funduszami do probostwa, mansionaryi, prebendy, organaryi i szpitala przywiązaniemi, roku 1797 przy wizycie dziekańskiej sporządzony” s. 131—150:
- Kościół pw. św. Leonarda op. i Wniebowzięcia NMP s. 132.
- Sumariusz dok. par. s. 142—143.
- a. Iayki, wieś na ter. par. Paieczno, posiadająca kościółek i kapelana s. 143.
- Podp. prob. Waleriana Bogdanowicza, kol. Franciszka Święcickiego, dziedz. Siemkowic i Wręczycy, oraz dziek.; piecz. dek. s. 150.
12. „Opis kościoła y beneficium w Siemkowicach roku 1797” s. 151—157:
- Wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 151.
- Podp. prob. Mateusza Maurycego z Wyrzyk Wyrzykowskiego, kan. łas., kol. Franciszka Święcickiego i dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 157.
13. „Opisanie kościoła parafialnego strozkiego w archidycesyi gnieźnieńskiej, w dekanacie brzeznickim, w dystrykcie radomskim, w czasie wizyty dekanalnej 1797”, „dnia 20 miesiąca grudnia” s. 159—164:
- Wieś; parafia fund. i eryg. w r. 1690; kościół pw. św. Józefa i św. Kazimierza kr. s. 159.
- Par. dziekańska, zatem podp. ks. Mateusz Maurycy Wyrzykowski, kan. łas., prob. siemkowski — jako introduktor i Franciszek Józef Jankowski, kan. hon. łow., prob. kubielski, dziek. radomszczański dopiero podczas wiz. 24 XI 1800 s. 164.
14. „Wizyta dziekańska kościoła parafialnego wąsoskiego [Wąsosz] 1797” s. 165—176:

- Opis wyk. fracta pagina.
  - Wieś; kościół pw. św. Andrzeja ap. s. 165.
  - Podp. prob. Ignacego Piotra Nerezjusza, eksdom. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 176.
15. „Stan i opis kościoła farnego wiewieckiego, inwentarza tak kościelnego, iako też i ekonomicznego, 1797 podczas wizyty dekanalney” s. 177—186:
- Opis wyk. fracta pagina.
  - Wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 177.
  - a. Kaplica pryw. pw. św. Kazimierza kr. w miejsc. dworze Paulinów s. 178.
  - Podp. prob. Walenty Tryxiński, kan. kat. liw. i dziek.; piecz. par. i dek. s. 186.

94

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 94.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji specjalnej **Dekanatu Radomszczańskiego**, przeprowadzonej w latach **1797—1798** (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²¹⁶) przez miejscowego dziekana Franciszka Józefa Jankowskiego²¹⁷.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (36,2 i mniej × 23 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 318; str. czyste: 2, 4, 18, 34, 36, 48, 58, 70, 78, 106, 130, 142, 144, 174, 190, 192, 210, 222, 248, 252, 254, 260, 286, 294, 308, 314.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Pewna ilość wyjaśnień, aktualnych w nin. poz., została podana w równorzędnym punkcie syg. 90 i 91.— Zarówno dziekan w swej weryfikacji akt prawie zawsze, jak też większość nagłówków poniższych opisów (s. 71, 79, 143, 221, 237, 239, 261, 265) uważają nin. dokumentację za wizytacyjną.— Akta informują, że lustrację nakazał a-bp Krasicki (s. 143, 165), względnie jego Konsystorz Gen. w Łowiczu (s. 19, 253), który też przysłał w tym względzie dziekanom pytania wizytacyjne (s. 193, 287). Instrukcję tę, nazywaną przez proboszczów rubrykami, uda się odtworzyć ze sprawozdań.— Dziekan radomszczański podpisywał akta na końcu, nie używając przy tym pieczęci dek.; podobnie rządcy parafii.— Proboszczowie opracowali dokumentację z różną starannością, a staruszek w Soborzycach zupełnie niedbale.— Obszernie potraktowane sumariusze dokumentów par. wyliczają także dekrety ref. daw. wizytacji, często zaginionych: archidiakońskich

²¹⁶ Zob. przyp. 208.

²¹⁷ Ks. Franciszek Józef **Jankowski**, akt. proboszcz par. Kobiele i dziekan radomszczański, a także kanonik hon. łowicki. (ADW: AAG. Wiz. 94).

i generalnych (s. 209, 318), dziekańskich (s. 54). W treści akt spotyka się liczne wzmianki o kradzieżach po kościołach. Wspomniano o dwóch większych bibliotekach kośc. — w Koniecpolu (s. 156 — 635 dzieł) i Radomsku (s. 231 — 81 książek). Proboszcz z Dmenina uważa, iż jego parafia leży „w terytorium łowickim”, zamiast powiedzieć, że podlega władzy Kons. Gen. w Łowiczu (s. 59). W opisach nie określono rangi miejscowości Żytno i opuszczono wezwania kościołów par. w Dobryszycach, Grzymalanej Woli, Kamieńsku, Koniecpolu z filią Chrzastów, Niedoszpiecinie (14a).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Stan kościoła parochialnego borzykowskiego, leżącego w województwie sieradzkim, w dystrykcie radomskim, w archidiecezyji gnieźnieńskiej, archidiaconacie uniejowskim, w officialstwie y dekanacie radomskim, wewnątrznie y zewnątrznie, z cmentarzem, dzwonicą, aparatami y ornamentami wszelkiemi, toż y zabudowaniem plebańskim, grontami, ogrodami, łąkami etc. dnia 20 listopada 1797 roku spisany” s. 3, 5—17:
  - Wieś; kościół pw. św. Piotra i Pawła ap. s. 5.
  - a. Kościółek pw. św. Mikołaja b., położony o 2 staja w kier. zach. od w. Borzykowa s. 6—7.
  - Podp. prob. Józefa Piotrowskiego; weryf. opisu przez dziek. 20 XI 1797 podczas wiz. s. 17.
2. „Inwentarz probostw[a] chełmskiego spisany przy introdukcji wjmci xiędza Daniela Korabity Ostrowskiego, archidiacona kurzelowskiego a teraz proboszcza chełmskiego y przez tegoż odebrany z rąk wjmci xiędza Mikołaja Druzbadzkiego, proboszcza bętkowskiego a na ten czas komendarza chełmskiego, po śmierci s. pamięci Teodora Siemińskiego, dziekana metropolitalnego gnieźnieńskiego, kanonika warsawskiego, proboszcza pęcickiego y chełmskiego, w dniach stycznia roku 1796-go, a teraz przepisany roku 1797-go w dniach grudnia, z rozkazu Konsistorza Generalnego Łowickiego” s. 19—33:
  - Wieś; parafia przyłączona 5 X 1796 z dek. kurzelowskiego; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 19.
  - Podp. kap. Alojzego Nalichowskiego, zak.; weryf. akt przez dziek. 7 I 1798 w czasie wiz. s. 33.
3. „Stan kościoła parafialnego cieleśnickiego wewnątrznie y zewnątrznie, z cmentarzem, dzwonicą, aparatami, ornatami, wraz z zabudowaniem plebańskim, grontami, ogrodami y łąkami, spisany dnia 13 listopada w roku 1797” s. 35, 37—46:
  - Wieś; parafia wydz. z par. Żytno w r. 1767; kościół pw. Przemienienia Pańskiego s. 37.
  - Weryf. opisu przez dziek. 21 XI 1797 podczas wiz. s. 46.
4. „Parafia Dąbrowa czyli inwentarz tak kościelny, iako i ekonomiczny kościoła i plebanij w Dąbrowie, w powiecie i dekanacie radomscenkiem leżącego, roku 1797 spisany y weryfikowany, dnia 20 listopada” s. 47, 49—57:
  - Wieś; kościół pw. św. Jakuba ap. s. 49.

- a. Kaplica publ. pw. św. Joachima, znajdująca się w polu, na cmentarzu grzeb. s. 49.
 — Podp. przez dziek. Jana Kan(tego) Morawickiego, prob. kłomnickiego, 27 X 1790 w czasie wiz. dek. s. 54.
 — Sumariusz dok. par., z którego m.m. dowiadujemy się, że tamt. prob. nazywano prepozytem s. 55—57.
 — Podp. prob. Fran(ciszka) Dom(inika) Piotrowskiego, w-dziek.; piecz. w-dziek.; weryf. akt przez dziek. 20 XI 1797 w czasie wiz. s. 57.
5. „Inwentarz kościoła parafialnego dmeńskiego, s. 59—69:
 — Wieś; kościół pw. św. Szymona i Tadeusza ap. s. 59.
 a. Łagiewniki, wieś w par. Dmenin, w której — na gruncie zw. Bugay — istnieje kaplica publ. czyli kościółek pw. św. Leonarda op. s. 61—62.
 — Podp. prob. Adama Jurkowskiego; weryf. opisu przez dziek. w poł. listopada 1797 r. podczas wiz. s. 69.
6. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Dobryszycensis anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo septimo, die 20 novembris expedita” s. 71—77:
 — Wieś; tyt. kościoła nie zapis. s. 71.
 — Podp. prob. Stanisława Kolumny Walewskiego, kan. liw. i pułt.; weryf. akt przez dziek. w poł. października 1797 r. w czasie wiz. s. 77.
7. „Actum in Gidle sub tempus visitationis decanalis ecclesiae anno 1797, d. 24 9-bris” s. 79, 81—100:
 — Wieś; kościół (pierwszy wg trad. zbud. w r. 1059) pw. św. Marii Magdaleny s. 81.
 — „Roku 1796 d. 18 sierp. we czwartek po Wniebowzięciu NMP j.o.x.jmć Ignacy Błazey z Krasiczyn[a] Rogala Krasicki, arcybiskup gnesn., przeiezdziąc przez Gidle, w izytował ten kościół” s. 81.
 — Wykaz akt archiwum par., zawierającego m.m. księgę pt. Liczba dusz w parafii (in fol. syg. Lit. A) s. 87.
 — Sumariusz dok. par. s. 95—100.
 — Podp. prob. Kajetana Turowskiego s. 100.
8. „Roku Panskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt szóstego, dnia siódmego lipca, opisany jest inwentarz kościoła farnego w Grzymaliny Wolii, na miejscu swoim przez wjx. Franciszka Jankowskiego, dziekana radomskiego, proboszcza kobielskiego, po jx. Piotrze Dwuraczyńskim jx. Janowi Słomskiemu oddany...” s. 101—104:
 — Wieś; wezw. kościoła nie pod.
 — Weryf. akt przez dziek. 4 X 1797 s. 104.
9. „Inwentarz kościoła farnego tudziez probostwa w Kamiensku miasteczku, w archi-dyakonacie uniejowskim, powiecie, officyalacie i dekanacie radomskim położonego, w r-u 1797^m in loco loci ułożony” s. 105, 107—114:
 — Miasteczko; tyt. kościoła (wspom. już w r. 1291) nie zapis. s. 107.
 — W sumariuszu dok. par. zanotowano o wiz. dek. z r. 1789 s. 114.
 — Dat. 30 XI 1797 oraz podp. prob. P.J. Nowiny Borkowskiego i znisz. lak. jego piecz. rod.; podp. dziek. s. 114.
10. „Inventarium totius supplectilis ecclesiasticae et oeconomiae ecclesiae parochialis Kobielsensis circa introductionem admodum reverendi Francisci Josephi Jankowski ad hocce beneficium in anno 1792, d. 8

- martij, et per eundem juxta modernum inventarium et jura eccle[si]ae sedulissime connotatum et conscriptum anno 1797, die 20 novembris” s. 115—129:
- Wieś; kościół pw. św. Jana ew. i św. Marcina b. s. 115.
  - Sumariusz dok. par. s. 128—129.
  - Podp. prob. i zarazem dziek. s. 129.
11. „Inwentarz kościelny i ekonomiczny plebanji kodrębskiej po jmci x. Marcynie Kamockim, przeszłym plebanie, spisany r.P. 1797, dnia 2 listopada” s. 131—141:
- Wieś; kościół pw. św. Małgorzaty pm. i św. Jadwigi ks. s. 131.
  - Podp. wik. Marcina Mirowskiego i weryf. akt przez dziek. 2 XI 1797 podczas wiz. s. 141.
12. „Inwentarz tak kościelny, iako też y ekonomiczny w czasie wizyty dziekańskiej, z rozkazu celssimi principis spisany roku 1797, dnia 10 miesiąca listopada, kościoła parochialnego koniecpolskiego” s. 143.— „Stan kościoła farnego koniecpolskiego roku 1797, dnia 10 miesiąca listopada spisany” s. 145—160:
- Parafia przywrócona 5 X 1796 z dek. kurzelowskiego.
  - Miasto s. 161; wezw. kościoła nie pod.
  - „Książek różnych authorow na skarbcu 635” s. 156.
  - a. Hrząstow, wieś. Parafia z kościołem, którego tyt. nie zapis., a fil. przed ok. 100 laty do prep. koniecpolskiej s. 160.
  - Podp. prep. Józefa Rogowskiego i piecz. par.; weryf. opisu przez dziek. 22 XI 1797 w czasie wiz. s. 160.
  - Prebenda Różańcowa (eryg. w r. 1618) w kościele par. w Koniecpolu s. 161—164:
  - Podp. preb. i wik. Jana Wysockiego oraz weryf. akt przez dziek. 22 XI 1797 podczas wiz. s. 164.
13. „Opisanie kościoła parafialnego we wsi Maluszynie, w wojewodztwie sieradzkim, powiecie radomskim, dekanacie radomskim, z rozkazu j.o. xcia Ignacego Krasickiego arcy biskupa gnieźnieńskiego, w przytomności w.jmci xiędza Franciszka Jankowskiego, dziekana radomskiego, proboszcza kobielskiego, w roku 1797, dnia 30 miesiąca listopada w Maluszynie” s. 165—172:
- Parafia przyłączona 5 X 1796 z dek. kurzelowskiego.
  - Wieś; kościół pw. Znalezienia Krzyża św. i św. Mikołaja b. s. 165.
  - a. Prebenda z kościołem pw. św. Barbary pm. (wyst. w r. 1754 przez ks. Konstantego Jankowskiego, kan. kij., a-diak. kurz., miejsc. prob.) s. 170—172.
  - Weryf. opisu przez dziek. 30 XI 1797 w czasie wiz. i podp. prob. Eleuteriusza Miechowicza, zak. s. 172.
14. „Inwentarz kościelny i ekonomiczny plebanii niedospielinskiej, spisany roku 1795to, d. 28 julii, circa introductionem ad ecclesiam parochialem Niedospielinensem rudi Friderici Bielecki, ejusdem beneficii instituti parochi, et per illustrem adm. rndum dnum Blasium Wypychowicz ad possessionem suprafati beneficii introducti” s. 173, 175—189:
- Parafia znajduje się jeszcze w dek. kurzelowskim s. 186.
  - Wieś; kościół pw. św. Katarzyny pm. i św. Kazimierza kr. s. 175.
  - Podp. różnych kapłanów w r. 1795 s. 186, 189.
  - Weryf. akt przez dziek. 9 X 1797 podczas wiz. s. 186.

- 14a. „Parafia Niedospielin czyli inwentarz tak koscielny, iako i ekonomiczny kosciola i plebanii w Niedospielinie, w powiecie i dekanacie radomskim leżącego, roku 1797 spisany i weryfikowany, dnia 14 listopada” s. 191.— „Opisanie kosciola parafialnego niedospielinskiego, w dekanacie i powiecie radomskim, wojewodztwie sieradzkim sytuowanego, według rubryk z Konsystorza Generalnego Łowickiego nadesłanych w roku 1797, przez x. Fryderyka Bieleckiego, plebana niedospielinskiego” s. 193—209:
 — Parafia przywrócona z dek. kurzelowskiego 5 X 1796.
 — Wieś; wezw. kościoła nie pod.
 → Sumariusz dok. par., wśród których figurują dekrety ref. nie znanych wiz. a—diak. (r. 1633, 1659) i gen. (1761, 1779) s. 207—209.
 — Weryf. opisu przez dziek. 14 XI 1779 w czasie wiz. i podp. prob. Fryderyka Bieleckiego s. 209.
15. „P ł a w n o” s. 211—220:
 — Miasteczko; kościół pw. św. Stanisława b. s. 211.
 — Brak or. nagłówka i końca akt; podp. prob. i weryf. przez dziek.
16. „Inventarium totius suppellectilis ecclesiae et oeconomiae eccl[es]iae praep[os]i[turalis] ac pa[ro]ch[ialis]s Radomscensis circa introductionem prllis adm. rudi Gregorij Rzewuski ad hocce beneficium a^o [17]90 d. 20 mensis X-bris, et per eundem juxta inventarium et jura eccl[es]iae connotatum et conscriptum, die vero ultima mensis novembris a^o [17]97 in praesentia prllis adm. rudi Francisci Jankowski, decani foranei decanatus Radomscen[sis], sub tempus visitationis ex mandato cellmi moderni principis et archi eppi verifficatum” s. 221, 223—247, 249—251, 253, 255—259, 261—284:
 — Miasto; kościół pw. św. Lamberta b. s. 223.
 — „81 sztuk ksiąg roznych authorów łacinskih, greckich i polskich starych, złożone za kratą w szaffie zakrystyiney” s. 231.
 — Sumariusz dok. kościołów Radomska s. 235.
 — „Inwentarz wsi Młodzow, leżący w woiewodztwie sieradzkim, cyrkulie radomskim, do probostwa radomskiego należący, przez w.j. xiędza Grzegorza Rzewuskiego spisany y podany pod ziazd w-go j. xiędza dziekana die ultima 9-bris 1797 a^o” s. 237—238.
 — „Inwentarz wsi Zakrzowka do probostwa radomskiego należący, w powiecie radomskim leżący, przez wzgo xiędza Grzegorza Rzewuskiego, proboszcza radomskiego, spisany y podany pod ziazd wzgo xiędza Jankowskiego, dziekana z władzy arcy biskupi, dnia ultima novembris an[n]o 1797” s. 239—244.
 — „Inwentarz w Zakrzowku zostawiony przez successorów s.p.j.w. Koźierowskiego, biskupa adrateńskiego, kanonika gnieźnińskiego, prałata mstowskiego, proboszcza radomskiego r. [17]90 d. 8 grud.” s. 245—247:
 — Podp. ekon. J. Jaworskiego, weryf. opisu przez dziek. (30 XI 1797) podczas wiz. oraz podp. prep. G. Rzewuskiego s. 247.
 — „Opis altariow czterech w kościele farnym radomskim znajdujących się, uczyniony przez jmc xdza Filipa Multańskiego, altarysty tychże altaryow w roku 1797, dnia pierwszego grudnia opisany” s. 249—251:
 — Podp. ołt. Multańskiego s. 251.
 — „Inwentarz tak koscielny, iak ekonomiczny dwuch altaryi w kościele farnym radomskim, z dyspozycyi Illmi Off[icij] L[o]v[iciensis], przeze

- mnie nizey wyrazonego własciwego possessora w roku 1797 spisany” s. 253, 255—259:
- Weryf. akt przez dziek. 15 XII 1797 w czasie wiz. i podp. ołt. Józefa Matczyńskiego s. 259.
  - a. „Inwentarz tak koscielny, iako y ekonomiczny, grontowy prebendy pod tytułem s. M[arii] Magdaleny na przedmiesciu radomskim przez s.p.j.w.jmci xdza Kozioroskiego, b.a., k.k.g., p. radomskiego, na starym mieyskiem funduszu kosciola y wszystkich nowo wystawionych budynków, a w roku ninieyszym 1797, dnia 15 grudnia w czasie dziekanskiej weryfikowanej wizyty” s. 261—264:
    - Weryf. opisu przez dziek. 15 XII 1797 podczas wiz. i podp. preb. Maksymiliana Lisowskiego s. 264.
  - b. „Inventarium ecclesiae Sancti Spiritus Radomscen[sis], tum sacrum quam oeconomicum, conscriptum sub tempus visitationis decanalis die vigesima nona novembris anno Domini millesimo septingentesimo nonagesimo septimo” s. 265—284:
    - Sumariusz dok. prep. szpitalnej z l. 1475—1793 s. 275—284.
    - Weryf. akt przez dziek. 9 XI 1797 w czasie wiz. oraz podp. prep. Walentego Dąbrowskiego s. 284.
17. „Parafia Rzujuwice czyli inwentarz tak koscielny, iako i ekonomiczny kosciola i plebanii w Rzujuwicach, w powiecie i dekanacie radomskim leżącego, roku 1797 spisany i weryfikowany dnia 12 listopada” s. 285.— „Opisanie kosciola parafialnego rzuiowskiego, w dekanacie i powiecie radomskim, woiewodztwie sieradzkim sytuowanego, według rubryk z Konsystorza Generalnego Łowickiego nadesłanych w r-u 1797, przez x. Błażeia Wypychowicza, plebana rzuiowskiego” s. 287—293.
- Parafia przyłączona z dek. kurzelowskiego 5 X 1796.
  - Wieś; kościół pw. św. Michała arch. s. 287.
  - Podp. dziek. i prob. B. Wypychowicza s. 293.
18. „Kosciół farny soborski [Soborzyce], w dekanacie y powiecie radomskim, w archi diakonacie uniejowskim” s. 295—306:
- Wieś; kościół pw. św. Urszuli pm. i 11 Dziewic MM, patron kośc. i par. św. Józef s. 295.
  - Kopia odpisu z *Liber beneficiorum* Łaskiego (wyk. 26 X 1675) dot. par. Soborzyce s. 304—305.
  - Podp. prob. Franciszka Rakuskiego, starca, który akta sporządził niedbale s. 306; weryf. opisu przez dziek. 21 XI 1797 podczas wiz. s. 305, 306.
19. „JMJ. Inwentarz kosciola regularnego parafialnego wielgomłynskiego, spisany y podany r.P. 1797, w dni miesiąca listopada” s. 307.— „Opis inwentarza kosciola parafialnego wielgomłynskiego pod rządem ww.oo. Paulinow, podany r.P. 1797, dni miesiąca listopada” s. 309—313:
- Parafia przywrócona z dek. kurzelowskiego 5 X 1796.
  - Wieś; kościół pw. św. Stanisława b. s. 309.
  - Weryf. akt przez dziek. 1 XII 1797 w czasie wiz. oraz podp. prep. Cherubina Szydłowskiego, paul. s. 313.
20. „Żytne” s. 315—318:
- Rangi miejscowości nie pod.; kościół pw. św. Wawrzyńca m. s. 315.

- Sumariusz dok. par., wśród których jest 5 dekretów ref. daw. wiz. s. 318.
- Weryf. opisu przez dziek. 21 XI 1797 podczas wiz. oraz podp. prob. Felicjana Kantego Kąckiego i sołtysa Rocha Krzyszkowskiego s. 318.

TERYTORIUM WIELUŃSKIE

95

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 95.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji ekstraordynaryjnej **Dekana-
natu Krzepickiego**, przeprowadzonej w roku **1797** (z polecenia arcybiskupa Ignacego Krasickiego²¹⁸) przez miejscowego dziekana Karola Wolskiego²¹⁹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (34,2 i mniej × 21,2 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 70; str. czyste: 2, 14, 24, 46, 58, 66.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Znaczna liczba objaśnień, przydatnych w tym rpsie, została już omówiona w paralelnym punkcie ks. 90—91 i in.— Również nin. opisy parafii, jakkolwiek prawie się w nich nie wspomina, iż są aktami wizytacyjnymi, trzeba uznać za taką dokumentację. Głównym powodem tego jest ta sama seria i cel przedstawianych opisów. Ponadto raz zaznaczono (s. 15), że wykonano je z polecenia a-bpa Krasickiego.— Dziwi jedynie fakt, że dziekan Wolski nie posiadał pieczęci własnego dekanatu, lecz posługiwał się takimż instrumentem par. Krzepice, pozostającej we władaniu miejsc. Kanoników Reg., osobiście będąc prob. w Parzymiechach. Natomiast proboszczowie dekanatu posiadali pieczęcie parafialne (opłatkowe) w komplecie.— Dziekana i jego parafię z wizytował oficjał wieluński, prał. Kazimierz Bojański (s. 45).— Akta nie podają rangi miejscowości Praszka a także wezwań kościołów — par. w Mierzycach oraz filialnych w Toporowie, Jaworznie, Strojcu i Kowalach.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz kościoła parafialnego dankowskiego, w dekanacie krzepickim leżącego, w roku 1797 spisany” s. 3—13:
  - Wieś, prepozytura par.; kościół pw. św. Stanisława b. s. 3.
  - a. Załączki, wieś w par. Danków, posiadająca kaplicę públ., a raczej kościółek pw. św. Zygmunta kr. s. 10—13.

²¹⁸ Por. przyp. 208.

²¹⁹ Ks. Karol **Wolski**, akt. proboszcz par. Parzymiechy a dziekan krzepicki oraz kanonik wieluński. (ADW: AAG. Wiz. 95).

- Danków, 29 XI 1797. Podp. prep. Kazimierza Wyszokowskiego i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep., a nie dek. s. 13.
2. „Inwentarz kościoła parafialnego dietrznickiego, w dekanacie krzepickim leżącego, spisany roku 1797, z rozkazu jasnie oświeconego xcia jnci Ignacego Krasickiego, arcy biskupa gnieźnieńskiego” s. 15—18:
— Wieś; kościół pw. św. Katarzyny pm. s. 15.
— Dietrzniki, 4 XII 1797. Podp. prob. Mateusza Lubojeńskiego, paul., przeora wiel. i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep. s. 18.
3. „Inwentarz kościoła parafialnego *Canonicorum Regularium Lat[er]anensium* krzepickiego, w dekanacie tymże, roku 1797 spisany” s. 19—23:
— Miasto; kościół prepozyturalny i jedn. parafialny pw. św. Jakuba ap. s. 19.
— Sumariusz dok. prepozytury zak. i parafii z l. 1357—1766 s. 21—23.
— Krzepice, 3 XII 1797. Podp. prob. Patrycjusza Jankowskiego, kan. reg. lat. i dziek.; piecz. konw. i par. krzep. s. 23.
a. „Inwentarz kościoła szpitalnego w Krzepicach, w tymże dekanacie, spisany 1797” s. 25—28:
— Prepozytura szpit. (eryg. w r. 1436) s. 26, 27; kościół pw. św. Stanisława b. (wyst. w 1725) s. 25.
— Krzepice, 3 XII 1797. Podp. dziek. i prep. szpit. Antoniego Chmielar-skiego; piecz. par. i kośc. szpit. krzep. s. 28.
4. „Inwentarz kościoła farnego mierzyckiego, w dekanacie krzepickim leżącego, roku 1797-go spisany” s. 29—38:
— Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
a. Toporow, wieś. Filia par. Mierzyce z kościołem, którego wezw. nie pod. s. 37—38.
— Mierzyce, 6 XII 1797. Podp. prob. Mateusza Kisielewicz a i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep. s. 38.
5. „Inwentarz kościołow farnego parzymieskiego i filialnego jaworz-nickiego, w dekanacie krzepickim, spisany roku 1797-go” s. 39—45:
— Wieś; kościół pw. św. Piotra i Pawła ap. s. 39.
a. Jaworzno, wieś. Parafia afil. do Parzymiech (za a-bpa Łaskiego) z kościołem, którego tyt. nie zapis. s. 43—45.
— Parzymiechy, 7 XII 1797. Podp. prob. i zarazem dziek. oraz piecz. par.; podp. Kazimierza Bojańskiego, dziek. kol. i of. wiel. oraz piecz. Kons. Wiel. s. 45.
6. „Inwentarz kościoła pątnowskiego, dekanatu krzepickiego leżącego, roku 1797 spisany” s. 47—50:
— Wieś; kościół pw. św. Jana ew. s. 47.
— Pątnów, 5 XII 1797. Podp. prob. Karola Kummer’a, kan. sier. i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep. s. 50.
7. „Inwentarz kościoła farnego praskiego, w dekanacie krzepickim leżą-cego, roku 1797 spisany” s. 51—57”:
— Rangi miejscowości nie pod.; prepozytura par.; kościół pw. Wnie-bowzięcia NMP s. 51.
a. Stroyec, wieś. Filia par. Praszka z kościołem, którego tyt. nie zapis. s. 53, 54.
b. Kowale, wieś. Filia par. Praszka z kościołem, którego wezw. nie pod. s. 53, 54.

- Praszka, 10 XII 1797. Podp. prep. Leonarda de Lippi, kan. kat. chełm. i kol. kal., oraz piecz. par.; podp. dziek. s. 57.
8. „Inwentarz kościoła parafialnego rudnickiego, w dekanacie krzepickim leżącego, w roku 1797-mym spisany” s. 59—65:
 — Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 59.
 — „Opis funduszu xiędza promotora Bractwa Niepokalanego Poczęcia N.M. Panny w tymże kościele będącego” s. 63—65.
 — Rudniki, 13 XII 1797. Podp. prob. Pawła Pierzejowskiego i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep. s. 65.
9. „Inwentarz kościoła farnego żytniowskiego, w dekanacie krzepickim leżącego, spisany r-u 1797” s. 67—70:
 — Wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 67.
 — Żytniów, 15 XII 1797. Podp. prob. Józefa z Wylężyna Gutowskiego i piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. krzep. s. 70.

96

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 96.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej **Dekanatu Rudzkiego**, przeprowadzonej w latach **1797—1799** (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²²⁰) przez miejscowego dziekana Kajetana Leśniewicza²²¹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (34,5 i mniej × 22 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 170; ze s. 150 przejście na 155; str. czyste: 2, 4, 36, 46, 56, 76, 78, 96, 100, 112, 128, 130, 136, 146, 150, 170.— Oprawa z r. 1975 w płótno. Str. 155—170 zbutwiały w górnej cz. grzbietu.

[6. Uwagi] Większa ilość wyjaśnień, aktualnych dla tej poz., została już przedstawiona w równorzędnym punkcie syg. 90—91 i in.— Także poniższe opisy kościołów oraz ich inwentarze uważamy za akta wizytacyjne. Należą bowiem do tej samej serii dokumentacji i posiadają wspólny cel z całością akt tej grupy. Zresztą na s. 163 czynności przedstawione w aktach nazwano wizytacją dziekańską. Powiedziano również, iż dokumentacja ta została wykonana z polecenia a-bpa Krasickiego i jest przeznaczona dla jego kancelarii sądowej (s. 57). W drugim miejscu (s. 79) wspomniano, że spisuje się ją z rozkazu Konsystorza Gen. Łowickiego, co jest równoważne z pierwszym przekazem.— Punkty wizytacyjne i sprawa odtworzenia nieznanej instrukcji są tu takie same jak w całej serii lustracji.— Ogół parafii przedstawił dziekanowi swoje materiały już w r. 1797; jedynie prob. par.

²²⁰ Zob. przyp. 208.

²²¹ Ks. Kajetan Kazimierz **Leśniewicz**, akt. proboszcz par. Chotów i dziekan rudzki. (ADW: AAG. Wiz. 96).

Łaszów podał je w r. 1798, a wikariusze kol. wieluńskiej (odnośnie filii w Dąbrowie i Gaszynie) dopiero w 1799, opóźniając sprawę i psując chronologię wizytacji.— Z treści specjalnej można wskazać na spisy wzgl. zasoby większych bibliotek kościelnych w obrębie dek. rudzkiego, mianowicie w Chotowie 81 dzieł (s. 9—11), w Czarnożyłach ponad 158 (s. 28—29), w Ozarowie — 72 książki (s. 104—105). Sumariusz dokumentów par. Łaszów (s. 74) mówi o większej liczbie akt wizytacji dziekańskich, zachowanych w miejscowym archiwum. To samo źródło wizytację gen., odbytą w terytorium wieluńskim w r. 1780 przez kan. Gałęskiego i Chrzanowskiego (syg. 76), nazywa „garnyszowską” — jako że była ona dokończeniem lustracji zaczętej przez bpa Garnysza. Księża proboszczowie dekanatu, właściwi autorzy dokumentacji wiz., nie podali tu wezwań kościołów: w Chotowie (par. samego dziekana), Kadłubie z filiami Popowice i Grębin, Łagiewnikach, Raczynie oraz Skomlinie.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Stan kościoła farnego chotowskiego z wszystkimi do niego należyciami, opisany w miesiącu grudniu, dnia 6, roku 1797” s. 3.— „Stan kościoła farnego chotowskiego z wszystkimi do niego należytościami, opisany w miesiącu listopadzie 1797 roku” s. 5—16:
  - Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - Wykaz książek biblioteki kośc. (83 dzieła) s. 9—11.
  - Sumariusz dok. par. (44 regesty) s. 14—16.
  - Chotów, 6 XII 1797. Podp. prob. i jedn. dziek. Kajetana Leśniewicza oraz piecz. par.; podp. kol. K. Wichlińskiego i jego piecz. s. 16.
2. „Stan kościoła farnego czarnożyłskiego z wszystkimi do niego należytościami, opisany w miesiącu listopadzie 1797 roku” (ten sam tytuł występuje dwa razy) s. 17—35:
  - Wieś; kościół pw. św. Bartłomieja ap. s. 18.
  - Księgozbiór kośc. (ponad 158 dzieł) s. 28—29.
  - Podp. prob. Antoniego Zygmuntowskiego, zast. kol. J. Jaworskiego i dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 35.
3. „Stan czyli opis kościoła y plebanii kadłubskiej, w roku 1797, dnia 1-go grudnia, przez xiędza Kajetana Leśniewicza, dziekana rudzkiego, nizey podpisany” s. 37—44:
  - Wieś; wezw. kościoła nie pod.
  - a. Popowice, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem, którego tyt. nie zapis. s. 37—38, 40.
  - b. Grębin, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem, którego wezw. nie pod. s. 38, 40—41.
  - Podp. prob. Wojciecha Paszkowskiego, zast. komis. dóbr Tomasa Majewskiego i dziek.; piecz. par., Majewskiego i dek. s. 44.
4. „Opisanie kościoła parafialnego komornickiego, w dekanacie rudzkim, oficjalacie wieluńskim, roku 1797, dnia 29 grudnia uczynione” s. 45, 47—55:
  - Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 47.

- Podp. prob. Aleksan(dra) Głowinkowskiego, kol. Jana Gwałbeta Karsznickiego i dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 55.
5. „Opisanie stanu kościoła zakonno parafialnego konopnickiego, z rozkazu j.d. xiążęcia jego mości z Sieczyna y Krasieczyna Krasieńskiego [s], arcy biskupa gnieznńskiego, Świętego Panstwa Rzymskiego grafa, roku Panskiego 1797 uczynione y do aktów kancelarij zadworney podane” s. 57—64:
- Wieś; kościół klasztorny Paulinów i parafialny pw. św. Rocha w. s. 57.
- a. Kaplica publ. pw. św. Marii Magdaleny, stojąca w środku wsi Konopnica s. 57, 60—61.
- Konopnica, 3 XII 1797. Podp. prob. Kolumana Skrzekowicza, przeora, J. Sroczkowskiego — w zast. dziedz. i kol. Siemianowskiego oraz dziek.; piecz. par. (konw.) i dek. s. 64.
6. „Stan czyli opis kościoła łagiewskiego [Łagiewniki] i plebanii w roku 1797, dnia 23 miesiądza listopada uczyniony” s. 65—68:
- Wieś; tyt. kościoła (zbud. w r. 1623) nie zapis.
- Podp. Ign(acego) Neyman’a, ekon. łagiewnickiego, prob. Grzegorza Krzysakowskiego i dziek.; piecz. par. i dek. s. 68.
7. „Inwentarz kościoła farnego łaszewskiego, w dekanacie rudzkim leżącego, spisany roku 1798-go” s. 69—75:
- Wieś; kościół pw. św. Jana Chrzc. s. 69.
- Wśród dokumentów par. wym. wizytacje gen. i dziekańskie. Lustrację gen. przepr. w r. 1780 w terytorium wieluńskim przez Gałęskiego i Chrzanowskiego (poz. 76) nazywa się tu również „garnyszowską” (jakoże wspom. odbyli ją w zast. bpa Garnysza) s. 74.
- Podp. prob. Mikołaja Józefa Roli Kłosowskiego, dziedz. cz. Łaszowa Walentego Bienieckiego, dziek. i in.; piecz. par., Bienieckiego i dek. s. 75.
8. „Stan kościoła farnego mokrskiego, z wszystkimi do niego nalezytosciami, opisany w miesiącu grudniu, dnia 16, roku 1797” s. 77 — „Inwentarz rzeczy miejscowych kościoła parafialnego mokrskiego y oraz plebanii, z dyspozycy Prześwietnego Konsystorza Gnlnego Łowickiego, spisany dnia 16-tego grudnia roku Panskiego 1797-mego” s. 79—95:
- Wieś; kościół pw. św. Stanisława b. s. 80.
- „Papiory i dokumenta” s. 92—95.
- Podp. prob. Kazim(ierza) Bojańskiego, Ig(nacego) Wiśniewskiego, zast. starosty mokrskiego, oraz dziek.; piecz. star. m. i dek. s. 95.
9. Osjaków, parafia — brak akt
- a. „Opisanie inwentarza kościoła y prebendy radoszowskiej” na ter. par. Osjaków s. 97—99:
- Wieś; kościół pw. św. Marka ew. i św. Marii Magdaleny s. 97.
- Podp. preb. Bartłomieja Józefa Wągrowskiego, dziek. i in.; piecz. dek. s. 99.
10. „Inwentarz kościoła parochialnego we wsi Ozarowie oraz y filialnego we wsi krolewskiej Wierzbii będącego, ze wszystkimi przynalezitosciami, 1797-go roku spisany” s. 101—111:
- Kościół pw. św. Marii Magdaleny s. 101.
- Spis książek biblioteki kośc. (72 dzieła) s. 104—105.

- Podp. prob. Ignacego Nałęcz Bienieckiego i kol. Wojciecha Psarskiego; piecz. par. i kol. s. 108.
- a. Wierzbie, wieś. Filia par. Ożarów z kościołem pw. św. Leonarda op. s. 109—111:
- Podp. prob. I.N. Bienieckiego, wójta i ławnika gm. Wierzbie oraz dziek.; piecz. par., wsi W. i dek. s. 111.
11. „Stan czyli opis kościoła y plebanii raczyńskiej w roku 1797, dnia 23 miesiąca listopada, przez x. Kaietana Kaźmierza Lesniewicza, dziekana rudzkiego, zakonnotowany” s. 113—116:
- Wieś; wezw. kościoła (wyst. w r. 1780) nie pod.
- Pod. prob. Kazimierza Paczkowskiego, p-dziek. rudz., Macieja Modrzejowskiego, ekon. raczyńskiego w zast. dziedzica, oraz dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 116.
12. „Stan kościoła parafialnego rudzkiego, z wszystkimi do niego należyciami, opisany w miesiącu listopadzie 1797 roku” s. 117—127:
- Wieś; kościół pw. Narodzenia NMP s. 118.
- Sumariusz dok. par. s. 125—127.
- Podp. prob. Aleksandra Taczanowskiego, Rafała Taczanowskiego w zast. kol. oraz dziek.; piecz. par., dziedz. i dek. s. 127.
13. „Opisanie kościoła parafialnego rudlickiego, w dekanacie rudzkiem, oficyaście wieluńskim, roku 1797, dnia 29 grudnia uczynione” s. 129, 131—135:
- Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 131.
- Podp. urzędników gm. i wsi Rudlice, prob. Stanisława Glidzyńskiego oraz dziek.; piecz. wsi R., par. i dek. s. 135.
14. „Opisanie kościoła w wsi Skomlinie, tak co do stanu jego, iako i inwentarza kościelnego, tudzież plebańskich budynkow, inwentarza i zasiewu, dnia 11 grudn. 1797” s. 137—145:
- Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
- Sumariusz dok. par. s. 143—144.
- Podp. prob. Stanisława Tomaszewskiego, kol. Wojciecha z Psar Psarskiego i dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 144—145.
15. Wieluń — kościół kolegiacki i zarazem parafialny, wyjęty spod wiz.:
- a. „Opisanie inwentarza kościoła dąbrowskiego” s. 147—148:
- Dąbrowa, wieś. Filia par. Wieluń z kościołem pw. św. Wawrzyńca m. s. 147.
- b. „Opisanie inwentarza kościoła gaszynskiego” s. 148—149:
- Gaszyn, wieś. Filia par. Wieluń z kościołem pw. Imienia NMP s. 148.
- Wieluń, 20 V 1799. Podp. A. Gibasiewicza, wik. wiel. i Marcina Laskowskiego, sen. wik. wiel.; piecz. kol. wik. wiel. s. 149.
16. „Stan kościoła parafialnego wierzchlejskiego [Wierzchlas], z wszystkimi do niego należyciami, opisany w miesiącu listopadzie 1797-go” s. 155—162:
- Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 156.
- Podp. kom. Aleksandra Taczanowskiego, patr. Ignacego z Gaszyna Wierzchlejskiego, skarb. wiel., oraz dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 162.
17. „Roku Pańskiego tysięcznego siedemdziesiątego [s] dziewięćdziesiątego

siodmego, dnia 24 miesiąca listopada. Wizyta kościoła parafialnego wydrzyńskiego, za rządów j.o. xcia jmcí Ignacego de Siecin et Krasieczyn Krasickiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, w czasie bycia niezdawną nastalego, tegoż wzwyz wzmiankowanego kościoła, po sp. jmcí xiedzu Franciszku Gogolewskim, plebanie wydrzynskim, jmcí x. Jana Laskowskiego, pasterza, odprawioną przez w.jmcí x. Kajetana Lesniewicza, dziekana rudzkiego, plebana chotowskiego" s. 163—169:

- Wieś; kościół (zbud. w r. 1714, kons. 1723) pw. Podwyższenia Krzyża św. s. 163.
- Podp. prob. Laskowskiego, Tomasza Majewskiego, zarz. dóbr kap. gnieź. i dziek.; piecz. par., Majewskiego i dek. s. 169.

97

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 97.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji specjalnej **Dekanatu Wieruszowskiego**, przeprowadzonej w roku **1797** (z polecenia arcybiskupa Ignacego Krasickiego²²²) przez miejscowego dziekana Kaspra Sosienkę²²³.

[4. Opiszew.] Pol.— 2° (34,4 i mniej × 21 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 150; str. czyste: 2, 10, 40, 42, 80, 86, 102, 140, 142.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Znaczna ilość objaśnień, odnoszących się do tej syg., została podana w paralelnym punkcie rpsów 90—91 i in.— Również poniższe opisy kościołów oraz inwentarze kościelne i beneficjalne, jako wchodzące w skład tej samej serii dokumentacji, zaliczam do akt wizytacyjnych. Zresztą na s. 79 czynności przedstawione w tych aktach nazwano wizytacją dziekańską.— Dziekana i jego parafię (Cieszęcín) wizytował oficjał wieluński Bojański (s. 52).— Instrukcja wiz., znana również tu tylko z nagłówek opisów, nakazywała w sumariuszach dokumentów wyliczać także poprzednie lustracje, przez które trzeba na pierwszym miejscu rozumieć dekrety ref. Dzięki temu uda się w przyszłości sporządzić zestaw wizytacji zaginionych. I tak na s. 8 podano niedokładną informację o nieznanej lustracji gen. odbytej w r. 1711 w terytorium wieluńskim przez prał. Kazimierza Zygmunta Oyrzyńskiego, którą to wiadomość uściślono na s. 33.— Autorzy omawianych akt wizytacyjnych — proboszczowie nie zapisali w nich tytułów kościołów par. w Białej, Czastarach, Dietrzkowicach, Naramicach, Walichnowach; kościołów fil. w Wiktorowie (par.

²²² Por. przyp. 208.

²²³ Ks. Kasper **Sosienka** akt. proboszcz par. Cieszęcín a dziekan wieruszowski, tudzież kanonik chełmski. (ADW: AAG. Wiz. 97).

Biała), Węglewicach (par. Cieszęcin), Chróście (par. Mieleszyn); kościoła szpita. w Wieruszowie i pom. we wsi Świba na ter. tejże parafii; kaplic publ. w Ostrowku (par. Cieszęcin), Czastarach i w Świątkowicach (par. Lututów).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opisanie kościoła i beneficjum bielskiego [Biała], w ziemi wielunskiej, dekanacie wieruszowskim leżącego” s. 3—9:
  - Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - a. Wiktorow, wieś. Filia par. Biała z kościołem, którego wezw. nie pod. s. 3, 8—9.
  - Podp. dziek. Kaspra Sosienki, kol. Franciszka z Psar Psarskiego i kom. Jana Kantego Chrzanowskiego; piecz. dek., kol. 1 par. s. 9.
2. „Opis kościoła parafialnego bolesławskiego [Bolesławiec], jego fabryki, stanu funduszow oraz stanu plebanii, budynkow, inwentarza, zasiewow, roku Pańskiego 1797” s. 11—39.
  - Miasto; kościół (kons. w r. 1723) pw. Trójcy Św. s. 11.
  - Sumariusz dok. par. s. 31—33.
  - „Opis altaryi świętej Anny w kosciele parafialnym bolesławskiem” s. 34—39.
  - Podp. preb. J(ana) Chrzanowskiego, dziek. i członków rady miej.; piecz. par. i dek. s. 39.
3. „Opis kościoła parafialnego cieszęckiego [Cieszęcin] y beneficjum jego, w dekanacie wieruszowskim, officyaliacie y territorium wielunskim, w roku 1797 uczyniony” s. 41, 43—52:
  - Wieś, kościół pw. św. Wojciecha b. s. 43.
  - a. „Opis kościoła filialnego węglewskiego” s. 50—52:
    - Węglewice, wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - b. „Opis kaplice w Ostrowku” s. 52:
    - Kaplica publ., której wezw. nie pod.
    - Parafia dziekańska, więc podp. Kazi(mierz) Bojański, dziek. kol. i of. wiel., oraz patr. Jan Gwalbert Fundament z Karsnic Karsnicki, stol.; piecz. Kons. Wiel. i patr. s. 52.
4. „Opis kościoła parafialnego y beneficjum we wsi Czastary będącego r-u P-go 1797-go” s. 53—66:
  - Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - a. Kaplica publ., której wezw. nie pod., na cmentarzu s. 53.
  - Podp. prob. Mateusza Lisieckiego, dziek. oraz krzyż. 3 świad. świec.; piecz. par. i dek. s. 66.
5. „Opis kościołow parafialnego dzietrkowskiego, filialnego lubnickiego, ich fabryki, stanu funduszow oraz stanu plebanii, budynkow, inwentarza, zasiewow etc. roku Pańskiego 1797” s. 67—78:
  - Wieś; tyt. kościoła (zbud. w r. 1753) nie zapis.
  - a. Lubnice, wieś. Filia par. Dzierzkowice z kościołem pw. Wniebowzięcia NMP s. 75—78.
  - Dzierzkowice, 26 XI 1797. Podp. prob. Hipolita Chrzanowskiego, dziek. i krzyż. 3 świad. świec.; piecz. par. i dek. s. 78.
6. „Opis stanu kościoła parochialnego lututowskiego i plebanii wraz

- z inwentarzami, tak kościelnym iako też gruntowym, tudzież ze wszystkimi rolami i innymi dochodami, zrobiony w czasie wizyty dziekańskiej d. 4 miesiąca grudnia roku Panskiego 1797" s. 79, 81—88:
- Wieś s. 84; kościół pw. św. Mateusza ap. s. 81.
  - Sumariusz dok. par. s. 84—85; dok. erek. par. z r. 1406 jest wciąż do akt Kons. Wiel. pod 1504.
  - a. Świątkowice, wieś w par. Lututów, posiadająca kaplicę publ., której wezw. nie pod. s. 85.
  - Podp. kol. Augustyna Myszkowskiego, prep. Jakuba Chrzanowskiego i dziek.; piecz. dek. i par. s. 85.
- 6a. „Inwentarz kościelny i gospodarski parochii lututowskiej, spisany dnia czwartego grudnia, roku 1797" s. 87—88:
- Podp. dziek. i prob. Marcina Gumkowskiego; piecz. dek. s. 88.
  - Uwaga. Akta te nie są identyczne. Opis pierwszy, dłuższy, musiał być sporz. przed r. 1797.
7. „Opis kościoła Łyskorskiego [Łyskornia] y beneficjum jego" s. 89—92:
- Wieś; kościół pw. św. Marii Magdaleny s. 89.
  - Podp. prob. Piotra Dworaczyńskiego, patr. Jana Gwalberta Karsnickiego i dziek.; piecz. par., kol. i dek. s. 92.
8. „Opis kościoła parafialnego y beneficjum w wsi Mielešynie roku 1797" s. 93—101:
- Tyt. kościoła nie zapis.
  - a. Chroscin, wieś. Filia par. Mielešyn, z kościołem, którego wezw. nie pod. s. 99—101.
  - Podp. prob. Jana Kozłowskiego, dziek. i krzyż. 2 świad. śwec.; piecz. par. i dek. s. 101.
9. „Opisanie kościoła i beneficjum naramskiego [Naramice], w ziemi wieluńskiej, dekanacie wieruszowskim leżącego" s. 103—108:
- Wieś; tyt. kościoła nie zapis.
  - Podp. dziek., patr. Franciszka Psarskiego i kom. Jana Kantego Chrzanowskiego, prep. bolesł.; piecz. kol., dek., par. s. 108.
10. „Opisanie kościoła farnego sokolnickiego i beneficjum" s. 109—120:
- Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 109.
  - a. Ochędzen, wieś. Filia par. Sokolniki z kościołem pw. św. Anny s. 109—110.
  - Sumariusz dok. par. s. 118—120; m.in. układ z r. 1496 pomiędzy pleb. sokolnickim i Cysterkami z Ołoboku odnośnie kośc. fil. w Ochędzynie s. 120.
  - Podp. prob. Jana Gorczyzewskiego, dziek. i nazwiska 3 świad. śwec.; piecz. par. i dek. s. 120.
11. „Opisanie tak kościoła, iako też beneficjum walichnowskiego w roku 1797-mym" s. 121—126:
- Wieś; wezw. kościoła nie pod.
  - a. „Na tym emętarzu stoją trzy kapliczki drewniane, jedynie włączone do spiewania ewangelij w uroczystość Bożego Ciała" s. 121.
  - Podp. dziek., prob. Ludwika Wiszniewskiego i patr. Jana Gwalberta Karsnickiego; piecz. par., kol. i dek. s. 126.

12. „Opis kościoła parafialnego wieruszowskiego y plebanii roku 1797” s. 127—139:
 — Miasto; kościół (kons. 28 VIII 1774) pw. św. Bartłomieja ap. s. 127.
 — Sumariusz dok. par. s. 133—134; dok. erek. par. z r. 1368 s. 120.
 a. Kościół pw. św. Rocha, „za wałem w borku wystawiony” s. 134—135.
 — Przy kościele mieszka pustelnik s. 135.
 b. Kościółek szpitalny, którego tyt. nie zapis., „w roku 1770 pogorzał” s. 136—139.
 c. Swiba, wieś w par. Wieruszów z kościołkiem, którego wezw. nie pod. s. 135—136.
 — Podp. prob. Franciszka Magnuskiego, dziek. i prez. miasta W. Bogusz'a; piecz. par. i dek. s. 139.
13. „Inwentarz kościoła parochialnego w uycińskiego, iako y filialnego zdzarskiego, spisany urzędownie r.P. 1797” s. 141, 143—150:
 — Wieś; kościół pw. św. Katarzyny pm. s. 143.
 a. Zdzar, wieś. Filia par. Wójcin z kościołem pw. św. Bartłomieja ap. s. 148—149.
 — Podp. dziek., prob. Jakuba Borowskiego i 2 świad. świec. „ręką trzymaną”; piecz. dek. i par. s. 150.

DRUGA SERIA SPECJALNYCH WIZYTACJI DZIEKAŃSKICH, PRZEPROWADZONA W ROKU 1800

WPROWADZENIE DO LUSTRACJI SERII 2

Druga seria nadzwyczajnych wizytacji dziekańskich w okresie rządów a-bpa Krasickiego, przeprowadzona w poszczególnych dekanatach przez właściwych dziekanów, odbyła się w r. 1800 i prawdopodobnie objęła również całą archidiecezję.

Że była to także grupa lustracji ekstraordynaryjnych, zaświadcza o tym akta na kilku miejscach. Mianowicie not. dek. radomski, ks. Adamski wyraźnie pisze (syg. 101 s. 95), że tamt. dziek. Jankowski „został deputowany do tej wizytacji przez Konsystorz Gen. Łowicki”. Dziek. krzep. Wolski „wizytuje z polecenia a-bpa Krasickiego” (poz. 102 s. 3, 15) i podpisuje się w dokumentacji kolejnych parafii jako „commissarius visitator” (cała ks. 102 oraz 104 s. 10).

Wspom. ks. Adamski mówi dalej (rps 101 s. 21, 89), iż dla tej lustracji była wydana odpowiednia instrukcja wiz. Nie zetknąłem się z jej oryginałem, ani z samoistnym odpisem; atoli prawie wszystkie księgi tej grupy akt przytaczają ją na lewych stronach swych kart. Składa się z 45 pytań, zred. po łacinie. Możliwie najstaranniej wciągnęli ją do swojej dokumentacji beneficjaci dek. rudzkiego (syg. 103) i stamtąd najlepiej uda się ją odtworzyć.

Ogólnie znowu przypisuje się wydanie tej instrukcji samemu arcy-

biskupowi, wzgl. jego kancelarii zadwornej (poz. 98 s. 9, 101; 99 s. 3). Jednak szczegółowsze doniesienia informują, że opracowały ją dla swoich okręgów konsystorze gen. w Gnieźnie (rps 99 s. 3) i Łowiczu (ks. 98 s. 23; 103 s. 30, 32, 77, 138; 104 s. 7).

Owe punkty, razem z tekstem „procesu” wiz., wysyłały dziekanom obydwu konsystorze gen. — gnieźnieński (syg. 99 s. 3) i łowicki (poz. 102 s. 3). Dziek. tusz. Miniszewski zapoznawał konfratrów z tą instrukcją w czasie zwykłej wizytacji dek. (rps 98 s. 83); natomiast dziek. krzep. Wolski przed odbyciem swej nadzw. wizytacji wystosował do podległych mu proboszczów „litterae innotescentiales”, przyp. z tymi pytaniami (ks. 102 s. 3).

Z syg. 98 s. 141 wynika, że dziekan tusz. najpierw rozesłał pytania do proboszczów, a gdy ci dali na nie odpowiedzi, odwiedzał poszczególne parafie i dokumentację weryfikował.

Beneficjaci sporządzali akta *fracta pagina*, umieszczając pytania przeważnie po lewych stronach arkuszy, a odpowiedzi na nie po prawych. Odpowiedzi również dawano po łacinie. Przeważnie odpowiadano tylko na te punkty, które były aktualne dla danego miejsca. Zatem parafie mniejsze i uboższe w instytucje kościelne na dość liczne zapytania nie dały odpowiedzi, lub uczyniły to w sposób wymijający.

W porównaniu z pierwszą serią wizytacji Krasickiego — w aktach grupy drugiej spotyka się mało podpisów proboszczów (np. w poz. 104 zupełnie ich brakuje). Nigdzie też nie znajdujemy przyłożenia pieczęci parafialnych. Co więcej — spośród dziekanów uwierzytelniał akta pieczęcią, wyciskaną na sucho, tylko dziek. rudzki Leśniewicz (rps 103).

Z tego powodu, że beneficjaci są współautorami akt nin. ilustracji, notują ich nazwiska w części B kolejnych pozycji repertorium, jeżeli tylko figurują w księgach.

W każdym razie ogół spraw związanych z tymi czynnościami i powstała na skutek tego dokumentacja tak naczelne władze archidiecezji, jak też dziekani i proboszczowie uważali za wizytację. A oto schemat szczegółowszych poglądów na tę sprawę w dekanatach i parafiach. Proboszczowie dek. kaliskiego (syg. 99), brzeźnickiego (100), krzepickiego (102), rudzkiego (103) i wieruszowskiego (104), mimo że — prawdop. w myśl zarządzenia owego procesu — osobiście redagowali odpowiedzi na doręczone im punkty, powstała stąd dokumentację niemal jednogłośnie nazywają „wizytacją dekanalną”. Podobnie zwą ją w jednej części beneficjaci dek. tuszyńskiego (poz. 98) i radomszczańskiego (101), których druga połowa określa ją jako „odpowiedzi na punkty wizytacyjne”.

Parafie prowadzone przez dziekanów wizytowały sąsiedni dziekani. I tak np. par. Kobile, zarz. przez dziek. radoms. Jankowskiego, zlustrował dziek. tusz. Miniszewski (rps 101); par. Parzymiechy, w której proboszczem był dziek. krzep. Wolski, zwizytował dziek. rudz. Leśniewicz (ks. 102); par. dziek. rudzkiego Chotów — dziek. wier. Sosienka (syg. 103); par. wzm. dziek. wieruszowskiego Cieszęcin — wspom. dziek. krzepicki (poz. 104).

Z treści samej instrukcji nie wynika, żeby dziekani, obok lustracji ogólnej czyli zewnętrznej, byli wtedy obowiązani do przeprowadzenia także wizytacji wewnętrznej. Może to jednak nakazywał im nie znany mi „proces” wiz. Dość, że tylko dziek. rudz. Leśniewicz (rps 103) i wier. Sosienka (104) dostarczyli w drugich częściach swych akt jej dokumentację, odnoszącą się do duchowieństwa oraz kościołów i beneficjów. Znajdują się w niej przecież także rzeczy jawne, uwidocznione w wizytacji ogólnej.

Ze stron 30 i 135 ks. 103 wnioskujemy, że beneficjaci również w tym roku sporządzali dokumentację wiz. w 3 egzemplarzach, które następnie zostawały: w danej parafii, jej urzędzie dekanalnym oraz w konsystorzu gen., do którego akta te przysyłał dziekan. Z praktyką tą zgodna jest zapiska, znajdująca się na aktach par. Gorzkowice (syg. 98 s. 31): „Exemplar hoc ad Illustrissimum Officium Loviciense transmissum”. Notatka zaś figurująca na egz. z Mykanowa (poz. 100 s. 47): „Ex actis decanatus Brzeznicensis...” nie musi oznaczać, iż sprawozdanie to posiadamy z archiwum dek. brzeźnickiego, ale że tamt. dziek. Żarnowski skierował ze swego urzędu właśnie ten egzemplarz do konsystorza w Łowiczu.

Ze stron 17—18 rpsu 103 widać, że beneficjaci tych lat także inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych sporządzali w trzech egzemplarzach, z przeznaczeniem do wspom. urzędów (ich archiwów). Jedynie dziwi to, że np. inwentarz par. Działoszyn, wykonano w r. 1798 z okazji introdukcji prob. Psarskiego w 2 egz., z których jeden pozostał na miejscu, a drugi odesłano do konsystorza w Łowiczu (ks. 100 s. 31).

Z podanych we wprowadzeniu do pierwszej serii wizytacji Krasickiego przyczyn — również nin. grupę akt opracowuję tradycyjną precedencją archidiakonatów, a w nich alf. dekanatami. — Zatem w Gnieźnie przechowują się z tej serii akta: z a-diak. gnieźnieńskiego — dek. gmeź. Św. Trójcy (E 28) i konińskiego (w nie wyd. nam klocek E 31); z a-diak. kaliskiego — nie wyd. Włocławkowi dek. kaliskiego (E 26); natomiast w Poznaniu znajdują się od czasu ost. wojny z a-diak. kaliskiego — akta dek. krotoszyńskiego w dwóch egz. (E 29b i c).

We Włocławku posiadamy — w większej lub mniejszej ilości — dokumentację wiz. z następn. obszarów: z a-diak. łęczyckiego — dek. tuszyńskiego (syg. 98); z a-diak. kaliskiego — dek. kaliskiego (tylko dla 1 par., poz. 99); z a-diak. uniejowskiego — dek. brzeźnickiego (rps 100) i radomszczańskie (101); z ter. wieluńskiego — dek. krzepickiego (ks. 102), rudzkiego (103) i wieruszowskiego (104).

O dubletach wspom. akt włocławskich, wydanych Częstochowie oraz o kwestii zachowania drugich i trzecich egzemplarzy w archiwach dekalnych i parafialnych będą tu podobne uwagi jak wypowiedziane we wstępie do I serii wiz.

Zewnętrzna i wewnętrzna charakterystyka tej grupy akt jest taka sama jak wyżej. — Formatu foliału większego jest syg. 99; różnego (większego i mniejszego) są inne księgi: 98, 100—104. — Znaki wodne znajdują się na papierze wszystkich poszytów akt (poz. 98—104).

O porządkowaniu tej serii akt wiz. wypadnie powiedzieć to samo, co przy ich grupie I; przy czym najwięcej starań włożono w zabezpieczenie mocno podnisz. dawną wilgocią rpsu 103 (dek. rudzki). — O niepodawaniu w p. 3 opisu ksiąg (A) dat krańcowych, a w p. 5 dawnych sygnatur znajdzie czytelnik objaśnienia także powyżej.

W syg. 103 figurują również sprawozdania wiz. par. Kadłub i Wierzchlas z r. 1801, a więc już z czasu administracji Malczewskiego. Nie można było oddzielić ich od opisywanej tu dokumentacji.

Z ważniejszej treści tych akt można przytoczyć fakt dalszej przynależności dek. radomszczańskie do a-diak. uniejowskiego (poz. 101 s. 3, 7, 109). W tejsze księdze na s. 15 znowu powiedziano, iż par. Dmenin znajduje się „in territorio Loviciensis” — zamiast podać, że leży w zasięgu władzy konsystorza gen. w Łowiczu. Nazwanie dziek. rudzkiego „farneus” — parafialny (poz. 103 s. 9) zamiast „foraneus” — wiejski nie koniecznie musi być pomyłką pisarza, ale odmianą nomenklatury prawnej na kościelnym obszarze przyśląskim. Pod koniec akt jest mowa, że każda parafia wizytowana w r. 1800 prowadzi m.in. księgę stanu ludności (liber status animarum) oraz kopiarz wpisów rozporządzeń władz duchownych i świeckich.

Na tym kończę wprowadzenie do drugiej serii akt wiz. a-bpa Krasickiego. Z pewnymi rzeczami odsyłam odbiorcę do paralelnego wstępu do grupy I tejsze dokumentacji, a zwłaszcza poniżej — do uwag w p. 6 opisu (A) poszczególnych jednostek archiwalnych, które stanowią szczegółowe wstępy do tychże ksiąg. — Również do wprowadzenia do nin. serii wizytacji i jej akt przyjdzie mi się powoływać przy omawianiu spuścizny lustracyjnej adm. a-diec. F. Malczewskiego.

ARCHIDIAKONAT ŁĘCZYCKI

98

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 98.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji ekstraordynaryjnej **Dekana tu Tuszyńskiego**, przeprowadzonej w roku 1800 (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²²⁴) przez miejscowego dziekana Józefa Miniszewskiego²²⁵.

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (38 i mniej × 25,4 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 146; str. czyste: 2, 18, 26, 32, 49, 56, 64, 70, 82, 84, 98, 100, 110, 116, 128, 140.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Przedstawione tu akta składają się z 45 pytań i zasadniczo tyłuż na nie odpowiedzi.— Pytania te lato sensu miał przepisać a-bp Krasicki (s. 9, 101), w rzeczywistości zaś pochodziły od Konsystorza Gen. Łowickiego (s. 23).— W parafiach oznaczonych w cz. B nrami 1—7, 9—13, 15—16 i 18—20 opisy są wykonane *fracta pagina* — pytania po lewej, a odpowiedzi po prawej stronie. Reszta opisów — nr 8, 14 i 17 sporządzona została na całych stronach, na których najpierw idą pytania, a po nich odpowiedzi.— Przeprowadzanie wizytacji za pomocą dawania odpowiedzi przez rządców beneficjów kościelnych na doręczone im pytania stało się w tym okresie normalną praktyką, i to nie tylko przy lustracjach dziekańskich.— Dziekan doręczył konfratrom przysłane mu z konsystorza punkty i on też zebrał od nich odpowiedzi (s. 83, 141). Dokumentację ową podpisywał zawsze dziekan, nie używając aktualnie swej pieczęci, a w poszczególnych wypadkach odpowiedni proboszczowie, którzy przez to samo są jakby współwizytatorami swych parafii. Z tego też powodu nazwiska ich pomieściłem w drugiej części pozycji.— Ponieważ dokumentacja ta pochodzi aż od 20 autorów, papier, na którym została wykonana, jest różnej jakości i formatu, przeważnie jednak ze znakami wodnymi, a także pismo nie jednakowo staranne. Proboszczowie z Mierzyna, Rozpry i Tuszyzna doręczyli dziekanowi b. staranne sprawozdania.— Nie wszędzie w aktach znajdujemy wszystkie 45 pytań i na nie odpowiedzi. Ogół bowiem beneficjatorów wpisywał z całego zestawu przeważnie zapytania aktualne dla swych parafii i na nie tylko odpowiadał.— Abstrahując od sposobu odbywania tej serii dziekańskich lustracji nadzwyczajnych mu-

²²⁴ Zob. przyp. 208.

²²⁵ Ks. Józef **Miniszewski**, akt. proboszcz par. Kurowice i dziekan tuszyński. (ADW: AAG. Wiz. 98.— Por. przyp. 211).

simy stwierdzić, że na 20 możliwych aż 19 razy proboszczowie dek. tuszyńskiego nazwali sporządzoną przez siebie dokumentację aktami wizytacyjnymi (s. 3, 9, 15, 19, 27, 31, 50, 57, 61, 65, 71, 75, 83, 85, 99, 101, 111, 115, 125), a w czterech przypadkach (s. 9, 99, 101 i 129) akta te uważają wręcz za produkt wizytacji dziekańskiej.— Z końcowej treści wiadomo, że proboszczowie ówczesni posiadali już księgę, w którą wpisywali rozporządzenia władz kościelnych i świeckich, oraz drugą — dawniejszego pochodzenia, do notowania liczby parafian, ale ta ostatnia prawie nigdzie się nie zachowała.— Rzadko który z proboszczów podał na początku opisu rangę (miasto czy wieś) swojej miejscowości parafialnej, którą wypadło wylapywać w dalszym tekście, a wezwania kościołów odnalazłem tylko w opisach par. Gorzkowice, Mierzyn, Piotrków, Rozprza, Suchcice i Witów.— Na s. 75 napisano biskup „Kraczkowski” zamiast „Kraszkowski”.— Akta zapewne były wykonywane w trzech egzemplarzach (pierwszy dla konsystorza, drugi — dziekana, trzeci dla właściwej parafii), albowiem na sprawozdaniu z Gorzkowic (s. 31) oznaczono: „Exemplar hoc ad Illustrissimum Officium Loviciense transmissum”.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. Parochia Bąko-Gorensis [Bąkowa Góra]. Responsiones ad proposita puncta in visitatione decanali a^o Dni 1800 peracta factae” s. 3—8:
— Wieś; podp. prob. Feliksa Kamockiego i dziek. Józefa Miniszewskiego s. 8.
2. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Bątkow [Będków] sitae anno 1800”.— „Descriptio ecclesiae parochialis in Bątkow — per Josephum Miniszewski, decanum Tuszynensem — expedita, juxta praescripta celsissimi — Krasicki — archi-episcopi Gnesnensis —” s. 9—14:
— Miasto (oppidum); proboszcz nazwany jest prepozytem s. 13.
— Podp. prob. Mikołaja Drużbackiego i dziek. s. 14.
3. „Parochia Bęczkowicensis. Responsiones ad proposita puncta in visitatione decanali anno Dni 1800 peracta factae” s. 15—17:
— Wieś; podp. prob. Feliksa Jarzyńskiego i dziek. s. 17.
4. „Ad puncta visitationi decanali proposita ita respondet rector ecclesiae parochialis Bogdanoviensis” s. 19—22:
— Wieś; podp. prob. Józefa Dobrzelowskiego i dziek. s. 22.
5. „Responsoria ad interrogatoria porrecta a Celsissimo Loviciensis Officio. Ecclesia parochialis Dłutoviensis —” s. 23—25:
— Wieś; podp. prob. Marcina Jachurskiego i dziek. s. 24.
6. „Resolutiones ad puncta visitationis decanalis in an. Dni 1800. Ecclesia parochialis Gomolinensis —” s. 27—30:
— Wieś; podp. prob. Jana Kowaleyskiego i dziek. s. 30.
7. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali die 15, mensis decembris, anno Domini 1800 porrecta, ad quae in scripto ecclesiae Gorzcowicensis rector respondit” s. 31, 33—48:

- Wieś; kościół pw. św. Katarzyny pm. s. 34.
 — Podp. prob. Prospera Zarębskiego, pij. i dziek. s. 48.
8. „Puncta ad respondendum in visitatione decanali, ad quae respondere in scriptis singuli ecclesiarum rectores tenebuntur. — Ecclesia parochialis Mierzynensis —” s. 50—55:
 — Wieś; kościół pw. św. Mikołaja b. s. 50.
 — Podp. prob. Franciszek de Paula Zader(er) i dziek. s. 55.
9. „Ad puncta in visitatione decanali proposita ita respondet rector ecclesiae parochialis Milejoviensis” s. 57—60:
 — Wieś; *podp. dziek. i prob. Wojciecha Kamińskiego*, premons. z Wito-wa s. 60.
10. „Moszczenica. Puncta inquirenda in visitatione decanali 1800. Ad haec responsiones” s. 61—63:
 — Wieś; *podp. kom. Jana Larysa Zdanowskiego*, kan. smol. i dziek. s. 63.
11. „Puncta in decanali visitatione proposita, ad quae rectores ecclesiarum in scripto respondere tenebuntur. — Ecclesia parochialis Petricoviensis —” s. 65—69:
 — Miasto (civitas), *prepozytura par. Kościół par. (12 ołtarzy, zbud. ok. r. 1300) pw. św. Jakuba ap. i św. Stanisława b.* s. 65.
 — Kaplica wew. pw. św. Krzyża w kościele par. sama w sobie od r. 1658 jest *prepozyturą* s. 67.
 a. Kościół wzgl. kaplica publ. pw. Najśw. Maryi P. na Przedmieściu Krakowskim (fund. w r. 1373 przez star. sier. Jana Kmte) s. 65, 67, 69.
 — *Podp. prep. Fryderyka Lintner'a i dziek.* s. 69.
12. „Quaestiones sive inquirenda puncta in visitatione decanali per — decanum Tuszynensem etc. Ad has quaestiones sunt responsiones juxta mentem — domini collatoris et documentorum ecclesiae Postęka-licensis” s. 71—74:
 — Wieś; *podp. dziek. i kap. Maksyma Ostaszewskiego*, bern. z Piotrkowa s. 74.
13. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, d. 12 decembris, in parafia [s] Racznensi [Ręczno]” s. 75—81:
 — Wieś; kościół fund. w r. 1618 przez kol. Walentego Raczeńskiego, kons. w 1725 przez sufr. gnieź. Kraszkowskiego s. 75.
 — *Podp. kom. Grzegorza Rzewuskiego* (dziek. kol. kurz., kan. smol., prep. radoms.) i dziek. s. 81.
14. „Status ecclesiae & beneficij in Rozprza, districtus Petricov[iensis], decanatus Tuszyn[ensis], juxta puncta in visitatione decanali proposita, descriptus mense decembri, anno Domini 1800” s. 83.— „Puncta ad respondendum in visitatione decanali, ad quae respondere in scriptis singuli ecclesiarum rectores tenentur. Rosprza” s. 85—97:
 — Miasto (oppidum); kościół (zbud. w r. 1767, kons. w 1777) pw. Nawiedzenia NMP oraz św. Bartłomieja ap. i św. Wojciecha b. s. 85.
 — *Podp. prob. Pawła Redeckiego*, pij. i dziek. s. 97.
15. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in Rzgów per — Josephum Miniszewski, decanum foraneum Tuszynensem — juxta praescripta celsissimi — Krasicki, archi-epi Gnesnensis — anno 1801, die 15 mensis januarij peracta” s. 99, 101—109:
 — Miasto (oppidum) s. 103; *podp. prob. (i w-dziek.) Konrada Wanisch'a* oraz dziek. s. 109.

16. „Puncta inquirenda in visitatione decanali pro anno 1800. Ad haec responsiones. Srockie” s. 111—114:
 — Wieś; proboszcza nazywa się prepozytem s. 114.
 a. Prebenda z kaplicą pw. św. Mikołaja b. na cmentarzu kośc. s. 113—114.
 — Podp. prob. Jana Larysy Zdanowskiego, kan. smol. i dziek. s. 114.
17. „Descriptio status ecclesiae & beneficij in Suchcice, districtus Petricov[iensis], decanatus Tyszyn[ensis] juxta puncta in visitatione decanali proposita anno Domini 1800” s. 115.— „Puncta pro visitatione decanali edita cum responsionibus per curatum Such[c]ycensem descriptis” s. 117—124:
 — Wieś; parafia eryg. z družbickiej w r. 1780. Kościół par. (zbud. w r. 1779 przez dziedz. Ignacego Sucheckiego) pw. Trójcy Św. i św. Ignacego (nie pod. którego) s. 117.
 — Podp. prob. Pawła Redeckiego, pij. i dziek. s. 124.
18. „Descriptio status parochiae Sulejoviensis sub tempus visitationis archi episcopalis [s], agitatae die 10 mensis decembris a^o Dni 1800 in oppido Sulejow” s. 125—127:
 — Miasto (oppidum, civitas); o opactwie Cystersów nie ma w opisie mowy.
 — Podp. prob. Ignacego Maja, kapł. diec. i dziek. s. 127.
19. „Visitatio decanalis [ecclesiae] parochialis in villa Tuszynek per — Josephum Miniszewski, decanum foraneum Tuszynensem, juxta praescripta celsissimi — de Siecin et Krasiczyn Krasicki, archi episcopi Gnesnensis S.R.I. comitis etc.etc. diebus decembris a.D. 1800 facta” s. 129—139:
 — Kościół par. znajduje się nie w mieście (oppidum) Tuszynie, ale w przylegającej doń wsi Tuszynek.
 — Podp. prob. Wojciecha Jasińskiego, kan.reg.lat. (dra prawa i fil., not. ap. s. 129) i dziek. s. 139.
20. „Responsiones ad puncta pro futura visitatione decanali porrecta. — Ecclesia Vitoviensis...” s. 141—145.— „Responsiones ex parte ecclesiae Vitoviensis visitatae ad puncta porrecta” s. 146:
 — Wieś; kościół opacki Premonstratensów i zarazem parafialny pw. św. Małgorzaty pm. i św. Eustachego m. s. 141.
 a. Kaplica (capella) publ. pw. św. Marcina b., położona o kilka staj od klasztoru s. 143.
 — Podp. kust. kośc. Gotfryda Dyczewskiego i dziek. s. 145.

ARCHIDIAKONAT KALISKI

99

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 99.**

[2. Tyt. nad.] Część akt dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej **Deknatu Kaliskiego**, przeprowadzonej w roku **1800** (z polecenia arcybiskupa

Ignacego Krasickiego ²²⁶) przez miejscowego dziekana (Mateusza Czepińskiego ²²⁷).

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (33,2×21,3 cm).— Stron (świeżo policzb.) 12; str. czyste: 2, 12.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Jest to nietypowy (sporządzony nie według 45 pytań) opis parafii św. Mikołaja w Kaliszu, wykonany przez tamt. prepozyta Wojciecha Kurzawskiego, lub jego zastępcę, jako część składowa dokumentacji ówczesnej wizytacji dziekańskiej (s. 3, 9).— Mamy tu do czynienia z trzecim egzemplarzem akt, przywiezionym w r. 1949 przez ks. Librowskiego z Kalisza. Egz. pierwszy, przeznaczony dla Konsystorza Gen. w Gnieźnie (któremu podlegały archidiakoniat i oficjalat kaliski) znajduje się — razem ze sprawozdaniami pozostałych parafii tegoż dekanatu — w Archiwum A-diec. w Gnieźnie pod syg. E 26.— Akta wspominają zaginioną wizytację archidiakonatu kaliskiego, odbytą w r. 1639 przez prał. Żychowicza, mając na myśli chyba jej odpis.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

„Actum Calissii die 15 mensis decembris anno Domini millesimo octingentesimo. Visitatio decanalis juxta quaesita a Celsissimo Loci Ordinario ejus[ue] Reverendissimo Officio Generali [Gnesnensi] transmissa” s. 3:

1. Kalisch, miasto (civitas). Kościół prepozyturalny Kanoników Reg. Lat. i zarazem parafialny pw. św. Mikołaja b. s. 3—11:
  - a. Prepozytura (s. 4) szpitalna z kościołem pw. Trójcy Św. na Przedmieściu Wrocławskim s. 3.
  - b. Kaplica (oratorium) publ. pw. św. Walentego m. na Przedmieściu Toruńskim s. 3.
- Wykaz kapłanów zakonnych s. 4—5.
- W samym mieście (na ter. parafii) znajduje się 295 mężczyzn i 858 kobiet! s. 7.
- Spis ołtarzy w kościele z przydziałem do nich cechów i bractw s. 7—8.
- „Tabella summar[um] originalium, censuum et obligationum, cum reductione earundem pro Ecclesia Parochiali Canoniorum Regularium Lateranensium in Kalisch ad actum visitationis decanalis anno Domini 1800, die [15] decembris porrecta” s. 9—11.

ARCHIDIAKONAT UNIEJOWSKI

100

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 100.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji specjalnej **Dekanatu Brzeź-**

²²⁶ Zob. przyp. 208.

²²⁷ Ks. Mateusz **Czepiński**, akt. prob. par. Biskupice a dziekan i kanonik hon. kaliski. (*Schematyzm archidiecezji gnieźnieńskiej* na r. 1807, nlb.).

nickiego, przeprowadzonej w roku 1800 (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²²⁸) przez miejscowego dziekana Mikołaja Józefa Żarnowskiego²²⁹.

[Opis zew.] Łac., pol.— 2° (36,5 i mniej × 22,9 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 74; str. czyste: 2, 4, 18, 30, 34, 46, 48, 66, 70, 74.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Wiele myśli dot. nin. punktu zawiera paralelny p. w syg. 98.— Również ta lustracja, jako wchodząca do tej samej serii wizytacji dziekańskich, została odbyta przez kan. Żarnowskiego metodą dawania przez proboszczów odpowiedzi na dostarczone im pytania przez Konsystorz Gen. Łowicki.— Wszystkie bez wyjątku sprawozdania tego dekanatu nazywają omawianą tu dokumentację wizytacją dziekańską.— Przez wszystkich współautorów wizytacji akta zostały wykonane *fracta pagina*. Tylko sprawozdanie z Działoszyna, najmniej staranne, nie zamieściło pytań, jakkolwiek posiada ponumerowane na nie odpowiedzi. Proboszczowie z Borowna, Makaanowa i Stróży wykonali dokumentację b. ładnie.— Szkoda tylko, że akta zachowały się nie więcej, aniżeli z połowy parafii tegoż dekanatu. Parafię Stróża, zarządzaną przez dziekana brzeźnickiego, wizytował dziekan radomszczański Jankowski.— Rządca par. Borowno i Mykanów (ks. Bielski) do odpowiedzi na pytania wizytacyjne dołączył także inwentarze kościołów, sporządzone w j. polskim (s. 14—17, 56—58), których stąd nie można było oddzielić do inwentarzy luźnych (poz. 131).— Za wyjątkiem też Borowna i Mykanowa nie podano w ezwań kościołów par. Rangi ośrodków parafialnych (miasto czy wieś) nie wypisano na początku dokumentacji, a w niektórych przypadkach nie ma jej nawet w środku tekstów. Stąd np. dla Działoszyna nie udało mi się jej ustalić. Akta utyskują na powtarzające się okradanie kościołów s. 16.— Z tego względu, że mamy tu do czynienia z egzemplarzami materiałów, wysłanymi przez dziekana do Konsystorza w Łowiczu, nota „*Ex actis decanatus Brzeznicensis, N.J. Ż[arnowski] mp.*” (s. 47) nie oznacza, iż dokumentacja pochodzi z archiwum dekanalnego, ale że należy do serii wizytacji dziekańskich.— Z zapiski położonej na s. 31 dowiadujemy się, że spośród dwóch egz. inwentarza kościelnego i beneficjalnego, sporządzonego w Działoszynie z okazji obejmowania parafii przez ks. Psarskiego, jeden pozostał w miejscowym archiwum, a drugi odesłano do Łowicza. Tak samo chyba postępowano w podobnych okolicznościach w innych parafiach.

²²⁸ Por. przyp. 208.

²²⁹ Ks. Mikołaj Józef Żarnowski, akt. proboszcz par. Stróża i dziekan brzeźnicki, kanonik hon. umejowski. (ADW: AAG. Wiz. 100 s. 67.— Zob. przyp. 215).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Borovnensis anno 1800 die 21 mensis novembris” s. 3, 5—17:
  - Wieś; kościół par. pw. św. Wawrzyńca m. s. 5.
  - „Inventarium supellectilis ecclesiae Borovnensis” s. 14—17:
    - „Księga in folio w skórę oprawna pod tytułem Archivum Ecclesiae Borovnensis” s. 17.
    - Zapiska o okradaniu kościołów przez złodziei s. 16.
  - Podp. prob. Jacka Bielskiego, jedn. plebana w Mykanowie, oraz dziek. Mikołaja Józefa Żarnowskiego, kan. uniej., prob. par. Stróża s. 17.
2. „Responsiones ad interrogata in numero 45 pro visitatione decanali anno 1800 parochiae Brzesnicensis, in districtu Radomscensi” s. 19—29:
  - Miasto (civitas) podwójne — Brzeźnica i Stara (Antiqua) Brzeźnica; upadła prepozytura par. s. 22, 23.
  - Podp. prep. Ign(acego) Samberger’a, kan. smol. (s. 20) i dziek. s. 29.
3. „Visitationis decanalis ecclesiae Działoszynensis anno 1800 die 13 9-bris actus” s. 31—33:
  - Podp. prob. B(ogusława) Psarskiego, pij. i dziek. s. 33.
4. „Visitatio ecclesiae parochialis in villa Jedlno in — decanatu Brzesnicensi, districtu Radomscensi anno Dni 1800 die 20 8-bris” s. 35—36:
  - Wieś; egz. nie poświad.
5. Mstow; kościół prepozyturalny Kanoników Reg. Lat. i jednocześnie parafialny; akt brak:
  - a. „Puncta ad inquirendum, in visitatione decanali a^o 1800, 20 9-bris. Responsiones ecclesiae filialis Rędziniensis” s. 37—45:
    - Wieś; parafia afil. do prep. mstowskiej s. 37.
    - Podp. kom. Wojciecha Charzewskiego, kan.reg.lat. i dziek. s. 45.
6. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Mykanoviensis anno 1800 die 20 mensis novembris...” s. 47, 49—58:
  - Wieś; kościół par. (zbud. w r. 1724 nakł. miesz. częst. Szymona Przypkiewicza) pw. św. Leonarda op. i św. Marii Magdaleny s. 49.
  - „Inventarium supellectilis ecclesiae Mykanoviensis” s. 56—58:
    - „Księga in folio w skórę [s] oprawna pod tytułem Archiwum Kościoła Mykanowskiego” s. 58.
  - Podp. prob. Jacka Bielskiego i dziek. s. 58.
7. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Rzasnensis anno 1800 die 15 mensis novembris” s. 59—62:
  - Wieś; podp. prob. Zygmunta Szynkler’a, ekspij. i dziek. s. 62.
8. „Responsiones ad puncta factae anno Dni 1800 die 15 octobris in visitatione decanali [expedita] per decanum loci in ecclesia Siemikoviensi [Siemkowice]” s. 63—65:
  - Wieś; podp. kom. G(ilberta) Źdzarskiego, premons. i dziek. s. 65.
9. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis sitae in villa Stroża anno Domini 1800 die 24 mensis novembris” s. 67—69:
  - Ponieważ była to parafia dziekańska, dokumentację — sporz. przez prob. i miej. dziekana podpisał czyli przeprowadził wizytację ks. Fra(nciszek) Józ(ef) Jankowski, dziek. radomszczański, kan. hon. łow. i prob. par. Kobile s. 69.

10. „Puncta quaesitoria in visitatione decanali circa ecclesia[m] Wiewie-
censem a. 1800 d. 17 novembr[is]. Responsoria” s. 71—73:
— Wieś; podp. dziek. s. 73.

101

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 101.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji ekstraordynaryjnej **Dekana-
natu Radomszczańskiego**, przeprowadzonej w roku **1800** (z polecenia ar-
cybiskupa Ignacego Krasickiego²³⁰) przez miejscowego dziekana Fran-
ciszka Józefa Jankowskiego²³¹.

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (37 i mniej × 25,2 i mniej cm).— Stron
(świeżo policzb.) 124; str. czyste: 10, 20, 32, 36, 48, 96, 104, 120, 124.—
Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Niektóre objaśnienia wypowiedziane w równorzęd-
nym punkcie poz. 98 będą również tutaj aktualne.— Lustracja nin. od-
była się jesienią 1800 r., jedynie weryfikacja akt prep. w Radomsku
przeciągnęła się do 1 I 1801 (s. 82).— Ogół beneficjatorów nazywa doku-
mentację przez siebie sporządzoną „odpowiedziami na punkty
czyli pytania wizytacyjne”, natomiast prob. z Dobryszyc Walewski
(s. 21) i preb. kościoła św. Marii Magdaleny w Radomsku, jedn. not. dek.
Adamski (s. 89) nazywają czynności kontrolne dziek. Jankowskiego i wy-
tworzone przez nie akta wprost „wizytacją dekanalną”.— Za-
równo wspom. ks. Walewski (s. 21), jak i ks. Adamski (s. 89) informują,
że z racji opisywanej drugiej serii dziekańskich lustracji parafii za pon-
tyfikatu Krasickiego była wydana specjalna, 45-cio punktowa, instruk-
cja wiz., o której już wzmiankowałem w poz. 98—100.— Pogląd mój,
że mamy tu do czynienia z wizytacjami nadzwyczajnymi, a nie
rocznymi dziekanów, potwierdza tenże not. Adamski, mówiący wyraźnie,
iż dziek. radoms. Jankowski (rozumie się obok innych) „został delego-
wany do nin. wizytacji przez Konsystorz Gen. Łowicki” (s. 95).—
Współautorzy tej lustracji — proboszczowie wykonali nin.
dokumentację także przeważnie fracta pagina, kładąc po lewej
stronie pytania, a po prawej odpowiedzi; rządca par. Niedośpielin uczynił
odwrotnie. Natomiast opuścili pytania, dając tylko odpowiedzi, na
szczęście ponumerowane, na całych stronach papieru, beneficjaci z Dmc-
nina, Kamińska, Kobiół, Kodręba, Pławna, Radomska (cz.) i Wielgo-

²³⁰ Por. przyp. 208.

²³¹ Ks. Franciszek Józef **Jankowski**, akt. proboszcz par. Kobielle a dziekan
radomszczański, kanonik hon. łowicki. (ADW: AAG. Wiz. 101.— Zob. przyp. 217).

młyn.— Odpowiedzi na pytania dot. par. Kobiele, którą zarządzał dziek. radomszczański, zweryfikował czyli zwizytował tamt. kościół i beneficjum dziek. t u s z y ń s k i Miniszewski.— Ani ten dziekan, ani jego kondekanalni nie używali przy uwierzytelnianiu sprawozdań pieczęci.— Wśród nieschematycznej treści akt trzeba wskazać na takie ważniejsze zalety i niedociągnięcia: O par. Borzykowa (s. 3), Cieleśniki (s. 7) i Soborzyce (s. 109) powiedziano, że znajdują się na obszarze a-diak. uniejowskiego. Jest to główny powód, że wizytacje z czasu rządów a-bpa Krasińskiego uszeregowałem jeszcze według tradycyjnego porządku na archidiaconaty, a w nich alf. na dekanaty. Na s. 15 powiedziano, że par. Dmenin leży „in territorio Loviciensis” — zamiast się wyrazić, iż podlega Konsystorzowi Gen. w Łowiczu. Rangi miejsc parafialnych (miasto lub wieś) musiałem szukać po całym tekście poszytu, a wezwania kościołów par. znalazłem tylko w Dmeninie, Radomsku i Wielgomłynach. Również w tej księdze zanotowano o k r a d z e n i e jednego z kościołów par., mianowicie w Krępie w dniu 25 VII 1798 (s. 57).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Responsa ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800 die 7-ma mensis octobris in loco peractae. — — Ecclesia parochialis Borzykoviensis...” s. 3—6:
— Wieś; podp. prob. Jó(zefa) Piotrowskiego oraz dziek. Fra(nciszka) Jó(zefa) Jankowskiego, kan. hon. łow. i prob. par. Kobiele s. 6.
2. „Responsiones ad quaesita in visitatione decanali an[n]o Dni 1800 die 1-ma mensis octobris in loco expedita. — — Ecclesia parochialis Cieleśnicensis...” s. 7—9:
— Wieś; podp. kom. Akwilina Zglinickiego, dom. i dziek. s. 9.
3. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800 die 4-ta octobris in loco peractae. — — Ecclesia parochialis Dąbrowiensis...” s. 11—14:
— Wieś. Wiadomość o inwentarzu rzeczy kościelnych i beneficjalnych z r. 1768, przechowywanym w miej. archiwum s. 14.
a. Kaplica (capella) publ. pw. św. Joachima stojąca poza wsią Dąbrowa s. 14.
— Podp. prob. Dominika Franciszka Piotrowskiego, w-dziek. radomszczańskiego, oraz dziek. s. 14.
4. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800 die 13 septembris in loco peractae. — — Ecclesia parochialis Dmeninensis...” s. 15—19:
— Wieś; kościół par. (zbud. nakł. bpa łuc. i brzes. Fr. Kobielskiego w r. 1746 i przez tegoż kons. w 1748) pw. św. Szymona i Judy ap. s. 15.
a. Łagiewniki, wieś w par. Dmenin, posiadająca kaplicę (sacellum) publ. pw. św. Leonarda op. s. 18.
— Podp. prob. Adama Jurkowskiego i dziek. s. 19.
5. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Dobryszycensis per de-

- canum loci iuxta ordinem quaestionum pro visitatione hac extraditorum [s] die 11 mensis septembris 1800 anno descripta et extradita" s. 21—24:
— Podp. dziek. oraz prob. Stanisława Kolumny Walewskiego, kan. liw. (i prep. par. Kurzeszyn w dek. rawskim s. 21) s. 24.
6. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali proposita. Responsa ad eadem. — Ecclesia parochialis — in Gidle...” s. 25—28:
— Wieś położona w woj. sieradzkim, a nie — jak zapis. błęd. — sandomierskim s. 25.
a. Wzm. o klasztorze Kartuzów s. 26.
b. Zapis. o konwencie Dominikanów s. 26.
— Podp. prob. Kajetana Turowskiego, pij. i dziek. s. 28.
7. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali proposita a^o 1800, 10 7-bris. — Ecclesia parochialis Grzymałowo-Volensis [Grzymalina Wola]...” s. 29—31:
— Wieś; podp. dziek. s. 31.
8. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, die 12 7-bris in loco peractae. — Ecclesia parochialis in Kamiensko...” s. 33—35:
— Miasto (oppidum), wygasła prepozytura par. (eryg. w r. 1540) s. 34.
a. Kaplica (capella) publ. pw. św. Rocha w. uległa pożarowi s. 34.
b. Gorzędów, wieś na ter. par. Kamięński, gdzie w pałacu szl. istnieje kaplica (capella) pryw. s. 34.
— Podp. prep. P(iotra) J(ana) Nowiny Borkowskiego, dziek. i not. dek. Wojciecha Adamskiego, preb. z Radomska s. 35.
9. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, die 10 mensis decembris in loco peractae. — Ecclesia parochialis Kłomienensis [s]...” s. 37—40:
— Wieś znajdująca się w pow. radomszczańskim, a nie — jak błęd. pod. — wieluńskim s. 37.
— Podp. komendarza, którym jest dziekan Jankowski s. 40.
10. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, die 29 mensis novembris in loco peractae. — Ecclesia parochialis Kobieliensis...” s. 41—44:
— Wieś; kościół par., odb. star. prob. Andrzeja Zawodzińskiego w r. 1785, kons. w 1786 s. 41.
— Podp. prob., którym jest miej. dziekan, oraz dziekana tuszyńskiego Józefa Miniszewskiego jako wizytatora s. 44.
11. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in a^o 1800, die 22 7-bris in loco peractae. — Ecclesia parochialis in Kodrąb...” s. 45—47:
— Wieś; podp. prob. Marcina Mirowskiego i dziek. s. 47.
12. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali. Ad eadem puncta responsiones. — Ecclesia — Koniecpoliensis...” s. 49—56.
— Miasto (civitas), prepozytura par. s. 49.
a. Podupańka prepozytura szpitalna z kaplicą, której tyt. nie zapis. s. 53.
b. Chrzastów, wieś. Filia par. Koniecpól, która znalazła się w za-borze austriackim s. 51.
— 6 X 1800. Podp. prep. Szymona Kozielskiego i dziek. s. 56.
13. „Puncta in visitatione decanali circa ecclesiam Krempeusem anno

- 1800, die 10 septembris proposita. Responsoria ad eadem puncta" s. 57—60:
- Wieś; zapis. o okradzeniu kościoła 25 VII 1798 s. 57.
  - Podp. dziek., not. dek. i prob. Wojciecha Domańskiego s. 60.
14. Maluszyn. Puncta et responsa „in visitatione decanali d. 8-va octobris 1800 anno" s. 61—64:
- Wieś; podp. prob. Eleuteriusza Miechowicza, zak. oraz dziek. s. 64.
  - a. Prebenda z kościołem pw. św. Barbary pm., fund. w r. 1756 przez miej. prep. i a-diak. kurz. Konstantego Jankowskiego s. 62—63.
15. „Niedospielinensis ecclesiae parochi responsa ad puncta visitationis decanalis d. 26 7-bris a^o 1800" s. 65—68:
- Wieś; podp. prob. Fryderyka Bieleckiego, dziek. i not. dek. s. 68.
16. „Responsiones ad puncta visitationis decanalis peractae in domo plebanali Pławniensi die 15 mensis 8-bris 1800 anno" s. 69—74:
- Miasto (oppidum) s. 69; podp. dziek. s. 74.
17. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, die[bus] ultimis X-bris in Radomsko p[er]actae" s. 75—103:
- Miasto (civitas); prepozytura par. s. 75; kościół par. pw. św. Lamberta b. s. 85.
  - a. Wzm. o klasztorze Franciszkanów Konw. s. 81.
  - b. Strzałków, wieś w par. Radomsko, posiadająca prebendę z kościołem pw. Nawiedzenia NMP, fundacji Porartów s. 81, 94.
  - c. Stobiecko Miejskie (Civile), wieś na ter. par. Radomsko, w której istnieje kościół pw. św. Rocha w. s. 81.
  - 7 I 1801; podp. prep. (i prob. par. Ręczno) Grzegorza Rzewuskiego, dziek. i not. dek. s. 82.
  - Odpowiedzi na pytania dot. 4 altarii w kośc. farnym: NMP Szkaplerznej, św. Katarzyny pm., św. Anny i św. Mikołaja b. s. 83—84:
  - Podp. oltarzysty Filipa Multańskiego i dziek. s. 84.
  - „Descriptio quatuor altarium in ecclesia parochiali Radomscensium sitorum sub tempus visitationis decanalis, die 1-ma 7-bris anno Dni 1800..." s. 85—88:
  - Chodzi o 4 następne altarie w farze: Bożego Ciała, św. Krzysztofa m., św. Wojciecha b. i św. Wawrzyńca m., będących w posiadaniu ks. Józefa Malczyńskiego s. 85—88:
  - Podp. dziek. s. 88.
  - d. „Visitatio decanalis praebendae Radomscensis divae M[ariae] Magdalena die 3 septembris 1800 anno per decanum loci expedita, per me vero infra subscriptum iuxta ordinem quaesitorum pro hac visitatione editorum descripta" s. 89—95:
  - Kościół znajduje się na Przedmieściu Krakowskim s. 89.
  - Podp. preb. Wojciecha Nepomucena Adamskiego, not. dek. s. 95.
  - e. „Responsoria ad puncta in visitatione decanali die 4-ta septembris Radomscij anno Domini 1800. —— Ecclesia hospitalis..." s. 97—103:
  - Prepozytura szpit. w mieście (eryg. w r. 1524 s. 102) z kościołem pw. Ducha Św. i św. Walentego m. s. 97.
  - Podp. dziek. i prep. szpit. ks. Wal(entego) Dąbrowskiego s. 103.
18. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis d. 23 7-bris a^o 1800 in ecla phli Rzujiensi [Rzejowice] peractae" s. 105—108:

- Wieś; podp. prob. Bl(ażeja) Wypychowicza i dziek. s. 108.
- a. Przeremb i Przeręb, wieś w par. Rzejowice, w której we dworze Jana Bąkowskiego znajduje się kaplica (capella) pryw. s. 106.
19. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis in anno 1800, die 3 octobris in loco peractae. — — Ecclesia Soborzycensis...” s. 109—112:
— Wieś; kościół par. zbud. ok. r. 1736 s. 109.
— Podp. prob. A(ntoniego) Mijalskiego i dziek. s. 112.
20. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalis die 25 7-bris a.D. 1800 in ecclesia parochiali Wielgomłynensi porrectae” s. 113—119:
— Wieś; kościół klasztorny Paulinów i zarazem parafialny pw. św. Stanisława b. s. 113.
— Podp. dziek. s. 119.
21. „Responsiones ad puncta pro visitatione decanali a^o Dni 1800 porrecta, die 30 mensis septembris. Żytno” s. 121—123:
— Wieś; podp. prob. Felicjana Kąckiego (kan. kurz. s. 121) i dziek. s. 123.

TERYTORIUM WIELUŃSKIE

102

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 102.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej **Dekanatu Krzepickiego**, przeprowadzonej w roku **1800** (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²³²) przez miejscowego dziekana Karola Wolskiego²³³.

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (35,8 i mniej × 24,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 52; str. czyste: 2, 14, 40.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Spostrzeżenia zamieszczone w paralelnym punkcie syg. 98 i nn. będą także tu przydatne.— Tytuł or. akt znajduje się na s. 3 i brzmi następująco: „Visitatio decanalis decanatus Krzepicensis et [s] mandato celsissimi principis, illustrissimi et reverendissimi domini Jgnatij Krasicki, archi-episcopi Gnesnensis, legati nati etc., praemissis literis innotescencionalibus [s], anno Domini millesimo octingentesimo inchoata, ac juxta obloquentiam punctorum expedita d. 8 7-bris”. Data 8 września była pewnie początkiem rozpoczęcia lustracji. Tytuł ten zajmuje tylko 4 górne wiersze zwykłego pisma.— Zgodnie z podanym tytułem or. i nad. wszyscy proboszczowie, jakkolwiek osobiście odpowiadają na doręczone im pytania, przygotowaną dokumentację nazywają „wizytacją”; również dziek. Wolski na końcu każdego

²³² Por. przyp. 208.

²³³ Ks. Karol **Wolski**, akt. proboszcz par. Parzymiechy i dziekan krzepicki, kanonik łączycki i wieluński. (ADW: AAG. Wiz. 102 s. 15.— Zob. przyp. 219).

sprawozdania podpisuje się „wizytator”. Nie używa przy tym pieczęci; żaden z wykonawców akt (beneficjatorów), za wyjątkiem dziekana we własnej par. Parzymiechy s. 36), nie podpisał swego elaboratu.— Akta podają, że dziekan odbywa lustrację z polecenia a-bpa Krasickiego (s. 3, 15).— Sam zaś dziekan wspomina, iż wizytuje według przysłanych mu punktów oraz, że przed tą czynnością powiadomił duchowieństwo dekanatu poprzez tzw. litterae innotescentiales (s. 3).— Parafię Parzymiechy, adm. przez miej. dziekana, wizytował dziek. rudzki Leśniewicz, który uwierzytelnił odpowiedzi ks. Wolskiego podpisem i pieczęcią własnego dek. (s. 36).— Cała dokumentacja jest wykonana *fracta pagina*.— Z treści zasługuje na podkreślenie fakt zamieszczania przez odpowiadających na pytania wiz. rangi polityczno-społecznej miejscowości parafialnych oraz wezwań kościołów. W Krzepicach kościół szpitalny jest pw. (*invocatio*) Ducha Św., a pt. (*titulus*) św. Stanisława b. (s. 15).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. Danków, wieś; prepozytura par. (fund. w r. 1634, eryg. w 1644 s. 5). Kościół par. pw. św. Stanisława b. s. 3—8:
  - a. Zaiączki, wieś w par. Danków, posiadająca kaplicę (*capella*) publ. (zbud. w r. 1750 nakł. szl. Winer'a) pw. św. Zygmunta kr. s. 8. — 10 IX 1800; podp. dziek. jako wizytatora s. 8.
2. „*Visitatio decanalıs ecclesıae parochıalis Dżietrznicensıs [Dżietrzniki] die vigesima tertia mensıs octobris anno 1800*” s. 9—14:
  - Wieś, kościół klasztorny Paulinów i zarazem parafialny pw. św. Katarzyny pm. s. 9.
3. Krzepice, miasto (*civitas* s. 16, 18, 19); kościół prepozyturalny Kanoników Reg. Lat. i jednocześnie parafialny; akt nie ma:
  - a. „*Visitatio decanalıs ecclesıae hospitalıs Krzepicensıs ex mandato celsıssımı — — archıepıscoپی Gnesnensıs per — — Carolum Wolskı — — decanum forraneum [s] Krzepicensem die 30 mensıs septembris a^o Dni 1800 facta*” s. 15—20:
    - Jest to prepozytura (s. 16) szpit. z kościołem pw. (*invocatio*) Ducha Św. a pt. (*titulus*) św. Stanisława b. s. 15.
- 3bis. Starokrzepice (Veterokrzepice) — parafia należąca już do diec. wrocławskiej s. 17.
4. „*Puncta ad inquirendum in visitatione decanalı ecclesıae parochıalis Mıerzycensıs. Responsoria...*” s. 21—32:
  - Wieś; kościół par. pw. św. Katarzyny pm. s. 21.
    - a. Toporów, wieś, dawniej miasto (*oppidum*). Filia par. Mierzyce z kościołem pw. Wniebowzięcia NMP s. 29—30.
5. „*Visitatio decanalıs ecclesıae parochıalis in Parzymiechy decanatus Krzepicen[sıs] d. 24 9-brıs anno 1800*” s. 33—36:
  - Wieś; kościół par. pw. św. Piotra i Pawła ap. s. 33.
    - a. Jaworzno, wieś. Filia par. Parzymiechy z kościołem pw. Trójcy Św. s. 36.

- Podp. prob. K. Wolskiego, którym jest miej. dziekan, oraz dziek. rudzkiego Leśniewicza, jako wizytatora, tudzież piecz. dek. rudz. wyciś. na sucho s. 36.
6. „Visitatio decanalıs ecclesıae parochıalis in Pątnow decanatus Krzepicen[sis] d. 25 men. 7-bris a^o 1800 expedita” s. 37—39.
7. Praszka, miasto (oppidum), prepozytura par. Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP s. 41—48:
- a. Kowale, wieś. Parafia z dawna afil. do prep. praszkowskiej s. 47.
- b. Stradziec, wieś. Filia par. Praszka s. 47—48.
8. Żytńiow, wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 49—52.

103

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 103.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji specjalnej (zewnątrznej i wewnętrznej) **Dekanatu Rudzkiego**, przeprowadzonej w roku **1800** (z polecenia arcybiskupa Ignacego Krasickiego²³⁴) przez miejscowego dziekana Kajetana Leśniewicza²³⁵.

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (37,5 i mniej × 24,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 150; str. czyste: 2, 20, 21, 40, 50, 58, 60, 66, 72, 96, 102, 140, 150.— Oprawa z r. 1975. Akta, zwł. pod koniec, podnisz. od daw. wilgoci, obec. pieczołowicie wyrep.

[6. Uwagi] Objasnienia znajdujące się w równorzędnym punkcie poz. 98 i nn. mogą także tutaj być wzięte pod uwagę.— Wszyscy proboszczowie tego dekanatu, którzy odpowiadali na 45 pytań instrukcji, jednogłośnie nazywają sporządzoną przez siebie dokumentację wizytacją dekanalną.— Punkty wiz. nadesłał do dziekana Konsystorz Gen. w Łowiczu (s. 30, 32, 77, 138).— Poszcz. sprawozdania z parafii podpisywał dziekan i wyciskał na nich pieczęć dek.; beneficjaci nie wszyscy podpisali.— Rządcy parafii tego dekanatu najdokładniej powpisywali pytania do całości dokumentacji.— Akta zostały wykonane fracta pagina — pytania po lewej stronie arkuszy, a odpowiedzi po prawej. Odwrotnie podano z Konopnicy i Osjakowa.— Parafię dziekana Chotów zwizytował dziek. wieruszowski Sosienka (s. 3—8).— Spośród treści tej księgi znajdzie się tu do zasygnalizowania więcej niż z innej. Rangę ośrodków parafialnych przeważnie kładziono na początku akt, a przynajmniej stosunkowo łatwo można ją

²³⁴ Por. przyp. 208.

²³⁵ Ks. Kajetan Kazimierz **Leśniewicz**, akt. proboszcz par. Chotów a dziekan rudzki. (ADW·AAG·Wiz. 103.— Zob. przyp. 221).

było wyszukać w tekście. Wezwania kościołów par. położono tylko w opisach beneficjum w Chotowie, Krzyworzece, Łaszowie i Wierzchlasie. Ze s. 30 i 135 wynika, że beneficjaci opisywanego okresu, a zwł. w r. 1800, redagowali odpowiedzi na pytania wizytacyjne w 3 egzemplarzach, z których jeden zostawał na miejscu, drugi szedł do urzędu dziekańskiego, a trzeci (za pośrednictwem dziekana) do konsystorza gen. S. 17—18 informują, że proboszczowie tych czasów sporządzali inwentarz rzeczy kościelnych i beneficjalnych również w trzech egzemplarzach, pozostawiając pierwszy w archiwum parafialnym, dwa zaś następne przekazując dziekanowi, który egz. drugi zostawiał u siebie, a trzeci przesyłał konsystorzowi. Zarówno odpowiedzi wiz., jak też inwentarze powinny być uwierzytelniane przez proboszczów i weryfikowane przez ich dziekanów. Słowo „farneus” — parafialny (s. 9) chyba nie jest zwykłą pomyłką, ale może być uważane za drugą nazwę dziekana wiejskiego — „foraneus”. — Od nin. dokumentacji nie udało się odłączyć akt wiz. dot. par. Kadłub i Wierzchlas, pochodzących z r. 1801 i należących już do administracji diec. F. Malczewskiego (s. 30—32, 134—138). Zaczynają się bowiem na tej samej stronie, na której kończą się akta z r. 1800. Zob. syg. 109.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

Część I: Pytania i odpowiedzi wizytacyjne:

1. „Visitatio decanalis ecclesia parochialis Chotoviensis anno Domini 1800, die 16 decembris peracta” s. 3—8:
    - Wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 3.
    - Podp. dziek. wieruszowskiego Sosienki, który wizytował par. Chotów, zarz. przez miej. dziekana s. 8.
  2. „Anno Domini 1800-mo, die 26-ta septembris per — — Cajetanum Leśniewicz, decanum farneum [s] Rudensem, in ecclesia parochiali Czarnozylneński visitatio decanalis peracta...” s. 9—19:
    - Wieś; podp. prob. Antoniego Zyguntowskiego i dziek. Leśniewicza; piecz. dek. rudz. tłocz. na sucho s. 19.
  3. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Kadłubensis, peracta — — anno Domini 1800, die 24-ta octobris” s. 22—29:
    - a. Popowice, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem pw. Wszystkich Świętych s. 26.
    - b. Grębin, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem pw. Trójcy Św. s. 26.
- 3bis. „Anno Domini 1801, d. 9-na mensis decembris in ecclesia parochiali Kadłubensi — — peracta extitit visitatio decanalis, tam quoad puncta anni praeteriti, quam praesentis, transmissa ab Illustrissimo Officio Generali Loviciensis” s. 30—32:
  - Dokumentacja z r. 1801, składająca się z 9 pytań i odpowiedzi, której nie można było odłączyć od poprzedniej, należy już do administracji F. Malczewskiego. Por. syg. 109.
  - Podp. dziek. s. 32.

4. „Anno Domini 1800, d. 29 novembris in ecclesia parochiali Komornicensi visitatio decanalis peracta...” s. 33—39:
— Podp. prob. Albina Stawickiego i dziek. oraz piecz. jw. s. 39.
5. „Anno Domini 1800, die 23-tia mensis septembris in ecclesia parochiali regulari Konopnicensi visitatio decanalis peracta est...” s. 41—49, 51—52:
— Wieś; kościół klasztorny Paulinów i zarazem parafialny s. 41.
— Podp. prob. Kolomana Skrzekowicza, paul. i dziek. oraz piecz. jw. s. 52.
6. „Visitatio ecclesiae parochialis Krzyworzecensis die vigesima quinta men. octobris anno Dni 1800” s. 53—57:
— Wieś; kościół pw. św. Piotra i Pawła ap. s. 53.
— Podp. kom. Mateusza Luboińskiego, paul. i dziek. oraz piecz. jw. s. 57.
7. „Puncta interrogationum et responsionum ex parochia Łagiewnicensi — — tempore visitationis decanalis porrecta” s. 59.— „Anno Domini 1800, die 27-ma mensis septembris in ecclesia parochiali Łagiewnicensi visitatio decanalis porrecta [s]...” s. 61—65.
— Wieś; podp. prob. Eugeniusza Kłodzianowskiego i dziek. s. 65.
8. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Łaszoviensis die trigesima octobris anno millesimo octingentesimo” s. 67—71:
— Wieś; kościół pw. św. Jana Chrzc. s. 67.
— Podp. kom. Mateusza Luboińskiego, paul. i dziek. oraz piecz. jw. s. 71.
9. „Anno Domini millesimo octingentesimo, d. 24 mensis septembris in ecclesia parochiali Osiaковиensi visitatio decanalis peracta...” s. 73—76:
— Miasto (oppidum), upadła prepozytura par. 73.
— Podp. kom. Ignacego (Piotra) Neresius’a i dziek. oraz piecz. jw. s. 76.
- a. „Sub eod. actu visitatio praebendae Radoszovicen[sis] decani d. 24 7-bris a° 1800” s. 77—78:
— Kościół preb. uległ pożarowi 18 III 1800 s. 77.
1° Kaplica (capella) tymcz. w miej. pałacu szl. s. 77.
— Podp. preb. Bart(łomieja) Józ(efa) Wągrowskiego i dziek. oraz piecz. jw.
10. „Anno 1800, die 27 men. octobris in ecclesia parochiali Ożaroviensi visitatio decanalis peracta...” s. 79—88:
— Wieś; kościół odn. przed 10 laty nakł. kol. Wojciecha Bartochowskiego, podcz. wiel. s. 79.
a. Wierzbie, wieś. Filia par. Ożarów s. 88.
— Podp. prob. Ignacego Bienieckiego i dziek. oraz piecz. jw. s. 88.
11. „Anno 1800, die 23 mensis 7-bris — — in ecclesia [parochiali] Raczy-nensi visitatio decanalis peracta...” s. 89—95:
— Wieś; podp. prob. Kazimierza Paszkowskiego i dziek. oraz piecz. jw. s. 95.
12. „Anno 1800, die 18 mensis novembris in ecclesia parochiali Ruden[s]i visitatio decanalis peracta...” s. 97—101:
— Wieś, wygasła prepozytura par. 97.
— Podp. prob. A(leksandra) Taczanowskiego i dziek. oraz piecz. jw. s. 101.
13. „Anno 1800, die 25 mensis septembris in ecclesia parochiali Rudlicensi visitatio decanalis peracta...” s. 103—112:
— Wieś, brak podp. uwierzytelniających.

14. „Visitatio decanalis ecclesiae prchlis in Skomlin, d. 19 9-bris anno 1800 peracta...” s. 113—120.
— Wieś; kościół odb. (po pożarze z ok. r. 1760) nakł. kol. Aleksandra Bartochowskiego s. 113.
— Podp. prob. Stanisława Tomaszewskiego i dziek. oraz piecz. jw. s. 120.
15. „[Visitatio] decanalis ecclesiae parochialis in — Wierzchlas, peracta die 19 mensis novembris anno 1800...” s. 121—134.
— Wieś, kościół pw. św. Mikołaja b. s. 121.
- 15bis. „Visitatio decanalis peracta in ecclesia parochiali — Wierzchlas anno Domini 1801 die 6 mensis decembris, tam quoad puncta anni praeteriti, q[ua]m praesentis” s. 134—138.
— Dokumentacja z r. 1801, składająca się z 9 pytań i odpowiedzi, której nie można oddzielić od poprzedniej, należy już do administracji F. Malczewskiego. Zob. poz. 109.
— Podp. dziek. s. 138.

Część II. Wizytacja wewnętrzna pt. „Protocolla secreta tam status personalis presbyterorum, q[ua]m ecclesiarum p[ar]o[ch]ialium Decanatus Rudensis in Districtu Vielunensi existentium, denota[ta] tempore visitationis decanalis a^{no} Dni 1800” s. 139, 141—149

1. „Ecclesia prchlis et regularis [Paulini] Konopnicensis” s. 141.
2. „Ecclesia parochialis Ossyakoviensis” s. 141—142:
  - a. Czernice, wieś w par. Osjaków posiadająca kaplicę (capella), raczej publ. s. 142.
  - b. Radoszowice, wieś. Filia par. Osjaków, której kościół w roku obec. uległ. pożarowi s. 142:
    - 1° Zastępuje go oratorium urządzone w miejsc. dworze, gdzie już poprz. była kaplica (capella) pryw. s. 142.
3. „Ecclesia parochialis Rudlicensis” s. 142—143.
4. „Ecclesia parochialis Czarnożylnensis” s. 143.
5. „Ecclesia parochialis Wydrzynensis” s. 143—144.
6. „Ecclesia parochialis Raczynensis” s. 144.
7. „Ecclesia parochialis Łagiewnicensis” s. 144—145.
8. „Ecclesia parochialis Krzyworzecensis” s. 145.
9. „Ecclesia parochialis Kadłubensis” s. 145—146:
  - a. Popowice, wieś. Filia par. Kadłub s. 146.
  - b. Grębien, wieś. Filia par. Kadłub s. 146.
10. „Ecclesia parochialis Ozaroviensis” s. 146.
  - a. Wierzbie, wieś. Filia par. Ożarów s. 146.
11. „Ecclesia parochialis Komornicensis” s. 146—147.
12. „Ecclesia parochialis Skomlinensis” s. 147.
13. „Ecclesia parochialis Wierzchleysyensis [Wierzchlas]” s. 147—148.
14. „Ecclesia parochialis Rudensis” s. 148.
15. „Ecclesia parochialis Łaszoviensis” s. 148—149.
- „Ecclesia parochialis Parzymiechensis illustris adm. rndi dni decani Krzepicensis” s. 149:
  - a. Jaworzno, wieś. Filia par. Parzymiechy s. 149. Por. syg. 102 nr 5.
- „[Chotów] die 24 X-bris anno 17800 [s]”. Podp. dziek. Leśniewicza i piecz. jw. s. 149.

104

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 104.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji ekstraordynaryjnej (zewnątrznej i wewnętrznej) **Dekanatu Wieruszowskiego**, przeprowadzonej w roku 1800 (z nakazu arcybiskupa Ignacego Krasickiego²³⁶) przez miejscowego dziekana **Kaspra Sosienkę**²³⁷.

[4. Opis zew.] Łac., pol. (wiz. wew.).— 2° (34,6 i mniej × 23,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 74; str. czyste: 2, 18, 36, 52.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Myśli zawarte w paralelnym punkcie syg. 98 i nn. mogą także tu być aktualne.— Wszyscy proboszczowie, sporządzający nin. akta, nazywają je „wizytacją dekanalną”.— Nakazana ona została bezp. przez Konsystorz Gen. Łowicki, który też przepisał dla niej wiadome 45 pytań instrukcji wiz. (s. 7).— Podobnie jak dziekan rudzki, również dziekan wieruszowski Sosienka — obok lustracji zewnętrznej, ogólnej i zasadniczej — przeprowadził wiz. wewnętrzną, dot. duchowieństwa oraz kościołów i beneficjów par. (s. 67—74).— Dokumentacja jest wykonana fracta pagina, ale tylko w parafiach Cieszęcin i Czastary wpisano pytania wiz. Natomiast ogół kościołów posiada lewe połowy kart czyste, na prawych zaś ponumerowane odpowiedzi.— Akt nie podpisał żaden proboszcz, ani dziekan, którego podpis widnieje dwa razy tylko na wizytacji wew. (s. 71, 74). Nie widać też żadnej pieczęci parafialnej ani dek.— Parafię zarz. przez dziekana — Cieszęcin zlustrował dziekan krzepicki Wolski (s. 7—10), który podpisał się z oznaczeniem tytułu funkcyjnego „commissarius visitator” (s. 10).— Z satysfakcją stwierdzam, że wszędzie została oznaczona ranga samorządowa miejscowości parafialnych oraz podane wezwania tychże kościołów.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

Część I. Pytania i odpowiedzi wizytacyjne:

1. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Białensis die 26 mensis novembris a^o Dni 1800 peracta” s. 3—6:
— Wieś; kościół pw. św. Piotra w Okowach s. 3.
2. „Visitatio ecclesiae parochialis Cieszyne[n]s[is] ex mandato Rndissimi Officij Gnal[is] Lovicien[is], juxta puncta ab eodem porrecta, a^o Dni 1800

²³⁶ Por. przyp. 208.

²³⁷ Ks. Kasper **Sosienka**, akt. proboszcz par. Cieszęcin i dziekan wieruszowski, kanonik chełmski. (ADW: AAG. Wiz. 104.— Zob. przyp. 223).

- per — — Carolum Wolski — — decanu[m] foran[eum] Krzepicen[sem] — — peracta d. 30 men. 10-bris" s. 7—10:
 — Cieszęcin, wieś; kościół par. (zbud. star. obec. prob. K. Sosienki w r. 1789) pw. św. Wojciecha b. s. 7.
 a. Węglowice, wieś. Filia par. Cieszęcin z kościołem pw. Trójcy Św. s. 7, 9.
 — Podp. wizytatora, dziek. wieruszowskiego K. Wolskiego s. 10.
3. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Czastariensis die 23-tia mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 11—17:
 — Wieś; kościół pw. Narodzenia NMP s. 11.
  4. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Dzieztrzkovicensi[s] die 22 mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 19—24:
 — Wieś; kościół par. pw. św. Jakuba ap. s. 19.
 a. Lubnice, wieś. Filia par. Dzieztrzkowice s. 22, 24.
  5. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Lututoviensis die 29 mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 25—30:
 — Wieś; kościół par. pw. św. Mateusza ap. s. 25.
 a. Świątkowice, wieś w par. Lututów, posiadająca kaplicę (capella) publ. s. 28.
  6. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Łyskornicensis die 24 mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 31—35:
 — Wieś; kościół pw. św. Marii Magdaleny s. 31.
  7. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Mieleszynensis die 17 mensis novembris anno Dni 1800 peracta" s. 37—40:
 — Wieś; kościół pw. św. Marii Magdaleny s. 37.
  8. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Naramscensis [Naramice] die 27 mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 41—44:
 — Wieś; kościół pw. Wszystkich Świętych s. 41.
 — Adm. par. Cezary Pawołowski, ekskarm. jest zdania, że mała parafia Naramice powinna być raczej połączona z walichnowską s. 43.
  9. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Sokolnicensis die 28 mensis novembris anno Dni 1800 peracta" s. 45—48:
 — Wieś; kościół par. pw. św. Mikołaja b. s. 45.
 a. Ochędzyn, wieś. Filia par. Sokolniki s. 46, 47.
  10. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Walichnoviensis die 27 mensis novembris a° Dni 1800 peracta" s. 49—51:
 — Wieś; kościół pw. św. Marcina b. s. 49.
  11. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Wieruszoviensis die 3 mensis decembris a° Dni 1800 peracta" s. 53—60:
 — Miasto (oppidum); kościół par. pw. św. Bartłomieja ap. s. 53.
 a. Prepozytura szpitalna, zw. tylko prebendą, bez kościoła, który się spalił, a był pw. św. Jana ap. s. 57—58.
  12. „Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Voycinensis peracta die 20 mensis novembris a° Dni 1800" s. 61—66:
 — Wieś; kościół par. pw. św. Katarzyny pm. s. 61.
 a. Zdzar, wieś. Filia par. Wójcin s. 63, 65.

Część II: Wizytacja wewnętrzna:

A. „Protokół [s] sekretny status personalis cleri Decanatus Wieruszoviensis" s. 67—71:

1. Wieruszow, miasteczko s. 67.	7. Łyskornie, wieś s. 69.
2. Mieleszyn, wieś s. 67.	8. Biała, wieś s. 69.
3. Bolesławiec, miasteczko s. 67—68.	9. Naramice, wieś s. 69—70.
4. Woycin, wieś s. 68.	10. Walichnowy, wieś s. 70.
5. Dzierżkowice, wieś s. 68.	11. Sokolniki, wieś s. 70.
6. Czastary, wieś s. 68.	12. Lututow, wieś s. 70—71.
- Chotów, wieś dek. rudzkiego — z racji wizytowania przez dziek. Sosienkę parafii tamt. dziek. Leśniewicza s. 71.

B. „Protokół [s] adnotandum względem kościołów y beneficjow Dekanatu Wieruszowskiego” s. 72—74:

1. Wieruszow, miasteczko s. 72.	7. Łyskornie, wieś s. 73.
2. Mieleszyn, wieś s. 72.	8. Biała, wieś s. 73.
3. Bolesławiec, miasteczko s. 72—73.	9. Naramice, wieś s. 74.
4. Woycin, wieś s. 73.	10—12. Walichnowy, Sokolniki, Lututow, wsie s. 74.
5. Dzierżkowice, wieś s. 73.	— Chotów, wieś dek. rudzkiego s. 74.
6. Czastary, wieś. Kościół przed 11 laty spalony od pioruna, nowy wyst. na słabych fundamentach s. 73.	— Podp. dziek. Sosienki s. 71, 74.

ADMINISTRACJA FRANCISZKA MALCZEWSKIEGO 1801—1805

WPROWADZENIE DO WSZYSTKICH SERII WIZYTACJI I AKT

W czasie rządów prał. Malczewskiego odbyło się w archidiecezji gnieź. szereg wizytacji oraz czynności parawizytacyjnych konsystorza i dziekanów. Część wytworzonej w związku z nimi dokumentacji wydano w r. 1822 z Gniezna do Kalisza z przeznaczeniem dla diecezji włocławskiej. Mowa tu o trzech grubych klockach archiwalnych, oprawionych wtedy prowizorycznie, posiadających później sygn. Kons. Kal. № 31—32, 34, a Chodyńskiego — 191—193, mieszczących w sobie również materiały wizytacyjne z pontyfikatu Krasickiego.

Uporządkowawszy wspom. akta prał. Malczewskiego w ten sam sposób jak a-bpa Krasickiego, odtworzyłem na ich podstawie następującą grupę czynności wizytacyjnych lub im podobnych w archidiecezji: I — Specjalne wizytacje dziekańskie parafii wakujących przeprowadzone w r. 1801, II — Nadzwyczajne wizytacje dziekańskie odbyte w r. 1801, III — Odpowiedzi parafii i klasztorów na pytania rządu pruskiego dane w r. 1802, IV — Stany parafii i klasztorów

archidiecezji (ze szczególnym uwzględnieniem danych demograficznych, spisem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów) przedstawione w r. 1802, V — Inwentarze kościelne i beneficjalne parafii z r. 1802, VI — Wizytacje urzędów i parafii dziekańskich przez właściwych oficjałów z ok. r. 1802. Jako grupa VII znalazły się luźne opisy parafii oraz inwentarze kościelne i beneficjalne z czasów Krasickiego i Malczewskiego. Z braku wystarczających materiałów nie ująłem w oddzielną serię ekstraordynaryjnych wizytacji kolegiat, o czym będzie niżej.

Grupy dokumentacyjne II—V, jako obejmujące większą ilość ksiąg, otrzymały poniżej jeszcze własne wprowadzenia. Natomiast nie mają tychże serie I, VI—VII, składające się z pojedynczych pozycji akt. Potrzebne dla nich wyjaśnienia zawarłem w szóstych punktach opisów (uwagi) ksiąg 105 i 130—131.

Objaśnienia dot. autorów odpowiedzi na pytania wizytacyjne i inwentaryzacyjne, odnośnie papieru, na którym pisano, oraz wykonania zew. i wew. akt — są tu podobne jak we wstępach do obydwu serii lustracji z czasu rządów Krasickiego.

Z powodu rozłożenia materiałów wiadomych klocków na poszczególne wizytacje, w opisach poz. 105—131 nie mogłem zamieszczać elementu 5 (sygnatury dawne). Podobnie w opisach wszystkich sygnatur (105—131) z administracji Malczewskiego nie ma punktu 3 (daty krańcowe), które zawsze figurują w nadanych przeze mnie tytułach akt.

Prał. Malczewski zarządził także specjalne wizytacje kolegiat, przynajmniej niektórych, może tylko tzw. (w owym czasie) mniejszych. W Arch. A—diec. w Gnieźnie przechowują się akta takiej lustracji (z 7 stycznia 1803 r.) kolegiaty i parafii w Chocz u (syg. E 43). Poniżej, w rpsie 137, na s. 1073, 1074 i 1077, wspomina się o takiej samej wizytacji kolegiaty i parafii w Sieradzu (w d. 23 marca 1803 r.). Obydwie wizytował kan. gnieź. Józefat Murzynowski.

I. SPECJALNE WIZYTACJE DZIEKAŃSKIE PARAFII WAKUJĄCYCH, PRZEPROWADZONE W ROKU 1801

105

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 105.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskich wizytacji specjalnych, przeprowadzonych w roku **1801** (z polecenia administratora gen. archidiecezji Francisz-

ka Malczewskiego²³⁸, przez miejscowych dziekanów²³⁹ w parafiach wakujących **archidiakonatów gnieźnieńskiego, kaliskiego i uniejowskiego.**

[4. Opis zew.] Łac., pol.— 2° (35,5 i mniej × 23 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 66; str. czyste: 2, 6, 36, 44, 60, 62, 66.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Rękopis obejmuje całość akt tej serii lustracji, które posiadamy we Włocławku. Z tego względu nie zamieszczono przed nim właściwego wprowadzenia, ale potrzebne wyjaśnienie zawarto w nin. punkcie. Zapewne nie są to wszystkie akta przekazane w tym względzie w r. 1822 z Gniezna do Kalisza. Dotyczą one obec. a-diec. gnieźnieńskiej i poznańskiej oraz diec. włocławskiej.— W przeciwieństwie do materiałów z czasu pontyfikatu Krasickiego i następnych akt prał. Malczewskiego nie podzieliłem nin. dokumentacji wg dalszej administracji terytorialnej, ażeby nie mnożyć i tak wielkiej już liczby pozycji. Akta w tej księdze ułożyłem po dawnemu alfab. archidiakonata mi, a w nich dekanatami i parafiami.— W dek. gnieźnieńskim św. Piotra i Pawła inspekcję parafii nie posiadających proboszczów przeprowadził dziek. Jakub Nering, prob. par. KłECKO, kan. hon. kal.; w dek. gnieź. św. Michała czyli zbarskim, naz. tu „zbarawskim”, dziek. Stanisław Onufry Gruszczyński, prob. z Wilczyna; w dek. konińskim dziek. Sebastian Rayski, prob. par. Russocice, kan. hon. kal.; w dek. słupeckim dziek. Bartłomiej Kocielkowski; w dek. sompoleńskim dziek. Franciszek Dominikowski, prob. z Kazimierza Biskupiego; w dek. krotoszyńskim dziek. Maciej Walenty Przygodzki, prob. par. Wyganów; w dek. pleszewskim dziek. Jan Nepomucen Karpieński, prob. z Turska; w dek. stawiszyńskim dziek. Wawrzyniec Dźwigoński, prob. par. Borków; w dek. stawskim dziek. Jan Karwat, prob. par. Chlewo; wreszcie w dek. warckim dziek. Dominik Wartski. Wszyscy dziekani podpisali akta poszcz. parafii. Tylko w materiałach dek. zbarskiego figurują, obok dziekańskiego, podpisy not. dek., ks. Walentego Michała Grzeszkiewicza, prob. w Złotkowie, oraz właściwych komendarzy danych parafii.— Treść akt odnosi się ogólnie do stanu kościoła i beneficjum.— Została ona przedstawiona, częściowo na papierze ze znakami wodnymi, z różną starannością, zasadniczo wg 6 punktów ułożonej specjalnie do tej wizytacji instrukcji („Interrogatoria”). Przekazał ją nam w odpisie na s. 48 dziekan ple-

²³⁸ Franciszek Skarbak Malczewski h. Habdank (1754—1819), dr ob. prawa. Akt. prepozyt gnieź., dziekan-koad. warszawski, wikariusz kap. i administrator gen. arcybiskupstwa. (ADW: AAG. Wiz. 105—131). Od r. 1807 (1815) biskup włocławski (kuj. i pom.), od 1818 arcybiskup warsz. i prymas Król. Pol. (Korytkowski P, II 587—592.— PSB, XIX 279—280).

²³⁹ Nazwiska odpowiednich dziekanów są wyliczone w p. 6 opisu (uwagi).

s z e w s k i. Dziekan zbarski oznajmia, że przeprowadza wizytację z nakazu adm. Malczewskiego (s. 9, 11, 15, 17, 21). Podobnie dziek. pleszewski uważa, iż przysłane mu punkty pochodzą od Malczewskiego (s. 47). Ale dziek. koniński precyzuje informacje donosząc, że pytania otrzymał z Konsystorza Gen. Gnieźnieńskiego (s. 27) i noszą na sobie datę zredagowania dzień 12 czerwca 1801 r. (s. 3). Tę samą datę podaje dziek. krotoszyński (s. 45). Dziekani sompoleński, krotoszyński, stawiszyński i warcki znali świeżą instrukcję, ale nie trzymali się jej ściśle w opisach. Dziek. gnieźnieński św. Piotra i Pawła posługiwał się nie znaną nam instrukcją z pierwszej serii wizytacji rządów a-bpa Krasińskiego (1797—1798).— Lustracja parafii wakujących została przeprowadzona na przestrzeni lipca — października 1801 r. Wszystkie te parafie były wiejskie. W cz. B nin. pozycji nie melduję już tego, tym bardziej, że z powodu przytaczania tam istotnych wyimków nagłówków akt, ową rangę miejscowości byłoby mi nawet trudno do nich przyczepiać.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

I. Archidiakonat gnieźnieński:

A. Dekanat gnieźnieński św. Piotra i Pawła:

1. „Opis kościoła w Pod[ł]jesiu Kościelnym, od roku 1797 wakującego”, sporz. 28 IX 1801 s. 3—5.
2. „Opis kościoła w Pomorzanach Kościelnych, od roku 1798 wakującego”, wyk. 28 IX 1801 s. 7—8.

B. Dekanat gnieźnieński św. Michała czyli zbarski:

1. „Działo się w kościele parafialnym duszyńskim...” 24 X 1801 s. 9—10.
2. „Działo się w kościele parafialnym kamienieckim...” 24 X 1801 s. 11—14.
— Wizytacja nie dotyczy Kamieńca, lecz wakującego Rękawczyzna, w którym akt. nawet kościół par. nie istnieje.
3. „Działo się w kościele parafialnym kruchowskim...” 25 X 1801 s. 15—16.
4. „Działo się w kościele parafialnym linowieckim...” 23 X 1801 s. 17—20.
5. „Działo się na gruncie [s] kościelnym w Lisewie...” 23 IX 1801 s. 21—23, 25—26.
— Parafia nie posiada kościoła, który — jak świadczy zał. odpis z *Liber benef. Łaskiego* (s. 25—26) — był tu pw. św. Marii Magdaleny.
a. Stoi tylko opustoszała kapliczka s. 21.

C. Dekanat koniński:

1. „Opis kościoła dąbroszynskiego...”, sporz. 3 VII 1801 s. 27—32.
2. „Opis kościoła dobrowskiego...”, wyk. 6 VII 1801 s. 33—35.
3. „Opis kościoła w Kowalach Pańskich...”, sporz. 3 VII 1801 s. 37—40.

D. Dekanat słupecki:

1. „Stan beneficji parochialnego odrowązkiego...” w dniu 25 IX 1801 s. 41—42.

E. „Kościoły parochialne wakujące w dekanacie sampolinskim opisane” s. 43:

- 1) Racięcice, 2) Modzerowo, 3) Broniszewo, 4) Warzymowo, 5) Kozarzewko, 6) Lubstowo, 7) Morzysław.

II. Archidiakoniat kaliski:

A. „Raport z dekanatu krotoszyńskiego...” z dnia 4 VII 1801 s. 45—46.

— Wszystkie parafie posiadają proboszczów.

B. „Descriptio status vacantium ecclesiarum parochialium in decanatu Plesseviensi...”, sporz. 20 VII 1801:

1. Kuczkowo s. 49—50.	3. Twardowo s. 51—52.
2. Karmino s. 50—51.	4. Lenartowice s. 53—54.

C. „Opis 6 kościołów wakujących [...] w dekanacie stawiszyskim...”, wyk. 1 IX 1801:

1. Kokanin s. 55.	4. Zbiersko s. 57.
2. Dębe s. 55—56.	5. Brudzew s. 57—58.
3. Jastrzębniki s. 56—57.	6. Piątek s. 58—59.

D. Dekanat stawski:

1. Gora s. 61.

III. Archidiakoniat uniejowski:

A. Dekanat warcki:

1. Dąbrowa s. 63—64.	2. Kamienacz s. 64—65.

II. NADZWYCZAJNE WIZYTACJE DZIEKAŃSKIE, PRZEPROWADZONE W ARCHIDIECEZJI W ROKU 1801

WPROWADZENIE DO TYCHŻE WIZYTACJI

Lustracje dziekańskie roku 1801 odbyły się utartą już metodą pytań i odpowiedzi, wyk. przeważnie *fracta pagina*. Mimo to, że dla obecnych wizytacji przygotowano nową, 9-cio punktową instrukcję, znaczna część proboszczów odpowiadała także na wybrane spośród 45 pytań z r. 1800 (pont. Krasickiego). Owe wybrane zagadnienia dotyczyły zmian zaszłych w parafiach od czasu przeprowadzonych lustracji r. 1800.

Jakkolwiek zarówno instrukcję z r. 1800 (poz. 106 s. 61), jak i z 1801 (syg. 106 s. 41, 62—63; 109 s. 14, 30, 40, 42, 48, 54, 57, 59, 61, 69, 72, 82, 84) dziekani terenów, których dotyczą opisywane tu wizytacje, otrzy-

mali z K o n s y s t o r z a Gen. w Łowiczu, nakaz przeprowadzenia tychże lustracji nadzwyczajnych przypisałem w nadanych tytułach akt administratorowi archidiecezji M a ł c z e w s k i e m u.

Obydwie instrukcje wpisano po wiele razy w syg. 109—110, atoli punkty z r. 1801 figurują najlepiej w poz. 106 s. 67—68.

Wszystkie z tych wizytacji odbyły się jesienią 1801 r. Dziekani objeżdżali parafie — wieruszowski z notariuszem dek. — weryfikując poważnie tylko podpisami przedstawiane w 3 egzemplarzach przez rządców kościołów akta.

Ocalałe materiały wizytacyjne nin. serii, zachowane w daleko mniejszym stopniu aniżeli wydano je z Gniezna do Kalisza w r. 1822, przedstawiam poniżej jeszcze archidiaconatami. Za diak. uniejowskiego są to akta dek. radomszczańskiego (syg. 106) i zasadniczo tylko materiały personalne dek. szadkowskiego (poz. 107); z terytorium wieluńskiego są tu szczątki akt dek. krzepickiego (syg. 108), akta dek. rudzkiego (poz. 109) i dek. wieruszowskiego — także tzw. lustracji wewnętrznej (syg. 110).

Format fol. większego posiadają księgi o syg. 107—108, a różnego 106, 109—110. Znaki wodne zasadniczo figurują na wszystkich pozycjach (106—110).

O tym, że w 3 egzemplarzach były wykonane akta serii wizytacyjnej z r. 1800 (rządy Krasickiego), mówi pierwsza odpowiedź dana na instrukcję z r. 1801 (syg. 106, 108—110). W tejże ilości sporządzono akta wiz. w r. 1801, i to przygotowane wg obu instrukcji (poz. 106 s. 29; 109 s. 73).

Bardziej szczegółowe uwagi znajdzie czytelnik w szóstych punktach opisu (A) poszcz. ksiąg wizytacyjnych.

ARCHIDIAKONAT UNIEJOWSKI

106

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 106.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej **Dekanatu Radomszczańskiego**, przeprowadzonej w roku 1801 (z nakazu administratora gen. archidiecezji Franciszka Malczewskiego²⁴⁰) przez miejscowego dziekana Franciszka J a n k o w s k i e g o²⁴¹.

²⁴⁰ Por. przyp. 238.

²⁴¹ Ks. Franciszek Józef **Jankowski**, akt. proboszcz par. Kobieles a dziekan radomszczański, kanonik hon. łowicki. (ADW: AAG. Wiz. 106.— Zob. przyp. 217 i 231).

[4. Opiszew.] Łac.— 2° (35,4 i mniej × 23,3 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 72; str. czyste: 2, 16, 24, 30, 34, 38, 48, 50, 72.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Spostrzeżenia znajdujące się we wprowadzeniu do tej serii lustracyjnej odnoszą się także do nin. księgi, albowiem również na jej podstawie zostały ułożone.— Mimo to, że dla opisywanej wizytacji została przygotowana przez Konsystorz Gen. Łowicki instrukcja składająca się z 9 pytań, nie wszyscy proboszczowie, redagujący na nią odpowiedzi, trzymali się jej. Jedynie dziekan Jankowski (par. Kobiełe) zaznaczył wyraźnie, iż odpowiada na tegoroczne punkty (s. 41). Wprawdzie rządcy parafii Dąbrowa, Dmenin, Dobryszyce, Kłomnice, Kodrąb, Koniecpol, Krępa, Niedośpielin, Radomsko, Rzejowice, Wielgomłynny i Żytno dali odpowiedzi tylko na pytania z r. 1801, ale o tym precyzyjnie nie zaznaczyli. Najlepiej spisał się nie uwidoczniiony w aktach proboszcz małej parafii Wola Grzymalina, który owe pytania zaciągnął do swej dokumentacji. W większym lub mniejszym stopniu na 45 punktów z r. 1800, jeszcze Krasickiego, oraz jednocześnie na pytania z r. 1801 odpowiedzieli plebani parafii Borzykowa, Chełmo, Cieleńniki, Kamieńsk, Maluszyn i Soborzyce. Tylko na stare punkty z r. 1800 ankietował proboszcz z Gidel.— Wizytacja przeprowadzana metodą pytań i odpowiedzi, odbyła się na przestrzeni września — listopada 1801 r. Trzy ostatnie parafie (Wielgomłynny, Wola Grzymalina i Żytno) posiadają akta pisane fracta pagina.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI.

1. „Ecclesia parochialis Borzykoviensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 28-va mensis octobris anni 1801 [...] peractae” s. 3—6:
— Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 3—5; na punkty z r. 1800 s. 5—6.
— Podp. prob. Józefa Piotrowskiego i weryf. dziek. Jankowskiego s. 6.
2. „Ecclesia parochialis Chełm[ensis]. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 24 9-bris anno Domini 1801 in loco loci peractae” s. 7—15:
— Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 7—13; na punkty z 1801 s. 13—15.
— Weryf. dziek. radoms. s. 15.
3. „Ecclesia parochialis Cielentnicensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 30 mensis octobris anni 1801 [...] peractae” s. 17—20:
— Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 17—18; na punkty z 1801 s. 18—20.
— Podp. kom. Akwilina Zglinickiego, dom. i weryf. dziek. s. 20.
4. „Responsiones ad puncta visitationis decanalis in anno millesimo octingentesimo primo, die 30 mensis 8-bris peractae in Dąbrowa” s. 21—23:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Podp. prob. F(ranciszka) Piotrowskiego, w-dziek. radoms. oraz weryf. dziek. s. 23.
5. „Ecclesia parochialis Dmenensis. Responsiones ad puncta visitationis

- decanalis die 4 mensis novembris anni 1801-mi in loco loci peractae" s. 25—27:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Podp. prob. Adama Jurkowskiego s. 26, 27 i weryf. dziek. s. 27.
6. „Visitatio decanalis. Ecclesia parochialis Dobryszycensis per decanum loci die septima mensis octobris 1801 anno descripta et expedita" s. 29:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Weryf. dziek. i podp. prob. Stanisława Walewskiego h. Kolumna, kan. liw. s. 29.
7. „Ecclesia parochialis Gidlensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis d. [20 9-bris] anni 1801 in loco loci peractae" s. 31—33:
 — Odpowiedzi na pytania z r. 1800.
 — Kościół par. wg trad. pochodzi z r. 1059 s. 31.
 — Weryf. dziek. radoms. s. 33.
8. „Responsio ad puncta visitationis decanalis die 18-va 8-bris a^o 1801 in loco loci [in Kamiensko oppido] peractae" s. 35—37:
 — Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 35; na punkty z 1801 s. 35—37.
 — Podp. prep. P(iotra) J.N. Borkowskiego i weryf. dziek. s. 37.
9. „Ecclesia parochialis Kłomnicensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 14 mensis novembris anno Dni 1801 in loco loci peractae" s. 39—40:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Weryf. dziek. radoms. s. 40.
10. „Ecclesia parochialis Kobieliensis. Responsiones ad puncta hoc in anno ex Consistorio Gnali extradita die 20 mensis 7-bris anno 1801" s. 41—42:
 — Podp. prob. i zarazem dziek. Jankowskiego s. 42.
11. „Ecclesia parochialis Kodrębensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 23 mensis 9-bris anni 1801-mi in loco loci peractae" s. 43—44:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Weryf. dziek. i podp. prob. M(arcina) Mirowskiego s. 44.
12. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali et responsiones ad eadem anno 1801 die 29 8-bris [in ecclesia parochiali Koniecpoliensi]" s. 45—47:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Weryf. dziek. i podp. prep. Szymona Kozielskiego s. 47.
13. „Ecclesia parochialis Krempeensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 5 8-bris anno 1801 in loco loci peractae" s. 49:
 — Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
 — Weryf. dziek. i podp. prob. Wojciecha Domańskiego s. 49.
14. „Ecclesia parochialis Maluszynensis et prebendalis. Responsiones ad puncta visitationis decanalis die 27 mensis octobris anno Dni 1801 [...] porrectae" s. 51—54:
 — Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 51—53; na punkty z 1801 s. 54.
 a. Prebenda za kościołem (ecclesia, sacellum) pw. św. Barbary pm., zbud. w r. 1756 star. pleb. Konstantego Jankowskiego, paul. s. 52.
 — Podp. prob. Eleuteriusza Miechowicza, paul. s. 53, oraz weryf. dziek. s. 54.

15. „Ecclesia parochialis Niedospielinensis. Responsa ad puncta visitationis decanalıs d. 27 mensıs 8-brıs annı 1801 in loco loci peractae” s. 55—56:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Weryf. dziek. radoms. s. 56.
16. „Responsiones ad quaesita visitationis decanalıs in anno 1801-mo diebus ultimıs 9-brıs in ecclesia parochiali Radomscensi peractae” s. 57—58:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Podp. prep. Grzegorza Rzewuskiego i weryf. dziek. s. 58.
17. „Ecclesia parochialis Rzewiowiensis [Rzejowice]. Responsa ad puncta visitationis decanalıs d. 23 mensıs 9-brıs a¹ 1801 in loco loci peractae” s. 59—60:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Weryf. dziek. i podp. prob. Błażeja Wypychowicza s. 60.
18. „Ecclesia parochialis Soborzycensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalıs die 29 mensıs octobris annı 1801 [...] peractae” s. 61—64:
— Odpowiedzi na pytania z r. 1800 s. 61—62; na punkty z 1801 s. 63—64.
— Podp. prob. Anto(niego) Mijalskiego i weryf. dziek. s. 64.
19. „Ecclesia parochialis Wielgomłynensis. Responsiones ad puncta visitationis decanalıs die 27 mensıs octobris annı 1801 in loco loci peractae” s. 65—66:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Weryf. dziek. radoms. s. 66.
20. „Ecclesia parochialis Wola Grzymalina. Responsiones ad puncta visitationis decanalıs die ²⁴² mensıs 8-brıs annı 1801 in loco loci peractae” s. 67—68:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Weryf. dziek. radoms. s. 68.
21. „Ecclesia parochialis in Żytno. Responsiones ad puncta visitationis decanalıs die 31 mensıs 8-brıs annı 1801-mi in loco loci peractae” s. 69—71:
— Odpowiedzi na punkty z r. 1801.
— Podp. prob. Felicjana Kantego Kaćkiego, dra fil., oraz weryf. dziek. s. 71.

107

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 107.**

[2. Tyt. nad.] Resztki akt dziekańskiej wizytacji specjalnej (zewnątrznej i wewnętrznej) **Dekanatu Szadkowskiego**, przeprowadzonej przypuszczalnie w roku **1801** (z polecenia administratora gen. archidiecezji Franciszka Malczewskiego ²⁴³) przez miejscowego dziekana Michała Żdżenickiego ²⁴⁴.

²⁴² Daty dziennej wizytacji nie ma ani w nagłówku akt, ani w ich treści.

²⁴³ Por. przyp. 238.

²⁴⁴ Ks. Michał **Żdżenicki**, akt. prepozyt par. i dziekan w Szadku, kanonik hon. łęczycki. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nłb.— ADW: AAG. Wiz. 107 i 130).

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (35,4 i mniej × 22,4 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 16; str. czyste: 2, 6, 10, 16.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Z zasadniczej czyli ogólnej wiz. dek. szadkowskiego 1801 r. zachowały się we Włocławku tylko odpowiedzi trzech parafii: Grabno, Kociszew i Rychłocice. Odpowiedzi te sporządzili prawdop. rządcy tychże beneficjów, którzy akt nie podpisali ani nie opieczętowali, według 45 punktów instrukcji z r. 1800 (pont. Krasickiego).— Or. tytuł wiz. personalnej brzmi: „Cathalogus ecclesiar[um] et penes illas presbyterorum in Decanatu Schadkovien[si]” s. 13. Katalog ten uwzględnia tylko proboszczów.— W części B nin. pozycji z materiałów wizytacji wew. wymieniam jedynie miejscowości kościelne, nie zaś nazwiska kapłanów.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

I. Resztki wizytacji ogólnej s. 3—12:

1. Grabno, wieś, wygasła prepozytura par. s. 3—5.
2. Kocieszow, wieś s. 7—9:
— Kościół kociszewski był dawniej kaplicą publ. w par. Łobudzice. Parafialnym stał się w r. 1789 s. 9.
3. Rychłocice, wieś s. 11—12.

II. Część personalna akt s. 13—15:

Parafie dekanatu wymienia się topogr. wg akt, w dzis. ich brzmieniu — s. 13: Szadek (par. dziek., nie wiz. przez Zdenickiego), Borszewice, Łask (wyj. spod wiz. dziek.), Marzenin, Sędziejowice, Wygietzów, Pozdzenice, Buczek, Łobudzice, Kociszew, Druźbice; s. 14: Krzepczów, Grocholice, Parzno, Kaszewice, Chabelice (wak.), Szczerców, Restarzew, Rusiec, Brzyków, Rychłocice (wak.), Widawa, Grabno; s. 15: Strońsko, Zduńska Wola, Korczew.

TERYTORIUM WIELUŃSKIE

108

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 108.**

[2. Tyt. nad.] Szczątki akt dziekańskiej wizytacji ekstraordynaryjnej **Dekanatu Krzepickiego**, przeprowadzonej w roku **1801** (z polecenia administratora gen. archidiecezji Franciszka Malczewskiego²⁴⁵) przez miejscowego dziekana Karola Wolskiego²⁴⁶.

²⁴⁵ Zob. przyp. 238.

²⁴⁶ Ks. Karol **Wolski**, akt. proboszcz par. Parzymiechy a dziekan krzepicki, kanonik wieluński. (ADW: AAG. Wiz. 108.— Por. przyp. 219 i 233).

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (32,9×21,1 cm).— Stron (świeżo policzb.) 6; str. czyste: 2, 6.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Ogółu akt tej wizytacji nie znamy.— Owe 3 strony dokumentacji, wyk. *fracta pagina*, obejmują pytania i odpowiedzi z jednej tylko parafii Rudniki na 45-cio punktową instrukcję z r. 1800 (a-bpa Krasickiego).— Nin. materiały dołączyłbym chętnie do poz. 102, w której właśnie wspom. parafia nie figuruje, gdyby nie fakt, że dość liczni proboszczowie podczas omawianej serii lustracji (adm. Malczewskiego) posługiwali się pytaniami wiz. także z r. 1800 (zob. syg. 106. 108—109). W następstwie tego uznałem, że akta te należy włączyć — w myśl ich datacji — do serii wizytacyjnej roku 1801.— Nin. egzemplarz akt był przeznaczony dla Konsystorza Gen. w Łowiczu (s. 5).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Responsiones ad puncta proposita ad inquirendum in visitatione decanali datae per Matthaëum Korwin Wyrzykowski, canonicum Łascensem, praepositum curatum in Rudniki [...] anno [...] 1801°” s. 3—5:
— Wieś; kościół par. pw. św. Mikołaja b. s. 3.
— Podp. dziek. Wolskiego i piecz. opł. par. Parzymiechy, w której tenże był proboszczem s. 5.

109

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 109.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji specjalnej **Dekanatu Rudzkiego**, przeprowadzonej w roku **1801** (z nakazu administratora gen. archidiecezji Franciszka Malczewskiego²⁴⁷) przez miejscowego dziekana Kajetana Leśniewicza²⁴⁸.

[4. Opis zew.] Łac.— 2° (36 i mniej × 23,3 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 84; str. czyste: 2, 22, 58, 62, 74.— Gruntowna reper. i oprawa w płótno z r. 1975.

[6. Uwagi] Mamy tu znowu do czynienia z wizytacją dziekańską, przepr. sposobem pytań i odpowiedzi.— Dokumentację wykonali *fracta pagina* proboszczowie, a dziekan objechał parafie w ciągu października, listopada i grudnia 1801 r., weryfikując akta podpisem, bez przystawiania swej pieczęci. Obok niego materiały podpisali i opieczętowali rządcy tylko dwóch pierwszych parafii (Konopnica. Łaszów).— Ogół proboszczów odpowiadał na pytania dwóch ostatnich

²⁴⁷ Zob. przyp. 238.

²⁴⁸ Ks. Kajetan Kazimierz **Leśniewicz**, akt. proboszcz par. Chotów i dziekan rudzki. (ADW: AAG. Wiz. 109.— Por. przyp. 221 i 235).

instrukcji: z r. 1800 (jeszcze a-bpa Krasickiego) i z 1801 (prał. Malczewskiego), którą nadesłał do dziekana Konsystorz Gen. Łowicki (s. 14, 30, 40, 42, 48, 54, 57, 59, 61, 69, 72, 82, 84). Wyłącznie na punkty nowe — z r. 1801 odpowiedział pleban par. Rudlice; tylko na pytania stare — z r. 1800 — proboszcz z Łaszowa.— Co do akt z par. Kadłub i Wierzchlas por. uwagi w poz. 103.— Chyba dziek. Leśniewiczowi możemy zawdzięczać, iż proboszczowie jego dekanatu, jak poprzednio tak i obecnie, wpisali pytania obydwu tych instrukcji do dokumentacji wiz.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Anno Domini 1801 die 28 mensis octobris in ecclesia parochiali regulari *Konopnicensi* visitatio decanalis peracta...” s. 3—14:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 3—11; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 11—14.
  - Podp. prob. Kolomana Skrzekowicza, paul. i piecz. lak. klasztoru konopnickiego *Paulinów*; weryf. akt przez dziek. s. 14.
2. „Puncta ad inquirendum in visitatione decanali die decima mensis decembris 1801mo anno peracta in ecclesia parochiali *Łaszoviensi*. Responsoria ad haec” s. 15—21:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie.
  - Kościół par. pw. św. Jana Chrzc. s. 15.
  - Podp. prob. Mik(ołaja) Józ(efa) Kłosowskiego i opł. piecz. par.; weryf. akt przez dziek. s. 21.
3. „Anno Domini 1801-mo die 29-na mensis 8-bris per [...] Caietanum Leśniewicz, decanum foraneum Rudensem, in ecclesia parochiali *Osiakowiensi* visitatio decanalis peracta...” s. 23—30:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 23—28; punkty z 1801 (od 47 do 55) i odpowiedzi s. 28—30.
  - a. *Radoszewice*, wieś w par. *Osjaków*, posiadająca kościół prebendalny s. 26.
  - Weryf. akt przez dziek. s. 30.
4. „Anno Domini 1801 die 27-ma mens. novembris in ecclesia parochiali *Ożaroviensi* visitatio decanalis peracta...” s. 31—42:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 31—38; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 40—42.
  - a. *Wierzbie*, wieś. *Filia* par. *Ożarów* s. 39.
  - Weryf. akt przez dziek. s. 42.
5. „Anno Domini 1801 die 17 novembris [...] in ecclesia *Raczynensi* visitatio decanalis [...] peracta” s. 43—50:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 43—48; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 48—50.
  - Weryf. akt przez dziek. s. 50.
6. „Anno 1801 die 7 mensis decembris in ecclesia parochiali *Rudensi* visitatio decanalis peracta...” s. 51—59:
  - Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 51—55; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 55—57.
  - Weryf. akt przez dziek. s. 57.

7. „Anno Domini 1801 die 5 novembris in ecclesia parochiali Rudlicensi visitatio decanalis peracta...” s. 59—61:
— Pytania z r. 1801 i odpowiedzi na nie.
— Weryf. akt przez dziek. s. 61.
8. „Anno Domini 1801 die 24 mensis novembris in ecclesia parochiali Skomlinensi visitatio decanalis peracta...” s. 63—72.
— Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 63—69; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 69—72.
— Weryf. akt przez dziek. s. 72.
9. „Anno Domini 1801 die 19 mensis novembris in ecclesia parochiali Wydrzynensi visitatio decanalis [... peracta]” s. 73—84:
— Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 75—81; punkty z 1801 i odpowiedzi s. 82—83.
— Weryf. akt przez dziek. s. 84.

110

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 110.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej (zewnątrznej i wewnętrznej) **Dekanatu Wieruszowskiego**, przeprowadzonej w roku **1801** (z polecenia administratora gen. archidiecezji Franciszka Malczewskiego²⁴⁹) przez miejscowego dziekana Kaspra Sosienkę²⁵⁰.

[4. Opis zew.] Łac., pol. (cz. pers.).— 2° (33,9 i mniej × 21 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 50; str. czyste: 2, 6, 18, 34, 50.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Jest to czystopis lustracji, wyk. *fracta pagina*, zdaje się przez notariusza dek., ks. Mateusza Lisieckiego, prob. par. Czastary. Na to wskazuje redakcja odpowiedzi na pytania instrukcji wiz. oraz sam charakter pisma. Jedynie akta par. Wójcin sporządził tamt. proboszcz, Jakub Borowski.— Wizytacja dekanatu odbyła się na przeszczeni listopada i grudnia 1801 r. Parafie lustrował dziekan w towarzystwie notariusza dek. (s. 48), którzy też zweryfikowali omawiane materiały swymi podpisami, bez użycia pieczęci. W Wójcinie znowu podpisy złożyli dziekan i miejsc. pleban.— Ogół rządców parafii odpowiedział na 9 punktów instrukcji wiz. z r. 1801, a tylko proboszcz z Wójcina dał dwie odpowiedzi — najpierw na 45 pytań z r. 1800 (pont. Krasickiego), a potem na zapytania nowe.— Pytania obydwu instrukcji są podane czytelnie, wobec czego nie będzie kiedyś trudności z odtworzeniem ich do druku.— Część ogólna wizytacji jest zredagowana po łacinie, a cz. personalna, oprac. przez dziekana, w j. polskim.

²⁴⁹ Zob. przyp. 238.

²⁵⁰ Ks. Kasper **Sosienka**, akt. proboszcz par. Cieszcim a dziekan wieruszowski, kanonik chełmski. (ADW: AAG. Wiz. 110.— Por. przyp. 223 i 237).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

I. Akta wizytacji ogólnej s. 3—46:

1. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Białensis die 22-da mensis novembris a^o Dni 1801-mo peracta*” s. 3—5:
— Pytania z r. 1801 i odpowiedzi na nie; tak samo w pozostałych parafiach za wyjątkiem Wójcina.
— Weryf. akt przez dziek. i not. dek. s. 5; podobnie w reszcie parafii oprócz Wójcina.
2. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in villa Czastary die 21-ma mensis novembris a^o Dni 1801 peracta*” s. 7—10.
3. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Dietrzkowskiensis [Dietrzkowice] die 20 mensis novembris a^o Dni 1801 peracta*” s. 11—14.
4. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Lututoviensis anno Domini 1801 die 26 mensis novembris peracta*” s. 15—17.
5. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Łyskornensis die 21-ma mensis novembris a^o Dni 1801-mo peracta*” s. 19—22.
6. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Mieleszynensis peracta die 17-ma mensis novembris a^o Dni 1801-mo*” s. 23—26.
7. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Naramicensis peracta die 23 mensis novembris anno Dni 1801-mo*” s. 27—30.
8. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Sokolnicensis peracta die 25 mensis novembris a^o Dni 1801*” s. 31—33.
9. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis in oppido Wieruszow peracta die 2-da mensis decembris a^o Dni 1801-mo*” s. 35—38.
10. „*Visitatio decanalis ecclesiae parochialis Voycinensis peracta die 18 mensis novembris anno Domini 1801*” s. 39—46:
— Pytania z r. 1800 i odpowiedzi na nie s. 39—44:
— Kościół par. pw. św. Katarzyny pm. s. 39.
a. Z d z a r, wieś. Filia par. Wójcin s. 42, 43.
— Punkty instrukcji z r. 1801 i odpowiedzi s. 44—46.
— Weryf. akt przez dziek. i podp. prob. Jakuba Borowskiego s. 46.

II. „*Protokół [s] sekretny status personalis cleri decanatus Wieruszoviensis...*”, uzupełniający poprzedni z r. 1800 (zob. syg. 104): s. 47—49:

1. Wieruszów s. 47.	3. Naramice s. 48.
2. Łyskornia s. 47—48.	4. Walichnowy s. 48.
- Podp. dziek. Sosienki s. 49.

III. ODPOWIEDZI PARAFII I KLASZTORÓW NA PYTANIA RZĄDU PRUSKIEGO, DANE W ROKU 1802

WPROWADZENIE DO PONIŻSZEJ DOKUMENTACJI

Ankieta zarządzona ogólnie przez zaborcze władze pruskie (syg. 111 s. 5, 53; poz. 112 s. 9, 17, 21, 25, 31, 35). a dla terytoriów, z których ocalała. przez Kamerę (Regencję) Kaliską (ks. 111 s. 19, 45; rps 112 s. 15; syg. 113 s. 45) dotyczyła zarówno parafii, jak też klasztor-

r ó w. Wypełniali ją zatem — na różnego formatu papierze, posiadającym znaki wodne, więcej lub mniej poprawnie — proboszczowie i przełożeni konwentów męskich. Owe pytania władze państwowe przekazały do realizacji przyp. obu konsystorzom generalnym archidiecezji (Gniezno i Łowicz), które z kolei przesłały sprawę do dekanatów. Zdziwiała nieco zapiska pochodząca z kolegiaty w Sieradzu (rps 113 s. 31) powiadająca, że punkty te nadeszły do tamt. kapituły nie z Łowicza, ale z Gniezna.

Pytania te czyli punkty proboszczowie nazywają przeważnie „schematem”, rzadziej „cyrkularzem” (syg. 111 s. 23; poz. 113 s. 19). Pytań, zredagowanych w j. polskim, było 10. Zachowały się one, pewnie w formie skróconej, w ks. 112 s. 19 i w rpsie 113 s. 39—40. W pełnym brzmieniu, ale nie wszystkie znajdują się w syg. 113 s. 45—48. Odpowiedzi na punkty również dano po polsku. Jedynie przeor Dominikanów z Sieradza przesłał je po łacinie. Z parafii było odpowiedzi, rzadko numerowanych, od 8 do 14; z klasztorów od 3 do 4. Na ankietę odpowiadano na przestrzeni kwietnia — sierpnia 1802 r.

Materiały powstałe z tej ankiety zachowują się we Włocławku tylko dla 3 dekanatów ówczesnego archidiaconatu uniejowskiego, mianowicie: szadkowskiego, uniejowskiego i warckiego. Teren ten bez mała odpowiadał oficjałatowi for. uniejowskiemu. Pozostałe 3 dekanaty a-diak. uniejowskiego — brzeźnicki, radomszczański i lutomierski włączono niedawno (zob. *Schematyzm a-diec. gnieź.* na r. 1807) do a-diak. łowickiego. Dek. lutomierski podlegał pewnie od r. 1766 Konsystorzowi For. Piotrkowskiemu, a pozostałe dwa tworzyły od dwóch stuleci oficjałat for. w Radomsku.

Na czele poniższych trzech pozycji umieściłem po dawnemu nagłówek „Archidiaconat uniejowski”. Wpłynął na to jedynie fakt, że pierwsze pytanie omawianej ankiety, będącej wytworem kancelarii państwowej, operuje jeszcze nomenklaturą „archidiaconatu”, nie odgrywającego już żadnej roli w końcowych latach administracji F. Małczewskiego, a tym bardziej w okresie rządów a-bpa Raczyńskiego.

ARCHIDIAKONAT UNIEJOWSKI

111

A. OPIS KSIĘGI:

- [1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 111.**
- [2. Tyt. nad.] Odpowiedzi parafii i klasztorów **Dekanatu Szadkowskiego** z roku **1802** na pytania rządu pruskiego.
- [4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (33,3 i mniej × 22,2 i mniej cm).—

Stron (świeżo policzb.) 58; str. czyste: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 46, 50, 52, 54, 56, 58.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Ankieta nakazał rząd pruski (s. 5, 53), dla terenów archidiaconatu i oficjałatu uniejowskiego konkretnie Kamera (Regencja) Kaliska (s. 19, 45). Zarządzenie wykonali przyp. za pośrednictwem Konsystorza Gen. Łowickiego proboszczowie parafii oraz gwardiani klasztorów: Bernardynów w Widawie i Franciszkanów Konw. w Bełchatowie (na ter. par. Grocholice). Jedni i drudzy podpisali swoje elaboraty. Ponieważ tylko gwardian z Bełchatowa przyłożył na aktach pieczęć klasztoru (s. 17), nazwiska wykonawców tej serii dokumentacji, znanych przeważnie skądinąd, w cz. B tej książki nie wymieniam. Odpowiedzi sporządzono przeważnie na jednej stronie arkuszy (par. Krzepczów i filia Kaszewice w par. Parzno — na półarkuszu). Na czystych stronach odwrócić są często wypisane rzeczownikowe nazwy danych parafii.— Językiem odpowiedzi jest polski (par. Strońsko i klasz. w Bełchatowie odpisały po łac.).— Nin. księga nie posiada przysłanych punktów instrukcji, ale można je odtworzyć na podstawie odpowiedzi. Parafie odpowiadały na 9 pytań, ale z Grabna mamy 10 odpowiedzi (s. 13). Klasztor w Bełchatowie dał 3 odpowiedzi (s. 17), a widawski 4 (s. 53).— Ankieta wypełniano ok. 30 kwietnia 1802 r. (par. Krzepczów, s. 23).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Odpowiedz na punkta czyli schemma plebanij w Borszewicach” s. 3.
2. „Odpis na punkta podane od Najiasnieyszego Rządu z parafii brzykowski roku 1802-go...” s. 5.
3. „Odpowiedz na punkta czyli schema parafii buczkowskiej” s. 7.
4. „...Odpowiedz na punkta czyli schema plebanij chabielskiej [Chabilice]” s. 9.
5. „Odpowiedz na punkta czyli schemma opisanego stanu parafii druzbickiej” s. 11.
6. „Odpowiedz na punkta czyli schemma opisanego stanu parafij grabinskiej” s. 13.
7. „Odpowiedz na punkta czyli schemma plebanij grocholickiej” s. 15.
  - a. Odpowiedz klasztoru Franciszkanów Konw. z Bełchatowa s. 17:
    - Opł. piecz. klasztoru.
8. „...Odpowiedz na zapytania Najiasnieyszej Kamerze Kalis[k]kiej z parafii kocieszewskiej...” s. 19:
  - Kościół zbud. przez miejsc. dziedz. w r. 1781 s. 19.
9. „...Odpowiedz na punkta czyli schema plebanij korczowskiej” s. 21:
  - Kościół wyst. w r. 1729 s. 21.

10. „Odpowiedz na zapytanie cyrkularzu dnia 30 kwietnia roku 1802. Parafia krzepczowska” s. 23.
11. „...Odpowiedź na punkta czyli schemma kolegiaty łaskiey...” s. 25—27:
— Fundacja kol. w r. 1523 s. 25; wykaz prałatów (3), kanoników (5), wikariuszy (3), mansjonarzy (5) s. 25—27.
12. „...Odpowiedź na punkta czyli schemma plebanij łobudzkiey [Łobudzice]” s. 29.
13. „...Odpowiedz na punkta czyli schemma plebanij marzynskiey [Marzenin] opisanego stanu” s. 31.
14. „Odpowiedz na schema plebanii parznińskiey” s. 33:
— Obec. kościół, drugi z rzędu, stoi już 641 lat s. 33.
a. „Filia do Parzna Kaszewice. Podaię odpowiedź na punkta czyli schema” s. 35.
15. „...Odpowiedź na punkta czyli schemma plebanii pozdzeńskiey [Pożdżenice]” s. 37.
16. „Restarzew” s. 39.
17. Rusiec s. 41:
— Parafia utw. z restarzewskiey przez a-bpa Łubieńskiego w r. 1643. Kościół pw. Ofiarowania NMP, św. Jana Chrzc. i św. Elżbiety kr. s. 41.
18. „...Odpowiedź na punkta czyli schemma plebanii sędzieiowskiey opisanego stanu” s. 43.
19. „Descriptio ecclesiae parochialis in villa Stronńsko sitae juxta quae-sita Serenissimae Camerae Calissiensis” s. 45.
— Kościół pw. św. Urszuli pm. s. 45.
20. „Odpowiedz na punkta z parafij miasta Szadku...” s. 47—48:
a. Prepozytura szpitalna z kościołem pw. Ducha Św., zajęтым na magazyn s. 47.
21. „...Odpowiedz na punkta czyli schema plebanij szczercowskiey” s. 49.
22. „Widawa”, miasto s. 51:
a. „Na punkta Nayjasniejszego Rządu klasztorow respective tyczące się [...] gwardyan klasztoru widawskiego XX. Bernardynow odpo-wiada” s. 53:
— Klasztor fund. w r. 1638 przez dziedz. Wojciecha Węzyka s. 53.
23. „Odpowiedź na punkta czyli schemma plebanij wygiełzowskiey” s. 55.
24. „...Odpowiedz na punkta czyli schema plebanji Zduńsko Wolskiey” s. 57.
— Kościół zbud. w r. 1766 przez dziedz. Feliksa Złotnickiego s. 57.

112

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 112.**

[2. Tyt. nad.] Odpowiedzi parafii **Dekanatu Uniejowskiego** z roku 1802 na cyrkularz rządu pruskiego.

[4. Opiszew.] Pol.— 2° (33,1 i mniej × 23 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 40; str. czyste: 2, 4, 8, 12, 14, 20, 24, 36, 38, 40.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Spostrzeżenia podane w tymże punkcie w poz. 111 odnoszą się w dużej mierze także do niniejszej.— Ankietę wypełnili i podpisali proboszczowie dekanatu na przestrzeni kwietnia — czerwca 1802 r. Z podanych racji w poz. 111 także w tym rpsie nie uwzględniam nazwisk odpowiadających proboszczów.— Podali oni, że pytania pochodziły od rządu pruskiego (s. 9, 17, 21, 25, 31, 35), chociaż jeden z nich (z par. Grodzisko, s. 15) sprecyzował informację, mówiąc iż nakazała je Kamera Kaliska. Odbyło się to prawdop. za pośrednictwem Konsystorza Gen. Łowickiego, a dalej miejsc. dziekana.— Ks. Jan Nepomucen Pięgłosiewicz, kan. uniej. a proboszcz z Niewiesza, wciągnął na szczęście do swojej dokumentacji owe pytania, choć się zdaje w pewnym skróceniu (s. 19). Zredagowane są w j. polskim i jest ich 10. Atoli rządcy tego dekanatu odpowiedzi swoje numerowali przeważnie liczbą osiem.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Brodnia parafia [...] filia do Zadzimia...” s. 3.
2. „Opis kościoła chwałborskiego dnia 20 miesiąca czerwca roku 1802 uczyniony” s. 5—7.
3. „Kościół zbud. w r. 1767 nakł. dziedz. Antoniego Morawskiego s. 3.
3. „Odpowiedz na zapytania rządowe parafii druzbinskiej”: „die 4 iunii 1802 a^o” s. 9—10.
4. „Schema. Tabella, podług której stan plebanij glinskiej jest dokładnie opisany...”, „d. 14 maja r.P. 1802” s. 11, 13:
— Par. Glinno, jak Brodnia, ink. do prep. zadzimskiej w dek. lutymerskim s. 11.
5. „Opis kościoła grodzkiego według nakazu Najasniejszey Kamery Kaliskiej [...] spisany roku 1802 dnia 29 maia...” s. 15—16.
6. „Tabella, podług ktorey stan parafii kościoła niemysłowskiego [...] odpowiedniami punktami dla Rządu następującem sposobem opisany”, „d. 4 junij 1802do” s. 17—18.
7. „Schema. Niewiesz...” s. 19:
— Po lewej stronie 10 pytań, po prawej tyleż odpowiedzi.
8. „Tabella, podług której stan parafij kościoła pięczniewskiego [...] odpowiedniami punktami dla Rządu następującym sposobem opisany”; „d. 28 maj 1802do” s. 21—23.
9. „Tabella, podług ktorey stan kościoła siedlątkowskiego [...] dla Rządu następującym sposobem opisany”; „d. 28 maj 1802do” s. 25—26.
10. „Opis kościoła swinieckiego [Swinice] dnia 20 miesiąca czerwca roku 1802^{so}” s. 27—28:
— Kościół fund. przez a-bpa Jakuba Świnkę s. 27.
11. „Opisanie kollegiaty uniejowskiej na punkta Nayasniejszego Rządu 30 aprilis 1802” s. 31—34:

- Prałaci (4), kanonicy (6); „clerus minor [wikariusze i mansjonarze] utrzymujący chor y curam animarum” s. 31—33.
12. „Tabella, podług ktorey stan parafij wartkowskiey [...] dla Rządu jest opisana”; „d. 6 maji anno 1802” s. 35.
13. „Opis parafii wielamowskiey...”, „d. 12 maji 1802 roku” s. 37.
14. „Opisanie kościoła parafialnego wilenińskiego” s. 39.

113

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 113.**

[2. Tyt. nad.] Odpowiedzi parafii i klasztorów **Dekanatu Warckiego** z roku **1802** na pytania rządu pruskiego.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (36 i mniej × 23,4 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 62; str. czyste: 2, 8, 10, 20, 30, 36, 44, 50, 52, 54, 60, 62.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Ze s. 45 dowiadujemy się, że pytania rządowe pochodziły z Kamery Kaliskiej. Jednak zaskakuje nieco wiadomość, iż do Sieradza nadesłał je Konsystorz Gen. Gnieźnieński, a nie Łowicki (s. 31).— Niepełny tekst pytań zostawił nam administrator par. Spicimierz (s. 39—40), a tylko wybrane z nich — proboszcz z Unikowa (s. 45—48). Z tego powodu dokumentacja obydwu została sporządzona *fracta pagina*.— Odpowiedzi, przez siebie podpisane, dali proboszczowie i przełożeni klasztorni w ciągu maja — sierpnia 1802 r. Proboszczowie z Charłupi W. (s. 16), Unikowa (s. 48) i Wąglczewa (s. 58) obok podpisów położyli na aktach także pieczęcie par. Spośród klasztorów odpowiedzieli Dominikanie z Sieradza (po łacinie) i Bernardyni z Warty. Również w ostatniej pozycji tej serii dokumentacji, dla przyczyn wskazanych w ks. 111, nie uwzględniam poniżej nazwisk ankietujących proboszczów i zakonników.— Mimo iż pytań było 10, w Charłupi W. i Wąglczewie dano aż po 14 odpowiedzi.— Omawiana księga zawiera również inne ważne materiały. I tak dziekan warcki, chyba nie proszony, udziela na tym miejscu informacji o całym duchowieństwie świeckim i zakonnym swego dekanatu (s. 23). W przyszłości zaś wypadnie zbadać, dlaczego oficjał uniejowski ks. Antoni Pogorzelski wizytował w r. 1801 zwykłą par. Dąbrowa W. (s. 19), skoro do jego obowiązków należało w tym aspekcie lustrowanie tylko dziekanów oraz ich parafii (por. poz. 130).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Boleszczyzna...” s. 3—4:
— Kościół kons. w r. 1623 s. 3.

2. „Schema. Opisanie terazniejszego stanu kościoła parochialnego we wsi Brzeznie [..], r^u 1802” s. 5—6.
3. „Odpowiedz do kościoła parafialnego bużeńskiego [Bużenin...] na zapytanie w miesiącu maju r^u 1802 nadesłane” s. 7, 9:
— Kościół par. zbud. w r. 1642 nakł. bpa chełm. Stanisława Pstrokońskiego s. 7.
4. „Opisanie kościoła parochialnego Charłupi Małej podane dnia 7-go maja roku 1802-go, uczynione podług przysłanego schemma” s. 11—12
5. „Opisanie stanu kościoła parafialnego Charłupi Wielkiej [...] podane dnia 8 maja roku 1802” s. 13—16:
— Kościół pw. św. Bartłomieja ap., wyst. w r. 1800 nakł. kol. Teresy z Walewskich Walewskiej, chor. sier. s. 13.
— Pieczęć par. tłocz. na sucho s. 16.
6. „Stan kościoła chońskiego opisany d. 6 maji 1802” s. 17—18:
— Kościół zbud. w r. 1648 nakł. dziedz. Zygmunta Zapolskiego, pods. sier. s. 17.
7. „Odpowiedz na cyrkularz względem opisu kościoła dąbrowskiego y inwentarza ekonomicznego”; „Datum in Dąbrowa majori 1802 d. 10. julij” s. 19.
8. „Parochia Dobra, miasteczko”; „dnia 10-go miesiąca maja r^u 1802” s. 21—24:
— Rzut oka na duchowieństwo dekanatu s. 23.
9. „Opisanie kościoła parafialnego godyńskiego [Godynice...] roku 1802”; „d. 7 maia roku 1802” s. 25—26:
— Kościół pw. św. Marcina b. i św. Zofii m., wyst. w r. 1602 nakł. kol. Marcina Biskupskiego, podk. łącz. s. 25.
10. „Opisanie kościoła parafialnego kliczkowskiego...”; „d. 7 maia roku 1802” s. 27—29:
— Kościół pw. Narodzenia NMP; pierwszy fund. w r. 1590 przez Sebastiana Tarnowskiego, kasz. konar.-sier.; drugi zbud. w 1764 nakł. Rocha Tarnowskiego, łowcz. sier. s. 27.
11. „Opis kollegiaty sieradzkiej na punkta podług schemmatu ex Illrmo Officio Generali Gnesnensi przysłanego...”; „dnia 30 sierpnia 1802” s. 31—32:
— Ważniejsze daty, prałaci (2), kanonicy (5), wikariusze, mansjonarze s. 31.
a. Kościół szpitalny pw. Ducha Św. s. 32.
b. „Conventus Siradiensis Ordinis Praedicatorum” s. 33—34:
— Klasztor fund. przez Leszka Czarnego w r. 1260 s. 33.
— Wykaz zakonników zatrudnionych w klasz. i w duszpasterstwie par. s. 33—34.
12. „Schema. Opisanie terazniejszego stanu kosc[io]ła we wsi Skęcniowie...”; „dnia 8 miesiąca maja 1802 r^u” s. 35:
— Kościół zbud. w r. 1748 przez Wojciecha Mączyńskiego, kasz. spic.
13. „Schema. Opisanie terazniejszego stanu kościoła parochialnego we wsi Stolec...”; „d. 2 maia 1802 r^u” s. 37—38:
— Kościół wyst. w r. 1768 nakł. Filipa Szaniawskiego, star. kąż. s. 37.
14. „Schema. Spicimierz, wieś...” s. 39—40:
— Niepełne pytania cyrkularza.

15. „Tu b ą d z i n parafia...”; „d. 7 maja 1802 roku” s. 41—43:
— Kościół zbud. w r. 1728 star. dziedz. Ludwika Wężyka, kasz. wiel.; ded. 16 X 1729 (w tekście błęd.: 1789) przez sufr. gnieź. Kraszkowskiego s. 41.
16. „Punkta od Nayiasnieyszey Kamery Kaliskiey w roku 1802 wydane...”; „Odpowiedzi na punkta kościoła unikowskiego parafialnego...”; „d. 6 maji [1]802” s. 45—48:
— Wyszczególnienie większości pytań.
— Kościół pw. św. Stanisława b., zbud. w r. 1622 s. 45.
— Pieczęć par. wyciś. na sucho s. 48.
17. W a r t a, p r e p o z y t u r a par. s. 49, 51:
— Kościół par. uległ, razem z miastem, pożarowi 3 V 1800 s. 49.
a. Kościół szpitalny s. 49.
b. Klasztor Bernardynów s. 49, 51:
— Wykaz zakonników s. 51.
18. „Opis y stan kościoła parafialnego w ą g ł c z e w s k i e g o [...] podany dnia 8 maja roku 1802” s. 53, 55—58:
— Kościół fund. w r. 1626 przez bpów Lubieńskich pw. św. Klemensa p. Parafia we władaniu Kan. Reg. Grobu Chrystusowego s. 55.
— Pieczęć tusz. par. i konw. s. 58.
19. „W r o b ł o w”, wieś s. 59.
20. „Opis kościoła [parafialnego] z łą c z e w s k i e g o” s. 61:
— Kościół par. zbud. w r. 1601 nakł. Andrzeja z Rokszyc Ruszkowskiego.
a. Klasztor Bernardynów.

IV. STANY PARAFII I KLASZTORÓW ARCHIDIECEZJI (ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DANYCH DEMOGRAFICZNYCH, SPISEM INWENTARZA KOŚCIELNEGO I BENEFICJALNEGO ORAZ PODANIEM DOCHODÓW), PRZEDSTAWIONE W ROKU 1802

WPROWADZENIE DO TYCH OPISÓW

Opisy parafii i częściowo klasztorów męskich, wchodzące w skład tej serii materiałów bliskowizytacyjnych a-diec. gnieźnieńskiej z okresu administracji prał. Malczewskiego, zachowują się w tut. archiwum tylko dla 4 dekanatów: w postaci szczątkowej dla dek. zbarskiego oraz prawie pełnej odnośnie dek. szadkowskiego, uniejowskiego i warckiego. Tereny, których wspom. akta dotyczą, należą dziś do diec. wrocławskiej i łódzkiej.

Materiały te powstały z inicjatywy rządu pruskiego (syg. 115 s. 57, 58; 117 s. 7, 37), a wykonali je właściwi proboszczowie i gwardiani w ciągu lipca — września 1802 r. na papierze różnej jakości i formatu, posiadającym filigrany. Autorzy odpowiedzi na dostarczone im pytania poświadczyli je tylko swymi podpisami. Pomimo to nazwiska ich honorują w części B kolejnych pozycji (114—117).

Akcji tej patronowały obydwaj konsystorze gen. archidiecezji. Konsystorz Gnieźnieński przepisał w tym celu instrukcję składającą się z 21 pytań, widocznych w ks. 114. Także Konsystorz Łowicki przesłał dziekanom pytania do sporządzenia odpowiedzi (rps 115 s. 7, 11, 73). Owe pytania łowickie proboszczowie dek. szadkowskiego (syg. 115) nazywają hurtownie „schemma” — jak powyżej w dokumentacji serii III. Akta dek. uniejowskiego bardziej precyzują owe pytania, zwąc je „schemma B” (poz. 116 s. 23). „B” w odróżnieniu od pytań „A”, używanych w pierwszej połowie 1802 r. w serii kancelaryjnej grupy III, składających się z mniejszej ilości punktów. Instrukcję Konsystorza Gen. Łowickiego, której pytania zdają się nie dochodzić do liczby 21, można usiłować odtworzyć na podstawie nagłówek odpowiedzi z dek. uniejowskiego.

Ponieważ omawiane akta operują jeszcze nomenklaturą terytorialną „archidiakonat” (ks. 116 s. 7, 13, 17), materiały owych czterech dekanatów po raz ostatni ujmuję właśnie w tych wymiarach organizacyjnych.

ARCHIDIAKONAT GNIEŹNIEŃSKI

114

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 114.**

[2. Tyt. nad.] Szczątki opisów stanu parafii **Dekanatu Św. Michała czyli Zbarskiego** z uwypukleniem stosunków ludnościowych, wykazem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów, wykonanych (z polecenia Konsystorza Gen. Gnieźnieńskiego) przez proboszczów w roku **1802**.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (33,4 i mniej × 20,6 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 12; s. 2 czysta.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Z całości dekanatu ocalały we Włocławku tylko akta par. Budziszława i większość dokumentacji par. Złotków, adm. przez jednego proboszcza, ks. Walentego Grzeszkiewicza (s. 11).— Akta wykonane *fracta pagina*, zawierają 21 pytań i odpowiedzi na nie. Jak wskazuje nagłówek dokumentacji z Budziszława, punkty owe przepisał Konsystorz Gen. Gnieźnieński (s. 3).— Odpowiedzi na te pytania powinien był dać, przynajmniej częściowo, dziekan, a to dlatego, że p. 6 i 7 instrukcji żądają wydania świadectwa o samym plebanie. Wydaje się jednak, iż dokumentację sporządził osobiście prob. Grzeszkiewicz. Na aktach nie ma żadnego podpisu ani pieczęci. Dokumentację na terenie tego dekanatu wykonano we wrześniu 1802 r.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Stan kościoła parafialnego w nazwanej wsi Budziszława Kościelny będącego, podług nakazu Przeswiet[nego] Officium Generalnego Gnieźnieńskiego opisany d. 8 września 1802 roku” s. 3—8.
2. Złotkowo, wieś. Pytania i odpowiedzi od mru 3-go s. 9—12.

ARCHIDIAKONAT UNIEJOWSKI

115

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 115.**

[2. Tyt. nad.] Opisy stanu parafii i klasztorów **Dekanatu Szadkowskiego** z uwzględnieniem statystyki ludności, wykazem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów, sporządzone (z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów i gwardianów w roku 1802, uwierzytelnione tylko przez nich samych²⁵¹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,5 i mniej × 23,5 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 102; str. czyste: 2, 6, 10, 14, 22, 26, 30, 36, 44, 52, 56, 64, 68, 79, 90, 98, 102.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Dokumentacja powstała z inicjatywy rządu pruskiego (s. 57, 58), ale nad jej realizacją musiał czuwać właściwy konsystorz gen. czyli łowicki.— Księga wspomina (s. 7, 11, 73), że dziekan otrzymał zestaw pytań do przygotowania odpowiedzi przez proboszczów, atoli punktów tych nigdzie nie wpisano, a nawet trudno będzie je odtworzyć z posiadanych akt. Najlepiej charakteryzuje je nagłówek dokumentacji z par. Stronisko. Nagłówki akt większości parafii tego dekanatu zaczynają się od znanego z III serii materiałów parawizytacyjnych administracji Malczewskiego terminu „schemma”. Oznacza to nie co innego jak drugą serię pytań względnie odpowiedzi, składających się na dokumentację powstałą w r. 1802, której pierwszą przyczyną był rząd pruski.— Ankietę wykonali proboszczowie oraz gwardiani Franciszkanów Konw. z Bełchatowa i Bernardynów z Widawy w ciągu lipca i sierpnia 1802 r. Uwierzytelnienie akt odbyło się za pomocą samych tylko podpisów ich autorów. Dziekan podpisał jedynie odpowiedzi z własnej parafii (Szadek). W rękopisie nie znajdujemy ani jednej pieczęci. Wśród parafii figuruje kolegiata w Łasku. Najstarszej wykonał pracę pleban z Wygiełzowa Haftowski.

²⁵¹ Ks. Michał Żdżenicki, miejsc. dziekan. uwierzytelnił odpowiedzi tylko z własnej parafii (Szadek). (ADW· AAG. Wiz. 115 s. 85 i wiz. 130.— Zob. przyp. 244).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Schemma. Wieś Borszewice...” s. 3—5:
  - Kościół zbud. w r. 1795 nakł. Michała Kocielkowskiego, of. i kan. gnieź. s. 3.
  - a. Wrzeszczewice, wieś w par. Borszewice, posiadająca kaplicę publ. s. 5.
  - Podp. prob. Idziego Błęszyńskiego, kan. łas. s. 5.
2. „Schemma [...] Wieś Brzyków...” s. 7—9:
  - Zapis. o okradzeniu kościoła 15 XI 1797 s. 7.
  - Podp. prob. Antoniego Bobowskiego s. 9.
3. „Schema. Opis parachij buczkowskiej, podług przesłanego na dekanat schematu, dnia 24 lipca 1802” s. 11—13:
  - „Inwentarz koscielny po okradzeniu kościoła” s. 11.
  - a. Kaplica pryw. pw. św. Anny w miejsc. dworze s. 13.
  - Podp. kap. Hermana Wojciechowskiego, dom. s. 13.
4. „Opisanie stanu kościoła parafialnego chabielskiego [...] budynków [...] inwentarza [...] y ludności uczynione...” 28 lipca 1802 roku s. 15—18:
  - Kościół wyst. przed 20 laty s. 15.
  - „Opis rzeczy skradzionych kościoła chabielskiego” s. 18.
  - a. „Kościół [par. w] Puszczy inkorporowany iest do [...] chabielskiego” s. 18:
    - „Apparaty puszczyńskiego kościoła zdezelowanego” s. 16.
    - Podp. kom. Jakuba Mikołaja Lefranc s. 18.
5. „Schemma. Wieś Drużbice...” s. 19—21:
  - Podp. prob. Karola Ochmanowskiego s. 21.
6. „Wies Grabno parafia”, upadła prepozytura par. s. 23—25:
  - Kom. Jakub Stankiewicz nie podp. s. 25.
7. „Schemma. Miasteczko Grocholice. Parafia” s. 27—29, 31—32:
  - a. Łękawa, wieś na ter. par. Grocholice, gdzie znajduje się kaplica publ. s. 29.
  - Prob. Tomasz Stanisław Kostka Kaffarski nie podp. s. 28.
  - b. Bełchatów, miasteczko w par. Grocholice. „Opis klasztoru y kościoła [Franciszkanów Konw.]...” s. 31—32:
    - Podp. gward. Wiktora Szymańskiego s. 32.
8. „Wies Kocieszów. Parafia...” s. 33—35:
  - Podp. kom. Górnickiego s. 35.
9. „Schema. Wieś Korczów [...] parafia...” s. 37—40:
  - Podp. prob. Michała Gajewskiego s. 40.
10. „Krzepcow parafia [...] wieś...” s. 41—43:
  - Kom. Wiktor Szymański (gward. z Bełchatowa) nie podp. s. 43.
11. Łask, miasto; kolegiata i parafia s. 45—48:
  - Wykaz duchowieństwa kolegiaty razem z jego dochodami s. 47.
  - Podp. (wik. Andrzeja) Górnickiego s. 48.
12. „Schemma. Wieś Łobudzice [...] parafia...” s. 49—51:
  - Podp. prob. S(zymona) Trojanowskiego s. 51.

13. „Schemma. Wies Marzenin [...] parochia...” s. 53—55:
— Podp. prob. Antoniego Stankiewicza s. 55.
14. Parzno, wieś s. 57—60:
  - a. Kaszewice, wieś. Parafia afil. do Parzna s. 59—60:
— Rewindykacja filii przez proboszcza z Parzna nastąpiła w r. 1802 s. 59.
— Podp. prob. (Fabiana) Mączyńskiego (kan. poz.) s. 58, 60.
15. „Schemma. Wies Pozdzenice [...] parafia...” s. 61—63:
— Podp. prob. Waleriana Klichowskiego s. 63.
16. Restarzew, wieś s. 65—66:
— Podp. prob. (Jana) Kołdowskiego (dziek. kol. łas.) s. 67.
17. Rusiec, wieś. „Opisanie stanu kościoła...” s. 69—72:
— Kiedyś filia Restarzewa. Parafię eryg. w r. 1643 a-bp Łubieński. Kościół pw. Matki Boskiej, św. Jana Chrzc. i św. Elżbiety kr. s. 70—71.
— Podp. prob. Tomasza Linowskiego s. 72.
18. „Schemma [...] Wieś Rychłocice parochia...” s. 73—74:
— Podp. kom. Ant(onego) Bobowskiego s. 74.
19. „Schemma. Wies Sędzieiowice [...] parochia...” s. 75—78:
— Podp. prob. Józefa Sałacińskiego s. 78.
20. „Opis kościoła strońskiego z liczbą dusz, inwentarzem, tak kościelnym, jako też i ekonomicznym, uczyniony dnia 1 sierpnia roku 1802” s. 80—82:
— Kościół pw. św. Urszuli pm. s. 80.
  - a. Rzekta, wieś w par. Strońsko, mająca kaplicę publ. s. 82.
  - b. Rębieszow, wieś na ter. par. Strońsko, w której istnieje kaplica publ. s. 82.
— Podp. prob. M(ichała) Muszyńskiego s. 82.
21. „Szadek parafia [...] miasto...”, podupadła prepozytura par. s. 83—86:
  - a. Prepozytura szpitalna z kościołem pw. Ducha Św., „zaiętym na magazyn mączny” s. 85.
— Podp. prob. Michała Żdźmienickiego (dziek.) s. 85.
22. „Opisanie stanu kościoła parafialnego w miasteczku Szczercowie” s. 87—89:
— Podp. prob. Walentego Łopieńskiego s. 89.
23. „Widawa, miasto [...] kościół parafialny...” s. 91—94:
  - a. „Kościółek szpitalny całkowicie zdezelowany” s. 92.
— Podp. prob. Jana Krzysztofowicza s. 92.
  - b. „Kościół y klasztor Xięży Bernardynow” pw. Znalezienia Krzyża św., fund. w r. 1638 przez Wojciecha Wężyka Widawskiego s. 93—94:
— Wykaz zakonników s. 93—94.
— Podp. gward. Franciszka Dobrowolskiego s. 94.
24. „Schemma z parafij wygiełzowskiej...” s. 95—97:
— Podp. prob. Antoniego Haftowskiego s. 96, 97.
25. „Schemma. Wies Wola Zduńska [...] Parochia Zduńska Wola” s. 99—101:
— Podp. prob. Kazimierza Kozłowskiego s. 101.

116

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 116.**

[2. Tyt. nad.] Opisy stanu parafii **Dekanatu Uniejowskiego** uwzględniające stosunki ludnościowe, inwentarz kościelny i beneficjalny oraz dochody wykonane (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, poświadczone jedynie przez nich samych²⁵²

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,9 i mniej × 22,4 i mniej cm).— Stron (święzo policzb.) 72; str. czyste: 2, 10, 12, 22, 44.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Akta wykonali proboszczowie na przestrzeni sierpnia i września 1802 r., którzy je poświadczyli tylko podpisami. Dziekan uczynił to na dokumentacji swej parafii (s. 9).— Wymieniony kilka razy w nagłówkach akt wyraz „schemma” oznacza zestaw pytań do sporządzenia nin. odpowiedzi. „Schemma B” na s. 23 — to instrukcja dla obecnych czynności kancelaryjnych w odróżnieniu od „schemma A”, zachodzącej powyżej w serii III akt z okresu administracji prał. Malczewskiego. Instrukcję Konsystorza Łowickiego udało się odtworzyć na podstawie nagłówków poszczególnych elementów odpowiedzi w tej księdze.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opis stanu kościoła chwałborzyckiego dnia 21 sierpnia roku 1802 uczyniony” s. 3—6.
— Podp. pleb. Łukasza Bęczkowskiego s. 6.
2. „Drużbin, wieś, parafia” s. 7—9
— Podp. pleb. Mikołaja Obrokczyńskiego s. 9.
- 3—4. „Opis kościołów parafialnych Glinna i Brodnia inkorporowanych do kościoła parafialnego [prepozyturalnego] zadzińskiego, uczyniony w roku 1802” s. 11.
3. „Glinno parafia” s. 13—16.
— Par. Glinno z filią Brodnia wciel. do prep. w Zadziżu (akt. dek. lutomierski) 29 IX 1641 s. 13.
— Kościół w Glinnie zbud. w r. 1787 nakł. dziedz. Jakuba Głowczewskiego s. 13.
— Podp. prob. zadz. Izydora Dworzańskiego s. 16.
4. „Brodnia parafia” s. 17—21
— Dane o inkorporacji (s. 17) i podp. (s. 21) jak pod nrem 3.

²⁵² Dziekanem uniejowskim był wtedy ks. Mikołaj Obrokczyński, który podpisał akta jedynie ze swojej parafii (Drużbin). (ADW: AAG. Wiz. 116 s. 9 i wiz. 130).

5. „Schemma B. w którym się opisuje parafia kościoła niemysłowskiego dnia ²⁵³ sierpnia roku 1802” s. 23—28
— Kościół wyst. w r. 1765 nakł. a-bpa W. Lubieńskiego s. 28.
a. Borzewicko, wieś w par. Niemysłów. posiadająca kaplicę publ., zw. kościołem, z którego dziedz. Kajetan Milewski pragnie uczynić kośc. parafialny s. 27.
— Podp. pleb. Bogumiła Tarłowskiego s. 28.
6. „Opis parafij Niewieszka” s. 29—32
— Podp. pleb. Jana Piętoszewicza s. 32.
7. „Stan parafij pięczniewskiej i kościoła [...] opisany”, „dzie 8-va mensis septembris 1802-do” s. 33—38.
— Kościół w Siedlątkowie, afil. do par. Pęczniew, od lat 50—60 stał się parafialnym s. 35.
— Podp. pleb. Franciszka Zaleskiego s. 38.
8. „Opis parafii siedlątkowskiej” s. 39—43.
— Kościół pw. św. Marka ew., zbud. w r. 1630 nakł. Wojciecha Ubysza s. 42—43.
— Podp. pleb. Piotra Krajewskiego s. 43.
9. „Opis parafij swinieckiej” s. 45—50:
— Kościół pw. św. Gotarda b., fund. przez a-bpa Jakuba Świnkę † 1314 s. 49.
a. Drozdów, wieś na ter. par. Świnice, w której znajduje się kaplica pryw s. 48—49.
— Podp. pleb. Michała Kędzierskiego s. 50.
10. Uniejowo, miasteczko; kościół kolegiacki i zarazem parafialny s. 51—54:
— Dane historyczne do dziejów parafii i kolegiaty s. 51—54.
— „Inwentarz [...] kolegiaty uniejowskiej” s. 53—54.
11. „Opis z parafij wartkowskiej podług nadesłanego schemma” s. 55—58:
— Podp. prob. Woj(ciecha) Lityńskiego s. 58.
12. „Schema dla opisania stanu parafialnego wielamowskiego [...] w roku 1802 służące” s. 59—62.
13. „Parafia wielenińska” s. 63—72:
— Metryki ochrzczonych i zaślubionych od r. 1594 s. 66—67.
— Podp. kom. Adama Durskiego, kan. uniej. s. 72.

117

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 117.**

[2. Tyt. nad.] Opisy stanu parafii i klasztorów **Dekanatu Warckiego** z uwzględnieniem statystyki ludności, wykazem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów, sporządzone (z nakazu Konsy-

²⁵³ Daty dziennej sporządzenia dokumentacji nie wstawiono.

storza Gen. Łowickiego) przez proboszczów i gwardianów w roku 1802, uwierzytelnione tylko przez nich samych²⁵⁴.

[4. Opiszew.] Pol.— 2° (35,8 i mniej × 22,8 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 126; str. czyste: 2, 14, 20, 30, 36, 40, 42, 50, 56, 70, 72, 78, 82, 84, 92, 102, 104, 108, 116, 120, 124, 126.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Dokumentację wykonali proboszczowie i gwardiani w ciągu lipca 1802 r. i poświadczyli ją jedynie własnymi podpisami. Dziekan uwierzytelniał tylko akta własnej parafii, sporządzone zresztą bez zaangażowania (s. 22). Spośród klasztorów, rozumie się męskich, odpowiedzieli na pytania Bernardyni z Warty i Złoczewa.— Pytania instrukcji można usiłować odtworzyć z nagłówek tychże odpowiedzi.— Również ta księga informuje, iż przyczyną pierwszą powstania nn. akt był nakaz rządu pruskiego (s. 7, 37).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Parafia Brzeznió” s. 3—6:
— Podp. pleb. Błażeja Czupińskiego s. 6.
2. „Opisanie stanu kościoła parochialnego i plebanii w Charłupi Małej podług rozkazu [s] i opisu od Rządu podanego, uczynione roku 1802-go” s. 7—12:
— Podp. pleb. Bogumiła Sulimierskiego s. 12.
3. „Opisanie kościoła parafialnego we wsi Charłupia Wielka, podane dnia 15 lipca roku 1802” s. 13, 15—19:
a. Kaplica pryw w miejscowym dworze s. 18.
— Podp. pleb. Mikołaja Borowskiego s. 19.
4. „Miasteczko Dobra, parochia” s. 21—22:
a. Kaplica publ. pw. św. Barbary pm., stojąca przy drodze wiodącej do Koła s. 22.
— Podp. pleb. D(ominika) Wartskiego s. 22.
5. „Opisanie kościoła parafialnego godyńskiego [Godynice...]”; „d. 13 julij 1802 a^o” s. 23—28:
— Kościół pw. św. Marcina b. i św. Zofii m., zbud. w r. 1602, kons. w 1603 s. 26.
— Podp. pleb. Józefa Górskiego s. 28.
6. „Opisanie kościoła parafialnego jezierskiego [...] roku 1802 dnia 16 lipca podane” s. 29, 31—35:
— Podp. kom. F(ranciszka) X(awerego) Strzełińskiego s. 35.
7. „Opisanie stanu kościoła parafialnego i plebanij w Kamienaczu podług rozkazu [s] i opisu od Rządu podanego, uczynione roku 1802-go” s. 37—39
— Podp. kap. Dominika Rzepeckiego, dom. s. 39.

²⁵⁴ Dziekanem warckim był wtenczas ks. Dominik Wartski, który poświadczyl ankietę tylko z własnej parafii (Dobra). (ADW: AAG. Wiz. 117 s. 22 i wiz. 130.— Por. przyp. 190).

8. „Parafia Kliczków Mały... Opisanie kościoła parafialnego kliczkowskiego [...]”; „d. 14 mensis julij 1802 a^o” s. 41, 43—48.
— Kościół pw. Narodzenia NMP; pierwszy wyst. w r. 1590, obec. w 1764 s. 47.
— Podp. pleb. Macieja Librowskiego, kan. sier. s. 48.
9. „Opisanie kościoła parafialnego mielkowskiego [Mielkowice...] roku 1802 dnia 16 lipca podane” s. 49, 51—55.
— Podp. pleb. Antoniego Zielińskiego s. 55.
10. „Wieś Skęczniów, parafia” s. 57—58
— Podp. pleb. Kazimierza Petrykowskiego s. 58.
11. „Opis kościoła parochialnego y beneficjum we wsi Stolec [...] roku 1802 podany” s. 59—69.
— Kościół pw. św. Wawrzyńca m., zbud. w r. 1768 nakł. Filipa Szaniawskiego, star. kąc. s. 59.
  - a. Niechmirow, wieś w par. Stolec. mająca kaplicę pryw. we dworze Marceliana Olszowskiego, wyst. przed r. 1776 w formie kościoła s. 60.
  - b. Wielgie, wieś na ter. par. Stolec. w której w pałacu Jana Psarskiego istnieje kaplica pryw., zbud. przed r. 1800 s. 60.
— Podp. pleb. Józefa de Sotro s. 69.
12. „Opisanie kościoła parafialnego we wsi Tubądzin [...] 1802 roku dnia 16 lipca podane” s. 71—77.
— Podp. pleb. Tomasza Jakuba Winiewicza s. 77.
13. „Parafia Uników”; „d. 12 julii [1]802” s. 79—81:
— Kościół wyst. w r. 1622 s. 79.
  - a. Klonowa, wieś w par. Uników, posiadająca kaplicę publ. (w tekście błęd. pryw.) s. 81.
— Podp. pleb. Franciszka Sosnowskiego s. 81.
14. „Opis kościoła parafialnego w mieście Warcie podany dnia 16 lipca roku Pańskiego 1802” s. 83, 85—106:
— Kościół prep. uległ pożarowi w r. 1800 s. 85.
— Podp. prep. Michała Lubieńskiego s. 88.
— Kolegium mansonarzy i regesty jego dokumentów s. 89—91.
— Prebenda różańcowa przy kościele par. i regesty jej praw s. 93—95, 96.
  - a. Prebenda św. Jana Chrzc. z kaplicą lub kościołkiem za miastem s. 95—96.
  - b. Probostwo szpitalne Św. Ducha; jego „kościółek obalony” s. 97—98.
  - c. Prebenda czyli probostwo szpitalne św. Krzyża bez kościołka, który został rozebrany w wyniku wizyty gen. 1791 r. s. 99—101, 103.
— Podp. preb. Karola Kruczkowskiego s. 103.
— Akta par. Warta utyskują na podpalaczy tut. budowli kościelnych.
  - d. Klasztor Bernardynów, fund. w r. 1467 przez Gerarda z Brudzewa, kan. krak., z kościołem pw. Wniebowzięcia NMP s. 105—106:
— Spis ojców, kleryków i braci s. 105.
15. „Opisanie kościoła parafialnego we wsi Wąglczew podane dnia 15 lipca roku 1802” s. 107, 109—115.
— Kościół, fund. w r. 1626 przez braci bpów Lubieńskich, znajduje się w posiadaniu Kanoników Grobu Chrystusowego s. 109.

- a. Łubna Jaroslai, wieś w par. Wąglczew, gdzie we dworze istnieje nieczynna kaplica pryw. s. 114.
 — Podp. prep. Feliksa Miazgowskiego s. 115.
16. „Opis kościoła w roblewskiego” s. 117—119:
 — Podp. pleb. Macieja Węgierskiego s. 119.
17. „Parafia Złaczew, miasteczko...” s. 121—123, 125:
 — Kościół par. zbud. w r. 1601 nakł. Andrzeja Ruszkowskiego s. 121.
 — Podp. pleb. Kantego Koźmińskiego.
 a. „Opisanie klasztoru złaczewskiego XX. Bernardynów” s. 125:
 — Klasztor i kościół fund. przez małż. Ruszkowskich z Rokszyc, miecz. kal.
 — Wykaz zakonników.
 — Podp. gward. Piotra Borkowskiego.

V. INWENTARZE KOŚCIELNE I BENEFICJALNE PARAFII Z ROKU 1802

WPROWADZENIE DO TYCHŹE INWENTARZY

Spisanie inwentarzy kościołów parafialnych oraz ich beneficjów nakazał na obszarze archidiecezji gnieźnieńskiej, może w połowie r. 1802, rząd pruski (syg. 118 s. 81; 123 s. 39, 40; 127 s. 4). Na terytorium, którego dotyczą te inwentarze, sprawę egzekwowała Regencja Kaliska (poz. 127 s. 35). Ta ostatnia posłużyła się w tym względzie obydwoma konsystorzami gen. — w Gnieźnie i Łowiczu. Ponieważ parafie omówionych poniżej dekanatów podlegały władzy Konsystorza (Oficjum) Łowickiego, dokumentacja inwentaryzacyjna szereg razy powołuje się właśnie na jego zarządzenie w tej materii (rps 118 s. 5, 13; 122 s. 11; 125 s. 23; 128 s. 3, 7, 11, 15). Kiedy indziej zaznaczono tylko ogólnie, że ruchomości spisuje się z rozkazu konsystorza gen. (ks. 125 s. 17; 129 s. 43), co również trzeba rozumieć o Oficjum Łowickim. Jeden raz powiedziano, że inwentaryzację przeprowadza się wprawdzie z polecenia Konsystorza Łowickiego, ale dokumentacja z tego ma być odesłana do Oficjum w Gnieźnie (syg. 121 s. 7). Wreszcie wzmianki, iż sprzęty spisuje się na tym terytorium z nakazu Konsystorza Gnieźnieńskiego (poz. 129 s. 5, 21), nie trzeba uważać ani za błędne, ani za niezgodne z normalnym stanem rzeczy, albowiem zarządzenia do Łowicza przysyłał administrator archidiecezji Malczewski właśnie poprzez urząd oficjałski w Gnieźnie, gdzie przy katedrze rezydował.

Rządcy kościołów parafialnych i filialnych wykonali inwentarze (z różną starannością oraz na papierze niejednakowego formatu, posiadającego jednak zawsze znaki wodne) zasadniczo na przestrzeni miesiąca listopada 1802 r. i uwierzytelnili je swymi podpisami, a czasem także pieczęciami. Z reguły podpisywali je

też dziekani w swoich dekanatach. Inwentarze z dek. tuszyńskiego (rps 127) i zgierskiego (129) podpisali sami proboszczowie, w tym pierwszym ani razu nie używszy pieczęci. Dokumentację z dek. kutnowskiego (120), lutomińskiego (121) i radomszczańskie (123) obok rządców parafii uwierzytelnili podpisami również dziekani, atoli jedni i drudzy nie posługiwali się pieczęciami. W dek. skierniewickim (126), nieposiadającym aktualnie dziekana, wicedziekan nie podpisywał akt z innych parafii. Natomiast równorzędny urzędnik kościelny dek. wieruszowskiego (128) wszędzie dokumentację uwierzytelniał podpisem. Pieczęciami par. posługiwali się proboszczowie w różnym stopniu — najliczniej w dek. brzeźnickim (118), krzepickim (119) i skierniewickim (s. 126). W dek. łowickim (122) pieczętą operował tylko sam dziekan. Nie używali pieczęci — chociaż czynili to podwładni proboszczowie — dziekani dek. brzeźnickiego (118) i rudzkiego (125), a krzepicki (119) posługiwał się pieczęcią swej parafii (Parzymiechy). A mimo braku w wielu parafiach tej długiej serii parawizytacyjnej akt (syg. od 118 do 129) nie tylko pieczęci par., ale nawet podpisów dziekanów, w cz. B kolejnych ksiąg celowo uwzględniam choćby tylko same nazwiska proboszczów jako twórców czy współtwórców repertoriowanej dokumentacji.

Inwentarze sporządzono przeważnie w j. polskim. Na instrukcję do ich opracowania nigdzie nie natrafiłem. Może nawet jej nie było, jako że schemat, według którego je spisywano, jest prosty. Z reguły na przód idzie inwentarz kościelny, a na drugim miejscu beneficjalny. Rzadko gdzie (w dek. brzeźnickim) na początku opisów zamieszczono ogólne dane, najczęściej chronologiczne, o parafiach i kościołach.

Z ważniejszej treści można wskazać na informację o większych księgozbiorach par. w miejscowościach: Bratoszewice (poz. 129 s. 13), Lipce (126 s. 25—26), Pabianice (121 s. 14), Rzejowice (123 s. 37), Wąsosz (118 s. 98), Wierzchlas (125 s. 47), Złaków (122 s. 30) — najczęściej wtedy nie uporządkowanych i nie wykorzystywanych. Warto również przypomnieć o tytulaturze prepozyta w Pajęcznie — „kanclerz sieradzki” (rps 118 s. 67).

Nin. serię inwentaryzacyjną ujmuję alfab. dekanatami. Są to zatem dekanaty: brzeźnicki, krzepicki, kutnowski, lutomiński, łowicki, radomszczański, rawski, rudzki, skierniewicki, tuszyński, wieruszowski i zgierski. Podlegały one wtenczas Konsystorzowi Gen. Łowickiemu. Nie są to jednak wszystkie dekanaty, które wchodziły w skład tegoż oficjalatu. Dla nie wymienionych tu akta tej serii nie istnieją we Włocławku. W rozrachunku dzisiejszym wyliczone dekanaty obejmują tereny diecezji częstochowskiej, łódzkiej, warszawskiej i włocławskiej.

118

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 118.**

[2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Brzeźnickiego**, sporządzone (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnione przez nich i dziekana **Józefa Mikołaja Żarnowskiego**²⁵⁵.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35 i mniej × 23,3 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 108; str. czyste: 2, 12, 20, 54, 58, 68, 80, 88, 94, 100, 108.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze wykonali na przestrzeni listopada 1802 r. proboszczowie. Dowodzą tego ich podpisy, tekst nagłówek na s. 81 oraz przystawione przez nich pieczęcie par. (Borowno, Działoszyn, Kruszyna, Lgota, Makowiska, Mstów, Mykanów, Pajęczno, Rędziny, Rzaśnia, Siemkowice, Sulmierzyce, Wąsosz, Wiewiec). Wśród czterech parafii, nie mających swoich pieczęci, spotykamy również Stróżę, adm. przez dziekana. Co więcej — także dziekan nie używa swej pieczęci. Czyżby jej nie posiadał?— Inwentarze, sporządzone w j. polskim, wykonano z nakazu konsystorza (s. 5, 13). Proboszcz z Siemkowic powiada, że czyni to z polecenia króla pruskiego (s. 81).— Oprócz inwentarzy niektóre parafie podały na początku krótkie informacje ogólne o kościele. Spośród szczegółowszej treści można zwrócić uwagę na spis ksiąg parafialnych w Wąsoszu — 44 poz. bez liturg. (s. 98) oraz tytuł „kanclerza sieradzkiego”, którego używa prep. w Pajęcznie (s. 67).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz kościoła parafialnego borowńskiego spisany dnia 19 listopada roku Panskiego 1802” s. 3—4.
— Podp. prob. Jacka Bielskiego i dziek. Żarnowskiego, piecz. par. tłocz. na sucho s. 4.
2. „Stan kościoła farnego [...] w mieście Brzeznicy [...] na rozkaz Generalnego Konsystorza Łowickiego w r^u 1802 podany, d.²⁵⁶ novembr.” s. 5—11:
— Kościół par. (prep.) pw. św. Jana Chrzc. s. 5.
— Regesty dokumentów XV—XVIII w. s. 9—10.
a. Stara Brzeźnica, miasto. Kościół filialny pw. św. Stanisława b. i Matki Boskiej Łaskawej s. 10.

²⁵⁵ Ks. Mikołaj Józef **Żarnowski**, akt. proboszcz par. Stróża i dziekan brzeźnicki, kanonik hon. uniejowski. (ADW: AAG. Wiz. 118 s. 87.— Zob. przyp. 215 i 229).

²⁵⁶ Daty dziennej do akt nie wpisano.

- b. Prebenda szpitalna z kaplicą pw. św. Walentego m. na przedmieściu s. 10.
- c. (Prusicko, wieś w par. Brzeźnica, posiadająca) kaplicę publ. pw. św. Barbary pm. s. 10.
- d. Strzelce, wieś na ter. par. Brzeźnica, gdzie we dworze istnieje kaplica pryw. s. 10.
- Podp. prep. Ign(acego) Samberger'a i dziek. s. 11.
3. „Opis kościoła dworszowskiego oraz plebanij [...] wraz z inwentarzem tak kościoła, iako y plebańskiego za rozkazem Przeswiętne go Kon-systorza spisany roku 1802” s. 13—16
- a. Zapis. o zniesieniu jakiejś kaplicy dworskiej na ter. parafii Dwor-szowice s. 13.
- Podp. prob. Filipa Multańskiego i dziek. s. 16.
4. „Inwentarz kościoła parafialnego działoszynskiego y sprzętów gospodarskich tegoż probostwa spisany...”; „24 9-bris 1802” s. 17—19:
- a. Kaplica „przy pałacu” pw. Przemienienia Pańskiego s. 17.
- b. Trębaczow, wieś w par. Działoszyn, kiedyś ośrodek sam. para-fii, mająca kościół pw. św. Mikołaja b. s. 17
- c. Szczyty, wieś na ter. par. Działoszyn, dawniej ośrodek oddz. pa-rafii, w której znajduje się kościół pw. Wszystkich Świętych s. 17.
- Podp. prob. Bogusława Psarskiego i dziek.: piecz. par. wycis. na sucho s. 19.
5. „Opis kościoła jedlinskiego farnego i beneficium jego” s. 21—24.
- Kościół pw. Wszystkich Świętych s. 21.
- Podp. prob. Karola Woickiego i dziek. s. 24.
6. „Inwentarz sprzętów wszystkich kościoła oraz y plebanii kruszyn-skiej spisany roku 1802 dnia 24 listopada” s. 25—34:
- Wykaz wotów s. 25—27.
- Podp. wik. Jana Ciechucińskiego i dziek.; piecz. par. tłocz. na sucho s. 34.
7. „Inwentarz rzeczy kościelnych i ekonomicznych plebanskich kościoła pa-rafialnego lgockiego...” s. 35—42.
- Spis wotów s. 35—36.
- Podp. kom. Mateusza Krąkowskiego i dziek.; tusz. piecz. par. s. 42.
8. „Opisanie inwentarza kościoła parafialnego makowskiego [Mako-wiska], iako też gospodarskich sprzętów i rzeczy do komendy należących roku 1802 dnia 11 mca listopada” s. 43—44:
- Podp. kom. I. Pluszczyńskiego i opł. piecz. par. s. 44.
9. „Inventarium ecclesiae collegiatae ac parochialis Mstoviensis”, „d. 23 9-bris anno Domini 1802” s. 45—53:
- Przy kościele dunnowskim w Mstowie zostali osadzeni w r. 1220 Ka-nonicy Reg. Lat., którym ink. tamt. par. Pierwszy kośc. uległ pożarowi 10 V 1566. Drugi, zbud. w r. 1746 (12 ołtarzy), palił się 6 V 1776 i 9 IV 1800.
- Podp. adm. L. Gładyszewskiego, kan. reg. i dziek., tusz. piecz. konw. mstow. z r. 1765 s. 53.
10. „Inwentarz kościoła parafialnego mykanowskiego spisany dnia 19 listopada roku Pańskiego 1802” s. 55—56:
- Podp. prob. Jacka Bielskiego i dziek.; piecz. par. wycis. na sucho s. 56.
11. „Inventarium tam rerum ecclesiasticarum, quam aecomoniae ecclesiae pa-

- rochialis in oppido regale [s] Paięczno, descriptum d. 24 9-bris a^o 1802".— „Inwentarz sprzętów i ruchomości kościoła parafialnego paięckiego” s. 57, 59—67:
— Podp. prob. Józefa Paulickiego, „kanclerza sieradzkiego” i dziek.; lak. piecz. par. s. 67.
12. „Inwentarz kościoła parafialnego rędzińskiego spisany dnia 20 9-bris 1802” s. 69—72:
— Podp. prob. Wojciecha Charzewskiego i dziek.; tusz. piecz. par. s. 72.
13. „Inwentarz sprzętów i ruchomości farnego kościoła rząsińskiego spisany w miesiącu listopadzie r. 1802” s. 73—79:
— Podp. prob. (Zygmunta) Szyklera i dziek.; tusz. piecz. par. s. 79.
14. „Opisanie inwentarza tak kościelnego, iako y gospodarskiego kościoła parafialnego siemikowskiego przez xiędza Gilberta Żdzarskiego. plebana [...] z rozkazu JKMcI pana naszego miłosciwego, podane w roku 1802 dnia 24 listopada” s. 81—84:
— Podp. prob. i dziek.; piecz. par. łocz. na sucho s. 84.
15. „Spisanie inwentarza tak kościelnego, iako y ekonomicznego plebańskiego kościoła parafialnego strozkiego dnia 18 listopada 1802” s. 85—87:
— Podp. prob. i zarazem dziek. Józefa Mikołaja Żarnowskiego s. 87.
16. „Opisanie inwentarzy tak kościoła parafialnego szulmierskiego, iako i plebańskiego w roku 18[02]” s. 89—93:
— Podp. prob. Mar(cina) Zaleskiego i dziek.; tusz. piecz. par. s. 93.
17. „Opisanie inwentarzy tak kościoła parafialnego wąsoskiego, iako i plebańskiego” s. 95—99:
— „Książki [s] kościelne” — 44 bez liturgicznych s. 98.
— Podp. prob. Longina Bonakowskiego i dziek.; tusz. piecz. par. z r. 1787 s. 99.
18. „Opisanie stanu kościoła farnego wiewieckiego r^u 1802” s. 101—107:
— Kościół zbud. w r. 1662, kons. 12 XI 1673 pw. św. Marcina b. s. 101.
— Podp. kom. Rafała Borkiewicza i dziek.; tusz. piecz. par. s. 107.

119

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 119.**

[2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Krzepickiego**, wykonane (z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnione przez nich samych i dziekana Karola Wolskiego²⁵⁷.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,7 i mniej × 22,6 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 32; str. czyste: 2, 10, 14, 16, 24, 28, 32.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

²⁵⁷ Ks. Karol **Wolski**, akt. proboszcz par. Parzymiechy i adm. par. Jaworzno a dziekan krzepicki, kanonik wieluński. (ADW: AAG. Wiz. 119.— Por. przyp. 219 i 233).

[6. Uwagi] Inwentarze sporządzili proboszczowie dekanatu w ciągu listopada r. 1802, którzy też, obok dziekana, położyli na aktach swoje podpisy. W księdze brak inwentarzy z parafii zarządzanych przez dziek. Wolskiego (Parzymiechy i Jaworzno). Wszyscy plebani potwierdzili dokumentację pieczęciami parafialnymi, a dziekan, używający piecz. par. Parzymiechy, nie zawsze. — Inwentarze wykonano w j. polskim, prawdop. również na zlecenie konsystorza, o czym jednak nigdzie nie wspomniano. — W materiałach tych nie ma ogólnych wiadomości o parafiach i kościołach. Wśród danych szczegółowych nie widać rzeczy nadzwyczajnych.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz kościoła dankowskiego farnego y w Zaiączkach kaplicy publiczney [...] spisany”; „dnia 27 listopada roku 1802” s. 3—6:
  - „Sprzęt kościoła farnego dankowskiego” s. 3—5.
  - a. „Inwentarz kaplicy publicznej w Zaiączkach” s. 5—6.
  - Podp. prob. Stanisława Sędkowskiego i dziek. Wolskiego; piecz. par. tłocz. na sucho s. 6.
2. „Inwentarz kościoła parafialnego dietrznickiego [...] spisany”; „d. 23 novembris an[n]o 1802” s. 7—9:
  - Podp. prob. Innocentego Witeckiego, zast. dziek. i tusz. piecz. par.; podp. dziek. i piecz. par. Parzymiechy (dziekańskiej) wycis. na sucho s. 9.
3. „Inwentarz kościoła parafialnego Canonico[rum] Reg. Lat. krzepickiego [...] spisany”; „dat. 26 listopada 1802 roku” s. 11—13:
  - Podp. adm. P(atryka) Jankowskiego, kan. reg. i tusz. piecz. klasz. krzep.; podp. dziek. i jego piecz. jw. s. 13.
  - a. „Inwentarz kościoła szpitalnego w Krzepicach [...] spisany...”: „dnia 26 listopada 1802 roku” s. 15:
    - Podp. prob. szpit. Posydone Nowińskiego (kan. reg.) i tusz. piecz. kośc. szpit.; podp. dziek. i piecz. jw.
4. „Inwentarz kościoła parafialnego mierzyckiego [...] spisany”; „d. 25 listopada roku 1802-go” s. 17—18:
  - Podp. prob. Mateusza Kisielewicza i tusz. piecz. par.; podp. dziek. i piecz. jw. s. 18.
5. „Inwentarz kościoła parafialnego w Pałnowie [...] spisany”; „d. 24 listopada roku 1802” s. 19—20:
  - Podp. prob. Karola Kummer'a, kan. sier. i tusz. piecz. par.; podp. dziek. i piecz. jw. s. 20.
6. „Inwentarz kościoła parafialnego praskiego [...] spisany dnia 25 listopada 1802” s. 21—23:
  - Kościół par. pw. Wniebowzięcia NMP s. 21.
  - Podp. prob. Kajetana Madalińskiego i dziek. oraz opł. piecz. par. s. 23.
7. „Inwentarz kościoła parafialnego w Rudnikach [...] tudzież inwentarz plebanii rudnickiej spisany [...] roku 1802° dnia 23° listopada” s. 25—27:
  - Podp. prob. Mateusza Korwin Wyrzykowskiego, kan. łas. i dziek.; opł. piecz. par. s. 27.

8. „Inwentarz kościoła parafialnego z y t n i o w s k i e g o [...] spisany dnia 27 listopada roku 1802” s. 29—31:
— Kościół okradziony w r. 1800 s. 29.
— Podp. prob. Józefa Gutowskiego i dziek.; opł. piecz. par. s. 31.

120

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 120.**

[2. Tyt. nad.] Resztki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Kutnowskiego**, sporządzonych (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku 1802, uwierzytelnionych przez nich i dziekana Ignacego Pomorskiego²⁵⁸.

[4. Opiszew.] Pol.— 2° (34 i mniej × 20 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 12; str. czyste 2, 8, 12.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze wykonali proboszczowie przyp. w listopadzie 1802 r. Uwierzytelnienie akt składa się z samych tylko podpisów plebanów i dziekana. Nie widać żadnej pieczęci.— Materiały sporządzono w j. polskim, prawdop. na rozkaz konsystorza gen., ale o tym akta milczą.— W treści brak ogólnych wzmianek o parafiach i kościołach.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „...Specyfikacja sprzętów parafialnego kościoła g ł o g o w s k i e g o [Głogowiec] w roku 1802” s. 3—4:
— Podp. prob. Marcina Kaczanowskiego i dziek. s. 4.
2. „Opis sprzętów kościoła parafialnego kutnowskiego [...] spisany...”; „22 listop. 1802 roku” s. 5—7:
— Podp. wik. Smoleńskiego i dziek. s. 7.
3. „Opis sprzętu kościoła farnego ł a k o s z y ń s k i e g o w [...] powiecie orłowskim Prus Południowych, podany roku Pansk. 1802-go” s. 9—11
— Podp. adm. Konstantyna Bilczyńskiego, kan. reg. oraz dziek. s. 11.

121

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 121.**

[2. Tyt. nad.] Szcątki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Lutomińskiego**, wykonanych (z nakazu Konsystorza

²⁵⁸ Ks. Ignacy **Pomorski**, akt. proboszcz par. Sobota i dziekan kutnowski, kanonik łączycycki. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nlb.— ADW: AAG. Wiz. 120).

Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku 1802, uwierzytelnionych przez nich samych i dziekana Wojciecha Więclawskiego²⁵⁹.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,2 i mniej × 23,5 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 16; str. czyste: 2, 6.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze sporządzili proboszczowie prawdop. w ciągu listopada 1802 r. Uwierzytelnienie akt polega tylko na samych podpisach plebanów i dziekana. Nie ma tu żadnej pieczęci.— Dokumentację wykonano w j. polskim na polecenie Konsystorza Gen. Łowickiego, ale akta miano odesłać do Gniezna (s. 7).— Pośród treści brak ogólnych danych o parafiach i kościołach. Ze szczegółowej informacji trzeba wspomnieć o większej liczbie książek biblioteki par. w Pabianicach, nie uporządkowanej i wtedy nie docenianej (s. 14).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz kościoła bałdrzychowskiego [...] roku 1802 opisany” s. 3—5:
— Podp. prob. Konrada Sicińskiego i dziek. s. 5.
2. „Inwentarz kościelny y ekonomiczny kościoła farnego lutomirskiego [...] podług dyspozycji Illrmi et Rndmi Officij Loviciensis na gruncie spisany y weryfikowany, ad Illrmum et Rndmum Officium Gnale Gnesnense podany [...] die 23 9-bris 1802 anno” s. 7—10:
— Podp. prob. Ignacego Domańskiego, kan. uniej. i dziek. s. 10.
3. „Opisanie inwentarza czyli sprzętów kościoła parafialnego we wsi Męka zwaney [...] r^u 1802” s. 11—12:
— Podp. ks. W. Wieczorkiewicza i dziek. s. 12.
4. Pabianice, miasto s. 13—16:
— Oprócz liturg. „kzasek w bibliotece pod churem [s] roznoego gatunku, ale nullius frugi [!] bardzo wiele” s. 14.
— Podp. prob. Stefana Marszyckiego i dziek. s. 16.

122

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 122.**

[2. Tyt. nad.] Resztki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Łowickiego**, sporządzonych (z polecenia Konsystorza Gen. w Łowiczu) przez proboszczów w roku 1802, uwierzytelnionych przez nich samych i dziekana Wojciecha Zawadzkiego²⁶⁰.

²⁵⁹ Ks. Wojciech **Więclawski**, akt. proboszcz par. Górka Pabianicka a dziekan lutomierski, kanonik łaski. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nłb.— ADW. AAG. Wiz. 121).

²⁶⁰ Ks. Wojciech **Zawadzki**, akt. mansjonarz w Domaniewiczach i dziekan łowicki, kanonik łaski. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nłb.— ADW. AAG. Wiz. 122).

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35,4 i mniej × 21,9 i mniej cm).— Stron (świezo policzb.) 32; str. czyste: 2, 12, 32.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze wykonali proboszczowie w listopadzie 1802 r. z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego (s. 11). Wykonawcy u wierzytelni ali swą dokumentację tylko podpisami, a dziekan także pieczęcią dek.— Materiały zostały sporządzone w j. polskim.— Obejmują same inwentarze, bez jakichkolwiek ogólnych rzeczy wstępnych. Wśród treści szczegółowej wypadnie zasygnalizować nie uporządkowaną i nie wykorzystywaną wtenczas bibliotekę kościoła w Złakowie (s. 30).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opisanie sprzętów kościelnych y inwentarza ekonomicznego kościoła parafialnego S-go Ducha w Łowiczu [...] uczynione”; „die 22 9-bris 1802” s. 3—10.
— Podp. dziek. i opł. piecz. dek. s. 10.
2. „Specyfikacya podwoyna, tak inwentarza ruchomego kościoła pszczonowskiego [...]. jako i inwentarza ruchomości ekonomicznych podług dyspozycji z Konsystorza Generalnego Łowickiego [...] wygotowana...”, „d. 17-go listopada 1802” s. 11, 13—24
— Podp. (prep. Wawrzyńca) Norden'a i dziek.: opł. piecz. dek. s. 24.
3. „Inwentarz ruchomy kościoła parochialnego w Złakowie”; „dnia 18 miesiąca listopada roku 1802” s. 25—31
— Zapis. o większej liczbie książek kościoła par., nie uporządkowanych i nie wykorzystywanych s. 30.
— Podp. mansj. Jana Chmielarskiego i dziek.: opł. piecz. dek. s. 31.

123

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 123.**

[2. Tyt. nad.] Szczątki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Radomszczańskiego**, wykonanych (z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnionych przez nich samych i dziekana Franciszka Józefa Jankowskiego²⁶¹.

[4. Opis zew.] Pol., łac. (nagłówki).— 2° (32,1 i mniej × 21,3 i mniej cm).— Stron (świezo policzb.) 40; str. czyste: 2, 4, 12, 20, 24, 26, 34.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

²⁶¹ Ks. Franciszek Józef **Jankowski**, akt. proboszcz par. Kobieles a dziekan radomszczański, kanonik hon. łowicki. (ADW: AAG. Wiz. 123.— Zob. przyp. 217 i 231).

[6. Uwagi] Inwentarze sporządzili proboszczowie w ciągu listopada 1802 r. Uwierzytelnili produkt swej kancelarii wyłącznie podpisami. Także dziekan, który wykonał dokumentację tylko na papierze półarkuszowym (Kobiele), nie używał pieczęci.— Akta zostały sporządzone w j. polskim, chociaż ich nagłówki wyrażono po łacinie.— Proboszcz par. Wola Grzymalina informuje, że podjął się tego wysiłku „z rozkazu rządu krajowego” s. 39, dodając na drugim miejscu, iż uczynił to „z rozkazu zwierzchności” s. 40. Dlatego trzeba uważać, że dokumentację inwentaryzacyjną nakazał im konsystorz gen., przynaglony do tego przez rząd pruski.— W treści akt wprowadzenie ogólne znajdujemy tylko w par. Dobryszycy, natomiast w Rzejowicach zasygnalizowano istnienie (oprócz liturg.) 45 nie skatalogowanych ksiązek s. 37.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

1. „Inventarium ecclesiasticum, quam oeconomicum ecclesiae parochialis Dobryszycen[sis] conscriptu[m] die 17 mensis 9-bris 1802” s. 3, 5—11:
— Podp. prob. Stanisława Kolumny Walewskiego, kan. liw. i dziek. s. 11.
2. „Opis inwentarza plebanii i kościoła farnego gidelskiego podany roku 1802 d. 12 listopada” s. 13—16.
— Podp. prob. Kajetana Turowskiego i dziek. s. 16.
3. „Inventarium ecclesiae parochialis Kobielen[sis...] conscriptum die 19 novembris 1802” s. 17—19.
— Podp. prob., którym jest dziekan s. 19.
4. „Ecclesia parochialis Kodrębensis. Inventarium omnis supellectilis et locale oeconomicum conscriptum anno Domini 1802 die 19 mensis 9-bris” s. 21—23
— Podp. prob. Marcina Mirowskiego i dziek. s. 23.
5. „Inventarium tam ecclesiasticum, quam oeconomicum ecclae parochialis Niedospielin[ensis] conscriptum die 18 mensis 9-bris 1802” s. 25, 27—32:
— Podp. prob. Fryderyka Bieleckiego s. 30, 32 i dziek. s. 32.
6. „Inventarium ecclesiasticum, quam oeconomicum ecclesiae parochialis Rzejowice [...] conscriptu[m] d. 19 m. 9-bris 1802” s. 33, 35—38:
— W tekście figurują jeszcze daw. nazwy: kościół „rzuowski” s. 35, plebania „rzuowska” s. 37.
— Poza liturg. „ksiązek roznych zamkniętych w skrzyni 45” s. 37.
7. „Inwentarz kościoła Woli Grzymaliny z rozkazu rządu krajowego dnia 13 miesiąca listopada roku 1802 wiernie spisany” s. 39—40.
— „Kościół tak ubogi we wszystkim, gdyż w roku 1799 zupełnie okradziony...” s. 39.
„Inwentarz plebanij Woli Grzymaliny [...] z rozkazu zwierzchności wiernie spis.” s. 40.
— Podp. prob. M(elchiora) Rydzikowskiego s. 39, 40 i dziek. s. 40.

124

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 124.**

[2. Tyt. nad.] Resztki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Rawskiego**, sporządzonych (z polecenia Konsystorza Gen. w Łowiczu) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnionych przez nich samych i miejscowego dziekana²⁶².

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (31,6×19,9 cm).— Stron (świezo policzb.) 10; str. czyste: 2, 10.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Mamy tu do czynienia z jednym tylko inwentarzem tego dekanatu, mianowicie par. Stara Rawa. Parafia ta należy obec. (w a-diec. warszawskiej) do dek. skierniewickiego, ale wtedy, jak też informuje zapis. na s. 3, wchodziła „do dekanatu rawskiego”.— Dokumentację podpisał i opieczetował tylko proboszcz.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz czyli opisanie wszelkich sprzętów, tak kościelnych, iako i gospodarskich kościoła parafialnego w[e] wsi Stara Rawa, d. 27 9-bris anno 1802 ułożony” s. 3—9.
— Podp. prob. Feliksa Radkiewicza, kan. hon. warsz. i tusz. piecz. par. z r. 1797 s. 9.

125

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 125.**

[2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Rudzkiego**, sporządzone (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnione przez nich i dziekana Kajetana Leśniewicza²⁶³.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (33,3 i mniej × 21,9 i mniej cm).— Stron (świezo policzb.) 50; str. czyste: 2, 6, 10, 16, 30, 34, 36, 44, 50.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze zostały sporządzone przez proboszczów na przestrzeni listopada r. 1802 oraz uwierzytelnione przez nich podpisami i pieczęciami par. Dziekan uczynił to samym podpisem.—

²⁶² Dziekanem rawskim mógł być wtenczas ks. Jan Daszkiewicz, proboszcz par. Ujazd. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nlb.).

²⁶³ Ks. Kajetan Kazimierz **Leśniewicz**, akt. proboszcz par. Chotów i dziekan rudzki. (ADW: AAG. Wiz. 125.— Por. przyp. 221 i 235).

Na s. 17 wspomniano ogólnie, że inwentaryzację przeprowadza się z nakazu konsystorza gen., ale na s. 23 sprecyzowano, iż zarządził ją Konsystorz w Łowiczu.— Urząd dziekański i parafię adm. przez ks. Leśniewicza (Mokrsko) wizytował jego zwierzchnik, oficjał wiel. Kazimierz Bojański (s. 22).— Dane ogólne o parafii i kościele zamieścił tylko proboszcz z Rudlic. Kościół par w Wierzchlasie posiada dość dużo ksiąg, niestety nie spisanych i nie wykorzystywanych (s. 47).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

1. „Opisanie inwentarza tak kościelnego, jako ekonomicznego przez [...] administratora kadłubskiego roku 1802 dnia 26 listopada” s. 3—5
  - a. „Sprzęty kościoła filialnego popowskiego” s. 3.
  - b. „Sprzęty kościoła filialnego grębinskiego” s. 4.
 — Podp. prob. Wojciecha Paszkowskiego i dziek., opł. piecz. par s. 5.
2. „Inwentarz kościoła parafialnego komornickiego...” s. 7—9.
 — Podp. prob. Albina Stawickiego i dziek., opł. piecz. par s. 9.
3. „Inwentarz kościoła zakonno parafialnego konopnickiego, zostającego pod rządem XX. Paulinow, spisany...” „dnia 25 list. roku 1802” s. 11—12.
 — Podp. przeora Rajmunda Chylickiego i dziek. piecz. lak. konw lub par s. 12.
4. „Opis inwentarza kościoła parafialnego łagiewnickiego [...] ułożony, tak z rzeczy kościelnych, jakoli też do ekonomiki należących”. „d. 21 mensis novembris anno Dni 1802” s. 13—15.
 — Podp. prob. Eugeniego Kłodzianowskiego i dziek., opł. piecz. par s. 15.
5. „Inwentarz kościoła parafialnego wsi Mokrzko [...] rzeczy tak kościelnych, jako i ekonomicznych, z dyspozycji Przesw Konsystorza Głnłego Administratorskiego spisany, dnia 26 listopada r^u 1802-go” s. 17—22.
 — Podp. prob. Kazimierza Bojańskiego, dziek. kol. i of. wiel. oraz dziek., opł. piecz. par s. 22.
6. „Wypis inwentarza tak kościelnego, jako też gospodarskiego kościoła osiakowskiego z rozkazu Konsystorza Generalnego Łowickiego w roku 1802 d. 24 listopada uczyniony” s. 23—26.
 — Podp. prob. Ignacego Nerezjasza i dziek.; opł. piecz. par. s. 26.
7. „Inwentarz kościoła parochialnego raczyńskiego [...] spisany dnia 24 novembris anno 1802” s. 27—29.
 — Podp. kom. Hermana Vogel i dziek., opł. piecz. par. s. 29.
8. „Kopia inwentarza kościoła parafialnego w Rudzie, jako też ekonomicznego probostwa rudzkiego” „d. 27 9-bris 1802” s. 31—33.
 — Podp. prob. A(leksandra) Taczanowskiego i dziek.; opł. piecz. par s. 33.
9. „Inwentarz tak kościelny jako i ekonomiczny kościoła parafialnego rudlickiego spisany...” „dnia 25 novembris r^u 1802” s. 35, 37—43.
 — Podp. pleb. S(tanisława) Gładzińskiego i dziek. opł. piecz. par s. 43.
10. „Inwentarz kościoła parafialnego w[e] wsi Wierzchlas [...] tak kościelnego, jako i ekonomicznego spisany...” „dnia 27 listopada r^u 1802” s. 45—49.
 — „Innych ksiąg w różnych materyach, szczególniej teologicznych i kaz-

nodziejskich, w dawnym stylu kilkadziesiąt, lecz te mało temi czasy użyteczne” s. 47.

— Podp. prob. (Mikołaja) Raszkowskiego i dziek.: piecz. par. tłocz. na sucho s. 49.

126

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 126.**

[2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Skierniewickiego**, wykonane (z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnione tylko przez nich samych²⁶⁴.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (33,6 i mniej × 22,1 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 28; str. czyste: 2, 12, 18.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Proboszczowie sporządzili inwentarze w ciągu listopada r. 1802 oraz uwierzytelnili je podpisami i pieczęciami par. Tylko znany ks. Czajkowski, posiadający dwie parafie (Głuchów i Wysokienice), nie opieczętował akt. Dekanat współcześnie nie miał dziekana, lecz tylko jego zastępcę w osobie prob. par. Lipce, który figuruje jedynie w dokumentacji własnego kościoła (s. 16).— Spośród treści można zanotować większe księgozbiory par. w Lipcach, nie uporządkowany (s. 15) i w Skierniewicach (s. 25—26).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

1. „Inwentarz kościelny y ekonomiczny w Bełchowie znajdujący się w ten sposób roku 1802 dnia 10 miesiąca listopada wyszczególnia [s] się” s. 3—4.
— Podp. prob. R(ocha) Siekluckiego, kan. wolb. i opl. piecz. par. s. 4.
- 2a. „Inwentarz kościoła farnego głuchowskiego” s. 5—6.
- 2b. „Inwentarz kościoła parafialnego wysokieńskiego” s. 7—8.
— Podp. prep. Franciszka Czajkowskiego, kan. sand. i łow., kartografa s. 8.
3. „Opisanie inwentarza kościoła parafialnego godzianowskiego, odnowione dnia 6 9-brysi roku 1802...” s. 9—11:
— Podp. prob. Wojciecha Żelińskiego i lak. piecz. par. s. 11.
4. „Opisanie inwentarza kościoła parafialnego jezowskiego w roku 1802 dnia 9 miesiąca listopada” s. 13—14:
— Podp. kazn. i rez. Rocha Kopczewskiego. ref. oraz tusz. piecz. par. s. 14.
5. „Opisanie inwentarza kościoła parafialnego lipieckiego, iako też gospodarskich sprzętów y rzeczy do plebanij lipieckiej należących roku 1802 dnia trzeciego miesiąca listopada” s. 15—16

²⁶⁴ Ks. Ludwik Krajewski, akt. proboszcz par. Lipce, p.o. dziekana skiernewickiego. podpisał inwentarz tylko własnej parafii. (ADW. AAG. Wiz. 126 s. 16).

- Wzmianki o okradzeniu kościoła w r. 1800 s. 15.
 — „Xiązek innych roznych authorow. starych, popsutych 72” s. 15.
 — Podp. prob. Ludwika Krajewskiego, p.o. dziekana i lak. piecz. par. s. 16.
6. „Inwentarz kościoła parafialnego skierniewskiego d. 8ma mensis novembris 1802do a^o spisany” s. 17, 19—26.
 — Spis ksiązek kościoła par. (42 dzieła) s. 25—26.
 — Podp. kom. Adama Cedrowicza i lak. piecz. par. s. 26.
7. „Opisanie inwentarza parafialnego słupskiego, iako tez gospodarskich sprzętów i rzeczy do plebanij słupskiej należących roku 1802 dnia 8 listopada miesiąca” s. 27—28
 — Podp. kap. B. Kołakowskiego i piecz. par. wycis. na sucho s. 28.

127

A. OPIS KSIĘGI:

- [1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 127.**
- [2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Tuszyńskiego**, sporządzone (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnione tylko przez nich samych²⁶⁵.
- [4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (35,4 i mniej × 22,6 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 36; str. czyste: 2, 12, 16, 20, 26, 30, 34.— Oprawa z r. 1975 w płótno.
- [6. Uwagi] Inwentarze zostały przygotowane przez proboszczów na przestrzeni listopada r. 1802 i przez nich jedynie podpisane. Akt parafii adm. przez dziekana (Kurowice) nin. pozycja nie posiada. W księdze nie ma żadnej pieczęci.— Dokumentację zapewne wykonano na zlecenie konsystorza, które jednak miało swoją genezę w zarządzeniu państwowym (s. 4), mówiąc ściślej — w nakazie Regencji Kaliskiej (s. 35).— Egzemplarz inwentarza z Będkowa, który tu posiadamy, miał zostać w aktach dziekańskich (s. 4). Z powodu innego posunięcia dziekana dostał się do kancelarii konsystorskiej, a w końcu do tut. archiwum.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Opisanie sprzętów kościelnych y ekonomicznych probostwa bątkowskiego [Będków] w miasteczku [...] dnia 20 listopada roku 1802-go” s. 3—4:
 — Podp. prep. Mikołaja Drużbackiego s. 4.
2. „Inwentarz kościoła bogdanowskiego”; „d. 29 novembris anno 1802-do” s. 5—6:
 — Podp. prob. Józefa Dobrzelewskiego s. 6.

²⁶⁵ Dziekanem tuszyńskim był wtedy ks. Józef Miniszewski, akt. proboszcz par. Kurowice, która nie posiada dokumentacji w nn. księdze. (ADW. AAG. Wiz. 127.— Zob. przyp. 211 i 225).

3. „Inwentarz kościoła dłurowskiego” s. 7—8:
— Podp. prob. Marcina Jechurskiego s. 8.
4. „Inwentarz kościoła milejowskiego, tak rzeczy ekonomicznych, iako też kościelnych” s. 9—11:
— Podp. adm. Wojciecha Kamińskiego, premons. s. 11.
5. „Inwentarz kościoła parafialnego moszczennickiego w roku 1802 d. 25 listopada wypisany” s. 13—15
— Podp. kom. Jana Gawełczyka, franc. 15.
6. „Inwentarium supel[ic]tilis ecc[les]iae parochialis Petricoviensis...”; „d. 26 listopada 1802” s. 17—18.
— „Wotów roznych tudziej koron na SS. Panskich ogolem n° 188” s. 17.
— Podp. prep. F(ranciszka) Zintner’a s. 18.
7. „Opis sprzętów kościoła rzgowskiego y plebańskich w roku 1802...” s. 19, 21—25
— „Po okradzeniu kościoła rzgowskiego roku 1800 dnia 26 miesiąca lutego znayduie się...” s. 21—25.
— Podp. prob. Konrada Wanisch’a s. 25.
8. Inwentarz kościoła parafialnego srockiego w roku 1802 d. 26 9-bris spisany” s. 27—29.
— Podp. prob. Jana Larysy Zdanowskiego, kan. smol. s. 28, 29.
9. „Inventarium ecclesiae et beneficij in Suchcice 1802 a^o” s. 31—33:
— Podp. prob. Dominika Witowskiego s. 32, 33.
10. „Inwentarz sprzętów kościoła parafialnego tuszynskiego [...] dnia 20 listopada 1802 roku spisany” s. 35—36.
— Podp. prob. Wojciecha Jasińskiego, kan. reg. lat. s. 36.

128

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 128.**

[2. Tyt. nad.] Szczątki inwentarzy rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Wieruszowskiego**, wykonanych (z polecenia Konsystorza Gen. Łowickiego) przez proboszczów w roku **1802**, uwierzytelnionych przez nich samych i wicedziekana Mateusza Lisieckiego²⁶⁶.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (35 i mniej × 21,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 18; str. czyste 2, 6, 14, 18.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze sporządzone w listopadzie r. 1802 przez proboszczów w j. polskim, zostały uwierzytelnione podpisami przez tychże i wicedziekana. Nie wiadomo, czy dekanat nie posiadał wtenczas swego dziekana, czy też z jakichś przyczyn on nie funkcjonował. W ocalałych aktach tego dekanatu znajdujemy tylko pieczęć lak. par. Wójcin (s. 17).— Dokumentacja ze wszystkich czterech parafii podaje jednogłośnie (s. 3, 7, 11, 15), że inwentaryzację przeprowadzono tu z nakazu Konsystorza Gen. w Łowiczu.

²⁶⁶ Ks. Mateusz **Lisiecki**, akt. proboszcz par. Czastary a w-dziek, wieruszowski. (ADW AAG. Wiz. 128).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

1. „Opis inwentarza sprzętów kościelnych i gospodarskich kościoła parafialnego **bielskiego** z nakazu Illustrissimi Consistorii Gnalis Loviciensis, uczyniony die 19 mensis novembris anno 1802” s. 3—5
  - a. „Inwentarz kościoła filialnego w **Wikt or owie**” s. 4.
— Podp. prob. Jana Urbańskiego i p-dziek. Lisieckiego s. 5.
2. „Opis inwentarza sprzętów kościelnych y gospodarskich kościoła parafialnego **bolesławskiego** z rozkazu Illustrissimi Consistorii Generalis Loviciensis, uczyniony die 22 novembris anno Dni 1802” s. 7—10
— Podp. p-dziek. oraz prep. J(ana) K(atego) Chrzanowskiego (kan. wiel.) s. 10.
3. „Opis inwentarza sprzętów kościelnych y gospodarskich kościoła parafialnego **wieruszowskiego** z nakazu Illumi Consistorij Gnalis Lovicien[sis], uczyniony dnia 18 mensis novembris anno 1802” s. 11—13
— Podp. p-dziek. i prob. Franc(iszka) Magnuskiego s. 13.
4. „Opis inwentarza sprzętów kościelnych y gospodarskich kościoła parafialnego **wuycińskiego** z nakazu Prześwietnego Konsystorza Generalnego Łowickiego, uczyniony dnia” 17 listopada 1802 r. s. 15—17
  - a. „Opis podobny inwentarza filialnego kościoła we wsi **Żdzar** będącego” s. 16—17.
— Podp. p-dziek. i prob. Jakuba Borowskiego; lak. piecz. par. s. 17.

129

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 129.**

[2. Tyt. nad.] Inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych parafii **Dekanatu Zgierskiego**, sporządzone (z nakazu Konsystorza Gen. Łowickiego) przez **probo sz cz ó w** w roku **1802**, uwierzytelnione tylko przez nich samych ²⁶⁷.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (34 i mniej × 21,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 86. str. czyste: 2, 4, 14, 20, 24, 30, 38, 44, 56, 60, 66, 70, 72, 82, 86.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Inwentarze poniższe wykonali **probo sz cz owie** w **polskim** w ciągu listopada r. 1802 i sami uwierzytelnili je podpisami. Dziekan również podpisał tylko własną produkcję aktową (par. Bratoszewice). Pieczęcie par przyłożyli plebani z Oszkowic, Szczawina i Zgierza.— Dokumentację sporządzono z polecenia konsystorza gen. (s. 43). Na s. 5 i 21 powiedziano, że nakazał ją Konsystorz

²⁶⁷ Dziekanem zgierskim był wtenczas ks. Jan Antoni Górski, który podpisał inwentarz jedynie swojej parafii — Bratoszewice (s. 13) oraz poświadczył kopie akt w Zgierzu (s. 85); wkrótce kanonik hon. uniejowski, (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nłb.— Por. przyp. 213).

Gnieźnieński, atoli bezpośrednio musiało to pochodzić z Kons. w Łowiczu, któremu podlegał ten dekanat. Z tego względu w tytule zamieściłem Konsystorz Łowicki.— Wśród treści księgi można wskazać częste użalania się duszpasterzy na współczesne okradanie kościołów oraz na istnienie nie uporządkowanego księgozbioru par. w Bratoszewicach (s. 13).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „...Inwentarz ruchomości kościelnych i stanu ekonomicznego probostwa parafialnego w miasteczku Bielawach spisany d. 24 9-br[is] 1802 anno” s. 3, 5—8:
  - a. Z powodu dezolacji kościoła par. nabożeństwa odprawiają się w szopie s. 5.
  - Podp. prep. Jana Węgrzynowicza s. 8.
2. „Inwentarz sprzętów kościelnych i gospodarskich kościoła parafialnego w Bratoszewicach [...] spisany [...] dnia 25 novembris r^o 1802-go” s. 9—13:
  - „Nb. Są y inne księgi [poza liturg.] tego kościoła w bibliotece, lecz te po większej części bez tytułów, bez kompa[k]tur — opuszczają się” s. 13.
  - Podp. prob. i jedn. dziek. Jana Ant(oniego) Górskiego s. 13.
3. „Inwentarz kościoła parafialnego brzezińskiego spisany dnia 17 9-bris 1802 roku” s. 15—19:
  - Podp. prep. Feliksa Wojciechowskiego s. 19.
  - a. „...Inwentarz kościoła prebendalnego świętej Anny w Brzezinach [...] z wyraźnego rozkazu Illustrissimū Officii Generalis Gnesnensis roku Panskiego 1802 dnia 25 listopada spisany” s. 21—22:
    - Podp. prob. Grzegorza Janiszewskiego s. 22.
  - b. „...Brzeziny. Kościół Świętego Ducha szpitalny w rynku...” s. 23:
    - Podp. prob. szpit. Antoniego Gostkowskiego.
4. „Opis sprzętu kościelnego i ekonomicznego kościoła parochialnego we wsi Dobra zwaney [...] roku bieżącego 1802 uczyniony” s. 25—26:
  - Podp. prob. Franciszka Wojszyckiego s. 26.
5. „Inwentarz kościoła parochialnego gieczyńskiego”; „die 26 mensis novembris anno Domini 1802” s. 27—29:
  - a. Biała, wieś w par. Gieczno, posiadająca kaplicę publ., okradzioną do szczytu w r. 1800 s. 29.
  - Podp. prob. Jakuba Zmorczyńskiego s. 29.
6. „Opis inwentarza kościoła parafialnego gorskiego [...] spisany dnia 24 listopada 1802 roku” s. 31—34:
  - Podp. prob. Kaz(imierza) Rosółkiewicza, kan. reg. lat. s. 34.
7. „...Inwentarz tak sprzętów kościelnych, iako też y do gospodarskiego rządu należących kościoła parafialnego w Kozlu [...] spisany dnia 24 novembris roku P^o 1802” s. 35—37:
  - Podp. prob. Joachima Czyży s. 37.
8. „...Inwentarz kościoła parafialnego mileskiego” spisany 19 listopada 1802 r. s. 39—43:

- Pierwszy kościół w Mileszkach miano wystawić w r. 1048!, drugi w 1501, a ostatni w 1766 s. 39.
- Podp. prob. mileskiego i chojneńskiego Onufrego Święckiego s. 43.
- a. „Choiny, filialis [parafia afil.] ad Mileżki. Inwentarz kościoła choińskiego” s. 45—48:
- Podp. kom. Ludwika Sochackiego s. 48.
9. „Series sprzętów tak samego kościoła parafialnego modlińskiego, iako też i inwentarza plebańskiego dnia 24 listopada roku bieżącego 1802 spisany” s. 49—52:
- Podp. prob. Antoniego Skrobockiego s. 52.
10. „...Kościół parafialny w Oszkowicach”; „die 25 mensis 9-bris anno Domini 1802” s. 53—55:
- Podp. prob. Wojciecha Czaplńskiego i tusz. piecz. par. s. 55.
11. „...Inwentarz tak kościelnych sprzętów [...] kościoła parafialnego piątkowskiego, jako też domowych rzeczy do gospodarstwa ściągających się probostwa piątkowskiego, spisany dnia 24 listopada roku 1802” s. 57—65:
- Podp. kom. Mateusza Gęskowskiego s. 59.
- „Opis inwentarza przy prebędzie [s] literackiej s-go Rocha znajdujący się, czyniony [s] dnia 24 novembris anno Domini 1802-do” s. 61—62:
- Podp. preb. Mat(eusza) Pawłowskiego s. 62.
- a. „Mąkolice parclis, filialis ad Piątek. Inwentarz tak kościelnych sprzętów [...] kościoła parafialnego, filialnego mąkolickiego, jako też domowych rzeczy do gospodarstwa ściągających się probostwa mąkolickiego, spisany dnia 24 listopada roku 1802” s. 63—65:
- Podp. kom. Mateusza Gęskowskiego s. 65.
12. „Szczawin parclis. Sprzęt kościelny”; „anno 1802 die 20 mens. novembris” s. 67—69:
- Podp. prob. Adriana Łojczykowskiego, gward. Franc. Konw. z Łągiewnik i opł. piecz. par. s. 69.
13. „...Inwentarz tak kościelny, jako i ekonomiczny kościoła parochialnego skoszewskiego podany”; „d. 18 listopada roku 1802” s. 71, 73—76:
- Podp. prob. Jakuba Szulca s. 76.
14. „...Inwentarz wszelkich sprzętów tak do kościoła, iako też y do gospodarskiego rządu należących kościoła parafialnego w Strykowie [s...] spisany dnia 16 novembris 1802” s. 77—81:
- Podp. prob. Jana Burzyńskiego s. 81.
15. „...Inwentarz rzeczy kościoła parafialnego zgierskiego spisany roku 1802-go dnia 22-go miesiąca listopada, po okradzeniu tegoż kościoła, które się stało przez złodziej roku 1795 dnia trzynastego miesiąca listopada...” s. 83—85:
- Jest to kopia inwentarza z 12 XI 1800 s. 84.
- Podp. (wik.) Marcina Jareckiego i tusz. piecz. par. s. 84.
- a. „Zgierz hospitalis. Inwentarz kościoła szpitalnego w Zegrzu, spisany na żądanie Zwierzchności Duchownej dnia 28 9-bris r^u 1802” s. 85:
- Jest to również odpis z wiz. dek. r. 1800, o czym zaświadcza dziekan.

VI. WIZYTACJE URZĘDÓW I PARAFII DZIEKAŃSKICH PRZEZ OFICJAŁÓW OKOŁO ROKU 1802

130

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 130.**

[2. Tyt. nad.] Akta wizytacji dziekanów **Archidiakonatu Uniejowskiego** z roku **1802**, przeprowadzonej przez miejscowego oficjała Antoniego Pogorzelskiego²⁶⁸.

[4. Opis zew.] Pol.— 2° (32,6 × 19 cm).— Stron (świeżo policzb.) 4; str. czyste: 2, 4.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Seria ta jest reprezentowana tylko jednym poszytym akt, odnoszącym się do archidiakonatu uniejowskiego, w zasadzie pokrywającego się terytorialnie z oficjałatem for. o tejże nazwie. Z tego względu nie otrzymuje w repertorium oddzielnego wprowadzenia, lecz całość uwag, jakie się tu nastroczą, znajdujemy w nin. punkcie opisu.— Podobne lustracje oficjałskie, z lat 1760—1761, widzieliśmy już w 2 zeszytcie tego dzieła — w poz. 23 i 26. Tylko opisy były tam szersze, albowiem dotyczyły przede wszystkim stanu parafii, administrowanych przez danych dziekanów.— Tutaj cała rzecz została przez oficjała (zapewne na życzenie administratora Malczewskiego) ograniczona do uwag o osobistym prowadzeniu się dziekanów (szadkowskiego, uniejowskiego i warckiego) oraz wypełnianiu przez nich obowiązków parafialnych i dziekańskich, o które głównie chodziło. Stąd or. tytuł bardzo szczupłych akt brzmi: „Kondukt xx. dziekanów Archidyakonatu Uniejowskiego w roku 1802, dnia 17 augusti opisany” (s. 3).— W nin. aktach, siłą rzeczy, operuje się pojęciem archidiakonatu.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „W.j.x. Mikołaj Obrokczyński, proboszcz w Druzbnie, dziekan foralny uniejowski, exiezuita...” s. 3.
2. „W.j.x. Michał Zdzenicki, proboszcz parochialny w Szadku, dziekan dekanatu szadkowskiego...” s. 3.
3. „W.j.x. Dommik Warcki, proboszcz w Dobry, dziekan dekanatu warckiego...” s. 3.

²⁶⁸ Ks. Antoni **Pogorzelski**, akt. oficjał for. i kanonik uniejowski, kan. hon. łączycycki oraz proboszcz par. Kramsk. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1807, nlb.— ADW: AAG. Wiz. 130).

VII. LUŻNE OPISY PARAFII ORAZ INWENTARZE KOŚCIELNE I BENEFICJALNE ARCHIDIECEZJI Z OKRESU RZĄDÓW KRASIC-KIEGO I MALCZEWSKIEGO, A TAKŻE DAWNIEJSZE

131

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 131.**

[2. Tyt. nad.] Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościołów i beneficjów **środkowej części archidiecezji** z lat **1770—1806.**

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (36,1 i mniej × 23,5 i mniej cm).— Stron (świezo policzb.) 262; str. czyste: 2, 7, 18, 20, 46, 66, 76, 78, 100, 102, 120, 128, 138, 146, 158, 162, 172, 182, 186, 204, 222.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[6. Uwagi] Ponieważ nin. seria materiałów parawizytacyjnych składa się tylko z jednej księgi, nie posiada oddzielnego wprowadzenia, ale wszystkie spostrzeżenia odnośnie jej zawarto w tym punkcie opisu.— Zatem mamy tu do czynienia nie z seryjnymi opisami stanów kościołów oraz wykazami ich inwentarzy, które w l. 1797—1798 zostały poczytane za pierwszą grupę wizytacji dziekańskich za pontyfikatu Krasickiego, ani też z masowymi inwentarzami kościelnymi i beneficjalnymi sporządzonymi np. w r. 1802 za rządów prał. Malczewskiego (V seria jego dokumentacji), ale z aktami powstałymi sporadycznie. Najczęściej opisy te i inwentarze wykonano z okazji zmian rządców kościelnych na danych beneficjach, rzadziej z racji odbywania przez dziekanów lustracji parafii w l. 1800 i 1801.— Jest to dokumentacja środkowej części archidiecezji z l. 1770—1806, przekazana w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, również w całości nieocalała.— Z czasu rządów Krasickiego są tu więc akta pod nr. 1, 3—4, 6—7, 9—10, 12, 15—16, 25 cz., 26; z administracji Malczewskiego o nr. 5, 11, 13 cz., 14, 20—23. Atoli znajdują się tu materiały także z czasu pontyfikatu Poniatowskiego — nr 2, 8, 13 cz., 19, 24; Ostrowskiego — nr 18, 27, a nawet Podoskiego — nr 25 cz. Starsze, otrzymane z Gniezna razem z nowszymi w tych samych księgach, po dokonanych przeze mnie rekonstrukcjach proveniencji kancelaryjno-wizytacyjnych, muszą na tym miejscu pozostać, gdyż nie ma ich gdzie wstawić.— Akta zredagowane w j. polskim, a po łacinie tylko pewna ilość nagłówków i początek dokumentacji par. Pajęczno. W dwóch kolumnach wykonano opisy na s. 121—127, 129—137, 173—174, 176, 243—257.— Dokumentację sporządzili przeważnie zainteresowani beneficjaci, mimo że na kilku miejscach wspomniano o jej autorstwie dzie-

kańskim. Pochodzi to stąd, że dziekani z reguły poświadczali owe akta podpisami, czasem także pieczęciami i odpowiadali za ich prawdziwość. Prawie zawsze są one podpisane przez proboszczów i dość często miewają pieczęcie parafialne. Podpisów oraz pieczęci osób i instytucji świeckich jest tu mało.— Równorzędną numeracją arabską są przeze mnie objęte w repertorium tak parafie, jak też filie mające samoistne opisy.— Inwentarze sporządzano w 3 egzemplarzach, z których jeden pozostawał na miejscu, dwa zaś zabierał dziekan, odsyłając trzeci, pewnie najpoprawniejszy do konsystorza gen. W księdze dwa razy wspomniano (s. 19, 217), że mamy do czynienia z przekazem Konsystorza Łowickiego. Ale w Koniecpolu w r. 1799 spisano inwentarze także dla potrzeb pani kolatorki (s. 77).— Z nieschematycznej ważniejszej treści tej pozycji można zameldować następn. szczegóły: regest fundacji par. Krzyworzeka w r. 1264 (s. 142), wiadomość o zasobnej bibliotece kośc. w Koniecpolu (s. 94) i spis książek po zmarłym kaznodziei w Skierniewicach (s. 231—236), informacja o nie znanej wizytacji archidiaconatu uniejowskiego w r. 1554 (s. 198) i dziekańskiej lustracji dek. radomszczańskiego w 1790 (s. 10), wzmianki o licznych kradzieżach w kościołach. Wizytacje dziekańskie tego czasu polegały nie rzadko na poświadczeniu przez dziekana nowo przygotowanych po parafiach inwentarzy kościelnych i beneficjalnych. Dlatego też i dziekan radoms. Jankowski przedstawił inwentarz swej parafii Kobiele z r. 1792 jako materiał lustracyjny z nie wiadomego bliżej roku koledze wizytatorowi dziek. tusz. Miniszewskiemu (s. 65—66).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. „Inwentarz plebanij bielskiej [Biała] w czasie wizyty dziekańskiej roku 1800 miesiąca listopada odprawionej spisany” s. 3—6:
  - a. „Inwentarz kościoła filialnego wiktorskiego” s. 6.
  - Podp. dziek. wier. Sosienki i prob. Jana Urbańskiego; piecz. dek. wier. tłocz. na sucho s. 6.
2. „Inwentarz ruchomości, sprzętów kościoła farnego we wsi Dąbrowa r^u 1787 dnia 18 9-bris, circa introductionem spisany...” s. 8—10:
  - Podp. dwóch świeckich i pleb. Fr(anciszka) D. Piotrowskiego s. 9.
  - Wzm. o zarazie grasującej aktualnie w okolicy s. 9.
  - Inwentarz ten został przedstawiony dziek. radoms. J.K. Morawickiemu podczas wizytacji dek. 27 X 1790 s. 10.
3. „Opis kościoła parafialnego działoszyńskiego z tym wszystkim, cokolwiek się tak do tegoż kościoła, iako y funduszu plebanu należy, w czasie introdukcji jm. x. Bogusława Psarskiego [...] roku 1798 16 8-bris” s. 11—17:
  - Kościół par. pw. św. Stanisława b. s. 11.
  - a. Kaplica (publ.) pw. Przemienienia Pańskiego przy miejsc. pałacu s. 11.

- b. Trębaczow, wieś. Filia par. Działoszyn z kościołem pw. św. Mikołaja b., niegdyś parafialnym s. 11.
- c. Szczyty, wieś. (Filia par. Działoszyn) z kościołem pw. Wszystkich Świętych, dawniej parafialnym s. 11.
- Regesty dokumentów par. s. 17.
- Podp. ks. Psarskiego i dziek. brzeźn. Żarnowskiego; piecz. dek. brzeźn. wycis. na sucho s. 17.
4. „Opisanie kościoła i beneficium gorzkowickiego [...] przez x. Prospera Zarębskiego [...] plebana [...] po oddaniu mu w rząd wzwyż wspomnianego [...], dnia 10 marca roku Pańskiego 1800 do Prześwietnego Officium Łowickiego podane” s. 19—38:
- Kościół zbud. w r. 1772 nakł. kol. Franciszka Zaremby, kons. w listopadzie 1773 przez bpa Kozierowskiego pw. św. Katarzyny pm. s. 21—23.
- Podp. pleb. Zarębskiego, pij, dziek. tusz. Miniszewskiego i prob. z Mierzyna Franciszka de Paula Caderer’a, introduktora s. 38.
5. „Inwentarz tak koscielny, iako y ekonomiczny kościoła filialnego w Jaworznie dnia 23 miesiąca czerwca roku 1802 spisany, przy osadzeniu przy tymże kościele jmci xiędza Jana Zalewskiego...” s. 39—40:
- Jaworzno — filia par. Parzymiechy s. 39.
- Podp. kap. Zalewskiego, kan.reg.lat. oraz dziek. krzep. Wolskiego; opł. piecz. par. Parzymiechy, której używał dziekan s. 40.
6. „Opis kościoła parafialnego jedlińskiego ze wszystkimi aparatami, plebanskimi budynkami y domowemi gospodarskimi sprzętami” s. 41—45:
- Inwentarz przejrzał i podp. dziek. brzeźn. Żarnowski w czasie wizytacji 20 X 1800 s. 45.
7. „Opisanie inwentarza koscielnego i ekonomicznego kościoła parafialnego kłomnickiego [...] przy objęciu komendy przez w.j.x. Franciszka Jankowskiego, k[an.] h[on.] l[ow.], dziekana radomskiego, proboszcza Kobieli Wielkich dnia 21 miesiąca czerwca w roku 1799” s. 47—58:
- Kościół pw. św. Marcina b. s. 47.
- Weryf. i podp. wspom. dziekana s. 58.
8. „Inventarium totius suppellectilis [s] ecclesiasticae et economiae [s] ecclesiae parochialis Kobieliensis per me Franciscum Josephu[m] Jankowski [...] parochum [...] pro nunc mihi commissae, sedulissime connotatum et conscriptum anno Dni 1792 d. 8 martii” s. 59—65:
- Podp. w-dziek. radoms. a prob. w Kodrębie Marcina Kamockiego oraz ks. Jankowskiego s. 65.
- Inwentarz ten przedstawił potem w którymś roku ks. Jankowski jako materiał wizytacji dziekańskiej, o czym świadczy nagłówek „Visitatio ecclesiae Kobieliensis cum inventario” na s. 66 oraz podp. lustrującego jego urząd i parafię kolegi — ks. Miniszewskiego, dziek. tuszyńskiego s. 65.
9. „Ecclesiae parochialis Kodrębensis inventarium omnis supellectilis ecclesiasticae et locale oeconomicum circa introductionem adm. rudi Martini Mirowski ad eandem ecclesiam, conscriptum anno Dni 1799 die 3 mensis julii” s. 71—75:
- Podp. ks. Mirowskiego i dziek. radoms. Jankowskiego s. 75.

10. „Inwentarz kościoła parafialnego koniecpolskiego spisany dnia 1° czerwca roku 1799 — dla jw^{ey} pani kollatorki” s. 77, 79—109:
 — „Inwentarz kościoła parochialnego koniecpolskiego...” s. 79—95.
 — „Zegarnica murowana...”, budowla rzadko spotykana s. 80.
 — Bogaty wystrój zakrystii, zwłaszcza ornatów s. 85—89.
 — „Xiązek roznych autorow na skarbcu 635” s. 94.
 — Podp. dziek. radoms. Jankowskiego, ks. Szymona Kozielskiego, adm. prepozytury par. oraz in. s. 95.
 — Opisanie stanu plebanii oraz inwentarza beneficjalnego przy obejmowaniu parafii Koniecpol przez ks. Kozielskiego, sporz. 12 VI 1799 s. 96—99:
 — Podp. dziek. Jankowskiego i prob. Kozielskiego s. 99.
11. „Opisanie stanu kościoła y dochodow plebanii w Kozlu [...] 1806 roku”.—
 „Opisanie stanu kościoła y dochodow beneficium w Kozlu po przeniesieniu się jmcı x. Joachyma Czyza ad Domum Emeritor[um] w Łowiczu, relative do ostatniej wizyty vim generalis habentem, 1806”, „d. julii 1806” s. 101, 103—108:
 — Par. Koźle w dek. zgierskim. Kościół pw. św. Szczepana m. s. 103.
 — Autor akt powołuje się (s. 103) zapewne na wizytację gen. dek. zgierskiego z czasu pontyfikatu a-bpa Poniatowskiego.
 — Podp. prob. J. Burzyńskiego s. 108.
12. „Inventarium ecclesiasticum et oeconomicum ecclesiae parochialis K r e m p e n s i s conscriptum anno Dni 1799 die 5 aprilis” s. 109—116.
 — Kościół pw. św. Urszuli pm. i 11 Dziewic MM s. 109.
 — Podp. dziek. radoms. Jankowskiego i ks. Wojciecha Domańskiego s. 116.
13. „Produkt z lat trzech wyciągniony tak wysiewow, iako tez wszelkieu proweniencyi należących do plebanii k r z e p c z o w s k i e y, podany dnia 10 sierpnia roku 1789” s. 117—119.
 „Inwentarz sprzętow i ruchomosci kościoła farnego krzepczowskiego” s. 121—127.
 „Summaryusz praw i dokumentow kościoła farnego krzepczowskiego” s. 129—132.
 „Stan ekonomiczny dochodowy kościoła farnego krzepczowskiego”, moze z r. 1802 s. 133—137
14. „Anno Domini 1804 die 18 julij. Actum in fundo ecclesiae parochialis villae K r z y w o r z e k a. Inwentarz czyli opis, tak stanu plebanii krzyworzeckiej, iako tez kościoła parochialnego krzyworzeckiego [...] przy wprowadzeniu do possessy tey plebanii jm. xiędza Urbana Górnego, terazniejszego plebana spisany...” s. 139—145:
 — Kościół par. pw. św. Piotra i Pawła ap. s. 139.
 — Regesty dokumentów kośc., wśród nich fundacji wzgl. erekcji par. z r. 1264, wpis. do akt grodz. wiel. w 1526 s. 142.
 — Podp. dziek. rudz. Leśniewicza i opł. piecz. tegoż dek., podp. pleb. Górnego i opł. piecz. par.; podp. urzędników wiej. oraz tusz. piecz. wsi Krzyworzeka i Chotów s. 145.
15. „Opis kościoła lgockiego podczas introdukcji wjm. xiędza Tomasza Dzwonkowskiego, plebana lgockiego uczyniony [...] dnia 8 sierpnia roku Pańskiego 1797” s. 147—157.

- Kościół kons. 30 VII 1769 pw św. Klemensa p. przez bpa Kozierowskiego s. 147
- Wykaz wotów w kościele s. 149—150.
- Podp. pleb. Dzwonkowskiego i piecz. par. tłocz. na sucho; podp. dziek. brzeźn. Żarnowskiego i piecz. dek. wycis. na sucho s. 157.
16. „Inwentarz kościoła i plebanii lututowskiej spisany dnia 7 lutego roku Pańskiego 1800, przy introdukcji xiędza Marcina Gumkowskiego, aktualnego proboszcza” s. 159—161.
— Podp. dziek. wier. Sosienki i ks. Gumkowskiego s. 161.
17. „Inwentarz kościelny i ekonomiczny plebanij łaszewskiej przy reindukcji jx^a Mikołaja Kłossowskiego na toż beneficjum [...] dnia 21 septembris a.c. [1801] spisany” s. 163—168.
— Kościół pw św. Jana Chrzc. s. 163.
— „Dokumenta i papiery kościelne” w regestach s. 167—168.
— Podp. ks. Aleksandra Taczanowskiego. not. Kons. Wiel. i prep. rudz., komis. dep. oraz opł. piecz. par. Ruda; podp. ks. Kłossowskiego s. 168.
18. „Inventarium supellectilis ecclesiae parochialis Mielezszynensis et oeconomicae, atq[ue] filialis in Chroscin, conscriptum sub tempus introductionis admodum rdi Joannis Kozłowski, parochi [...], peractae anno Domini 1781 die vero 26 aprilis” s. 169—171.
a. „Inventarium supellectilis ecclesiae filialis in Chroscin” s. 170—171.
— Podp. dziek. wier. Sosienki i ks. Kozłowskiego s. 171.
19. „Inwentarz czyli opis kościoła farnego milejowskiego, wiernie y sumiennie spisany [...] po śmierci antecessora mego d. 25 listopada roku 1792” s. 173—181:
— Kościół pw św. Marii Magdaleny s. 173.
— Zapis. o kradzieży w kościele w nocy z 25 na 26 VIII 1797 s. 173.
— „Summaryusz praw y dokumentow kościoła milejowskiego” z l. 1282—1790 s. 178—181. Niepełny kopiarz tejże par znajduje się w tut. archiwum.
— Podp. prob. Wojciecha Kamińskiego, jedn. op. Norbertanów w Wito-
wie i jego piecz. lak.; podp. dziek. tusz. Miniszewskiego i takż jego
piecz. (będąca odmianą piecz. prym. Poniatowskiego) s. 181.
20. „Inwentarz kościoła parafialnego naramskiego [Naramice] w czasie wizyty dekanalney roku 1801 dnia 23 listopada spisany” s. 183—184:
— Podp. dziek. wier. Sosienki i pleb. I(gnacego) Borzęckiego s. 184.
21. „Opis kościoła parafialnego w mastecku Paięcznie [...] z jego sprzę-
tami i funduszem do probostwa, prebendy, mansionaryi, organaryi i szpi-
tala należącemu, w czasie introdukcji j.x. Jozefa Paulickiego, kanclerza
sieradzkiego, proboszcza paięckiego [...] spisany dnia 28 miesiąca marca
roku Pańskiego 1802” s. 185, 187—203.
— Pajęczno — od r. 1754 prepozytura par., od r. 1641 proboszczom
przysługiwał tytuł kanclerza sieradzkiego s. 187.
— Kościół par. zbud. star. prob. Franciszka Dziurkiewicza pw. św. Leo-
narda op. i Wniebowzięcia NMP s. 190.
— Sumariusz dokumentów beneficjów w Pajęcznie s. 197—198, 201—
202, 203.
— Wiad. o wizytacji archidiaconatu uniejowskiego z r. 1554 s. 198.

- Podp. prob. Paulickiego s. 199, 203 i tłocz. na sucho piecz. par. s. 203; podp. dziek. brzeźn. Żarnowskiego i piecz. dek. wycis. na sucho s. 203.
- Wyjaśnienie dziek., złożone w Kons. Łow. 6 II 1804, odnośnie niektórych punktów inwentarza s. 203.
22. „Inventarium tam ecclesiasticum, quam oeconomicum ecclesiae parochialis in oppido Pławno [...] sub tempus introductionis ad eandem ecclesiam novi plebani, videlicet adm. reverendi Adalberti Adamski [...] conscriptum die 9na mensis octobris anno Domini 1803” s. 205—216:
- Wzm. o kradzieży w kościele ze środy na czwartek 7 XI 1788 s. 205.
- „Secundo — inwentarz plebanski, który zastał na groncie terazniejszy jmc xiądz pleban [...] dnia 17 grudnia roku 1801” s. 216.
- Podp. dziek. radoms. Jankowskiego i prob. Adamskiego s. 216.
23. „Inwentarz kościoła parafialnego w Rudnikach [...] spisany przy introdukcji wix^a Mateusza Korwin Wyrzykowskiego, kanonika łaskiego, roku 1801° dnia 28° czerwca” 217—221:
- Kościół par. pw. św. Mikołaja s. 217.
- Podp. pleb. Wyrzykowskiego i opł. piecz. par.; podp. dziek. krzep. Wolskiego i opł. piecz. par. Parzymiechy s. 227.
24. Inwentarz rzeczy pozostałych po śp. księdzu Olszewskim, kaznodziei kościoła par. w Skierniewicach s. 223—236:
- Wykaz nieruchomości sporz. 1 II 1787 s. 223—226.
- Oszacowanie powyższych rzeczy w złotych i groszach s. 227—230.
- Katalog książek (90 dzieł, ale więcej tomów) spis. 11 III 1787 s. 231—236.
- Podp. inwentaryzatorów i taksatorów s. 226, 230, 236.
25. „Inventarium tam ecclesiasticum, quam aeconomicum praebendae Strzałkoviensis, in decanatu et parochia Radomscensi sitae, post fata olim p.m. [...] Antonii Erasmi Wołłowicz, episcopi Luceoriensis et Brestensis [...] die 10 mensis julii 1770 anno per decanum loci conscriptum...” s. 237—242:
- Podp. kol. Antoniego Józefa Korabity Ostrowskiego i dziek. Linowskiego; weryf. akt 27 XII 1797 przez dziek. Jankowskiego i podp. kom. Wojciecha Nepomucena Adamskiego s. 242.
26. „Inwentarz kościoła parafialnego tuszynskiego [...] z wszystkiemi jego należystosciami, dnia 1° sierpnia 1800 r^u opisany”; „przy tradycyi probostwa tuszynskiego wjx. Woyciechowi Jasińskiemu k.r.l...” s. 243—258:
- Kościół pw. św. Witalisa m., zbud. ok. r. 1762, po spaleniu się poprz. s. 243, 244.
- Podp. prob. Jasińskiego s. 257 i dziek. tusz. Miniszewskiego s. 257, 258. Uwaga. Odpis tej poz. znajduje się w ks. 136 s. 413—421.
27. „Inventarium tam ecclesiasticum, quam aeconomicum ecclesiae parochialis Wieruszoviensis sub tempus introductionis ad eandem [...] arndi Francisci Magnuski, conscriptum die 11 decembris anno Domini 1783-tio” s. 259—262:
- Podp. ks. J(ana) Chrzanowskiego, sur. wiel., prob. Magnuskiego i dziek. wier. Sosienki s. 262.

PONTYFIKAT IGNACEGO RACZYŃSKIEGO 1807—1818

WPROWADZENIE OGÓLNE DO LUSTRACJI RACZYŃSKIEGO

Wizytacje z czasów a-bpa Raczyńskiego, ostatnie w dawnej archidiecezji, ale jednocześnie najobszerniejsze, a zatem dostarczające historykom, demografom, sfragistykom i in. najwięcej materiału, można podzielić na 3 grupy. I — to generalne całej archidiecezji, przeprowadzane w parafiach poprzez dekanaty; II — generalne katedry i kolegiat oraz ich kapituł, dokonane już to razem z parafiami (kolegiaty mniejsze), już to oddzielnie (archikatedra i kolegiaty wtenczas ważniejsze); wreszcie III — nadzwyczajne dziekanów, odbywane przez nich samych w parafiach własnych dekanatów.

Wszystkie owe wizytacje, za wyjątkiem katedry i kolegiat wyższego rzędu (Łęczyca, Łowicz, Kalisz), były przeprowadzane wyłącznie w ramach dekanatów, a nie — jak dawniej — przeważnie archidiaconatami. Wszystkie też odbyły się metodą odpowiadania beneficjatom różnych stopni na dostarczone im przez administrację diecezjalną pytania. Przy tym dokumenty związane z formalną stroną odbywania wizytacji, szczeg. podwójne artykuły wiz. (dla parafii i kapituł), w dużej mierze zachowały się (najwięcej w poz. 139—140 — kol. kaliska). Z samej zaś dokumentacji lustracyjnej możliwe w całości przechowały się materiały dot. archikatedry i kolegiat, natomiast z I i III serii — w mniejszym stopniu.

Szczegółowsze informacje otrzymuje czytelnik poniżej — we wstępach do kolejnych grup wizytacyjnych oraz w uwagach (el. 6 opisu), znajdujących się w danych księgach repertorium tegoż pontyfikatu.

I. SERIA GENERALNYCH WIZYTACJI PARAFII, PRZEPROWADZONA (POPRZEZ DEKANATY) W LATACH 1810—1812

WPROWADZENIE DO TEJ GRUPY WIZYTACYJNEJ

Seria ta jest podstawową wśród ogółu wizytacji pontyfikatu Raczyńskiego; dlatego też kładę ją na pierwszym miejscu. Dotyczy ona najliczniejszych a jednocześnie zasadniczych organizmów na terytorium archidiecezji, którymi były i są parafie.

Instrukcja wizytacyjna żądała od proboszczów podania w jakim deparтамencie, powiecie i dekanacie znajdowały się ich parafie. Po wtóre dany wizytator gen. otrzymywał od arcybiskupa do zlustrowania z reguły dwa dekanaty, czasem nawet tylko jeden. Stąd wizytatorzy ujmo-

wali lustracje dekanatami, jako najwyższymi w tym względzie jednostkami administracyjnymi. Na skutek tego np. o archidiaconatach w poniszszych księgach i przedstawianych tam sprawach prawie nie ma mowy. Sekretarze wizytacji nieraz numerowali akta z poszcz. parafii według czasu odwiedzania tychże przez wizytatorów, atoli później, jeżeli nie oni sami, to kuria arcybiskupia ułożyła je w każdym dekanacie alfabetycznie parafiami. Wspom. kuria Raczyńskiego nadała też ostateczny układ dekanalny dokumentacji tych lustracji, oprawiając wszystkie księgi jednakowo w półskórek i kładąc na pierwszej karcie każdej jednakowe, długie, wykonane ładnym pismem tytuły.

Wizytacji parafialnej została poddana przez arcybiskupa cała archidiecezja — na ile jej tereny znajdowały się w granicach Księstwa Warszawskiego. Nie zlustrowano wtenczas tylko kilku dekanatów północnej części a-diak. kamieńskiego, leżących w państwie pruskim.

Dokumentacja tej serii wizytacyjnej ocalała ledwo w połowie. Z zasobu jej, jaki wydano w l. 1821—1822 z Gniezna do Kalisza dla diecezji położonych w Królestwie Kongr., przechowują się we Włocławku akta dekanatów: kaliskiego z r. 1810, przejęte z Gniezna dopiero w 1973 — syg. 132, rudzkiego (z kolegiatą wieluńską) i wieruszowskiego z l. 1810—1811 — poz. 133, sompoleńskiego z r. 1810 — syg. 134, szadkowskiego (z kol. w Łasku) i lutomińskiego z r. 1811 — poz. 135, tuszyńskiego i radomszczańkiego z l. 1810—1812 — syg. 136, uniejowskiego (z kol. w Uniejowie) i warckiego (z kol. w Sieradzu) z l. 1810—1812 — poz. 137. — Nie posiadamy tu jednak przewidzianych dla diec. kujawsko-kaliskiej akt dek. stawskiego i stawiszynskiego, które wizytował w r. 1811 kust. uniej. Sebastian Kaszyński (syg. 137 s. 309, poz. 138 s. 47), dek. brzeźnickiego i krzepickiego, wreszcie rozległego dek. konińskiego. Nie figurują one w spisie kaliskim z r. 1857 ani we włocławskim z 1918.

Przyp. spaliły się w Warszawie w r. 1944 akta wiz. dekanatów kłodawskiego, kutnowskiego i łączyckiego (z a-diak. łączyckiego) oraz łowickiego, rawskiego, skierniewickiego i zgierskiego (z północnej części a-diak. łowickiego), przewidziane przy ekstradycji z Gniezna do Kalisza dla a-diec. warszawskiej.

W Archiwum A-diec. w Gnieźnie przechowuje się dokumentacja wiz. prawie wszystkich dekanatów, które po r. 1818/1821 w całości lub większej części zostały przy okrojonej terytorialnie archidiecezji, a więc: cz. syg. E 32 — dek. pleszewski (w a-diak. kaliskim) z l. 1811—1816; E 33 — dek. słupecki z r. 1811, E 34 — dek. gnieź. św. Piotra i łekneński z 1811, E 35 — dek. gnieź. Św. Trójcy i św. Michała (zbarski) z 1811—1816, E 36 — dek. rogowski i łekneński! z 1816—1818 — wszystkie z a-diak. gnieźnieńskiego; E 38 — dek. krotoszyński (z a-diak. kal.)

z 1816, znajdujący się od czasu ost. wojny w Poznaniu; E 41 — dek. kcyński, nakielski i bydgoski (z a-diak. kamieńskiego) z l. 1816—1820.— Z tego widać, że ostatnio wymienione wizytacje już to ukończono z dużym opóźnieniem, już oprawiono z nadzwyczajnymi lustracjami dziekańskimi z l. 1815—1816 i nast.

Wizytacje poprzez dekanaty przeprowadzano według zasadniczej instrukcji dla parafii, druk. pod d. 10 lutego 1810 r., a gdzie lustrator uwzględniał także kolegiaty niższego rzędu — tam posługiwano się również rękopiśmiennymi artykułami dla kolegiat i kapituł z tejże samej daty. Jednej ni drugiej nie dołączono do omawianych tu pozycji.

Wizytacja ta polegała na przygotowaniu odpowiedzi przez rządców parafii na otrzymane z konsystorza pytania, które z kolei lustratorzy i ich notariusze porównywali ze stanem faktycznym, znalezionym w kościołach i na beneficjach, weryfikowali i uwierzytelniali.— Na tym miejscu dobrze będzie przytoczyć kilka terminów prawnych, figurujących na początku poszcz. opisów w każdej z tych ksiąg. Zatem wizytator jest tu przez arcybiskupa „deputatus”, „stan kościołów i beneficjów” został przez proboszczów „descriptus”, a następnie przez lustratora i jego sekretarza „verificatus”.— Pod koniec materiałów z kolejnych parafii znajdują się podpisy ich autorów — proboszczów albo ich zastępców — których nazwiska z tego powodu zamieszczam w cz. B poniższych sygnatur, a dalej: kolatorów prywatnych i rządowych, przedstawicieli parafian, wizytatora, notariusza. Obok podpisów znajdują się nagromadzone chyba po raz pierwszy i ostatni tak licznie, odciski pieczęci osób i instytucji, duchownych i świeckich, co również skrzętnie melduję (dla celów sfragistyki) w cz. B ksiąg.

Pozostawiona dokumentacja wiz., jako wykonana przez setki osób, jest zarówno pod względem zewnętrznym jak i wewnętrznym różnorodna, tak w sensie dodatnim, jak też ujemnym. Papier jest tu różnej klasy i formatu — przeważnie jednak foliału większego i ze znakami wodnymi — wykonanie estetyczne i merytoryczne rodzące zadowolenie lub niesmak. Tekst oddawano zazwyczaj po polsku, dodatki i wypisy — przeważnie w j. łacińskim i niemieckim. Pozycje od 132 do 137 zostały wykonane już to fracta pagina, już to z szerokim lub węższym marginesem z lewej strony.

Wizytacje gen. Raczyńskiego są już ostatnimi z okresu dawnej archidiecezji gnieź., a jednocześnie pod względem objętości najobszerniejszymi. Wielka szkoda, że nie mamy ich dla wszystkich dekanatów! Wśród treści tych olbrzymich tomów znajdujemy m.in. obszerne inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych, sumariusze dokumentów, spisy dzieł większych bibliotek kościelnych, liczne dodatki,

wypisy z *Liber beneficiorum* Łaskiego, traktowanego najczęściej jako wizytacja kan.

Rzeczy bardziej szczegółowe na temat tych ksiąg znajdzie czytelnik przede wszystkim w szóstym punkcie kolejnych ich opisów.— Można na tym miejscu jeszcze podkreślić gruntowną reperację zarówno ich opraw, jak zwłaszcza kart na przestrzeni r. 1975 (z okazji przygotowywania tego zeszytu repertorium).

W żadnej z poniższych sygnatur nie ma dekretów reformacyjnych dla parafii czy kolegiat. Arcybiskup wystawiał je oddzielnie w formie dokumentu i rozsyłał za pośrednictwem konsystorza do poszcz. parafii. Dziwi tylko, że dekrety te sam wystawiał, a nie czynili tego wizytatorzy generalni. Jedynie główne kolegiaty: Łowicz, Kalisz i prawdop. Łęczyca mają dekrety wydane przez samych lustratorów. Zapewne wiele z nich ocalało do dziś po parafiach. Kopii tych dekretów, albo przynajmniej jakichś ich konceptów można by szukać w aktach tzw. zadwornych (postcurialia) Raczyńskiego w Gnieźnie.

Dekrety ref. otrzymywały parafie od arcybiskupa w krótkim czasie od przeprowadzenia wizytacji. Np. par. Konopnica w dek. rudzkim była zlustrowana 22 X 1810, a dekret otrzymała z datą 30 XI 1810 (syg. 133 s. 145). Faktu otrzymania dekretów ref. przez ogół zwizytowanych parafii podczas lustracji gen. dowodzi także następna seria wizytacyjna, mianowicie specjalnych lustracji dziekańskich z l. 1815—1816, która właśnie badała, na ile wspom. dekrety zostały przez beneficjatorów w czyn wcielone (por. poz. 144).— Przekazane nieopatrznie przez Włocławek Częstochowie w r. 1949 akta wizytacji gen. dek. tuszyńskiego i radomszczańskiego figurują w inwentarzu Chodyńskiego z r. 1918 (nr 210) jako brulion teje dokumentacji; i tylko dlatego je wydano. Kiedy po kilku latach oglądałem je w Archiwum Częstochowskim, wydało mi się, że są to dekrety ref. dla parafii tychże dekanatów. Ponieważ jednak nie natknąłem się gdzie indziej ani na duplikat poniższych ksiąg, ani na dekrety skomasowane w jednym poszycie — sprawę tę zostawiam do późniejszego zbadania.

W opisach (cz. A) poz. 132—135 nie zamieściłem el. 3 (daty krańcowe), gdyż lata figurujące w ich tytułach są całkowicie zgodne z chronologią zawartego w nich materiału aktowego.

132

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 132.**

[Tyt. nad.] Akta wizytacji generalnej parafii **Dekanatu Kaliskiego**, przeprowadzonej w latach **1810 i 1812** — z upoważnienia arcybiskupa

Ignacego Raczyńskiego²⁶⁹ — przez prałata Klemensa Walknowskiego²⁷⁰.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (36,2 i mniej × 22,4 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 492; str. czyste: 2, 29—30, 54, 62, 86, 88, 115—116, 132, 146, 201—202, 204, 221—222, 239—240, 252, 255—256, 282, 295, 298, 302, 332, 335—336, 388, 392, 395—396, 415—416, 460, 464, 468, 470, 492.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[5. Syg. daw.] E 32 cz. (w. XIX, Arch. A-diec. w Gnieź.).

[6. Uwagi] Ogólniejsze spostrzeżenia znajdują się wyżej we wprowadzeniu do tej serii akt.— Księga pozyskana w r. 1973 z Gnieźna przez ks. Librowskiego. Zawiera w sobie pierwszą część tamt. rękopisu o syg. E 32. Cz. drugą wypełniają akta wiz. dek. pleszewskiego. Na dole s. 3 figuruje napis: „Hs. Gnesen Erzb. E. 32”, nadany księdze w Poznaniu ok. r. 1942.— Przy sposobności opracowania akt we Włocławku uporządkowano zawartość nin. pozycji. Przede wszystkim wyjęto z niej akta kolegiaty kaliskiej — jako instytucji wyższej rangi, którą nadto lustrował inny wizytator, mianowicie kan. Loga (zob. syg. 139), posiadającej także własną foliację. To samo uczyniono z aktami kolegiaty w Chocz, wizytowanej wprawdzie przez tegoż prał. Walknowskiego, ale znajdującej się w obcym dek. stawiszyskim.— Akta poszcz. parafii zostawiono w układzie alfabetycznym, jaki nadano im w archiwum w Gnieźnie, poprawiając nieznacznie ich kolejność. Po pierwsze dlatego, iż jest wygodniejszy przy korzystaniu z dokumentacji, a po wtóre, że kolejność numerowa akt, zastosowana przez notariusza wiz., kłóciła się z chronologią marszruty lustracyjnej.— Odnośnie tej numeracji i chronologii są nieścisłości w trzech parafiach. Bez or. numeru są akta par. Kuchary Podłęzne (10), Lewków (11) i Skrzebowa (16), bo nie zdążyły na czas odpowiedzieć na pytania wiz. Logicznie przedstawia się sprawa ze Skrzebową, gdyż wiadomo, że wizytacja została tam przeprowadzona dopiero 20 X 1812. Natomiast w Kucharach daty nie zgadzają się (1810 i 1812), a w Lewkowie zachodzi zwykła pomyłka, albowiem pod. data końcowa (1809) jest o rok starsza od czasu zarządzenia tej grupy lustracji. Że protokoły z tych trzech

²⁶⁹ Ignacy Nałęcz hr. z Małoszyna i Raczyzna Raczyński, przedtem jezuita i biskup poznański, akt. arcybiskup gnieź., legat ur., administrator diec. warszawskiej, pierwszy senator Księstwa Warsz., kaw. orderów Orła Białego i Czerwonego oraz Św. Jana Jerozolimskiego. Tytułatura ta figuruje na jego pieczęciach, w nadrukach kancelaryjnych i na kartach tyt. ksiąg wizytacyjnych. (Korytkowski A, V 253—281.— ADW: AAG. Wiz. 132—144).

²⁷⁰ Ks. Klemens Walknowski h. Wieruszowa, akt. prał. kantor kap. poznańskiej oraz posiadacz innych stanowisk; zmarł w r. 1827. (Ks. J. Nowacki: *Dzieje archidiecezji poznańskiej*, II (Poznań 1964) 222.— ADW: AAG. Wiz. 132).

parafii są później sporządzone od innych, dowodzi również fakt nieznajdowania się na nich pieczęci wizytatora.— W rękopisie nie ma akt par. św. Mikołaja w Kaliszu. Pochodzi to zapewne stąd, iż w roku wizytowania (1810) nastąpiła pruska supresja tamt. zgrom. Kanoników Reg. Lat. Dziwi za to obecność par. Sulmierzyce w dek. kaliskim. Dotychczas wchodziła ona do dek. krotoszyńskiego, tworzącego enklawę gnieźnieńską na ter. poznańskim. Jeszcze bardziej zadziwia nie skomentowany przez historyków fakt połączenia tej enklawy z arcybiskupstwem w *Schematyzmie a-diec. gnieź.* na r. 1807. Parafie „pomostu” poznańskiego figurują tam w dek. kaliskim.— Z okazji oprawy księgi usunięto z niej większość kart nie zapisanych, zostawiając tylko potrzebne dla ochrony pieczęci lakowych.— Akta nie zawierają żadnych dokumentów odnoszących się do formalnej strony odbywania wizytacji. Wiadomo jednak, że lustrację przeprowadzono według ogólnej instrukcji wiz. z 10 II 1810. Przy tej metodzie odbywania wizytacji — poprzez odpowiedzi beneficjatorów na doręczone im pytania — wizytator gen. i jego notariusz powinni tylko przejrzeć gotową już dokumentację i uwierzytelnić. Tak też uczynili.— O wizytatorze Walknowskim powiedziałem już w tytule i przypisie do jego nazwiska. Jego sekretarzem był ks. Marcin Nawrocki, pleban par. Lennartowice w dek. pleszewskim. Przy opisie par. Ociąż (s. 272) i Skalmierzycy (s. 380) zastępował go ks. Jakub Kupajski, k(an.) hon.) k(al.), prob. w Sulmierzycach i w-dziekan. W aktach z par. Biskupice (s. 28), Kuchary Podłęzne (s. 238), Lewków (s. 251), Skrzebowa (s. 412) i Sobótka (s. 440) w ogóle nie zauważyłem poświadczeń sekretarza.— Stwierdzając, że akta te są bardzo obszerne, zwłaszcza z par. Skalmierzycy, w której prepozytem był ks. Podbowicz, jeden z wizytatorów gen. tej serii lustracji, wypadnie pod koniec zauważyć najważniejsze w jakimś względzie doniesienia dokumentacji. I tak o zaginionych aktach wizytacji dziekańskiej dek. kaliskiego z r. 1777 mówi się tu na s. 250, a z 1798 na 58 i 64. Kaplicę pryw., pewnie bpa Kozierowskiego, we wsi Kamionka pod Wieluniem meldują s. 48 i 112. O zasobniejszych księgozbiorach kościołów par. wspominają w Kościelnejwsi (s. 175—182), Rososzycy (s. 311—313) i Skalmierzycach (s. 352—353).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. Biskupice, wieś, 22 IX 1810, nr akt 3 s. 3—28:
  - Kościół pw. św. Bartłomieja ap., wyst. ok. r. 1720 s. 4.
  - Podp. prob. Jana Kantego Olińskiego i lak. piecz. par.; 2 podp. wiz. Walknowskiego i tyleż jego piecz. lak.; podp. osób świec. i tusz. piecz. gm. Bilczew z r. 1793 s. 28.

2. **Dobrzec (Wielki)**, wieś, 28 IX 1810, nr akt 8 s. 31—53:
  - Kościół par. pw. św. Michała arch. s. 40.
  - a. **Rypinek**, wieś. Parafia z kościołem pw. św. Gotarda b., afil. 9 IX 1516 do par. Dobrzec s. 38, 43, 44—45, 47.
  - b. **Sulisławice**, wieś w par. Dobrzec posiadająca kaplicę pryw. we dworze s. 49.
  - c. **Piwonice**, wieś na ter. par. Dobrzec, gdzie w pałacu istnieje kaplica pryw. s. 49.
  - d. **Klasztor Reformatorów w Kaliszu**, znajdujący się w obrębie par. Dobrzec s. 49.
  - Podp. prob. Mikołaja Paneckiego, k(an.) k(al.) i tusz. piecz. par.: 2 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. Nawrockiego, osób świec. i tusz. piecz. gm. Czaszki (obec. na ter. Kalisza) s. 52—53.
3. **Droszew**, wieś, 2 X 1810, nr akt 11 s. 55—61:
  - Kościół pw. Wszystkich Świętych, zbud. w r. 1783 s. 55, 56.
  - Zapis. o zaginionych aktach wiz. dziek. dek. kaliskiego z r. 1798 s. 58.
  - Podp. pleb. Rocha Żernickiego i nie ziden. piecz. lak.; 2 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. wiz., osób świec. i 9 tusz. piecz., przeważnie gm. Pawłów s. 60—61.
4. **Giżyce i Giżyce**, wieś, 25 IX 1810, nr akt 4 s. 63—85:
  - Kościół par. pw. Wszystkich Świętych, pośw. 22 XII 1800 s. 64.
  - Akta metrykalne od r. 1608 s. 72.
  - a. **Raduchów**, wieś w par. Giżyce, mająca kaplicę pryw. we dworze s. 84.
  - Podp. pleb. Macieja Librowskiego, kan. sier. i tusz. piecz. par.; 3 podp. i 2 piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. Nawrockiego, osób świec. i tusz. piecz. gm. Giżyce s. 84—85.
5. **Kraszewice**, wieś, 25 IX 1810, nr akt 5, parafia afil. do Giżyc, s. 87—114:
  - Kościół pw. św. Katarzyny pm.; pierwszy fund. w r. 1655, drugi w 1787 s. 87, 89.
  - Księgi metrykalne od r. 1690 s. 100.
  - Podp. kom. Stanisława Kostki Górskiego i tusz. piecz. par.; 2 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. wiz., osób świec. i piecz. tusz. gm. Kraszewice, Czajków, Salomony, Kuźnica Grabowska s. 113—114.
6. **Górzno**, wieś, 5 X 1810, nr akt 13 s. 117—129:
  - Kościół pw. św. Mateusza ap. s. 118.
  - Kopia dok. gosp. a-bpa Piotra Gamrata z r. 1545 s. 123—124.
  - Podp. kom. Stanisława Kostki Miśkiewicza, prob. par. Szczury i tusz. piecz. par.; 2 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. wiz., osób świec. oraz piecz. tusz. gm. Górzno i Biniew s. 129.
7. **Gostyczyna**, wieś, 1 X 1810, nr akt 16 s. 131—145:
  - Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 131.
  - Podp. prob. Stanisława Kostki z Kalinowej Zaremby, kan. kal. i tusz. piecz. par.; 3 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. Nawrockiego, osób świec. i piecz. tusz. gm. Gostyczyna, Sławin, Osiek, Żydowo s. 144—145.
8. **Kościeleń**, wieś, 29 IX 1810, nr akt 9 s. 147—202:

- Kościół p obenedyktyński pw. św. Wawrzyńca m. (s. 148), duninowski (z r. 1124) s. 147.
- a. Wzmianka o kaplicy publ. pw. św. Krzyża, stojącej kiedyś poza wsią s. 149.
- Bogaty wystrój kościoła s. 154—174.
- Akta ochrzczonych od r. 1587 s. 175.
- Książki z biblioteki benedyktyńskiej, dość liczne s. 175—182.
- Podp. kom. Adama Urbanowicza i tusz. piecz. par. z r. 1789; 2 podp. i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. wiz., osób świec. oraz piecz. tusz. gm. Kościelnawieś, Biskupice i Trkusów (z r. 1793) s. 199—200.
- 9. Kucharki, wieś, 3 X 1810, nr akt 12 s. 203—220:
  - Kościół pw. Trójcy Św., wyst. w r. 1754 nakł. kol. Walentego Trąbczyńskiego, stol. soch. s. 203, 205.
  - Podp. prob. Sebastiana Koklińskiego i tusz. piecz. par.: 3 podp. i 2 piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. sekr. wiz., osób świec. oraz tusz. piecz. gm. Kucharki (dwie różne z r. 1792 i 1793) i Karsy s. 220.
- 10. Kuchary Podłężne, wieś, 27 IX 1810 s. 223—238:
  - Kościół kons. w r. 1728 przez sufr. gnieź. Kraszkowskiego pw. św. Bartłomieja ap. s. 224.
  - Podp. bez pieczęci, wizytatora z datą 27 IX 1812! s. 238.
- 11. Lewkow, wieś, 9 X 1810 s. 241—254:
  - Kościół zbud. w r. 1710, kons. tr. pw. św. Zofii m. przez sufr. pozn. Wierzbowskiego s. 242.
  - 2 opł. piecz. par. s. 241, 251; podp. na s. 251, wizytatora z datą 9 X 1809!
  - Kopia z *Liber benef.* Łaskiego, dok. z odp. z r. 1774 s. 253—254.
- 12. Ociąż, wieś, 21 IX 1810, nr akt 2 s. 257—280:
  - Kościół par. pw. Narodzenia NMP, wyst. w r. 1786 s. 258.
  - a. Kwiatkow, wieś. Filia par. Ociąż z kościołem, którego tytułu nie zapis. s. 271—272.
  - 3 podp. i 4 piecz. lak. wiz. Walknowskiego; piecz. lak. kol. Fab(iana) Parczewskiego oraz 3 piecz. tusz. gm. Ociąż (2 egz.) i Kwiatków; podp. osób duch. (prob. Jakuba Kukiewicza i zast. not. ks. Jakuba Kupajskiego) i świec. s. 272.
  - Kop. vid. dokumentu gosp. działał. w Kaliszu 16 X 1810 przez kol. F. Parczewskiego i prob. J. Kukiewicza wobec pisarza publ. aktowego Dep. Kal. Józefa Godlewskiego, zatw. w Ciężeniu 18 V 1811 przez a-bpa I. Raczyńskiego s. 273—280:
    - Podp. Godlewskiego i piecz. jego urzędu tłocz. na sucho s. 279; podp. Raczyńskiego i jego piecz. opł. s. 280.
- 13. Ołobok, wieś, 26 IX 1810, nr akt 7 s. 281—299:
  - Kościół par. pw. św. Jana Chrzc. s. 284.
  - a. Opactwo Cysterek w Ołoboku s. 291.
    - Odpowiedzi na punkty dot. klasztoru s. 293—294.
    - Wykaz zakonnic i zakonników w opactwie s. 296—297.
  - Kop. z *Liber benef.* Łaskiego dot. parafii, sporz. z odp. z r. 1723, poświęad. podp. i piecz. tusz. przez not. publ. etc. Stanisława Kostkę Podbowicza s. 299.
  - Podp. prob. Edmunda Basińskiego, cyst. i tusz. piecz. par.: 3 podp.

- i tyleż piecz. lak. wiz. Walknowskiego; podp. ksieni Florianny Wiewiorowskiej, kol. i lak. piecz. klaszt.; podp. sekr. wiz. Nawrockiego, osób świec. oraz piecz. tusz. gm. Ołobok z r. 1793 i Wielowieś s. 291—292.
14. **R o s s o s z y c a**, wieś, 24 IX 1810, nr akt 6 s. 301—334.
- Kościół zbud. w r. 1692 nakł. kol. Michała Wierzbowskiego, kons. pw. św. Marka ew. w 1701 przez sufr. pozn. H. Wierzbowskiego s. 301, 303.
  - Spis książek biblioteki kośc. (91 bez liturg.) s. 311—313.
  - Podp. pleb. Franciszka Bonawentury Piaseckiego, eksfranc., 3 wizytatora, sekretarza, osób świec.; piecz.: lak. par. i 3 także Walknowskiego, tusz. gm. Rososzyc, Sieroszewice i Psary s. 330—331.
  - Akt umowy gosp. zawartej w r. 1802 pom. kol. Pawłem Skórzewskim a prob. Bonawenturą Ziemeckim s. 333—334.
  - Podp. pleb. Piaseckiego i Skórzewskiego; piecz. lak. Skórzewskiego s. 334.
15. **S k a l m i e r z y c e** i **S z k a l m i e r z y c e**, wieś, 20 IX 1810, nr akt 1 s. 337—398:
- Odpowiedzi ze Skalmierzyc posiadają własną or. paginację od 1 do 62.
  - Wygasła prepozytura par. s. 359.
  - Kościół pw. św. Katarzyny pm. i Wniebowzięcia NMP s. 338.
  - Bogaty wystrój zakrystii s. 341—352.
  - Akta metrykalne od r. 1592 s. 352.
  - Księgozbiór kościelny (37 dzieł bez liturg.) s. 352—353.
  - Sumariusz dokumentów kośc. par. s. 354—358.
  - Rejestr relikwii w kościele — po 16 na każdej z czterech kolumn s. 361—363.
  - Podp.: prob. Stanisława Kostki Podbowicza, kust. kal., 2 wizytatora, zast. sekr. Kupajskiego, osób świec.; piecz.: 2 lak. Walknowskiego, tusz. par. oraz gm. Skalmierzyc (z r. 1793), Sliwniki i Podkoce s. 380.
  - Dodatki: Lit. A. Tabela redukcji obowiązków fundacyjnych parafii, dok. przez prym. Ostrowskiego (podp. sufr. łow. Szajowski) w Skierniewiczach 16 XI 1782 (kop.) s. 381—384.
  - Lit. B. Kopia klasyfikacji dochodów benef. par., sporz. 9 IX 1789 w Komisji Pow. Kal. s. 385—387.
  - Lit. C. Odpis instalacji ks. Podbowicza na prep. par. w Skalmierzycach, dok. 20 III 1771 przez dziek. for. kal. Teofila Gradeckiego s. 389—391.
  - Lit. D. „Inwentarz gruntowy [...] plebanii szkalmierzycyckiej...” z 25 V 1810 s. 393—394.
  - Lit. E. Kop. z *Liber benef. Łaskiego dot. Skalmierzyc*, sporz. z odp. z r. 1765 s. 397—398.
16. **S k r z e b o w a**, wieś, 20 X 1812 s. 399—414:
- Kościół pw. św. Marii Magdaleny, wyst. w r. 1664 star. prob. Jana Baszyńskiego (po spaleniu popr. przez Szwedów) s. 399, 400..
  - a. Kaplica publ. pw. *Z w i a s t o w a n i a* NMP „w polu skrzebowskiemu ku Raszkowu” s. 411—412.
  - Podpisy wizytatora i in.; piecz. opl. (mon.) prob. Józefa Zgardzińskiego i gm. Skrzebowa s. 412.
  - Odpis z *Liber benef. Łaskiego dot. parafii*, dok. z kopii z 3 II 1781 s. 413—414.

17. **Sobótka**, wieś, 5 X 1810, nr akt 16 s. 417—440:
 — Kościół pw. Narodzenia NMP s. 418.
 a. **Grudzielec**, wieś w par. Sobótka, gdzie we dworze Aleksego Pa-
 włowskiego istnieje kaplica pryw. s. 438.
 — Podp.: prob. Jana Krupińskiego, 2 wizytatora, osób świec.; piecz.
 2 lak. Walknowskiego, tusz. par. oraz gm. Grudzielec, Sobótka, Gutów
 i dwóch nie ziden. s. 439—440.
18. **Szczury**, wieś, 6 X 1810, nr akt 14 s. 441—467:
 — Kościół pw. św. Michała arch. s. 442.
 — Podp.: pleb. Stanisława Kostki Miśkiewicza, kom. par. Górzno, 2 wi-
 zytatora, sekr. wiz., osób świec.; piecz.: 2 lak. Walknowskiego, tusz.
 par. oraz gm. Szczury, Słaborowice i Będzieszyn s. 458—459.
 — Dodatki: Lit. A. Michał Gromadzki i Józef Kosiński, dziedz. wsi
 Szczury, zezwalają (Szczury 19 III 1782) miejsc. proboszczom na wolny
 wyrąb w tamt. lasach (kop. dok.) s. 461.
 — Lit. B. Tabela redukcji obowiązków fund. parafii, dok. przez a-bpa
 Ostrowskiego (podp. sufr. łow Szajowskiego) 16 XI 1782 (odp.)
 s. 462—463.
 — „Specyfikacya prowentow plebanow szczureckich [...] w Kaliszu
 podana roku 1789-go” (kop.) s. 466—467 (na półark.).
19. **Szulmierzyce**, miasteczko, 8 X 1810, nr akt 12 s. 469, 471—491.
 — Pleban nosi tytuł prepozyta z powodu ink. do par. prep. szpit.
 s. 475.
 — Kościół par. pw. Wszystkich Świętych, zbud. w r. 1623 (po spaleniu
 się poprz.) s. 472.
 — Akta metrykalne od r. 1658 s. 474.
 a. Prepozytura szpit. z kościołem pw. **Wniebowzięcia NMP**, wciel.
 za kr. Władysława IV do benef. par. s. 481—484.
 b. **Chwaliszew**, wieś. Filia par. Sulmierzyce z kościołem pw. św. Mi-
 kołaja s. 484—485.
 — Podp.: prep. Jakuba Kupajskiego, 3 wizytatora. sekr. Nawrockiego,
 osób świec.; piecz.: 3 lak. Walknowskiego, tusz. par., miejska z r. 1730
 oraz gm. Uciechów, Chruszczyzny i Chwaliszew s. 490—491.

133

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 133.**

[2. Tyt. or.] Status ecclesiarum et beneficior[um] in **Decanatus Ru-**
densi et **Wieruszoviensi** Archidiaecesis Gnesnensis in visitatione generali
 autoritate et de mandato celsissimi, illustrissimi, reverensmi dni Jgnatj
 Nałęcz comitis Raczynski²⁷¹, principis archiepiscopi Gnesnensis, legati
 nati, administratoris Diaecesis Varsaviensis, Ordinum Aquilae Albae, Ru-
 brae ac S-cti Joannis Hierosolymitani equitis, annis **1810** et **1811** per

²⁷¹ Zob. przyp. 269.

perillustrum, reverendissimum Joannem Kołdowski²⁷², canonicum metropolitanum Gnesnen., decanum Collegiatae Łascen[sis], visitatorem deputatum expedita, descriptus ac verificatus.

[4. Opis zew.] Pol., łac., niem.— 2° (36,5 i mniej × 23,3 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 990; str. czyste: 2—4, 23, 26, 37—38, 69—70, 90, 111—112, 128, 130, 133—136, 150, 169—176, 178, 187—188, 216, 254—256, 258, 270, 272, 305—306, 308, 329—334, 357—358, 385—386, 388, 483, 488, 490, 501—502, 504—505, 526—528, 530, 532, 558—560, 565—566, 636—642, 660, 679—694, 696, 734, 737—738, 765—770, 793—794, 796, 808—810, 832, 844, 846—852, 854, 876, 878, 880, 903—904, 928, 931—932, 982, 990.— Oprawa współcz. w półskórek, podnisz., w r. 1975 wyrep. Na grzbiecie 3 naklejki, z których na górnej współcz. napis: „Acta visitationis Decanatt. | Rudensis et Wieruszovien. | anno 1810 et 1811”, a na pozostałych dawne syg.

[5. Syg. daw.] 196 (Inw. 1918, Chodyński).— № 29 (Spis 1857. Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Spostrzeżenia natury ogólniejszej położono wyżej — we wprowadzeniu do tej grupy akt.— Tyt. or. znajduje się na s. 1, syg. daw. na grzbiecie i 1 k. ochr.— Wizytacja nin., jak poprzednia, została przeprowadzona w formie odpowiedzi beneficjatorów na dostarczone im pytania z 10 lutego 1810 r. Stąd jako współautorów dokumentacji umieszczam ich nazwiska w cz. B tej pozycji. Zadaniem wizytatora i sekretarza lustracji było sprawdzenie i uwierzytelnienie akt.— Wizytatorem parafii w obu dekanatach był prał. Kołdowski, którego osobę objaśnia tytuł i przyp. 272. Sekretarzował mu ks. Michał Janikowski, pleban par. Brzyków w dek. szadkowskim, stale uwidaczniany w aktach. W parafiach dek. wieruszowskiego asystował wizytatorowi gen. (w myśl ustaw synodalnych) miejsc. dziekan Mateusz Lisiecki, pleb. w Czastarach i kan. wiel.— Materiały dot. dek. rudzkiego ciągną się od s. 5 do 525, wieruszowskiego od 529 do 989.— Kołdowski zlustrował również kolegiatę w Wieluniu, posiadającą na ter. archidiecezji niższą rangę pośród tego rodzaju instytucji. Z tego powodu dokumentacja tejże kolegiaty, mająca swoją or. paginację od 1 do 94, została w nin. księdze zachowana, tym bardziej że z okazji repertoriowania treści rękopisu nie musiano rozbierać.— Akta nie zawierają wydanych przez a-bpa Raczyńskiego pytań. Zasadniczo zostały wykonane fracta pagina (miejsca wolne nie wynoszą połowy kart), w j. polskim; po łacinie i niemiecku oddano niektóre

²⁷² Ks. Jan **Kołdowski** h. Korab, akt. kanonik gnieź., dziekan kol. w Łasku i proboszcz par. Restarzew; zmarł w r. 1835. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1810 i n., nłb.— Korytkowski P, II 270—271.— ADW AAG. Wiz. 133).

dodatki i załączniki.— Księgę dopiero teraz postronicowano. Przy tej czynności oryginalną atr. foliację wzgl. paginację w dokumentacji par. Wieluń (w dek. rudzki) oraz Biała, Cieszęcin, Czastary i Wójcin (w dek. wieruszowski) przekreślono ołówkiem.— Ponieważ wiadomo, że arcybiskup w dniu 30 XI 1810 wystawił dekret ref. dla par. Konopnica w dek. rudzki (s. 145), można przypuszczać, iż podobnie uczynił w stosunku do innych beneficjów. Jednak dekretów tych nie znamy.— Przebogata w treść dokumentacja podaje m.in. inwentarze rzeczy kościelnych i beneficjalnych, sumariusze dokumentów, wśród których jest mowa o poprzednich wizytacjach, zwłaszcza o *Liber benef.* Łaskiego, spisy książek bibliotek kośc. Na większe księgozbiory natrafiono w par. Chotów (s. 12—14), Czarnożyły (s. 47—50), Ożarów (s. 239—240) i Wieluń — kapitulny (s. 403—409), wszystkie na ter. dek. rudzkiego.— Wzmianki o aktach zaginionej wiz. gen., odbytej w terytorium wieluńskim w r. 1711 przez prał. Ojrzyńskiego (Ojrzeńskiego) spotkałem na s. 539, 540, 563, 584. Do dalszego zbadania należy pozostawić przekazy o nie znanych lustracjach tegoż okręgu (par. Krzyworzeka), rzekomo przeprowadzonych w l. 1512 (s. 157—158) i 1768 (s. 159).— Księga została przekazana z Gniezna do Kalisza w r. 1822, skąd przewieziono ją do Włocławka po 1885.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

I. Dekanat rudzki s. 5—525

1. Chotów, wieś, wiz. 3 VI 1810 s. 5—36:
  - Kościół zbud. star. prob. Grzegorza Manickiego w r. 1624. kons. pw. św. Marcina b. przez bpa bak. Goskiego w 1625 s. 5, 6, 14.
  - Akta metrykalne od r. 1630 s. 11.
  - Spis książek biblioteki kośc. s. 12—14.
  - Sumariusz dokumentów par. s. 14—19.
  - Tabela obligacji duszpasterskich w r. 1810 s. 24—25.
  - Podpisy: pleb. Michała Koruckiego, wizytatora, sekretarza wiz. i in.; pieczęcie: lak. ekon. dóbr chotowskich Jana Zielińskiego (mon.) i Kołdowskiego; tusz. wsi Chotów s. 36.
2. Czarnożyły, wieś, wiz. 20 X 1810 s. 39—68:
  - Kościół wyst. w r. 1726 nakł. Joanny Barbary z Brzostowskich Leszczyńskiej, woj. kal., kons. 20 VIII 1730 pw. św. Bartłomieja ap. przez sufr. gnieź. Kraszkowskiego s. 39, 40.
  - Akta metrykalne od r. 1629 s. 47.
  - Katalog książek biblioteki kośc. (70 dzieł) s. 47—50.
  - a. Kaplica pryw. w miejsc. pałacu (hr. Ksawerego Brzostowskiego) s. 67.
  - Podp. pleb. Antoniego Zygmuntowskiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Kołdowskiego s. 68.
3. Kadłub, wieś, wiz. 16 X 1810 s. 71—89:
  - Kościół pw. św. Andrzeja ap., zbud. w r. 1803 s. 72.

- a. Popowice, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem pw Wszystkich Świętych s. 83—85.
- b. Grębin, wieś. Filia par. Kadłub z kościołem (pw. Trójcy Św.) s. 85—89.
- Podp.: kom. Wojciecha Paszkowskiego, wiz., sekr. i in.; piecz. tusz. wsi Kadłub s. 89.
4. Komorniki, wieś, wiz. 29 V 1810 s. 91—110:
- Kościół pw. św. Mikołaja b., fund. przez kol. Andrzeja Wolickiego w r. 1629 s. 91, 92.
- Akta metrykalne od r. 1629 s. 98—99.
- Podp.: pleb. Albina Stawickiego, kol. Idziego Fundament Karsznickiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: 2 lak. Kołdowskiego, Karsznickiego: tusz. wsi Komorniki s. 109—110.
5. Konopnica, wieś, wiz. 22 X 1810 s. 113—148:
- Kościół parafialny i klasztorny Paulinów, zbud. w r. 1650 nakł. kasz. spic. Hieronima Konopnickiego, kons. pw. św. Rocha w 12 IX 1666 bp chełmiń. (w tekście błęd.: infl.) Olszowski s. 113, 114.
- Dokument erek. par. z r. 1637 wpis. do akt grodz. wiel. w 1641 s. 120.
- Kościół wzgl. kaplica szpit. pw. św. Marii Magdaleny istniał już w r. 1552 s. 127, 138.
- Podp.: przeora i kom. Ksawerego Nowakowskiego, zast. kol. Ignacego Sroczkowskiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. T. Sroczkowskiego i Kołdowskiego, tusz. wsi Konopnica s. 127.
- Dokumenty i umowy gosp. z l. 1640 (s. 129), 1810 (s. 131—132), 1771 (s. 137—140).
- Podpisy; pieczęcie lak. dek. rudzkiego (s. 129), par. lub konw. w Konopnicy i kol. Stanisława Zambrzyckiego (s. 132); tłocz. na suchu urzędu grodz. wiel.? (s. 140).
6. Krzyworzeka, wieś, wiz. 17 X 1810 s. 149—168:
- Kościół, fund. w r. 1264 przez Bolesława Wstydliwego. pw. św. ap. Piotra i Pawła s. 149, 151.
- Dok. fund. wzgl. erek. par. wciąg. do akt grodz. wiel. w r. 1536 s. 156.
- Wypadnie zbadać, czy dokumentacja z r. 1512 pochodzi rzeczywiście z wizytacji kan. czy też z *Liber benef.* Łaskiego s. 157—158.— Podobnie odnośnie dekr. ref. z r. 1768; czy to nie z r. 1763? s. 159.
- Podp.: prob. Urbana Górnego, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Kołdowskiego, tusz. wsi Krzyworzeka s. 168.
7. Łagiewniki, wieś, wiz. 18 X 1810 s. 177—186:
- Kościół pw. Ścięcia Jana Chrzc.; poprz. zbud. w r. 1623 nakł. Jana Brodnickiego, obec. — w 1805 dziedz. Ignacego Ostrowskiego s. 177, 179.
- Akta metrykalne od r. 1627 s. 181.
- Podp.: pleb. Piotra Wojciecha (Borzym) Morzyckiego, kol. Tekli z Mysz-kowskich Ostrowskiej, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Ostrowskiej i Kołdowskiego, tusz. wsi Łagiewniki (mało wid.) s. 186.
8. Mokrzko, wieś, wiz. 30 V 1810 s. 181—215
- Kościół pw. św. Stanisława b., wyst. w r. 1626 przez dziedz. Aleksandra Kozuchowskiego s. 189, 190.
- Akta metrykalne od r. 1603 s. 198.

- Podp.: pleb. Al(bina) Stawickiego, wiz., sekr. i in.; piecz. lak. Kołdowskiego i tusz. wsi Mokrsko s. 215.
9. O s s y a k ó w, miasteczko, wiz. 20 V 1810 s. 217—232:
- Wygasała prepozytura par. s. 223—224.
- Kościół pw. św. Jadwigi ks., zbud. w r. 1648 star. Jakuba Fabrycjusza, prep. opatówkowskiego i osjakowskiego s. 217, 218.
- Akta metrykalne od r. 1663 s. 222.
- a. R a d o s z o w i c e, wieś w par. Osjaków, posiadająca kaplicę publ. s. 231.
- b. C z e r n i c e, wieś na ter. par. Osjaków, gdzie znajduje się kaplica pryw. s. 232.
- Podp.: prep. Wacława Piotrowskiego, (pij.), zast. kol. Wojciecha Madalińskiego, wiz., sekr. i in.; piecz. lak. Madalińskiego i Kołdowskiego s. 232.
10. O z a r o w, wieś, wiz. 28 V 1810 s. 233—253:
- Kościół par. pw. św. Marii Magdaleny s. 242.
- Katalog książek biblioteki kośc. par. (46 dzieł) s. 239—241.
- a. W i e r z b i e, wieś. Filia par. Ożarów z kościołem pw. św. Leonarda op. s. 250—253.
- Podp.: pleb. Ignacego Bienieckiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: 2 lak. Kołdowskiego (s. 249, 253) i wsi Wierzbie (s. 253); tusz. wsi Ożarów (s. 249) i Wierzbie (s. 253).
11. R a c z y n, wieś, wiz. 19 X 1810 s. 257—269:
- Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 259.
- Akta metrykalne od r. 1685 s. 262.
- Podp.: pleb. Józefa Hermana Vogel (kan. reg.), kol. (Macieja) Stokowskiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Stokowskiego i Kołdowskiego, tusz. wsi Raczyn s. 269.
12. R u d a, wieś, wiz. 24 V 1810 s. 271—304:
- Upadła prepozytura par. s. 285. Kościół duninowski z r. 1142 pw. Narodzenia NMP i św. Wojciecha b. s. 271—273.
- Akta metrykalne od r. 1611 s. 280.
- Sumariusz dokumentów par. s. 282—286.
- Podp.: prep. Aleksandra Taczanowskiego, zast. kol. Wawrzyńca Parlana, wiz., sekr. i in.: piecz. lak. Parlana, wsi Ruda i Kołdowskiego s. 303—304.
13. R u d l i c e, wieś, wiz. 2 IX 1811 s. 307—328:
- a. Kościół s t a r y pw. św. Mikołaja b. s. 307—318.
- b. Kościół n o w y, zbud. w r. 1807 nakł. dziedz. Jana Nepomucena z Ostrowa Nałęcz Rychłowskiego, chorążycza piotr., nie ded. s. 307, 309.
- Podp.: pleb. Stanisława Gliczyńskiego, kol., wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Rychłowskiego i Kołdowskiego, tusz. wójta gm. Rudlice s. 327—328.
14. S k o m l i n, wieś, wiz. 1 VI 1810 s. 335—356:
- Kościół wyst. przed ok. 50 laty (po spaleniu się poprz.) nakł. kol. Władysława Bartochowskiego, kasz. sier.; kons. 21 XI 1781 pw. św. Filipa i Jakuba ap. s. 335, 336, 347.
- Podp.: pleb. S(tanisława) Tomaszewskiego, syna kol. Kazimierza Bartochowskiego, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Bartochowskiego i Kołdowskiego, tusz. gm. Skomlin s. 356.

15. Wierchlas, wieś, wiz. 15 X 1810 s. 359—384:
 — Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 360.
 — Akta metrykalne od r. 1603 s. 367.
 — Podp.: pleb. Mikołaja Raszковского, kol. Bogumiła Wierchlejskiego, jego zast. Bogumiła Klingenberga, wiz., sekr. i in.; piecz.: lak. Wierchlejskiego i Klingenberga (mon.), 2 tusz. wsi Wierchlas s. 383—384.
16. Wieluń, miasto, kościół kolegiacki i zarazem parafialny, wiz. 17 XII 1811 s. 387—503:
 — W r. 1420 przeniósł kolegiatę z Rudy do Wielunia a-bp Mikołaj Trąba, co potwierdził 9 VI 1469 prym. Gruszczyński s. 389.
 — Kościół kol. pw. Nawiedzenia NMP, uległ pożarowi 10 IV 1644 i 5 IX 1795 s. 389—390.
 — Duszpasterstwo w ręku prałata kust. i kolegium wik. 419.
 — Akta metrykalne od r. 1500! s. 403.
 — Katalog biblioteki kapitulnej (199 dzieł) s. 403—409.
 — Sumariusz dokumentów kośc. s. 409—419.
 — Kapituła (3 prał., 4 kan. grem., 1 hon.) i jej uposażenie s. 424—440.
 — Statuty i dekrety reformacyjne kolegiaty s. 441.
 — Archiwum (przew. spalone w 1795) s. 446.
 — Kol. mansjonarzy (z zanikiem funduszów) upadło s. 463.
 a. Prebenda szpitalna s. 463, 468—469.
 — Bractwa i konfraternie s. 463—467.
 b. Dąbrowa, wieś. Filia par. Wieluń z kościołem pw. św. Wawrzyńca m. s. 471—474.
 c. Gaszyn, wieś na ter. par. Wieluń pw. Imienia NMP s. 474—476.
 d. Kościółek pw. św. Barbary pm. za miastem s. 476—477.
 — Sumariusz praw gosp. utraconych przez kol. wikariuszy s. 479—482.
 — Fundacje duszp. istniejące w kolegiacie s. 484—489.
 e. Klasztor Reformatorów s. 491.
 f. Kolegium Pijarów s. 491—493.
 g. Konwent Augustianów s. 493.
 h. Klasztor Paulinów s. 493—500, 503—506:
 — Opis i sumariusz dok. (od r. 1380) klasztoru i kościoła pw. św. Mikołaja b. s. 495—500.
 — Kościół św. Mikołaja był przed r. 1380 prepozyturą szpit. (fund. przez ks. Władysława Opolskiego) s. 495. W r. 1388 stał się klasztornym Paulinów s. 497.
 — Andrzej, rekt. kościoła szpit. św. Mikołaja, rezygnuje (Wieluń, 29 XII 1388) ze swego beneficjum na rzecz Paulinów (kop. dok. nie druk.) s. 503, 506.
 i. Wzm. o kaplicy (św. Katarzyny pm.) na zamku wiel. s. 497.
 — Podp. wiz. i sekr., osób duch. i świec.; piecz.: 2 lak. Kołdowskiego i tusz. burmistrza m. Wielunia s. 477—478, 482.
17. Wydrzyn, wieś, wiz. 21 X 1810 s. 507—525:
 — Kościół pw. św. Krzyża, kons. w r. 1722 przez sufr. gnieź. Kraszkowskiego s. 508.
 a. Staw, wieś w par. Wydrzyn, gdzie we dworze istnieje kaplica pryw. s. 525.

— Podp.: pleb. Józefa Łęckiego, Tomasza Majewskiego, dzierzawcy Wydrzyna, wiz., sekr. i osób świec.; piecz.: lak. Majewskiego i Kołdowskiego, tusz. wsi Wydrzyn s. 525.

II. Dekanat wieruszowski s. 529—989:

1. Biała, wieś, wiz. 19 XI 1811 s. 531—564:
  - Kościół pw. św. Piotra w Okowach, zbud. ok. r. 1743 nakł. kol. Franciszka Ksawerego Psarskiego, stol. i sędz. grodz. wiel. s. 531, 533.
  - a. Wiktorow, wieś. Filia par. Biała z kościołem pw. św. Zygmunta kr., wiz. 18 XI 1811 s. 561—564.
    - Podpisy: pleb. Jana Urbańskiego, współkol., wiz., sekr., dziek. wier. Mateusza Lisieckiego, osób świec.; pieczęcie lak.: 2 Kołdowskiego (s. 557, 564), współkol.: urz. domin. Sokolniki (s. 556), Franciszka Psarskiego, Tomasza Jakutowicza (s. 557), Piotra Zeremskiego (mon. s. 564).
2. Bolesławiec, miasto, wiz. 14 XI 1811 s. 567—635:
  - Kościół par. (10 ołtarzy), fund. przez Mikołaja Zebrzydowskiego, gen. krak., star. bolesł., kons. pw. Trójcy Św. w r. 1723 sufr. gnieź. Kraszkowski s. 567—568.
  - Prepozytura par. z powodu ink. do niej w r. 1648 prep. szpit. św. Krzyża (bez kościoła, który a-bp M. Łubieński przekazał Norbertankom) s. 582, 586.
  - Sumariusz praw i dokumentów s. 579—586.
  - Bogate uposażenie parafii i beneficjów wew. s. 593—624.
  - a. Kościółek pw. św. Małgorzaty pm., wyst. (na miejscu daw.) w r. 1781 nakł. miesz. Marianny Gajkowej s. 626—627.
  - b. Klasztor i kościół Norbertanek s. 627.
    - Kop. zarz. król. kamery warsz. z 25 IX 1811 s. 631—632 i pismo urz. domin. Bolesławiec z 13 XI 1811 s. 633—635.
    - Podp.: prep. J(ana) Kantego (Kaliksta) Chrzanowskiego, wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak. Kołdowskiego, m. Bolesławca (s. 630) i 2 urz. domin. w Bolesławcu (s. 629, 635).
3. Cieszęcin, wieś, wiz. 16 XI 1811 s. 643—678:
  - Kościół par. pw. św. Wojciecha b., zbud. star. prob. Kaspra Sosienki w r. 1789 s. 643, 644.
  - Akta metrykalne od r. 1659 s. 648.
  - a. Ostrowek, wieś na ter. par. Cieszęcin, mająca kaplicę publ. s. 658.
    - Pap. Benedykt XIII zezwala (Rzym, 23 I 1727) na odprawianie mszy św. w kaplicy w Ostrowku (odp. dok.) s. 675—678.
  - b. Węglewice, wieś. Parafia wydz. w r. 1782 z cieszęcińskiej (s. 667), uważana ciągle za jej filię, wiz. 16 XI 1811 s. 661—674:
    - Kościół pw. Trójcy Św., wyst. w r. 1810 przez kol. Jana Gwałberta Fundament Karsznickiego s. 661, 669.
    - Podp.: pleb. Jakuba Wypiorowskiego, kol., wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak. Karsznickiego i Kołdowskiego s. 658—659.
4. Czastary, wieś, wiz. 18 XI 1811 s. 695—736:
  - Kościół pw. Narodzenia NMP s. 697.
  - Akta metrykalne od r. 1642 s. 704.
  - Kop. zarz. król. kamery warsz. z 25 IX 1811 s. 735—736.
  - Podp.: pleb. Ignacego Burdzińskiego, wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak.: 2 urz. domin. Sokolniki (s. 733, 736), Kołdowskiego (s. 733).

5. **Dzietrzkowice**, wieś, wiz. 4 IX 1811 s. 739—764:
  - Kościół par. pw. św. Jakuba ap., fund. w r. 1753 przez Ludwikę Koźmińską, op. Cysterek w Ołoboku s. 739, 740.
  - Akta metrykalne od r. 1638 s. 746.
  - a. **Łubnice**, wieś. Filia par. Dzietrzkowice z kościołem pw. Wniebowzięcia NMP s. 758—763.
    - Podp.: pleb. Hipolita (Rocha z Łaniowa) Chrzanowskiego (kan. i of. wiel.), wiz., sekr., osób świec.; piecz.: lak. kol. Aleksandra z Mielęcina Mieleckiego (sędz. pok. pow. ostrz.), 2 tusz. urz. stanu cyw. w Dzietrzkowicach s. 764.
6. **Lututów**, wieś, wiz. 8 IX 1811 s. 771—792:
  - Kościół, zbud. nakł. dziedz. Bieniasza Wierusza w r. 1406, pw. Trójcy Św. s. 771, 772.
  - Dok. fund. kościoła z 1406 wpis. do akt wiel. kons. w r. 1503 i grodz. w 1776 s. 777.
  - Akta metrykalne od r. 1602 s. 776.
  - a. **Świątkowice**, wieś na ter. par. Lututów, posiadająca kaplicę przyw. we dworze Józefa Wstowskiego s. 791.
    - Podp.: pleb. Marcina Gumkowskiego, kol. Józefa Gabriela Biernackiego, współkol. Antoniego Szymanowskiego i Józefa Wstowskiego, wiz., sekr., in. osób świec.; piecz.: lak. kol. i współkol. Kołdowskiego, tusz. wójta gm. Lututów s. 792.
7. **Łyskornie**, wieś, wiz. 6 IX 1811 s. 795—807:
  - Kościół pw. św. Marii Magdaleny, wyst. przez Chryzostoma Giżyckiego, sędz. wiel. s. 795, 797.
  - Podp.: pleb. Alojzego Grzybowskiego. kol., wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak. kol. Idziego Karsznickiego i Kołdowskiego, tusz. wójta gm. Łyskornie s. 807.
8. **Mieleszyn**, wieś, wiz. 12 XI 1811 s. 811—831:
  - Kościół par. pw. św. Marii Magdaleny s. 812.
  - Akta metrykalne od r. 1601 s. 816.
  - a. **Chroscin**, wieś. Filia par. Mieleszyn z kościołem pw. św. Mikołaja b. s. 825—828.
    - Pismo urz. domin. w Bolesławcu z 12 XI 1811 s. 829—830.
    - Podp.: pleb. Jana Kozłowskiego, wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak.: 2 urz. domin. w Bolesławcu, Kołdowskiego s. 830—831.
9. **Naramice**, wieś, wiz. 12 IX 1811 s. 833—845:
  - Kościół pw. Wszystkich Świętych s. 834.
  - Akta metrykalne od r. 1639 s. 838.
  - Kol. Józef Gabriel Biernacki i jego żona Katarzyna ze Stokowskich zobowiązują się 12 IX 1811 do zbudowania nowego kościoła i plebanii w Naramicach (dok.) s. 845.
  - Podp.: kom. Jakuba Marii Oudin, kol., wiz., sekr., dziek., in. osób; piecz. lak.: 2 Biernackiego (s. 843, 845), Kołdowskiego, tusz. gm. Naramice s. 843.
10. **Sokolniki**, wieś, wiz. 17 XI 1811 s. 853—879:
  - Kościół par. pw. św. Mikołaja b., fund. w r. 1731 przez ks. (Aleksandra) Sułkowskiego s. 853, 855.
  - Akta metrykalne od r. 1687 s. 860—861.

- a. Ochędzyn, wieś. Filia par. Sokolniki z kościołem pw. św. Anny s. 872—874:
 — Wzm. o umowie mszalnej dot. kościoła w Ochędzynie, zdział. w Kons. Wiel. w r. 1496 s. 873.
 — Kop. zarz. król. kamery warsz. z 25 IX 1811 s. 875 i pismo urz. domin. w Sokolnikach z 17 XI 1811 s. 877.
 — Podp.: wik. Wojciecha Łochyńskiego (prob. był ks. Jan Gorzyczewski), wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. 2 lak. (s. 877, 879) i 1 tusz. (s. 875) urz. domin. Sokolniki oraz lak. Kołdowskiego (s. 879).
11. Walichnowy, wieś, wiz. 6 XI 1811 s. 881—902.
 — Kościół pw. św. Marcina b., wyst. nakł. dziedz. Pawła Załuskowskiego, podcz. kal., w 1723, kons. tr. sufr. gnieź. Kraszkowski s. 881, 882.
 — Akta metrykalne od r. 1636 s. 888.
 — Podp.: pleb. Ludwika Wiszniewskiego, współkol., wiz., sekr., dziek., in. świec.; piecz.: lak. współkol. Idziego Fundament Karsznickiego i Augusta z Sadowa Nieszkowskiego oraz Kołdowskiego; 2 tusz. wójta gm. Walichnowy s. 902.
12. Wieruszów, miasto, wiz. 10 IX 1811 s. 905—930:
 — Par. eryg. w r. 1368 s. 909.
 — Kościół par. pw. św. Bartłomieja ap., zbud. nakł. Aleksandra Walewskiego, uległ pożarowi 8 IX 1800 s. 905, 906.
 a. Kościół pw. św. Rocha w. s. 920—921.
 b. Swiba, wieś w par. Wieruszów, posiadająca kościół (pw. św. Katarzyny pm.) s. 921.
 c. Prebenda szpitalna, której kościół pw. św. Jana Chrzc. spalił się w r. 1770 s. 921—925.
 d. Klasztor Paulinów s. 926.
 — „Opis bractwa pod tytułem Pięci Ran” s. 929—930.
 — Podp.: prob. Franciszka Magnuskiego, kan. gnieź., pozn. etc., wiz., sekr., dziek., osób świec.; piecz. lak.: dziedz. m. W. Zerboni di Sportisches, wójta gm. W. i Kołdowskiego; wycis. na sucho miasta W. s. 927.
13. Wójcin, wieś, wiz. 11 XI 1811 s. 933—989:
 — Kościół par. pw. św. Katarzyny pm. (daw. także św. Walentego m.), wyst. w r. 1681 star. prob. Piotra Ochędzkiego s. 933, 934.
 a. Zdzar, wieś. Filia par. Wójcin z kościołem pw. św. Bartłomieja ap. s. 972—981.
 — Kop. zarz. król. kamery warsz. z 25 IX 1811 s. 983—984 i pismo urz. domin. w Bolesławcu z 11 XI 1811 s. 985—989.
 — Podp.: pleb. Mateusza Lisieckiego, wiz., sekr., osób świec.; piecz. lak.: 2 urz. domin. Bolesławiec (s. 981, 989) i Kołdowskiego s. 981.

134

A. OPIS KSIĘGI:

- [1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 134.**
 [2. Tyt. or.] Status ecclesiarum et beneficiorum in **Decanatu Sampilnensi** Archidiaecesis Gnesnensis in visitatione generali autoritate et de

mandato celsissimi, illsmi, rndsmi dni Jgnatij Nałęcz comitis Raczynski²⁷³, principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, administratoris Diaecesis Varsaviensis, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae ac Sancti Joannis Hierosolymitani equitis, anno Domini 1810 per perillustrem, admodum reverendum Sebastianum Rayski²⁷⁴, canonicum Collegiatae Uniejowien[is], praepositum in Russocice, visitatorem deputatum expedita, descriptus ac verificatus.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (36,2 i mniej × 21,5 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 640: wśród nich 301a i 302a; str. czyste 2—4, 50—52, 72, 98, 126, 164, 229—230, 290, 314, 350, 371—374, 400, 414, 430—432, 468, 524—526, 578—580, 639—640.— Oprawa współcz. w półskórek, podnisz., w r. 1975 wyrep. Na grzbiecie naklejka z uszk. syg. Kons. Kal.

[5. Syg. daw.] 194 (Inw. 1918, Chodyński).— № 30 (Spis 1857, Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Spostrzeżenia ogólniejsze znajdują się wyżej, we wprowadzeniu do nin. serii akt.— Tyt. or. figuruje na s. 1, daw. syg. na grzbiecie i 1 k. ochr.— Wizytacja ta, podobnie jak poprzednie, została wykonana przez beneficjatorów — których nazwiska z tego powodu zamieszczam w cz. B nin. sygnatury — w formie odpowiedzi na dostarczone im druk. artykuły z 10 lutego 1810 r. Dokumentacja została sporządzona fracta pagina. Or. paginację posiadały akta z par. Dębno Królewskie, Dęby Szlacheckie i Morzysław.— Pytań w rękopisie nie zamieszczono.— Osoba wizytatora Rajskiego została objaśniona w przyp. 274. Sekretarzem lustracji był pisany stale bez imienia Chylewski, nie wiadomo czy Stefan, prep. par. Konin, czy też człowiek świecki, późniejszy notariusz Konsystorza Gen. Kaliskiego.— Wizytator używał pieczęci lak. swego dekanatu (konińskiego), beneficjacji przeważnie pieczęci własnych, a nie parafialnych.— Wśród treści znajdujemy większy księgozbiór par. w Brdowie (s. 23—26) oraz wzmiankę o wizytacji kościołów kujawskich (diec. włocławska) w r. 1526, której zaginiona dokumentacja jest inną aniżeli tekst księgi retaksacji z r. 1527, druk. w 11 fasc. *Monumenta hist. dioec. Wlad.*— Rękopis wydany z Gniezna do Kalisza w r. 1822, po r. 1885 został przewieziony do Włocławka.— Na końcu księgi znajduje się wykaz zwizytowanych parafii, sporządzony w końcu XIX w. przez ks. S. Chodyńskiego, rozumie się bez podania stron.

²⁷³ Por. przyp. 269.

²⁷⁴ Ks. Sebastian **Rajski**, akt. prepozyt par. Russocice a dziekan koniński, kanonik uniejowski i hon. kaliski. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1810 i n., nlb.— ADW. AAG. Wiz. 134).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

1. B r d o w. miasteczko, wiz. 10 VIII 1810 s. 5—49:
  - Kościół parafialny i klasztorny Paulinów pw św. Wojciecha b. s. 5.
  - Bogaty wystrój kościoła i zakrystii s. 9—22.
  - Akta metrykalne od r. 1615 (od pożaru miasta i kościoła) s. 23.
  - Katalog książek biblioteki kośc. par. s. 23—26.
  - Sumariusz dokumentów od r. 1399 s. 26—31.
  - Tabela duszp. obligacji funduszowych s. 37—38.
  - Podpisy: prob. i przeora Andrzeja Czechowicza. wizytatora, sekretarza, świeckich; pieczęcie lak. Czechowicza, Michała Koźmińskiego, dziedz. wsi Świętosławice i Wiecinin, m. Brdowa. gm. (wsi) Psary. Świętosławice, Polonisz i Wiecinin, dek. konińskiego, którą posługiwał się wiz. Rajski s. 48—49.
2. B r o n i s z e w o. wieś, wiz. 18 IX 1810 s. 53—71:
  - a. Na miejscu upadłego kościoła wyst. w r. 1776, star. prob. Aleksego Grzymuntowicza, kaplicę publ. s. 53. 54.
  - Akta metrykalne spaliły się na plebanii ok. r. 1775 s. 59.
  - Podp.: kom. Sebast(iana) Kaszyńskiego, prob. w Skulsku, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Kaszyńskiego, Piotra Trzebuchowskiego, gm. (wsi) Broniszewo, dek. kon. s. 71.
3. D e m b n y (K r ó l e w s k i e), wieś, wiz. 11 IX 1810 s. 73—98:
  - Kościół pw. św. Michała arch. s. 73.
  - Akta metrykalne od r. 1680 s. 79.
  - Podp. pleb. Jana Parzyckiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Walentego Rojewskiego, dzierz. w. Dębno, gm. (wsi) Dębno, dek. kon. s. 97.
4. D e m b y S z l a c h e c k i e, wieś, wiz. 6 IX 1810 s. 99—125.
  - Kościół pw. Wniebowzięcia NMP. zbud. w r. 1715 przez dziedz. Stanisława Zakrzewskiego, podk. wend. s. 99.
  - Podp. pleb. Marcina Teski, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. (Adama) Bielskiego?, gm. (wsi) Dęby, dek. kon. s. 125.
5. G o s ł a w i c e, wieś, wiz. 14 VII 1810 s. 127—163:
  - Dok. drugiej erek. prepozytury i kol. mansjonarzy z r. 1620 wciąg. do akt Kons. Gnieź. 21 II 1801 s. 139—140, pierwsza erek. miała miejsce przed r. 1521 (*Liber benef. Łaskiego*).
  - Podp. kom. Jana Sosińskiego, pleb. z Lichena, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Ludwika Zwierzyńskiego, zast. dziedz. Gosławic (Melchiora) Łaskiego, gm. (wsi) Gosławice i Pątnów dek. kon. s. 163.
6. K a z i m i e r z, miasteczko, wiz. 18 VII 1810 s. 165—198
  - Kościół pw. św. Marcina b. s. 166.
  - Akta metrykalne od r. 1635 s. 174.
    - a. Kaplica publ. (w tekście błęd. pryw.) pw. św. Krystyna m. s. 192.
    - b. Kaplica publ. (w księdze błęd. pryw.) pw. św. Izaaka m. s. 192.
    - c. Kaplica publ. pw. św. Barnaby m. na Bieniszewie s. 192.
    - d. K o z a r z e w e k, wieś w par. Kazimierz, w której znajdują się ruiny daw. kościoła parafialnego s. 193.
  - Podp. kom. Łukasza Trafarskiego, pleb. w Błaszczkach (w dek. staw-

- skim), wiz., sekr. świeckich; piecz. lak. dziedz. gen. (Józefa) Lipskiego. m. Kazimierza i dek. kon. s. 197—198.
7. **K r a m s k o**, wieś, wiz. 15 IX 1810 s. 199—228:
 — Kościół pw. św. Stanisława b., kons. w r. 1601 przez bpa przem. Pstrokońskiego (w tekście błęd.: sufr. gnieź. Petrykowskiego!) s. 199.
 — Akta metrykalne od r. 1695 s. 205.
 — Podp.: pleb. Antoniego Pogorzelskiego, kan. i of. uniej., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Pogorzelskiego, gm. (wsi) Kramsk. dek. kon. s. 228.
8. **L i c h e ń**, wieś, wiz. 28 VII 1810 s. 231—262:
 — Kościół pw. św. Doroty pm., zbud. nakł. dziedz. Melchiora Łackiego w r. 1801 s. 231, 243.
 — Podp.: pleb. Jana Sosińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: F. Kašinowskiego, zast. kol. (M.) Łackiego, gm. (wsi) Bylew. dek. kon. s. 262.
9. **L u b s t o w e k**, wieś, wiz. 30 VII 1810 s. 263—289:
 — Kościół, wyst. w r. 1639 nakł. a-diak. gnieź. Aleksandra Głębockiego, kons. pw. św. Mateusza ap. oraz św. Cyryla b. i św. Jukunda (wzgl. Jukundy) m. w 1647 sufr. gnieź. Grodecki s. 263.
 — Akta metrykalne od r. 1643 s. 270.
 — Podp.: kap. Rafała Piątkiewicza, dom., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Bartłomieja Kierzkowskiego, zast. dziedz. (Marianny Karnkowskiej, kasz. konar.), gm. (wsi) Lubstówek i Racięcice. dek. kon. s. 289.
10. **L u b s t ó w W i e l k i**, wieś, wiz. 3 VIII 1810 s. 291—313:
 — Kościół pw. św. Jadwigi ks., fund. w r. 1534 przez kol. Lubstowskich: Jana, chor. kal. i Bartłomieja, podk. inowr. s. 291.
 — Akta metrykalne spalone w r. 1805, w czasie pożaru plebanii s. 299.
 — Podp.: pleb. Jana Jakmuźnika Waltera, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Bartłomieja Kierzkowskiego, pełnom. kol., gm. (wsi) Lubstów. dek. kon. s. 313.
11. **M ą k o l n o**, wieś, wiz. 6 VIII 1810 s. 315—349:
 — Kościół, pw. św. Andrzeja ap., wyst. kol. Jan Zakrzewski s. 315.
 — Akta metrykalne od r. 1695 s. 323.
 a. **W i e r z b i e**, wieś w par. Mąkolno, posiadająca kaplicę pryw. we dworze s. 349.
 — Podp.: pleb. Jana Okoniewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: gm. (wsi) Wierzbie, Mąkolno, Mostki, dek. kon. s. 349.
12. **M o d z e r o w o**, wieś, wiz. 11 VIII 1810 s. 351—370:
 — Kościół, pw. św. Stanisława b. fund. w r. 1591 dziedz. Jarosław Sokolowski s. 351, 363.
 — Dokument fund. wpis. do ksiąg grodz. w Przedczu 27 XI 1591 s. 359—360.
 a. **K o r z e c z n i k**, wieś na ter. par. Modzerowo, będącą niegdyś ośrodkiem samostnej parafii s. 367—368.
 — Podp.: kom. Mateusza Wawrzyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: gm. (wsi) Modzerowo, Korzecznik, dek. kon. s. 369—370.
13. **M o r z y s ł a w**, wieś, wiz. 10 VII 1810 s. 375—398.
 — Kościół pw. św. Wojciecha b. zbud. w r. 1785 star. prob. Andrzeja Liszkowskiego s. 376.
 — Akta metrykalne od r. 1603 s. 381.

- Podp.: pleb. Bartło(mieja) Gościckiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. gm. (wsi) Czarków, Zalesie, Szczepidło, Patrzyków oraz dek. kon. s. 398.
14. Osiek Wielki, wieś, wiz. 12 IX 1810 s. 399—413:
 — Kościół pw. św. Bartłomieja ap., odb. w r. 1803 s. 401.
 — Akta metrykalne od r. 1658 s. 405.
 — Podp.: pleb. Antoniego Kopijewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. ks. Kopijewskiego i dek. kon. s. 413.
15. Raciągice i Racięcice, wieś, wiz. 31 VII 1810 s. 415—429.
 — Kościół pw. Narodzenia NMP, wyst. w r. 1780 przez dziedz. Mniewskiego s. 415.
 — Akta metrykalne i archiwum par. znajduje się przy kościele w Lubstówku s. 420.
 — Podp.: kap. Rafała Piątkiewicza, dom., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: dziedz. Jakuba Ludwika Więckowicza, gm. (wsi) Lubstówek, Racięcice, dek. kon. s. 429.
16. Sompolno, miasto, wiz. 20 IX 1810 s. 433—467:
 — Kościół par., zbud. w r. 1780 nakł. kol. Pajewskiego, pw. św. Marii Magdaleny s. 433.
 — Akta metrykalne od r. 1616 s. 439.
 a. Kościół pw. św. Tomasz (ap.), niegdyś parafialny, „zdezolowany” s. 465.
 b. Kościółek eremitałny pw. św. Hieronima w., stojący na polu zw. Ostrówek s. 465—466:
 — Przy kościółku przebywa eremita s. 466.
 — Podp.: pleb. Piotra (Celestyna) Kijewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. ks. Kijewskiego, m. Sompolna z r. 1800, dek. kon. s. 467.
17. Skólsk (s), miasteczko, wiz. 17 IX 1810 s. 469—523:
 — Kościół par. pw. Narodzenia NMP, wyst. w r. 1804 star. prob. Sebastiana Kaszyńskiego (po spaleniu się poprz. 24 IV 1784) s. 469, 472, 473.
 — Skróc. legenda o pocz. Skulska i o łaskami stynącym obrazie Matki Boskiej w tamt. kościele s. 470—472.
 — Akta metrykalne od r. 1691 s. 491.
 — Podp.: pleb. S. Kaszyńskiego (dziek. somp.), wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. ks. Kaszyńskiego, m. Skulska i dek. kon. s. 523.
18. Ślesin, miasteczko, wiz. 22 VII 1810 s. 527—564:
 — Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 527.
 — Dok. gosp. par. Ślesin z 17 XI 1402 wpis. do akt Kons. Gnieź. pod d. 29 IV 1638 s. 540—541.
 a. W r. 1809 powstała w Ślesinie duszp. placówka protestancka s. 539.
 — Podp.: prob. Antoniego Płomkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: m. Ślesina, gm. (wsi) Biskupie, Szyszyn oraz dek. kon. s. 564.
19. Warzymowo, wieś, wiz. 18 IX 1810 s. 565—577:
 — Kościół kons. w r. 1443 pw. Wszystkich Świętych s. 566.
 — Podp.: kom. S. Kaszyńskiego, jedn. pleb. w Skulsku, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. ks. Kaszyńskiego, Piotra Trzebuchowskiego — dzierz. dóbr Warzymowo, dek. kon. s. 577.
20. Wąsosze, wieś, wiz. 25 VII 1810 s. 581—604:

- Podp.: pleb. Tomasza Borczykowskiego, wiz., skr. świeckich; piecz. lak. dziedz. Róży Walknowskiej, gm. (wsi) Wąsosze. dek. kon. s. 604—605.
21. Wrząca Wielka, wieś. wiz. 3 IX 1810 s. 605—638.
- Pierwszy kościół fund. kol. Hebda i Pomian w r. 1433, drugi w 1777 dziedz. Roch i Agnieszka Sliwicy s. 605.
- Akta metrykalne od r. 1600 s. 615.
- Dok. erek. par. z r. 1433 wciąg. do akt Kons. Gnieź. w d. 30 IX 1673 s. 616—617.
- a. Kielczew Smuzny, wieś w par. Wrząca W., gdzie w pałacu stol. Kielczewskich znajduje się kaplica pryw. s. 637.
- Podpisy: pleb. Stefana Laskowskiego, kan. uniej., wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak. ks. Laskowskiego, kol. Franciszka Kielczewskiego i dek. kon. s. 637—638.
- Spis parafii omówionych w ksiadze, wyk. pod kon. XIX w. przez ks. S. Chodyńskiego, 2-ga k. ochr.

135

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 135.**

[2. Tyt. or.] Status ecclesiarum et beneficiorum in **Decanatibus Szadkoviensi et Lutomiriensi** Archidiaecesis Gnesnensis in visitatione generali auctoritate et de mandato celsissimi, jllsmi, rndsmi dni Jgnatij Nałęcz comitis Raczynski ²⁷⁵, principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, administratoris Diaecesis Varsaviensis, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae ac S-cti Joannis Hierosolymitani equitis, anno Domini **1811** per perillustrem, reverendissimum Adalbertum Kamiński ²⁷⁶, abbatem Monasterij Vitoviensis Ordinis Praemonstratensis, visitatorem deputatum expedita, descriptus ac verificatus.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (37,7 i mniej × 22,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 1002; str. czyste: 2—4. 42—46, 87—90, 133—136, 162, 174, 187—190, 203—206, 208, 220—222, 224, 270, 426, 434, 436, 450, 480—482, 492, 497—498, 502, 510, 529—530, 557—558, 560, 572, 583—588, 600, 603—608, 620—621, 624, 648—650, 666—668, 679—680, 692—694, 696, 711—712, 714, 729—736, 738—740, 742, 764, 766, 785—790, 806, 814, 816, 854—860, 862, 899—902, 904, 913—914, 925—926, 928, 958, 981—982, 1000—1002.— Oprawa współcz. w półskórek, ze śladami złoc. brzegów, podnisz., w r. 1975 wyrep. S. 915—926 całk. wyrep. Na grzbiecie 2 uszk. naklejki Kons. Kal. ze skróc. tyt. i syg.

²⁷⁵ Zob. przyp. 269.

²⁷⁶ O. Wojciech **Kamiński**, akt. opat Norbertanów w Witowie i prepozyt par. Milejów (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1811, nlb.— ADW AAG. Wiz. 135).

[5. Syg. daw.] 197 (Inw. 1918, Chodyński).— № 48 (Spis 1857, Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Spostrzeżenia natury ogólniejszej położono wyżej, we wprowadzeniu do tej podserii akt.— Tyt. or. znajduje się na s. 1, syg. daw. na grzbiecie i l k. ochr.— Wizytacja nin., jak poprzednie, została przeprowadzona w formie odpowiedzi beneficjatorów na dostarczone im pytania z 10 lutego 1810 r. Stąd jako współautorów dokumentacji wiz. umieszczam ich nazwiska w cz. B tej pozycji. Zadaniem wizytatora i sekretarza lustracji było sprawdzenie i uwierzytelnienie akt.— Materiały dot. dek. szadkowskiego ciągną się od s. 5 do 728, lutomińskiego 737—999.— Wizytatorem parafii w obu dekanatach był opat Kamiński, którego osobę objaśnia tytuł księgi i przyp. 276. Sekretarzował mu ks. Piotr Zderkiewicz, pleb. par. Bęczkowice w dek. tuszyńskim, uwidoczniiony na końcu poszcz. opisów.— Kamiński lustrował także kolegiatę w Łasku (dek. szad.), posiadającą niższy status pośród podobnych instytucji w archidiecezji.— Parafia Rychłocice powinna iść w alfabecie albo po brzykowskiej, z której została wyłoniona, nie zaś po buczkowskiej.— Odpowiedzi z par. Grabno, Grocholice i Szadek (par. dziekana) — wszystkie w dek. szadkowskim wykonano pobieżnie.— Własną, or. paginację mają opisy par.: Borszewice, Brzyków, Łask (aż 136 stron, na nowych s. 271—425), Restarzew, Strońsko i Widawa.— Wśród treści trzeba wskazać na informację o zaginionych aktach wizytacji gen. kolegiaty i kapituły łaskiej z l. 1761—1766 (a-bp W. Łubieński — s. 323) i podobnej archidiakonatu uniejowskiego, przeprowadzonej ok. r. 1755 przez prał. Mlickiego (s. 102 — par. Buczek w dek. szad., s. 920 — par. Mikołajewice w dek. lut.). Większe biblioteki kościelne zauważono w Krzepczowie s. 257, w Łasku — kapitulna s. 295—307, w Pabianicach s. 938—948. W Szadku kościół par. jest pt. Wniebowzięcia NMP, a za patrona ma św. Jakuba ap. s. 652.— Rękopis został przekazany w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, skąd po 1885 przewieziono go do Włocławka.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

I. Dekanat szadkowski s. 5—728:

1. Borszewice, wieś, wiz. 18 IX 1811 s. 5'—41:

— Kościół pw. św. Stanisława b., zbud. w r. 1795 nakł. kol. Michała Kocielkowskiego, schol. gnieź. s. 5, 6.

a. Wrzeszczewice, wieś w par. Borszewice, posiadająca kaplicę publ. pw. św. Anny, wyst. przed r. 1783 przez Mariannę Walewską, kasz. łącz. s. 36—40.

— Podpisy: pleb. Idziego Bleszyńskiego, kust. kol. w Łasku, wizytatora, sekretarza, świeckich; pieczęcie lak.: par. Borszewice, urz. ekon. nar. Męka, Kamińskiego s. 40—41.

2. Brzyków, wieś, wiz. 18 X 1811 s. 47—86:
  - Kościół kons. w r. 1601 pw. św. Jana Chrzc. s. 48.
  - Akta metrykalne od r. 1674 s. 57.
  - Podp.: pleb. Michała Janikowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., współkol. Edwarda Zambrzyckiego i M. Jaraczewskiego, Kamińskiego s. 86.
3. Buczek, wieś, wiz. 26 X 1811 s. 91—132:
  - Kościół pw. św. Jana Chrzc. s. 91.
  - Akta metrykalne od r. 1617 s. 101.
  - a. Zelów, wieś na ter. par. Buczek, w której istnieje świątynia kalwińska s. 104.
  - Podp.: pleb. Karola Ochmanowskiego, preb. Św. Trójcy Waleriana Klichowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., Klichowskiego, kol. Anastazego Kolumny Walewskiego, Kamińskiego s. 130.
  - Interwencja dzied. w. Pożdżenice Jana Klichowskiego (z 19 X 1811) do wizytatora odnośnie niedokładnego przedstawienia opisu preb. Św. Trójcy przy kośc. par.
  - Podp. i piecz. lak. Klichowskiego s. 131—132.
4. Rychłocice, wieś, wiz. 19 X 1811 s. 137—150:
  - Par. Rychłocice utw. ok. r. 1551 z brzykowskiej s. 47, 142.
  - Dok. erek. par. wpis. do akt wiel. pod. d. 31 III 1615 s. 141.
  - Kościół pw. Najśw. Maryi Panny, zbud. „przed lat trzydziestu kilku” nakł. kol. Wielowiejskiego (po spaleniu się poprz. 24 VII 1757) s. 137.
  - Akta metrykalne od r. 1672 s. 140.
  - Podp.: kom. M. Janikowskiego, pleb. w Brzykowie, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par. Brzyków, kol. (Aleksandra) Nekandy Trepki, Kamińskiego s. 145—146.
  - Wystąpienie kol. Trepki (19 X 1811) w sprawie patronatu kośc. Jego podp. i piecz. lak. s. 147—150.
5. Chabielice, wieś, wiz. 23 X 1811 s. 151—161:
  - Par. Chabielice wydz. w r. 1648 z par. Puszcza s. 151.
  - Kościół wyst. w r. 1776 nakł. kol. Konstancji Walewskiej, kasz. spic. s. 151; kons. w 1803 pw. św. Michała arch. przez bpa Michała Kosmowskiego, op. z Trzemeszna s. 152.
  - Akta metrykalne od r. 1648 s. 155.
  - Dok. fund. wzgl. erek. par., z r. 1648 lub 1643, wciąg. współcz. do akt grodz. piotr. s. 156.
  - Kons. Gnieź. nakazał w r. 1790 zniesienie kośc. par. w Puszczy (już na ter. par. Chabielice) s. 157.
  - Podp.: kom. Bonawentury Wernikowskiego, eksfranc., wiz., sekr., świeckich; piecz.: tusz. par. Chabielice lub Puszcza (Osiny) oraz lak. kol. Bogumiła Kolumny Walewskiego i Kamińskiego s. 161.
6. Druzbice, wieś, wiz. 7 XI 1811 s. 163—173:
  - Kościół pw. św. Marcina b., fund. w r. 1767 przez kol. Jana Kobierzyckiego s. 163, 164.
  - Podp.: pleb. Józefa Karaśkiewicza, wiz., sekr. i świeckich; piecz. lak. par., kol. Hipolita Rogalińskiego i Kamińskiego s. 173.
7. Grabno, wieś, wiz. 15 X 1811 s. 175—186:
  - Wygasła prepozytura par. s. 180.
  - Kościół pw. św. Mikołaja b. i św. Wacława kr. s. 176.

- Akta metrykalne od r. 1689 s. 179.
- Podp.: prep. Jakuba Stankiewicza, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., kol. Tadeusza z Sojek Sojeckiego. dziedz. w. Górki Jana Popie..., Kamińskiego s. 186.
- 8. **G r o c h o l i c e**, miasteczko, wiz. 5 XI 1811 s. 191—202:
  - Kościół par. pw. Wszystkich Świętych s. 192.
  - a. **Ł ę k a w a**, wieś w par. Grocholice, mająca kaplicę publ. s. 201.
  - b. **B e ł c h a t o w** (w księdze błęd.: Grocholice), wieś na ter. par. Grocholice, w której znajduje się klasztor i kościół **F r a n c i s z k a n ó w** Konw. s. 201—202.
  - Podp.: pleb. Tomasza (Stanisława Kostki) Kafarskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., m. Grocholic i Kamińskiego s. 202.
- 9. **K o c i e s z o w**, wieś, wiz. 28 X 1811 s. 207—219:
  - Kościół, pw. św. Teodora m., fund. w r. 1775 Zygmunt Dobek, miecz. sier. s. 207.
  - Parafia wydz. z łobudzickiej dekr. Kons. Gnieź. z 16 XII 1789, wpraw. w życie (przez dziek.) 12 II 1790 s. 209, 214.
  - Podp.: kap. Piotra Kosiorskiego, bern., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., Ignacego Korzeniowskiego (mon.) — zast. kol., Kamińskiego s. 219.
- 10. **K o r c z o w**, wieś, wiz. 5 X 1811 s. 223—250:
  - Kościół pw. św. Katarzyny pm., zbud. w r. 1729 star. prob. Grzegorza Ptaszkowskiego s. 225.
  - Akta metrykalne od r. 1649 s. 229.
  - Podp.: pleb. Michała Gajewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par. (z r. 1729), kol. Antoniego Siemiątkowskiego, Kamińskiego s. 244.
  - Interwencja dziedz. Siemiątkowskiego odnośnie beneficjum (2 dok. — z 4 X 1811 i 22 XI 1762) s. 245—250.
- 11. **K r z e p c z o w**, wieś, wiz. 9 XI 1811 s. 251—269:
  - Parafię, upos. przez Ottona Krzeczowskiego, star. wiel., eryg. w r. 1526 a-bp Łaski s. 251.
  - Kościół pw. św. Wojciecha b., zbud. star. prob. Marcina Jaczewskiego w r. 1725.
  - Akta metrykalne od r. 1689 s. 257.
  - Wykaz książek biblioteki kośc. s. 257.
  - Dok. erek. par. wpis. do Liber beneficiorum w Skierniewicach 17 VIII 1616, do akt Kons. Wolb. w r. 1657, do akt Kons. Łow. 13 X 1674 s. 258.
  - a. **G r a b i c a**, wieś w par. Krzeczów, gdzie istnieje kaplica publ. (w tekście błęd.: pryw.) s. 268.
  - Podp. pleb. Wiktora Szymańskiego, eksfranc., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., kol. Idziego Olszowskiego, Kamińskiego s. 268—269.
- 12. **Ł a s k**, miasto, kościół kolegiacki i zarazem parafialny, wiz. 11 X 1811 s. 271—425:
  - Kościół fund. i kons. pw. Niep. Poczęcia NMP i św. Michała arch. przez prym. Łaskiego w r. 1525 s. 271, 272.
  - Bogaty wystrój kościoła i zakrystii s. 274—294.
  - „Katalog książek w Bibliotece Kapituły i Kolegiaty Łaskiej znajdujących się” s. 295—307.
  - Sumariusz dokumentów od r. 1386 s. 308—322.

- Spis akt, wśród których znajdują się: 2 kopiarze, nie znana wiz. a-bpa W. Łubińskiego z ok. 1761 r. i Ostrowskiego (Dembowskiego) z 1780 (syg. 77 cz.), 3 tomy akt kapituły, księga łask przy rzeźbie Matki Boskiej s. 323.
- Tabela ludności parafii w r. 1810 s. 326.
- Aniwersarze kapituły s. 329—330.
- Miejscowości, na których umieszczono zapisy mszalne s. 331—340.
- Dochody z fundacji oraz ich podział s. 341—348.
- Kapituła kolegiacka (3 prał.: prep.-inf., dziek., kust.; 4 kan. grem., 1 kan. hon.) s. 349—355.
- Uposażenie beneficjum par. s. 356—361.
- Kolegia niższe: wikariuszy, pełniących duszpasterstwo s. 362—363, mansjonarzy s. 363—365.
- Stan personalny duchowieństwa kolegiaty s. 366—368.
- Opisanie placów i domów kolegiaty s. 370—384.
- Szkoła kolegiacka s. 385—386.
- a. Kościół (prebenda) szpit. Św. Ducha (zbud. w r. 1666 star. Macieja Szklarskiego, kan. łas. i szpital s. 369, 386—398.
- b. Kościół (prebenda) pw. św. Anny, wyst. w r. 1659 s. 369, 399—410.
- Podp.: kol. Jana Korab Kołdowskiego — dziek. łas., Idziego Bleszyńskiego — kust. łas., wiz., sekr.; piecz. lak. Kołdowskiego, kolegiaty i Kamińskiego s. 410.
- Wywody hist. dot. patronatu prepozytury-infułacji łaskiej s. 411—425.
- 13. Łobudzice, wieś, wiz. 30 X 1811 s. 427—433.
- Kościół, pw. św. Wawrzyńca m., fund. gen. Kazimierz Krzycki s. 427, 428.
- „Ma tytuł probostwa [!] od niepamiętnych czasow” s. 430.
- Akta metrykalne od r. 1638 s. 430.
- Podp.: kom. Ludwika Gutkowskiego, pij., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., kol. Józefa Świdzińskiego, Kamińskiego s. 432—433.
- 14. Marzenin, wieś, wiz. 12 X 1811 s. 435—449:
- Kościół pw. Wniebowzięcia NMP s. 437.
- a. Brzyski, wieś w par. Marzenin, posiadająca kaplicę pryw. we dworze rodz. Sulimirskich, zbud. w r. 1741 przez szl. Taczanowskiego s. 449.
- Podp.: kom. Erazma Świechowicza, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., gm. (wsi) Marzenin i Kamińskiego s. 449.
- 15. Parzno, wieś, niedoszła prepozytura par. (s. 453), wiz. 2 XI 1811 s. 451—514:
- Kościół pw. Wniebowzięcia i Nawiedzenia NMP s. 452.
- Wzm. o odpustach udz. w r. 1445 przez a-bpa gnieź. s. 452.
- Akta metrykalne od r. 1600 s. 461.
- Podp.: prep. Jana Leśniewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., wójta gm. Kluki, Kamińskiego s. 479.
- Wykaz krzywd materialnych zadanych beneficjum w Parznie, sporz. (Łask, 24 VIII 1811) przez ks. Leśniewskiego s. 483—490.
- Kop. dok. gosp. wyd. przez a-bpa M. Łubińskiego (Łyszkowice, 10 VII 1645) dla par. Parzno s. 491.
- Odp. z *Liber benef.* Łaskiego (Gniezno, 12 VIII 1811) odnoszący się do Parzna s. 493—496.

- Kop. dok. gosp. wyst. przez a-bpa Gembickiego (Skierniewice, 14 II 1620) dla par. Parzno s. 499—501.
  - Odp. dok. dla par. Parzno, dot. erekcji kolegium mansonarzy, wyd. przez prym. Gembickiego (Uniejów, 16 X 1622) s. 503—504.— Reg. dok. s. 453.
  - „Inwentarz plebanii parzynińskiej spisany in fundo die 2-da januarji 1708...” s. 505—509.
  - „Punkta wykazujące pokrzywdzenie w dziesięcinie kościoła parafialnego w Parznie...”, zest. przez ks. Leśniewskiego (Łask, 24 VIII 1811) s. 511—514.
16. Kaszewice, wieś, par. afil. do prep. parznieńskiej, wiz. 3 XI 1811 s. 479, 515—528:
- Kościół pw. Trójcy Św. i Najśw. Maryi P., fund. w r. 1615 przez dziedz. Mikołaja Koniecpolskiego s. 515, 516.
  - Par. eryg. przez a-bpa Gembickiego w r. 1618 s. 521.
  - Akta metrykalne od r. 1657 s. 521.
  - Podp.: prep. z Parzna Leśniewskiego, wiz., sekr.; piecz. lak. par. Parzno i Kamińskiego s. 528.
17. Poździeń, wieś, wiz. 25 X 1811 s. 531—542:
- Kościół wyst. w r. 1622 przez dziedz. Wojciecha Gomolińskiego, ded. pw. św. Kazimierza kr. i św. Barbary pm. przez inf. łas. Mikołaja Starzyńskiego s. 531, 532.
  - „Metryki znayduią się tu od zaczęcia parafii...” s. 536.
  - Podp.: pleb. Waleriana Klichowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., kol. Jana Klichowskiego, Kamińskiego s. 542.
18. Restarzew, wieś, wiz. 21 X 1811 s. 543—556:
- Kościół pw. św. Andrzeja ap. s. 544.
  - Par. nosi tyt. prepozytury z powodu ink. do dziek. łaskiej! s. 549.
  - Podp.: prep. Jana Kołdowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Kołdowskiego, urz. ekon. nar. w Pajęcznie, Kamińskiego s. 556.
19. Rusiec, wieś, wiz. 20 X 1811 s. 559—571:
- Parafia wydz. z restarzewskiej przez a-bpa M. Łubińskiego w r. 1643 s. 564.
  - Kościół par., fund. przez Jana Koniecpolskiego, kasz. sier., kons. pw. Najśw. Maryi P., św. Elżbiety kr. i św. Jana Chrz. s. 559, 561.
  - Akta metrykalne od r. 1697 s. 564.
  - Podp.: pleb. Tomasza Linowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par., kol. Józefa Kolumny Walewskiego, Kamińskiego s. 571.
- a. Wola Więzowa, wieś na ter. par. Rusiec, będąca na drodze do usamodzielnienia się, której kościół miejsc. proboszcz uważa nadal za kaplicę publ. s. 571, wiz. 14 X 1811 s. 573—602:
- Kościół pw. św. Rocha w., zbud. w r. 1781 nakł. kol. Franciszka Ksawerego Walewskiego s. 574.
  - Podp.: kap. Karola Krzewińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. dziedz. Stanisława Kolumny Walewskiego, Kamińskiego s. 582.
  - Kop. dok. fundacyjnego par. Wola Więzowa, wyst. przez wspom. S. Walewskiego 2 I 1810.— Podp. i piecz. lak. wystawcy s. 589—596.
  - Ustosunkowanie się do fundacji Kons. Gnieź. w d. 22 V 1811 (odp.) s. 597—598.

- Pismo Walewskiego do a-bpa Raczyńskiego w sprawie erekcji par.—
Podp. i piecz. lak. autora s. 599.
- Pismo ponagląjące gromady Wola Wierzchowa do wiz. Kamińskiego
w tejże sprawie z 14 X 1811.— Podp. i piecz. lak. wspom. wsi
s. 601—602.
- 20. Sędziejowice, wieś, wiz. 14 X 1811 s. 609—623:
  - Kościół pw. św. Marii Magdaleny s. 610.
  - Akta metrykalne od r. 1662 s. 613.
  - Pismo urz. ekon. w Męce z 4 X 1811 s. 619.
  - Podp.: pleb. Antoniego Stankiewicza, wiz., sekr., świeckich; piecz.
lak. par., 2 urz. ekon. nar. Męka, Kamińskiego s. 622—623.
- 21. Strońsko, wieś, 3 X 1811 s. 625—647:
  - Prezb. kościoła wyst. przed r. 1458; nawa w 1726 nakł. Kazimierza
Walewskiego, kasz. spic. s. 625.
  - Kościół par. pw. św. Urszuli pm. s. 626.
  - Filia Chojne usamodzielniona jako parafia w r. 1521 (reg. dok.)
s. 636.
  - Akta metrykalne od r. 1634 s. 636.
  - a. Rzekta, wieś. Filia par. Strońsko s. 646.
  - b. Rębieszów, wieś w par. Strońsko, posiadająca kaplicę publ.
s. 646—647.
  - c. Piaski, wieś na ter. par. Strońsko, gdzie znajduje się opustoszała
kaplica pryw. po Dominikanach z Sieradza s. 647.
  - Podp.: pleb. Michała Muszyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.:
par., współkol. Ludwika Sulimierskiego, Wincentego Szeliskiego, To-
masza Zaremby Tymienieckiego, świadka Mikołaja Sulimierskiego,
wreszcie Kamińskiego s. 647.
- 22. Szadek, miasto, wygasła prepozytura par. (s. 657, 662), wiz. 6 X
1811 s. 651—665:
  - Kościół par., który cz. zgorzał w r. 1802, pt. Wniebowzięcia NMP,
mający za patrona św. Jakuba ap. s. 652.
  - Akta metrykalne od r. 1605 s. 655.
  - a. Kościółek szpitalny w mieście s. 663—664.
  - b. Kościółek pw. św. Idziego op. za miastem s. 664—665.
  - Podp.: prep. i dziek. Michała Żdzenickiego, wiz., sekr., świeckich;
piecz. lak.: Żdzenickiego, urz. ekon. nar. Męka, burmistrza m. Szadku,
magistratu m. Szadku, Kamińskiego s. 665.
- 23. Szczercow, miasto, wiz. 22 X 1811 s. 669—678:
  - Pierwszy kościół par. fund. Kazimierz Wielki w r. 1367; drugi, który
uległ pożarowi, razem z miasteczkiem, 25 IX 1811, pochodził z r. 1647
s. 669, 670.
  - Dok. fundacyjny z r. 1367 potw. kr. Zygmunt I w r. 1511 (reg.) s. 672—
673.
  - a. Kościółek pw. św. Barbary pm. w mieście, zast. obec. świątynię
par. s. 377—378.
  - Podp.: pleb. W(alentego) Łopieńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz.
lak. Łopieńskiego, m. Szczercowa i Kamińskiego s. 678.
- 24. Widawa, miasto, wiz. 17 X 1811 s. 681—691:
  - Kościół par., zbud. przez Habdanków Widawskich w r. 1464, będący
pw. św. Marcina b., spalony „od lat dziesięciu” s. 681, 682.

- Akta metrykalne uległy pożarowi w r. 1800 s. 684.
- a. Kościółek szpitalny pw. Duchy Św. za miastem, opustoszały s. 689.
- b. Kaplica publ. pw. św. Rocha w. poza miastem s. 690.
- c. Ochle, wieś w par. Widawa, mająca kaplicę pryw. we dworze s. 690.
- d. Zborow, wieś na ter. par. Widawa, gdzie istnieje pryw. kaplica dworska s. 690.
- e. Klasztor i kościół Bernardynów w mieście, fund. w r. 1638 przez dziedz. Wojciecha Widawskiego Węzyka s. 690.
- Podp.: pleb. Jana Gawelczyka, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., Feliksa Bartoszewskiego — komis. dóbr wid., burmistrza m. Widawy, Kamińskiego s. 690—691.
- 25. Wygiełzow, wieś, wiz. 24 X 1811 s. 695—710:
  - Kościół wyst. w r. 1796 nakł. Celestyna Gorczyckiego, sędz. ziem. sier. s. 695.
  - Akta metrykalne spaliły się razem z plebanią ok. r. 1789 s. 701.
  - Podp.: pleb. Franciszka Szaniawskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., kol. Józefa Taczanowskiego i Kamińskiego s. 710.
- 26. Zdońska Wola, wieś, wiz. 4 X 1811 s. 713—728:
  - Pierwszy kościół, jeszcze na ter. par. Korczew, wyst. w r. 1599 s. 720.
  - Kościół zbud. w r. 1780 przez dziedz. Feliksa Złotnickiego, łowcz. sier., dedyk. pw. Wniebowzięcia NMP s. 715.
  - Podpisy: kom. Adama Wojciechowskiego, wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak.: par., kol. Stefana Złotnickiego, Kamińskiego s. 728.

II. Dekanat lutomierski s. 737—999:

1. Bałdrzychów, wieś, wiz. 29 IX 1811 s. 741—763:
  - Świątynia chrześc. miała tu wg trad. istnieć od r. 965! s. 741.
  - Akt. kościół zbud. w r. 1491 Mikołaj Mszczuj, op. sul., który pw. św. Idziego op. kons. w 1527 sufr. gnieź. Jan z Businy s. 741, 743.
  - Akta metrykalne od r. 1637 s. 748.
  - Sumariusz dokumentów od r. 1471 s. 749.
  - W l. 1505—1799 kościół par. w B. był jedn. klasztornym Cystersów z Sulejowa, a od 1537 nosił tyt. prepozytury zak. s. 749, 750.
  - Podpisy: prob. Konrada Sicińskiego, wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak.: par., urz. ekon. nar. Bałdrzychów?, Kamińskiego s. 763.
2. Dobroń, wieś, wiz. 25 IX 1811 s. 271, 368—369, 765—784:
  - Par. nie tyle afil. co ink. do upos. kapituły w Łasku (dek. szad.).
  - Kościół, zbud. w r. 1779 nakł. kap. kat. krak., pw. św. Wojciecha b. s. 765, 767.
  - Podp.: kom. Walentego Marchwickiego, kan. łas., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., kol. St. Paul de Casa Franca, wójta gm. Dobroń, Kamińskiego s. 783—784.
3. Gorka, wieś, wiz. 25 IX 1811 s. 791—805:
  - Kościół, wyst. w r. 1679 przez kap. krak., kons. 6 X 1697 pw. św. Marcina b. i św. Marii Magdaleny sufr. pozn. Wierzbowski s. 791, 792.
  - Akta metrykalne od r. 1580 s. 797.
  - Podp.: pleb. Wojciecha Więclawskiego (dziek. lut.), wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., urz. ekon. nar. w Pabianicach, Kamińskiego s. 805.

4. **Kwiatkowice**, wieś, wiz. 26 IX 1811 s. 807—813:
  - Odpis tych akt przesłał w r. 1858 Kons. Kal. prob. Góreckiemu w Kwiatkowicach s. 807.
  - Kościół pw. św. Mikołaja b. i św. Doroty pm. s. 808.
  - Podp.: kom. M(ikołaja) Błędowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Błędowskiego i Kamińskiego s. 813.
5. **Lutomiersk**, miasto, wiz. 26 IX 1811 s. 815—853.
  - Prepozytura par. z racji daw. kol. mansjonarzy i ołtarzystów s. 839.
  - Kościół par., zbud. wadliwie w r. 1781 nakł. kol. ks. Barbary z Duninów Sanguszkowej, marsz. W.Ks.Lit., pośw. w 1782 s. 817—819.
  - Akta metrykalne od r. 1680; starsze spaliły się w 1697 w czasie porozżeli miasta i kościoła s. 830.
  - Sumariusz dokumentów: kośc. par. s. 831—834, mansjonarzy s. 834—835, bractw s. 835—839.
  - a. Prepozytura szpit. eryg. 27 IV 1648 przez a-bpa M. Lubieńskiego. Kościół jej pw. św. Bartłomieja ap. uległ pożarowi, razem z miastem, 10 IV 1797 s. 852—853.
  - b. Klasztor i kościół Reformatów w mieście, fund. w r. 1651 przez rodz. Grudzińskich s. 853.
    - Podp.: prep. Ignacego Domańskiego, kan. hon. uniej., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., m. Lutomierska, Kamińskiego s. 853.
6. **Małyń**, wieś, wiz. 28 IX 1811 s. 861—898.
  - Kościół, wyst. w r. 1752 star. prob. Stanisława Gajewskiego, kons. pw. św. Andrzeja ap. w r. 1791 bp Jan Dembowski, koad. kamien. s. 863.
  - Akta metrykalne od r. 1600 s. 874.
  - Podp.: pleb. Antoniego Kaczkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., kol. Stefana Wituskiego, świad. Józefa Kokowskiego i Jana Przeniewskiego, wiz. Kamińskiego s. 898.
7. **Męka**, wieś, wiz. 2 X 1811 s. 903—912:
  - Kościół, fund. przez bpa krak. Trzebickiego, kons. w r. 1722 pw. św. Wojciecha b. sufr. gnieź. Kraszkowski s. 905.
  - Akta metrykalne od r. 1603 s. 908.
  - Podp.: kom. Wawrzyńca Wieczorkiewicza, kan. sier., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., urz. ekon. nar. w Męce, Kamińskiego s. 912.
8. **Mikołajewice**, wieś, wiz. 27 IX 1811 s. 915—924:
  - Odpis tych akt wyk. Kons. Kal. 8 II 1857 dla prob. w Mikołajewicach s. 915.
  - Kościół, kons. w r. 1725 pw. św. Piotra i Pawła ap. oraz Narodzenia NMP, przeb. w r. 1811 z fund. kol. Magdaleny Chabielskiej s. 916.
  - Podp.: pleb. Aleksandra Pajewskiego, wiz., sekr.; piecz. lak. par. i Kamińskiego s. 924.
9. **Pabianice i Pabianice**, miasto, wiz. 23 IX 1811 s. 927—957:
  - Kościół, zbud. nakł. kap. krak. w r. 1588, kons. 15 X tr. pw. św. Mateusza ap. sufr. krak. Dębski s. 927, 929.
  - Akta metrykalne sprzed r. 1744 spaliły się w czasie pożaru plebanii s. 938.
  - Spis bogatej biblioteki kośc. par. s. 938—948.

- Dok. erek. wzgl. fund. par. z r. 1398 wpis. do akt Kons. Gnieź. pod d. 25 IV 1482 (wzm.) s. 948.
- Podp.: prob. Jana Szemberga, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., urz. ekon. nar. Pabianice, m. Pabianic, Kamińskiego s. 956—957.
- 10. **W i e r s z c h y**, wieś, wiz. 30 IX 1811 s. 959—980:
  - Kościół (po spaleniu się poprz. od pioruna) wyst. w r. 1725 star. pleb. Walentego Drogońskiego, kan. uniej., pośw. pw. św. Mikołaja b. s. 959, 960.
  - Podp.: pleb. Placyda (Mateusza) Słęczkiewiczza, eks-dom., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., kol. M(arianny) Stamirowskiej, świad. Jana Jaraczewskiego, Kamińskiego s. 980.
- 11. **Z a d z i m**, wieś, wiz. 1 X 1811 s. 983—999:
  - Prepozytura par. na podstawie erekcji s. 992.
  - Kościół par., pw. św. Małgorzaty pm., zbud. w r. 1642 przez dziedz. Aleksandra z Otoka Zalewskiego s. 983, 984.
  - Akta metrykalne od r. 1577 s. 990.
  - Erekcja prepozytury i mansjonarii w Zadzimiu w r. 1643 przez a-bpa M. Łubieńskiego (reg. dok.) s. 991.
  - Zgoda kr. Władysława IV w r. 1641 na ink. do prep. zadzimskiej par. Glinno z fil. Brodnia (reg. dok.) s. 991.
  - a. **Z y g r y**, wieś w par. Zadzim, gdzie w dobrach szamb. Cieleckiej wyst. nowy kościółek s. 999.
  - Podpisy: prep. Izydora Dworzańskiego, wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak.: par., kol. Katarzyny Dąbskiej, współkol. Rocha z Lubrańca Dąbskiego, świad. Antoniego Pomian Łubieńskiego, wiz. Kamińskiego s. 999.

136

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 136.**

[2. Tyt. or.] Status ecclesiarum et beneficiorum in **Decanatibus Tussinensi et Radomscensi** Archidiaecesis Gnesnensis in visitatione generali auctoritate et de mandato celsissimi, illustrissimi. rndsmi dni Jgnatij Nałęcz comitis Raczynski²⁷⁷, principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, administratoris Diaecesis Varsaviensis, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae ac S-cti Joannis Hierosolymitani equitis, annis **1810** et **1811** per perillustrem, admodum rndum Michaellem Z d z e n i c k i²⁷⁸, canonicum Archicollegiatae Lancieniensis, praepositum Szadkoviensem visitatorem deputatum expedita, descriptus ac verificatus.

[3. Daty krań.] 1810—1812.

²⁷⁷ Por. przyp. 269.

²⁷⁸ Ks. Michał **Żdżenicki**, akt. prepozyt par. i dziekan w Szadku, kanonik łęczycki (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1810 i n., nlb.— ADW: AAG. Wiz. 136.— Zob. przyp. 244 i 251).

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (38,9 i mniej × 24 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 1028; str. czyste: 2—4, 16—20, 22, 50—54, 80—82, 111—112, 129—130, 149—150, 152, 162, 184, 197—198, 200, 226, 238, 283, 295—296, 325—328, 352, 363—364, 386, 395—398, 400, 414, 422—424, 432—436, 438, 448—449, 456, 477—478, 487—488, 500—506, 519—520, 531—538, 564, 586, 588—590, 608—610, 612, 655—656, 658, 708—724, 742, 798—800, 802, 833—834, 842—844, 879—882, 900—908, 922, 952—958, 969—976, 988, 998, 1008, 1010, 1028.— Oprawa współcz. w półskórek, nosząca ślady złoc. nierównych brzegów, podnisz., w r. 1975 wyrep. Karty wyprost. i wyrep. Na grzbiecie 2 naklejki, z których na górnej mieści się skrót. tyt., a na dolnej syg. Kons. Kal.

[5. Syg. daw.] 195 (Inw. 1918, Chodyński.— № 28 (Spis 1857, Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Dane ogólne, znajdujące się we wprowadzeniu do tej podserii akt, dotyczą także nin. księgi.— Tyt. or. rękopisu figuruje na s. 1. a syg. daw. na grzbiecie i 1 k. ochr.— Wizytacja ta, jak poprzednie, została przeprowadzona w formie odpowiedzi rządców kościołów na pytania z 10 lutego 1810 r. Dlatego jako współautorów akt wiz. kładę ich nazwiska w cz. B nin. pozycji.— Instrukcji wiz. do księgi nie wciągnięto.— Obowiązkiem lustratora i sekretarza wiz. było zweryfikowanie i uwierzytelnienie otrzymanej dokumentacji. Poza podpisami głównych beneficjatorów w rękopisie figurują nazwiska innych osób duchownych oraz b. liczne świeckich, a także pieczęcie obydwu stanów, wzgl. reprezentowanych przez nich instytucji.— Wizytatorem obydwu dekanatów był znany z tytułu księgi i przypisu ks. M. Żdźniewicki, a przybranym przez niego notariuszem ks. Jakub Stankiewicz, prob. par. Grabno w dek. szadkowskim, z reguły uwidaczniany na końcu poszcz. opisów.— Akta dek. tuszyńskiego znajdują się w księdze na s. 5—431, a radomszczańskie na 437—1027.— Dokumentacja kolejnych parafii posiada numerację. Własną or. paginację mają akta par. Kamieńsk i preb. Strzałków w par. Radomsko. Sekretarz nie podpisał się na odpowiedziach par. Kamieńsk i Wielgomłynny (obie w dek. radoms.). W kilku parafiach, zwł. w dek. tusz., brak datacji w ogóle lub dziennej. Beneficjaci nie dali jej, gdyż nie wiedzieli, kiedy wizytator do nich zjedzie, a sekretarz Stankiewicz nie zadbał, ażeby ją wpisać.— Wśród treści aktualnej można zanotować fakt, iż kościół par. w Będkowie (dek. tusz.) jest pt. Narodzenia NMP, a za patrona ma św. Jana Chrzc. (s. 56). Ważniejsze biblioteki kościelne napotkano w Bogdanowie, dek. tusz. s. 91—92, oraz na ter. dek. radoms.: w Dąbrowie s. 493—494. Koniecpolu — bogata s. 674—690 (791 dzieł), Maluszynie s. 761—763 i Wielgomłynach (zasobna paulińska) s. 987—

997 — Z informacji o czasach daw. uwzględnę, jak zwykle, oficjałaty i konsystorze oraz wizytacje. Otóż o działaniu Kons. For. w Wołborzu w r. 1604 mówi się na s. 140, w r. 1621 — na 232, w 1674 — na 35. — O Kons. Okręg. Piotrkowskim wiadomo mi, że był od r. 1765 kontynuacją Wołborskiego. Tymczasem na s. 257 zapisano o fungowaniu konsystorza w Piotrkowie w r. 1686, na 206 — w 1687. Wobec tego w przyszłości wypadnie z b a d a ć ewent. równoczesne istnienie obydwu tych instytucji. — O zaginionych aktach wizytacji a-diak. łączycykiego w l. 1632—1633 (Krzęsciensciana) podano na s. 121, 813; w r. 1699 — na 72, 240; w r. 1717 — na 68, 114, 121; w r. 1754 — na 69; w r. 1779 przez kan. infl. Stanisława Kaszowskiego — na s. 70, 309, 366. 376 i przez bpa Garnysza na 121. W a-diak. kurzelowskim w r. 1659 (tamt. a-diak. Mikołaja Grzebińskiego) na s. 692, 813; w r. 1761 — na 765, 813; w r. 1779 — na s. 813. — Rękopis przekazano z Gniezna do Kalisza w r. 1822, a stamtąd przewieziono do Włocławka po 1885.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI.

I. Dekanat tuszyński s. 5—431:

1. Bąkowa Góra, wieś, wiz. 4 XI 1810 s. 5—15:
  - Kościół pw. Trójcy Św. s. 6.
  - Podpisy: pleb. Walentego Kamockiego, wizytatora, sekretarza, świec.; pieczęcie lak. 2 par. oraz Żdzenickiego s. 15.
2. Bęczkowice, wieś, wiz. XI 1810 s. 21—49:
  - Na s. 37 mówi się o fund. tej par. w r. 1324, w innej księdze pod r. 1312.
  - Kościół, wyst. w r. 1762 nakł. Jana Przerębskiego. kasz. spic., ded. pw. św. Andrzeja ap. s. 21, 23.
  - Akta metrykalne od r. 1627 s. 33—34.
  - Podp. pleb. Piotra Zderkiewicza. wiz., sekr., świec.; piecz. lak. par. i Żdzenickiego s. 49.
3. Będków, miasteczko s. 55—79:
  - Wygasa prepozytura par. s. 68—69, 71.
  - Kościół par., zbud. w r. 1466 star. prep. Piotra Wspinka, kons. pt. Narodzenia NMP; patronem jego jest św. Jan Chrzc. s. 55. 56.
  - Akta metrykalne od r. 1696 s. 66.
  - Sumariusz dokumentów od r. 1461 s. 67—71.
  - Dekret Kurii Arcyb. w Łowiczu z 22 X 1770 ogłaszający obraz Matki Bożej w Będkowie jako łaskami słynący (reg. dok.) s. 69—70.
- a. Rosocha, wieś. Filia par. Będków z kościołem pw. św. Zygmunta kr. s. 79.
  - A-bp Łaski wciela (Piotrków, 23 IX 1523) parafię Rosocha (starsza) do par. Będków (reg. dok.) s. 67.
  - Podp. prep. Mikołaja Drużbackiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Żdzenickiego s. 79.
4. Bogdanów, wieś, wiz. 13 XI 1810 s. 83—110:
  - Kościół par. pw. Trójcy Św. s. 85.

- W r. 1597 kościół w Bogdanowie zabrali arianie, którzy przebywali tu do r. 1616. Ośrodek par przeniósł się wtedy do Postękalic s. 103—105.
- Biblioteka kościelna (32 dzieła) s. 91—92.
- a. Postękalice, wieś w par. Bogdanów. posiadająca kaplicę publ. s. 109—110. Opis stronnicy — zob. niżej nr 5.
- b. Parznowice, wieś na ter. par. Bogdanów. gdzie we dworze Pawła Biernackiego, kasz. sier., istnieje kaplica pryw s. 110.
- Podp. pleb. Franciszka Drozdowskiego. wiz., sekr., świeckich piecz. lak. par i Żdzenickiego s. 110.
- 5. Postękalice, wieś s. 113—129
  - Kościół fund. w r. 1597 przez dziedz. Krzysztofa Postękalskiego s. 113, 121, kons. pw św Fabiana i Sebastiana mm. s. 114 będący par. w l. 1597—1616 s. 103, ink. do Bogdanowa w 1649 (reg. dok.) s. 103, 109. 121. usamodzielniony od niego w r. 1779 s. 102, 103, 109, 121; kan. nie będący po raz wtóry parafią s. 122.
  - Podp. zast. kap. Jacka Kuźmickiego. bern., wiz., sekr., świec., piecz. lak. kościoła w P., zast. kol. Jana Podgórskiego i Żdzenickiego s. 123.
- 6. Dłutow, wieś s. 131—148
  - Kościół, zbud. w r. 1541 nakł. kap. krak., pw Trzech Króli s. 131, 132.
  - Akta metrykalne od r. 1653 s. 139
  - Reg. dok. erek. par z r. 1540 s. 140.
  - Podp. kom. Aleksandra Pajewskiego. wiz., sekr., świeckich piecz. lak. par i Żdzenickiego s. 148.
- 7. Gomolin, wieś. wiz. 16 XI 1810 s. 151—160
  - Kościół, wyst. w r. 1619 nakł. Mikołaja z Tarnówki Tarnowskiego, podst. gost., kons. pw św Mikołaja b. s. 153.
  - Podp. pleb. Jana Kowalewskiego, wiz., sekr., świec.; piecz. lak. par i Żdzenickiego s. 160.
- 8. Gorzkowice, wieś s. 161—183
  - Kościół, fund. w r. 1772 przez dziedz. Franciszka Zarembe, cześ. piotr., kons. pw św Katarzyny pm. w 1773 bp Kozierowski s. 161, 163.
  - Akta metrykalne starsze od r. 1726 uległy pożarowi w 1785 s. 171—172.
  - Podp. pleb. Kazimierza Tymińskiego, wiz., sekr., świec.; piecz. lak.: par., kol. Stanisława Zaremby i Żdzenickiego s. 183.
- 9. Kurowice, wieś s. 185—193
  - Kościół pw. Trójcy Św., zbud. nakł. kap. krak. w r. 1635 s. 185, 186.
  - Reg. dok. erek. par. z 21 V 1635 s. 190.
  - Podp. pleb. Józefa Miniszewskiego, k(an.) łącz. i wolb., dziek. tusz.), wiz., sekr., świeckich, piecz. lak. Miniszewskiego i Żdzenickiego s. 196.
- 10. Mierzyn, wieś, wiz. 27 X 1810 s. 199—214.
  - Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 201.
  - Akta metrykalne od r. 1569 s. 205.
  - Podp. pleb. Franciszka Zader'a. kol., wiz., sekr., piecz. lak. Zader'a, dziedz. Juliana Malczewskiego, Żdzenickiego s. 214.
- 11. Milejow, wieś s. 215—225.
  - Par. ink. w r. 1482 do op. witowskiego Norbertanów s. 219, 220; w księdze: kościół par filialny s. 215; na tej podstawie posiada tyt. prepozytury s. 220.

- Kościół kons. w r. 1792 przez bpa Dembowskiego pw. św. Marii Magdaleny s. 216.
- Sumariusz dokumentów od r. 1282 s. 219—220.
- Podp.: prep. Wojciecha Kamińskiego. o(p.) w(it.), wiz., sekr.; piecz. lak. Kamińskiego i Żdzenickiego s. 225.
- 12. **Moszczenica**, wieś. wiz. 18 X 1810 s. 227—237
  - Kościół, pw. św. Krzyża, fund. przez dziedz. Stanisława Nałęcz Małachowskiego s. 227, 228, 233.
  - Podp.: pleb. Jana Gawelczyka, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Gawelczyka, zast. kol. Szymona Polkowskiego, Żdzenickiego s. 236.
- 13. **Piotrków**, miasto, wiz. 21 X 1810 s. 239—284:
  - Podupadła prepozytura par. Nie istnieją już w niej: kol. wikariuszy s. 266. obydwu kol. mansjonarzy: kościoła (eryg. w r. 1578 s. 249) i kaplicy św. Krzyża: funguje nadal kilka altarii s. 267—271.
  - Kościół par. pw. św. Jakuba ap. i św. Stanisława b. s. 240.
  - Akta metrykalne od r. 1627 s. 247.
  - Obszerny sumariusz dokumentów od r. 1373 s. 248—259.
  - a. Prepozytura szpitalna upadła w r. 1795 s. 272—273.
  - b. Kościółek „Panny Maryi na Przedmieściu Krakowskim”, fund. w r. 1373 przez Jana Kmitę, star. sier. s. 259, 274—275.
  - c. Byki, wieś w par. Piotrków, mająca kaplicę pryw. we dworze s. 276.
  - d. Kolegium Pijarów s. 276.
  - e. Klasztor Dominikanów s. 276.
  - f. Konwent Franciszkanów s. 276.
  - g. Klasztor Bernardynów s. 276.
  - h. Konwent Dominikanek s. 276.
  - Podp.: kom. Wojciecha Baranowskiego, pij., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Baranowskiego (mon.) i Żdzenickiego, tusz. burm. m. Piotrkowa s. 276.
  - Skarga piotrkowian z 23 XII 1810 do a-bpa Raczyńskiego na pełniących duszp. Pijarów s. 279—282, 284. Podp. s. 282, piecz. lak. par. s. 284.
  - Odpowiedź dana a-bpowi (Piotrków, 13 II 1811) przez pij. Baranowskiego s. 277—278.
- 14. **Racznó**, wieś, wiz. 30 X 1810 s. 285—294:
  - Kościół kons. w r. 1725 pw. św. Stanisława b. s. 286.
  - Akta metrykalne od r. 1640 s. 288.
  - Podp.: pleb. Grzegorza Rzewuskiego (prep. radoms.), wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Rzewuskiego?, zast. kol. (F.) Moszyńskiego, Żdzenickiego s. 294.
- 15. **Rozprza**, miasto s. 297—324:
  - Kościół, fund. w r. 1768 przez dziedz. Szymona na Kościelnych Zarembach Zarembę, kasz. sier., kons. pw. Nawiedzenia NMP, św. Bartłomeja ap. i św. Wojciecha b. 19 X 1777 bp Kozierowski s. 297—298.
  - Akta metrykalne od r. 1660 s. 305.
  - a. **Kisiele**, wieś na ter. par. Rozprza, gdzie od lat 24 wygasł indult dla kaplicy pryw. s. 324.
  - b. **Wilkoszewice**, wieś w par. Rozprza, w której od l. 24 wygasło pozwolenie dla tamt. kaplicy dworskiej s. 324.

- c. Gieski, wieś na ter. par. Rozprza, gdzie luteranie założyli własny cmentarz s. 324.
- Podp.: pleb. Pawła Radeckiego, wiz., sekr., świec.; piecz. lak. par. z r. 1700 i Żdzenickiego s. 324.
16. R z g ó w, miasteczko, wiz. 18 XI 1810 s. 329—350:
- Kościół pw. św. Stanisława b. s. 330.
- Akta metrykalne od r. 1644 s. 337.
- Kop. dok. fundacji wzgl. erek. par. w aktach kap. krak. pod d. 4 II 1469 s. 338.
- Podp. pleb. Walentego Tomaszewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Tomaszewskiego (mon.), dzierz. Wernera (mon.), Jana Maniszewskiego?, Żdzenickiego s. 349—350.
17. S r o c k o, wieś, wiz. 13 X 1810 s. 351—362:
- Kościół pw. św. Benedykta op. s. 353.
- Akta metrykalne „od lat 200” s. 356.
- a. Ż u r o m i n, wieś w par. Srocko, posiadająca kaplicę pryw. z wygasłym indultem s. 362.
- b. B r z o z a, wieś na ter. par. Srocko, gdzie we dworze istnieje kaplica pryw. bez indultu s. 362.
- Podp.: pleb. Jana Larysy Zdanowskiego, k(an.) smol., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Żdzenickiego s. 362.
18. S u l e j o w, miasteczko, wiz. 24 X 1810 s. 365—394:
- Kościół par. kons. 14 IX 1748 przez bpa łuc. Kobielskiego pw. św. Floriana m. s. 366.
- a. Opactwo Cystersów znajduje się na ter. diec. kieleckiej s. 376—377.
- b. Kościółek pw. św. Stanisława b. s. 384—385.
- Podp.: pleb. Antoniego Szemiot, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., burm. m. Sulejowa, Żdzenickiego s. 385.
- Nuncj. F.M. Saluzzo powtarza (Warszawa, 10 V 1791) dokument pap. Piusa VI (Rzym, 12 IV 1782), którym tenże potwierdza inkorporację par. Sulejów tamt. opactwu Cystersów, nadaną mu (Skierniewice, 4 IX 1778) przez a-bpa Ostrowskiego s. 387—394.
19. T u s z y n, miasteczko, wiz. 10 X 1810 s. 399—421:
- Z par. tuszyńskiej powstały rzgowska i dłutowska s. 405. Pewnie z tego powodu schematyzmy nazywają proboszcza prepozytem.
- Kościół, stojący we wsi Tuszynek, pw. św. Witalisa m., zbud. w r. 1808 star. prob. Wojciecha Jasińskiego s. 401.
- Akta metrykalne od r. 1583 s. 404.
- a. Gorki, wieś w par. Tuszyn, mająca kaplicę (przyp. publ.) s. 411.
- b-c. Kaplice pryw. w dwóch wsiach, których nazw nie pod., od 8 lat bez indultów s. 411.
- Podpisy: pleb. Wojciecha Jasińskiego, kan.reg.lat., wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak.: nie ziden. i Żdzenickiego s. 412.
- „Inwentarz kościoła parafialnego tuszyńskiego [...] przy tradycyi probostwa wjx. Wojciechowi Jasinskiemu dnia 1-go sierpnia 1800 roku opisany” s. 413—421.— Jest to kop. nru 26 z syg. 131.

II. Dekanat radomszczański s. 437—1027

1. Borzykowa i Borzykowo, wieś, wiz. 21 V (1811) s. 439—454:
  - Kościół pw. św. ap. Piotra i Pawła s. 440.
  - Akta metrykalne od r. 1678 s. 445.
  - a. Borzykowo — kościółek w polu pw. św. Mikołaja b. s. 453.
  - Podpisy kom. Franciszka Jankowskiego, prob. par. Kobieles i dziek. radoms., wiz., sekr., świeckich: pieczęcie lak.: kol. A. Starczewskiej, gm. Borzykowa i Żdzenickiego s. 453—454.
2. Chełmo, wieś, wiz. 4 VI 1811 s. 455—476
  - Sekr. wiz. zapisał błęd. Chełmno s. 455.
  - Parafia z tyt. prepozytury na mocy erekcji (przyp. *Liber benef. Łaskiego*) s. 464.
  - Kościół pw. św. Mikołaja b. s. 457.
  - Akta metrykalne od r. 1606 s. 462.
  - a. Rudka, wieś na ter. par. Chełmo, gdzie w pałacu Ostrowskich znajduje się kaplica pryw. s. 476.
  - Podp. wik. Józefa Kowalewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. Skórzewskich s. 476.
3. Cieletniki, wieś, wiz. 23 V 1811 s. 479—486.
  - Kościół pw. Przemienienia Pańskiego, wyst. w r. 1742 nakł. dziedz. Sebastiana Bystrzonowskiego s. 480.
  - Dok. fund. wzgl. erek. par. z r. 1742 s. 483.
  - Podp. kom. Sebastiana Rączkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. komis. dep. Antoniego Kiersnowskiego i Żdzenickiego s. 486.
4. Dąbrowa, wieś, wiz. 26 V 1811 s. 489—499
  - Kościół, zbud. nakł. Stanisława Dąbrowskiego, a-diak. gmeź., pw. św. Jakuba ap. s. 490.
  - Spis książek biblioteki kościelnej s. 493—494.
  - Podp. pleb. D.F. Piotrowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: kol. Stanisława hr. Męcińskiego, ks. Piotrowskiego, gm. Dąbrowa, Żdzenickiego s. 499.
5. Dmenin, wieś, wiz. 12 V (1811) s. 507—518
  - Kościół par. kons. w r. 1748 przez bpa łuc. Kobielskiego pw. św. Szymona i Judy ap. s. 508.
  - Akta metrykalne od r. 1619 s. 513.
  - a. Bugaj, wieś w par. Dmenin, posiadająca kościółek pw. św. Leonarda op. s. 517.
  - Podp.: pleb. Adama Jurkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. par., lak. kol. Jana Turskiego i Żdzenickiego s. 517—518.
6. Dobryszycy, wieś, wiz. 10 VI 1811 s. 521—530
  - Kościół pw. św. Bartłomieja ap. s. 522.
  - Akta metrykalne od r. 1607 s. 524.
  - Podp.: prob. Stanisława Kolumny Walewskiego, wiz., sekr. świeckich; piecz. lak. Walewskiego i Żdzenickiego s. 530.
7. Gidle, wieś, wiz. 30 V 1811 s. 539—563:
  - Pierwszy kościół wyst. wg trad. w r. 1059, odn. w 1768, pw. św. Marii Magdaleny s. 539, 540.
  - Sumariusz dok. par. s. 547—555.

- Dok. erek. Kartuzów z r. 1642 wpis. do akt Kons. Łow. pod d. 4 V tr. s. 548—549.
- Kościół w Pławnie prob. nazywa nadal filialnym s. 563.
  - a. Konwent Dominikanów s. 563.
  - b. Klasztor Kartuzów s. 563.
- Podp. pleb. Kajetana Turowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. urz. stanu cyw w Gidlach i wsi Gidle: lak. Turowskiego (mon.) i Żdzenickiego s. 563.
- 8. **Kamieńsko**, miasto, wiz. 10 V 1811 s. 565—587
  - Wygasła prepozytura par. s. 576, 583.
  - Kościół par. pw. św. ap. Piotra i Pawła s. 566.
  - Akta metrykalne od r. 1604 s. 575.
  - Dok. fund. kol. mansonarzy z r. 1540 (reg.) s. 575.
  - a. **Gorzędów**, wieś w par. Kamieńsk, posiadająca kaplicę publ. s. 585.
  - Podp.: prep. Mikołaja Lefranc — dziek. brzeź., wiz., świeckich, piecz. tusz, par i m. Kamieńska; lak. dziedz. Al. z Będkowa Spunka i Żdzenickiego s. 585.
  - Dok. instytucji ks. Lefranc na prob. kamieńskie w r. 1808. Podpisy i piecz. tusz. m. Kamieńska s. 587.
- 9. **Kłomnice**, wieś, wiz. 28 V 1811 s. 591—611
  - Kościół par., zbud. w r. 1789, kons. pw. Trójcy Św. i św. Marcina b. 25 X 1801 bp Kosmowski s. 592.
  - a. **Garnek**, wieś na ter. par. Kłomnice, mająca kościółek lub kaplicę publ. s. 605—611
    - A-bp Raczyński — przez Kons. Łowicki (Łowicz, 19 VI 1810) — powstrzymuje dysmembrację parafii Garnek z kłomnickiej (kop.) s. 607
  - Podp.: pleb. Juliana Waśniewskiego, wiz., sekr., świeckich; po dwie piecz. lak. Waśniewskiego, kol. Marcelego Gogolewskiego i Żdzenickiego s. 604, 611.
- 10. **Kobiele**, wieś, wiz. 1 VI 1811 s. 613—640:
  - Uwaga. Początek i koniec dokumentacji na s. 613.
  - Kościół, wyst. w r. 1785 star. prob. Piotra Zawodźńskiego, kons. pw. św. Marcina b. w 1786 bp Kozierowski s. 614.
  - Akta metrykalne starsze od r. 1755 spaliły się razem z plebanią s. 622.
  - Podp. pleb. Franciszka Jankowskiego — dziek. radoms., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Jankowskiego, kol. Stanisława Tymowskiego i Żdzenickiego s. 613.
- 11. **Kodrąb**, wieś, wiz. 14 V 1811 s. 641—654:
  - Kościół pw. św. Jadwigi ks. i św. Małgorzaty pm. s. 642.
  - Akta metrykalne od r. 1616 s. 647
  - Podp. pleb. Marcina Mirowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. par. oraz lak. kol. Franciszka Kamockiego i Żdzenickiego s. 654.
- 12. **Koniecpol**, miasto, wiz. 25 V 1811 s. 657—707
  - W r. 1544 prawa parafialne i kol. mansonarskie (prepozytura) zostały przeniesione z kościoła w Chrzastowie do kośc. w Koniecpolu. Kościół chrzastowski stał się filią Koniecpola. Od r. 1805 kościół w Chrzastowie znalazł się w diec. kieleckiej s. 692—693.
  - Kościół w Koniecpolu, fund. w r. 1644 przez het. w. kor. Stanisława

- Konieczpolskiego, kons. tr. pw. Trójcy Św. a-bp M. Łubieński s. 659—660.
- Bogaty wystrój kościoła i zakrystii s. 661—673.
  - Akta metrykalne od r. 1598 s. 674.
  - Katalog biblioteki kościelnej (791 dzieł) s. 674—690.
  - Po III rozbiórce kraju proboszcz konieczpolski musiał wydać władzom austriackim archiwalia dot. par. Chrząstów s. 692—693.
  - Podp.: prep. S(zymona) Kozielskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Kozielskiego, kol. Teresy z Czapskich Potockiej, m. Konieczpola, Żdźenieckiego s. 707.
13. **K r e m p a**, wieś, wiz. 8 VI 1811 s. 725—741.
- Kościół pw. św. Urszuli pm. i Towarzyszek s. 626.
  - Podp.: wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. gm. Woźniki, lak. kol. Łempickich i Żdźenieckiego s. 741.
14. **M a l u s z y n**, wieś, wiz. 19 V 1811 s. 743—797:
- Pierwszy kościół par. fund. w r. 1562 dziedz. Paweł Pukarzewski s. 743. Dok. wpis. do akt Kons. Kurz. s. 763. Obec. kościół par., zbud. w l. 1777—1787 star. prob. Jakuba Kochankiewicza i Eleuterego Miechowicza, pośw. 27 XII 1787 pw. Podwyższenia Krzyża św. i św. Mikołaja b. s. 744.
  - Akta metrykalne od r. 1633 s. 761.
  - Katalog książek pozostałych po ks. Miechowiczu (39) s. 761—763.
  - a. Prebenda z kościółkiem pw. św. Barbary pm., fund. w r. 1756 nakł. prob. Konstantego Jankowskiego, kons. 2 IX 1765 przez bpa Kozierowskiego s. 779—793
    - Dok. fund. kościółka czy prebendy wciąg. do akt. Kons. Kurz. pod d. 8 II 1757 s. 786.
    - Podp.: pleb. Mateusza Ligurowicza, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. Wojciecha Korabity Ostrowskiego i Żdźenieckiego s. 797.
15. **N i e d o s p i e l i n**, wieś, wiz. 18 V 1811 s. 801—832:
- Kościół, zbud. w r. 1773 nakł. dzierz. Kazimierza Czaplickiego, kons. w 1776 pw. św. Katarzyny pm. i św. Kazimierza kr. przez bpa Kozierowskiego s. 801, 803.
  - Akta metrykalne od r. 1647 s. 810.
  - Podp.: kom. Zygmunta Frasunkiewicza, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: Józefa Skąpskiego, del. kol. Józefa Wężyka, ks. Frasunkiewicza i Żdźenieckiego s. 832.
16. **P ł a w n o**, miasto, wiz. 30 V 1811 s. 835—841.
- Kościół spalił się 11 VI 1810 s. 836.
  - Dok. erekcyjny par. z 26 VIII 1613 wpis. do akt Kons. Łow s. 838.
  - Podp.: pleb. Wojciecha Adamskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. m. Pławna (odwr.) oraz lak. ks. Adamskiego i Żdźenieckiego s. 841.
17. **R a d o m s k o** i Radomsk, miasto, zmien. prepozytura par. (s. 859), wiz. 17 IX 1812 s. 845—937.
- Kościół par. pw. św. Lamberta b. s. 846.
  - Sumariusz dokumentów par. s. 857—859.
    - Kopiarz dok. ołtarza i bractwa św. Anny s. 857—858.
    - Reg. dok. erek. prepozytury szpit. Św. Ducha z 11 VI wzgl. VII 1524 s. 858, 887.
  - Tablica fundacji i obligacji duszp. s. 862—864.

- Altarie (4) s. 868—873 i bractwa — konfraternie (4) s. 873—876.
- a. Klasztor Franciszkanów Konw. s. 877.
- Podp. adm. Mikołaja Lefranc, jedn. dziek. brzeźn., wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. burm. m. Radomska; lak. ks. Lefranc i Żdżenickiego s. 878.
- b. Prepozytura (s. 890) szpitalna z kościołem pw. Św. Ducha i św. Walentego m. (s. 883, 884), wiz. 17 IX 1812 s. 883—899.
- Sumariusz dok. prep. szpit. s. 887—890.
- Podp.: prep. Wal(entego) Dąbrowskiego, ks. Lefranc, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. burm. m. Radomska oraz lak.: ks. Dąbrowskiego, ks. Lefranc, Żdżenickiego s. 899.
- c. Prebenda z kościołem pw. św. Marii Magdaleny na przedmieściu s. 909—920:
- Sumariusz dokumentów prebendy s. 912—914, 917
- Podp.: kom. Fran(ciszka) Jankowskiego — dziek. radoms., ks. Lefranc, wiz., sekr.; piecz. lak. ks. Jankowskiego, ks. Lefranc i Żdżenickiego s. 920.
- d. Strzałków, wieś w par. Radomsko. Prebenda z kościołem pw. Nawiedzenia NMP, wiz. 15 IX 1812 s. 921—937.
- Or. dokumenty prebendy przejął w r. 1794 rząd pruski s. 930, 931—932.
- Sumariusz dok. prebendy s. 930—931:
- Reg. dok. fundacyjnego prebendy z 30 IX 1411, wciąg. pod d. 8 VII 1515 do akt Kons. Gnieź. a 7 I 1784 — Kons. Łow. s. 930.
- Podp.: dziek. Jankowskiego (preb. jest bp Zachariasiewicz), ks. Lefranc, wiz., sekr., świec.; piecz. tusz. wójta gm. Gidle oraz lak.: ks. Jankowskiego, ks. Lefranc i Żdżenickiego s. 937.
18. Rzurowice, wieś, wiz. 16 V 1811 s. 941—951.
- Kościół par. pw. św. Michała arch. s. 942.
- a. Przerębie, wieś na ter. par. Rzejowice, posiadająca kaplicę pryw. we dworze s. 951.
- Podp.: wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. dzierż. Michała Dorożyńskiego i Żdżenickiego s. 951.
19. Soborzyce, wieś, wiz. 24 V 1811 s. 959—968:
- Kościół, wyst. w r. 1730 star. prob. Karola Węglińskiego, kons. w 1765 pw. św. Urszuli pm. przez bpa Kozierowskiego s. 960.
- Podp.: pleb. Antoniego Mijalskiego, wiz., sekr., świec.; piecz. lak. Jana Orłowskiego — del. kol. i Żdżenickiego s. 968.
20. Wielgomłynny oraz Wielkomłyn i Wielkomłyn, wieś, wiz. 18 V 1811 s. 977—997.
- Kościół klasztorny Paulinów i zarazem parafialny, którego wezw. nie pod.
- Akta metrykalne od r. 1667 s. 982.
- „Opis książek w Bibliotece Klasztoru Wielgomłynskiego znajdujących się” (nie num.) s. 987—997.
- Podp.: przeora i pleb. Bartł(mieja) Rubiszewskiego, wiz., świeckich; piecz. lak.: Józefa Skąpskiego — zast. kol., Rubiszewskiego i Żdżenickiego s. 986.
21. Grzymalina Wola i Wola Grzymalina, wieś, wiz. 12 VI 1811 s. 999—1108:

- Kościół pw. św. Jana Chrzc. s. 1000.
- Starsze akta metrykalne spaliły się ok. r. 1746 razem z plebanią s. 1001.
- Podp.: pleb. Melchiora Marcina Rydyzkowskiego, wiz., sekr., piecz. lak. Żdżenickiego s. 1004.
- Sprzeciw. kol. B. Tarnowskiego (z 9 VII 1811) odnośnie opisu s. 1005—1006. Piecz. lak. Tarnowskiego (2 cz.) s. 1008.
- 22. Ż y t n e, wieś, wiz. 22 V 1811 s. 1009—1027:
  - Kościół, fund. w r. 1593 przez dziedz. Jana Bilskiego, kons. 11 X 1717 sufr. włoc. Bardziński, a odb. w 1805 kol. Jacek Siemieński, chor. sier. s. 1111.
  - Sprostowanie kol. Siemieńskiego (17 V 1811) co do pewnych części akt s. 1026—1027.
  - Podpisy: kom. Józefa Kowale(w)skiego, wiz., sekr., świeckich; pieczęcie lak. ks. Kowalewskiego, Siemieńskiego i Żdżenickiego s. 1027.

137

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 137.**

[2. Tyt. or.] Status ecclesiarum et beneficiorum in **Decanatibus Varthensi et Uniejoviensi** Archidiaecesis Gnesnensis jn visitatione generali auctoritate et de mandato celsissimi, jllsmi, rndsmi dni Jgnatij Nałęcz comitis Raczynski ²⁷⁹, principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, administratoris Diaecesis Varsaviensis, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae ac S. Joannis Hierosolymitani equitis, annis Dni **1811** et **1812** per perillustrem adm. rndum Stanislaum Kostka **Podb owicz** ²⁸⁰, utriusque juris doctorem, Ecclesiarum Collegiatarum Siradien[sis] praepositum, Callisien[is] custodem et Consistorij judicem surrogatum, visitatorem generalem deputatum expedita, descriptus ac verificatus.

[3. Daty krań.] 1810—1812.

[4. Opis zew.] Pol., lac.— 2° (37,5 i mniej × 24,7 i mniej cm).— Stron (świeżo policzb.) 1478; ze s. 916 przejście na 919; str. czyste: 2, 4, 54, 58—60, 62, 88, 124, 126—130, 134, 137—138, 170—171, 174, 196, 203—204, 219—220, 244, 249, 252—253, 256, 292, 296—297, 300, 302—306, 517—522, 548, 553, 556, 559—560, 584, 586, 619—620, 636, 638—640, 645—648, 666, 668—670, 673—674, 676—678, 703—705, 726—727, 730, 733—734, 756, 774, 780—783, 786, 789—790, 815—818, 860, 879—880, 908, 922—925, 928, 930, 932, 941—942, 975, 978, 1026—1030, 1042, 1046, 1049—1050, 1053—1054, 1087—1102, 1104, 1123—1124, 1150—1152, 1154,

²⁷⁹ Por. przyp. 269.

²⁸⁰ Ks. Stanisław Kostka **Podb owicz**, dr ob. prawa, akt. prepozyt kol. sieradzkiej a kustosz kapituły i surogat konsystorza w Kaliszu, jedn. prep. par. Skalmierzyce. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1810 i n., nlb.— ADW: AAG. Wiz. 137).

1174, 1176, 1214, 1218, 1220—1223, 1226—1228, 1230, 1248, 1292, 1314—1316, 1338, 1342, 1345—1346, 1350, 1358, 1360—1362, 1376, 1395—1396, 1406, 1408, 1418, 1420, 1424, 1442, 1449—1452, 1474, 1476—1478.— Oprawa współcz. w półskórek, ze śladami złoc. nierównych brzegów, podnisz., w r. 1975 wyrep. Karty wyprost. i gruntownie wyrep., szczeg. mocno uszk. par. Wartkowice (s. 523—540). Na grzbiecie 2 naklejki, z których na górnej znajduje się skrót. tyt., a na dolnej syg. Kons. Kal.

[5. Syg. daw.] 198 (Inw. 1918, Chodyński).— № 27 (Spis 1857, Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Spostrzeżenia ogólniejszej natury mieszczą się we wprowadzeniu do tej podserii akt.— Tyt. or. księgi znajduje się na s. 1, a syg. daw. na grzbiecie i 1 k. ochr.— Wizytacja nin., jak poprzednio opisane, została przeprowadzona w formie pisemnych odpowiedzi rządców kościołów i beneficjów na drukowane artykuły ogólne z 10 lutego 1810 r., a kolegiat uniejowskiej i sieradzkiej (w dek. warckim) ponadto na podstawie uzupełniających pytań wspom. instytucji z tegoż dnia. Z tego względu nazwiska proboszczów, jako współautorów dokumentacji wiz., znajdują się w cz. B repertoriowanej księgi.— Oprócz podpisów głównych beneficjatorów w aktach figurują jeszcze nazwiska innych osób duchownych i liczne świeckich, jak również pieczęcie osób i instytucji obydwu stanów.— Obowiązkiem wizytatora i sekretarza było tylko porównanie stanu rzeczy z opisem i uwierzytelnienie dokumentacji.— Wizytatorem obydwu dekanatów był znany z tytułu rękopisu i odnośnika prał. S. Podbowicz, który miał do pomocy aż trzech notariuszy uwidoczniionych w aktach. Pierwszym z nich był ks. Franciszek Bonawentura Piasecki pleban par. Rososzycy i not. dek. kal., który towarzyszył lustratorowi w części parafii dek. uniej., łącznie z tamt. kolegiatą. Zastępował go kilka razy ks. Łukasz Bęczkowski, proboszcz par. Chwałborzyce w dek. uniej., podpisany na końcu dokumentacji par. Drużbin, Grodzisko, Niemysłów, Pęczniew i Świnice (wszystkie w dek. uniej.). Natomiast spośród 24 parafii dek. warckiego aż w 19 (Brzeźnio, Godynice, Burzenin, Charłupia W., Charłupia M., Chojne, Dąbrowa W., Jeziorsko, Kamionacz, Kliczków M., Miłkowice, Sieradz, Skęczniew, Spicimierz, Stolec, Tubądzin, Wąglczew, Warta i Wróblew) sekretarzował nie znany bliżej ks. Jakub Kukiewicz. W par. Uników dek. warc. oraz w par. Niewiesz, Siedlątków, Wartkowice, Brodnia i Glinno dek. uniej. nie podpisał się żaden notariusz. W pozostałych trzech par. dek. warc. asystował Podbowiczowi ks. Piasecki.— Odwrotnie do brzmienia tytułu, a zgodnie ze skrót. napisem na grzbiecie księgi i alfabetem, w rękopisie na pierwszym miejscu znajdują się akta dek. uniejowskiego s. 3—674, razem z tamt.

kolegiatą (s. 301—516), a dopiero po nich dek. warckiego s. 675—1475, wraz z kolegiatą w Sieradzu (s. 1055—1122).— Odpowiedzi parafii w dek. warckim są ponumerowane wg czasu weryfikacji akt przez wizytatora. Nie są one w księdze honorowane, albowiem potem ułożono je tam alfabetycznie.— Własną, or. paginację posiadają w rękopisie akta par. Druzbín, Grodzisko, Siedlątków, Świnice, Uniejów (aż 206 stron), Wielenin — na ter. dek. uniej. oraz Uników w dek. warc.— Lustracja odbyta przez Podbówicza jest najobszerniejszą z całej tej grupy dekanalnej. Wpłynęło na to zamieszczanie przez zarządców kościołów dla ogółu parafii odpisów z *Liber beneficiorum* Łaskiego, państwowej klasyfikacji beneficjów z l. 1787—1790 i redukcji ciężarów duszpasterskich, przeważnie z r. 1782. Księga zweryfikowana przez Podbówicza należy też do najpoprawniej sporządzonych pod względem formalnym. Chyba nie z winy wizytatora proboszczowie przygotowali ciężące na nich akta zasadniczo niestarannie, wskutek czego rękopis posiada postać raczej brulionu, chociaż nim nie jest.— Ale i tutaj nie wpisano pytań wizytacyjnych, a do elementów formalnych lustracji można jedynie zaliczyć akty rozpoczęcia wizytacji kolegiat w Uniejowie (s. 307—310) i Sieradzu (s. 1055—1056).— Sygnatura nin. wyróżnia się spośród podobnych sobie faktem posiadania akt aż dwu kolegiat, obu jednak drugorzędnych w okresie odbywania tej lustracji. Zwłaszcza sympliczną była kolegiata w Sieradzu, a Podbówicz został jej prepozytem dopiero po jej zwizytowaniu.— Wypadnie również podkreślić fakt zlustrowania przez wspom. wizytatora obydwu dziekanatów — uniejowskiego M. Obrokczyńskiego w Drużbinie (s. 89—92) i warckiego J. de Sotro w Stołcu, chociaż dokumentacji z tych drugich odwiedzin, mimo obietnicy (s. 1207), w księdze nie znajdujemy.— Spośród treści tej pozycji trzeba wymienić zapiszkę o spaleniu się biblioteki kapitulnej w Uniejowie, przyp. w r. 1633 (s. 427), wspomnienie o zasobnej, lecz nie mającej katalogu, bibliotece kolegiackiej w Sieradzu (s. 1064) oraz o nie numerowanym spisie książek kościoła w Stołcu (s. 1188—1190).— Przypominając czytelnikom, że ogół duchowieństwa tego czasu *Liber beneficiorum* Łaskiego uważa za wizytację kan., pragnę jednocześnie zasygnalizować zapiski o zaginionych aktach wizytacji archidiaconatu uniejowskiego, odbytej w r. 1668 przez Sebastiana z Dobrej, prał. dziek. i of. uniej. (s. 685), oraz lustracji gen., przeprowadzonej na tymże terytorium przez kan. Jana Mlickiego w r. 1753 (s. 229).— Księga wydana w r. 1822 przez Gniezno do Kalisza, została po 1885 sprowadzona do Włocławka, gdzie pod koniec XIX w. ks. S. Chodyński zaopatrzył ją (na s. 3) w niestaranny wykaz parafii obu dekanatów, rozumie się bez podania stron.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI.

I. Dekanat uniejowski s. 3—672:

1. Chwałborzyce, wieś, wiz. 13 VII 1811 s. 5—61.
  - Kościół pw. św. Marcina, b., zbud. w r. 1767 nakł. kol. Antoniego i Marianny z Przeradzkich Morawskich (po spaleniu się poprz. w 1766) s. 6.
  - Podpisy: pleb. Łukasza Bęczkowskiego, wizytatora, sekretarza, świeckich; pieczęcie lak.: par., 2 Podbowicza, dziedz. w. Chorzeplin Chryzostoma Orzechowskiego, współkol. B. Domańskiego s. 49—50.
  - Kop. *Liber benef.* Łaskiego odnoś. Chwałborzyc, wyk. z odp. z 3 I 1719 s. 51—53.
  - Pismo B. Domańskiego do wizytatora (Chwałborzyce, 14 VII 1811) w sprawie par. s. 55—56, 61.
  - Odpowiedź a-bpa Raczyńskiego (Ciężen, 2 II 1810) na list dziedz. Morawskiego z 23 I 1810 s. 57.
2. Drużbin, wieś, wiz. 19 X 1812 s. 63—92:
  - Kościół fund. w r. 1630 i kons. 7 X 1635 pw. św. Stanisława b. przez bpa krak. Jakuba Zadzika s. 62.
  - Akta metrykalne od r. 1638 s. 69.
  - Odp. *Liber benef.* dot. Drużbina, sporz. z kop. z 29 IV 1679 s. 85—87.
  - Protokół z wizytacji urzędu dziekańskiego uniej., który sprawuje ks. Mikołaj Obrokczyński, prob. w Drużbinie s. 89—92.
  - Podp.: pleb. Obrokczyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par. s. 83 i 3 Podbowicza s. 84, 92, lak. kol. J. Jabłkowskiego (podp.) s. 92.
3. Grodzisko, wieś, wiz. 10 X 1812 s. 93—142:
  - Parafia miała daw. tytuł prepozytury z powodu fund. 2 wikariuszy, czy też mansjonarzy s. 103.
  - Kościół, wyst. w r. 1612 nakł. kol. Jana Rudnickiego, chor. sier., kons. w 1620 pw. Nawrócenia św. Pawła ap. bp warm. Rudnicki s. 94.
  - Akta metrykalne od r. 1690 s. 100.
  - Podp.: pleb. Franciszka Dwuraczyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. urz. stanu cyw. w Grodzisku s. 122.
  - Sprzeciw dwóch dziedz. (Grodzisko, 11 X 1812) z powodu niezgodności gosp. w opisie wiz. s. 125.
  - Kop. *Liber benef.* odnoś. Grodziska, wyk. z odp. urz. grodz. łącz. z 11 X 1784 s. 131—133.
  - Odp. z akt „Klasyfikacji dziesiątego grosza” z r. 1789 s. 135—136.
  - Kop. zapisu, dok. w r. 1618 w grodzie łącz. dla par. Grodzisko przez Jana z Rudnik Rudnickiego, kasz. sier. s. 139—142.
4. Niemysłów i Niemysław, wieś, wiz. 16 X 1812 s. 143—178.
  - Kościół par. pw. św. Michała arch. s. 155.
  - Akta metrykalne od r. 1686 s. 151.
  - a. Borzewisko, wieś w par. Niemysłów, posiadająca kościółek wzgl. kaplicę publ. s. 165—169.
    - Podp.: pleb. Bogumiła Tarłowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., Podbowicza i wójta gm. Niemysłów Sydow’a s. 168—169.
    - Odp. klasyfikacji dochodów benef. z r. 1789 s. 172—173.
    - Kop. *Liber benef.* dot. Niemysłowa, sporz. z odp. z r. 1801 s. 175—178.

5. Niewiesz, wieś, wiz. 14 X 1812 s. 179—218:
  - Kościół pw. Wszystkich Świętych s. 180.
  - Akta metrykalne od r. 1624 s. 184.
  - Podp.: pleb. K(azimierza) Kozłowskiego, wiz., świeckich; piecz. tusz. par. s. 193 i wójta gm. Niewiesz s. 195; 2 lak. Podbowicza s. 193, 195 (wykr.).
  - Odp. *Liber benef.* odnoś. Niewiesz, wyk. z kop. z r. 1793 s. 197—200.
  - Kop. „Tabeli dziesiątego grosza” z r. 1789 s. 201—202.
  - Wyciąg z akt Kons. Uniej. (pod d. 16 II 1797) dok. zamiany gosp., zawartej 3 VI 1782 pom. dziedz. ks. Barbarą Sanguszkową a pleb. Ignacym Domańskim s. 205—216.
  - Odp. umowy zawartej 3 XI 1795 pom. dziedz. Ksawerym Zakrzewskim a prob. Janem Pięgosiewiczem (wciąg. do akt Kons. Uniej. 6 II 1797) s. 217—218.
6. Pięczniew, wieś, wiz. 23 X 1812 s. 221—255:
  - Kościół pw. św. Katarzyny pm., zbud. w r. 1761 przez kol. Tomasza z Głogowy Kosowskiego s. 221, 222.
  - Akta metrykalne daw. zabrał w r. 1711 wiz. A. Proszewski s. 228.
  - Zastrz. odnoś. opisu wiz. (Rudniki, 25 X 1812) kol. Józefa z Głogowy Kosowskiego s. 239—243.
  - Podp.: prob. Franciszka Zaleskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par. i Podbowicza s. 239, Kosowskiego s. 243.
  - Kop. *Liber benef.* dot. Pięczniewa, sporz. z odp. z r. 1802 s. 245—248.
  - Redukcja obowiązków duszp. kośc. w r. 1782 (kop.) s. 250—251.
  - Tabela dochodów i wydatków par. z r. 1789 (odp.) s. 254—255.
7. Siedlątkow, wieś, wiz. 21 X 1812 s. 257—272:
  - Parafia utw. z pięczniewskiej ok. r. 1643 s. 257. Prebenda z kaplicą publ. w Siedlątkowie (na ter. par. Pięczniew) znana jest od r. 1497 s. 263.
  - Kościół pw. św. Marka ew. s. 258.
  - Akta metrykalne od r. 1643 s. 261.
  - Uz. kol. J. Jabłkowskiego do opisu wiz. s. 270—271.
  - Podp.: kom. Franciszka Zaleskiego, prob. w Pięczniewie, wiz., świeckich; piecz. lak.: par. Pięczniew, Podbowicza, Jabłkowskiego (podp.) s. 270—271.
8. Swińcze, wieś, wiz. 9 X 1812 s. 273—299:
  - Kościół pw. św. Gotarda b. s. 274.
  - Akta metrykalne od r. 1677 s. 279—280.
  - Podp.: kom. Walentego Kaweczyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par. (wykr.), Podbowicza, I. Koszutkiego — zast. dziedz. (Antoniego Umińskiego) s. 290—291.
  - Kop. *Liber benef.* dot. Świnic, sporz. z odp. z r. 1809 s. 293—295.
  - Tabela dochodów, rozchodów i podatków par. w r. 1789 s. 298—299.
9. Unieiw, miasto, kościół kolegiacki i jednocześnie parafialny, wiz. 8 VII 1811 s. 301—516:
  - Akt rozpoczęcia wizytacji i usprawiedliwienie nieobecnych s. 307—310.
- I. Kolegiata s. 311—358:
  - Kościół zbud. w r. 1349 nakł. a-bpa Jarosława ze Skotnik oraz przez niego kons. pw. Wniebowzięcia NMP, odb. po pożarze star.

- prym. M. Łubieńskiego w 1649, patronem kośc. jest św. Florian m. s. 311—312.
- Wystrój kościoła i zakrystii s. 322—344
    - Wzmianki zw. z życiem i kultem bł. Bogumiła s. 319, 323—324, 326—330, 349, 351—352, 355, 356.
    - Portrety różnych osób s. 344.
    - W r. 1704 Szwedzi spalili akta metrykalne od 1648 s. 345.
- II. Kapituła kolegiacka s. 358—427:
- Skład: 4 prałatury — probostwo czyli prepozytura s. 358—369, archidiaconia s. 369—373, dziekania (eryg. w r. 1649) s. 373—374, kustodia (eryg. w 1529) s. 374—375; 6 kanonii grem. s. 375—383; 4 kanonie hon. s. 383—384.
  - a. Prepozytura prosta Benedyktynów z kościołem pw. św. Mikołaja b. upadły za okupacji pruskiej (przed r. 1807) s. 382—383.
  - Przywilej rakiety i mantoletu z r. 1730 s. 384.
  - Kurie prałackie i kanonickie s. 394—408.
  - Statuty kapituły pochodzą z r. 1743, dawniejsze (M. Łubieńskiego) uległy pożarowi razem z kościołem w 1695 (data niepewna, raczej w r. 1633) s. 408—411, 417.
  - Tabela aniwersarzy i obligacji duszp. kapituły s. 409—411.
  - Akta kapituły od r. 1661 s. 414—415.
  - Sumariusz dokumentów kapituły s. 415—427
    - Regesty dok. erek. kustodii (1529) s. 415, kanonikatu f. Sworawa (1532) s. 416, kanonikatu f. Rzczyca (1620) s. 416, dziekanii (1649) s. 416.— Wizytacje gen. a-bpa S. Szembeka (1718) s. 416—417, Potockiego (1730 — błęd.: 1750) s. 417, K. Szembeka (1747) s. 417, Komorowskiego (1757) s. 417, W. Łubieńskiego (1761) s. 417, Ostrowskiego (przez bpa Dembowskiego — 1780) s. 418, Poniatowskiego (błęd.: Ostrowskiego — przez prał. J. Gembartha — 1791, błęd.: 1891) s. 383.
  - Biblioteka kapituły spaliła się, razem z miastem i kolegiatą, przyp. w r. 1695 (pewnie w 1633) s. 427.
- III. Kolegia mniejsze s. 428—480:
- Wikariusze s. 428—456:
    - Wiad. o statutach z r. 1649 s. 429.
    - Tabela obligacji funduszowych s. 432—433.
    - Sumariusz dok. wik. s. 444—456; m.in. reg. dok. erek. wicekustodii (podkustoszego) s. 444.
  - b. Wzm. o prebendarzu kaplicy Zamku Uniejowskiego s. 447
  - Mansjonarze s. 456—480:
    - Sumariusz dok. mansj. s. 476—480; m.in. reg. dok. erek. z 8 IV 1491 s. 476 i 456, ulepszenia erek. z 1506 s. 476, wzm. o statutach z 23 XII 1618 s. 477.
  - c. Kościółek pw. Bożego Ciała, należący do mansjonarzy s. 457—464:
    - Drugi z kolei kośc. zbud. w r. 1739, star. mansj. Grzegorza Bieniaszkiewicza s. 457—458.
    - Tabela obligacji funduszowych mansj. s. 471—472.
- IV. Bractwa i konfraternie (4) s. 480—493.
- V. Szkoła s. 493.

- d. Prepozytura szpitalna — bez kościoła pw. Ducha Św., zbud. w r. 1283 przez a-bpa Jakuba Świnkę, rozebrany z nakazu prym. Ostrowskiego s. 494—510.
- VI. Stan osobisty duchowieństwa kolegiaty s. 510—513.
- Podp.: kleru kolegiaty, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: kapituły, wikariuszy, mansjonarzy, urz. ekon. nar. w Uniejowie, m. Uniejowa oraz 2 Podbowicza s. 514—516.
10. Wartkowice, wieś, wiz. 12 X 1812 s. 523—558.
- Kościół pw. Narodzenia NMP s. 524.
- Akta metrykalne od r. 1694 s. 530.
- Wieś Chodów była daw. ośrodkiem samoistnej parafii, leżącej już w a-diak. i woj. łęczyckim s. 532, 538.
- Podp.: pleb. Woj(ciecha) Lityńskiego, kan. łącz., wiz., świeckich; piecz.: tusz. par. oraz lak. Podbowicza (wykr.) i kol. Bogumiła hr. Załuskiego (uszk.) s. 539.
- Kop. *Liber benef.* dot. par. Wartkowice, sporz. z odp. z r. 1786 s. 541—544.
- Odp. wiz. gen. r. 1765 (Grochowalskiego — poz. 59) odnoś. Wartkowic, wyk. z kop. współcz. s. 545—547.
- Kop. *Liber benef.* dot. par. Chodów, sporz. z odp. z r. 1693 s. 549—552.
- Odp. tabeli dochodów par. Wartkowice w r. 1789, wyk. z kop. współcz. s. 554—555.
- Kop. tabeli dochodów opustoszałego kośc. par. w Chodowie w r. 1789, sporz. z odp. współcz. s. 557—558.
11. Wielamów, wieś, wiz. 12 VII 1811 s. 561—583:
- Kościół pw. św. Wojciecha i Stanisława bb., powięk. w r. 1807 nakł. kol. Józefa Załuskowskiego s. 562.
- Podp.: pleb. Augustyna Kuczkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par., 2 Podbowicza, zast. kol. — Szymona Korzeniowskiego s. 579—580.
- Odp. *Liber benef.* odnoś. par. Wilamów, wyk. z kop. z r. 1761 s. 581—583.
12. Wielenin, wieś, wiz. 15 VII 1811 s. 585—618:
- Kościół pw. św. Jakuba ap. i św. Doroty pm. s. 587.
- Akta metrykalne od r. 1594 s. 595.
- Podp.: kom. Antoniego Poznańskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak.: par. i 2 Podbowicza s. 607—608.
- Kop. *Liber benef.* dot. par. Wielenin, sporz. z odp. z r. 1802 s. 609—612.
- A-bp M. Drzewicki eryguje (Łowicz, 12 sierpnia 1535) wicekustodie i wikarię wieczystą w kol. uniejowskiej, do której wciela par. Wielenin (odp. dok.) s. 613—616.— Reg. na s. 444, 596.
- Prym. T. Potocki inkorporuje (Skierniewice, 4 czerwca 1727) do benef. par. w Wieleninie tamt. wójtostwo (kop. dok. z odp. wyk. w r. 1778) s. 617—618.
13. Brodnia, wieś, wiz. 27 IX 1810 s. 621—644:
- Filia Brodnia, razem z par. mac. Glinno, została wciel. w r. 1644 do prep. z adzimskiej s. 621, 629.
- Kościół par. pw. św. Stanisława b. s. 622.

- Akta metrykalne od r. 1629 s. 628.
  - Podp.: prep. zadz. Izzydora Dworzańskiego, wiz., świeckich; piecz. lak. par. (uszk.) i Podbowicza s. 635; tusz. urz. ekon. nar. w Brodni?, gm. Lubola i gm. Zagórki s. 637.
  - Odp. *Liber benef.* odnoś. filii Brodnia, wyk. z kop. z r. 1631 s. 641—642.
  - Cz. kop. dok. erek. prepozytury par. w Zadzimiu, sporz. z or. z r. 1644 s. 443—444.
14. Glinno, wieś, wiz. 26 IX 1810 s. 649—674:
- Par. Glinno, łącz. z kośc. fil. w Brodni, została ink. w r. 1644 do prep. zadzimskiej s. 649, 656.
  - Kościół, zbud. w r. 1784, po spaleniu się poprz., pw. św. Wita i Modesta mm. s. 650, 657, 664.
  - Podpisy: prep. zadz. I. Dworzańskiego, wiz., świeckich; pieczęcie lak. par. (uszk.) i Podbowicza s. 665; tusz. gm. Glinno i gm. Dzierżazna s. 667.
  - Odp. *Liber benef.* dot. par. Glinno s. 671—672.
- II. Dekanat warcki s. 675—1475:
1. Boleszczyń, wieś, wiz. 4 VII 1811 s. 679—702:
- Kościół pw. św. Piotra i Pawła ap., kons. w r. 1621, uległ pożarowi 28 IV 1809 s. 680.
  - a. Tymcz. kaplica publ., pośw. w r. 1810 przez dziek. warc. Józefa de Sotro s. 680.
  - Starsze od r. 1780 akta metrykalne spaliły się w 1809 s. 684.
  - Podpisy: pleb. Dominika Wartskiego — b. dziek., wiz., sekr., świeckich; pieczęcie: lak. Wartskiego i 2 tusz. Podbowicza s. 697—698.
  - Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Boleszczyń, sporz. z odp. z r. 1733 s. 699—702, 706.
2. Brzeźnio, wieś, wiz. 13 VII 1810 s. 707—732:
- Kościół, zbud. w r. 1754 nakł. Kazimierza Bleszyńskiego, kons. w 1761 pw. św. Idziego op. przez sufr. przem. Wielogłowskiego s. 707.
  - Akta metrykalne od r. 1600 s. 713.
  - Podp.: pleb. Błażeja Czupińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par., Podbowicza, gm. Brzeźnio, gm. Barczew, gm. Ruszków s. 722.
  - Odp. *Liber benef.* dot. par. Brzeźnio, wyk. z kop. z r. 1647 s. 723—725.
  - Kop. tabeli redukcji ciężarów duszp., sporz. z or. z r. 1782 s. 728—729.
  - „Grunta i role plebańskie i stan ich” s. 731—732.
3. Godynice, wieś, wiz. 16 VII 1610 s. 735—760:
- Par. Godynice pozostaje nadal w zależności od prob. w Brzeźniu s. 736, 744.
  - Kościół, fund. w r. 1600 przez kol. Marcina Biskupskiego, podk. łącz., kons. pw. św. Marcina b. i św. Zofii m. w 1601 bp przem. M. Pstrokoński s. 736.
  - Akta metrykalne od r. 1660 s. 742.
  - Dok. fund. kośc. (par.) wpis. do akt grodz. sier. pod d. 17 VIII 1602 s. 743.
  - Podp.: kom. Kazimierza Podkulińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz.

- tusz.: par. Brzeźnio, Podbowicza oraz gmin (wsi) Sokolenie, Starce, Robaszew s. 754—755.
- Kop. akt wiz. gen. z r. 1728 (Chełmickiego — syg. 13) dot. kośc. w Godynicach s. 757—760.
4. **Burzenin**, miasto, wiz. 8 X 1810 s. 761—792.
- Kościół fund. i kons. 25 VII 1642 pw. św. Wojciecha b. przez bpa przem. S. Pstrokońskiego s. 763.
- Ze wzgl. na utrzymywanie wik. i znajdowanie się kośc. w mieście pleban nosi tyt. proboszcza (prepozyta) s. 766.
- Podp.: prep. Franciszka Koźmińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. par. i Podbowicza s. 772—773.
- Odp. *Liber benef.* dot. par. Burzenin, wyk. z kop. z r. 1753 s. 775—779.
- Kop. redukcji ciężarów duszp., sporz. z or. z r. 1782 s. 784—785.
- „Stan dochodów [...] plebana i kościoła bużenińskiego” s. 787—788.
- Odp. klasyfikacji gosp. beneficjum z r. 1790 s. 791—792.
5. **Charłupia Wielka**, wieś, wiz. 9 VII 1810 s. 795—814:
- Kościół pw. św. Bartłomieja ap. pośw. w r. 1798 przez ks. Macieja Węgierskiego s. 797.
- Akta metrykalne od r. 1606 s. 802.
- Podp.: pleb. Mikołaja Borowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par., Podbowicza i gmin (wsi) Charłupia W., Drzązna, Rowy, Oraczew s. 809—810.
- Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Charłupia W., sporz. z odp. z r. 1603 s. 811—812.
- Uz. akt wiz. przez proboszcza s. 813—814.
6. **Charłupia Mała**, wieś, wiz. 29 IX 1810 s. 819—859:
- Kościół pw. Narodzenia NMP, św. Piotra i Pawła ap. i św. Michała arch. Kośc. poprz. kons. w r. 1540 sufr. pozn. Dziaduski; obec. wyst. w r. 1765 kol. Wojciech Kolumna Walewski, sędz. ziem. sier. s. 819—820.
- Akta metrykalne od r. 1698 s. 835; starsze uległy pożarowi 6 III 1698 s. 819.
- Podp.: kom. Marcelego Kameckiego, dom., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. współkol. M(acieja) Koźmińskiego oraz tusz.: par., 2 Podbowicza, i gmin (wsi) Zagórki, Wólka Dzierlińska, Łosieniec, Biskupice, Żerosławice, Dzigorzew, Jakubice, Raszków, Dzierlin, Kościerzyn, Piotrowice s. 855—856.
- Odp. *Liber benef.* dot. par. Charłupia M., wyk. z kop. z r. 1589 s. 857—859.
7. **Choyne**, wieś, wiz. 11 X 1810 s. 861—878:
- Kościół pw. św. Anny, zbud. nakł. Stanisława Zapolskiego, pods. ziem. sier., zm. w r. 1616 s. 863.
- Akta metrykalne od r. 1628 s. 869.
- Podp.: pleb. Jakuba Nerczyńskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. par., gmin (wsi) Chojne i Bobrowniki, Podbowicza s. 877—878.
8. **Dobra**, miasto, wiz. 1 VII 1811 s. 881—929:
- Kościół par. wyst. w r. 1808 (po spaleniu się poprz. w 1781) star. prob. Dominika Wartskiego i nakł. dziedz. Ignacego Gałęckiego, star. bydg., pośw. przez prał. Józefa Gembartha pw. Narodzenia NMP s. 882.
- a. „Publiczne oratorium jest przy tym miasteczku, które raz szpitalnym.

- 2gi raz świętego Stanisława y Małgorzaty, także Sgo Duchay stey Barbary nazywaią” s. 904.
- Dziejz. Paweł Skórzewski wyraża zgodę (Parczew, 14 marca 1811) na przeniesienie przez prob. Stefana Rychlewskiego kościołka św. Barbary na nowy cmentarz s. 929.
- Podp.: pleb. S. Rychlewskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. Rychlewskiego i Podbowicza s. 905; tusz. urz. ekon. nar. w Dobrej, burm. m. Dobra i Podbowicza s. 906—907.
- Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Dobra, sporz. z odp. z r. 1778 s. 909—912.
- Odp. umowy o dziesięciny z 14 V 1805, zaw. pom. dziezdz. Ignacym Radolińskim a prob. D. Wartskim s. 913—916.
- „Meszne z wsiow parochialnych w ziarnie iest nastempuiące...” s. 919—921.
- Kop. tabeli dochodów benef. Dobra z r. 1789 s. 926—927.
9. Dąbrowa (Wielka), wieś, wiz. 4 X 1810 s. 931—940
- Kościół pw. św. Michała arch., fund. w r. 1664 przez Sebastiana Małuskiego, podcz. nowogr. s. 933, 934.
- Akta metrykalne od r. 1695 s. 936.
- Podp.: kom. Gracjana Dziurzyńskiego, dom., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. F(ranciszka) Ksawerego Lenartowicza oraz tusz. par. i Podbowicza s. 940.
10. Jeziersko, wieś, wiz. 13 X 1810 s. 943—977:
- Kościół, zbud. ok. r. 1634 star. prob. Jana Soliskowicza (zm. w 1657), kons. 6 II 1710 pw. Podwyższenia Krzyża św. i Zwiastowania NMP przez sufr. pozn. Wierzbowskiego s. 943, 944.
- Akta metrykalne od r. 1634 s. 951.
- Podp.: pleb. Franciszka Ksawerego Strzelińskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. Franciszka Ksawerego Poraj Pstrokońskiego; piecz. tusz.: par., 2 Podbowicza oraz 3 nie ziden. gmin (wsi) s. 966.
- Odp. *Liber benef.* dot. par. Jeziorsko, wyk. z kop. z r. 1763 s. 967—970.
- F. Ks. Pstrokoński zapisuje (Ostrów, 20 maja 1807) kościołowi w Jeziorsku role i czynsze w zamian za posługi duchowne (dok. or.) s. 971—974.— Podpisy. Piecz.: lak. ofiarodawcy, par. i świad. Feliksa Pstrokońskiego; tusz. Podbowicza s. 974.
- Kop. redukcji obligacji duszop. kośc. par. z r. 1802 s. 976—977.
11. Kamionacz, wieś, wiz. 28 IX 1810 s. 979—994:
- Kościół pw. św. Marcina b. s. 980.
- Akta metrykalne od r. 1603 s. 985.
- Podp.: kom. Stanisława Jankiewicza, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par., 2 Podbowicza, gmin (wsi) Grądy, Sucha, Włyn s. 990.
- Odp. *Liber benef.* dot. par. Kamionacz, wyk. z kop. z r. 1746 s. 991—994.
12. Kliczków Mały, wieś, wiz. 11 VII 1810 s. 995—1025:
- Parafia wydz. w r. 1590 z par. Chałupia W. Reg. dok. erek. na s. 1006.
- Kościół pw. Narodzenia NMP. Pierwszy kośc. fund. Sebastian i Anna małż. Tarnowscy, kasz. konar. sier.; nin. kośc. wyst. w r. 1764 Szczepan Tarnowski, łowczyc sier. s. 995, 996.
- Podp.: kom. (Józefa) Jacka Tyminieckiego, paul., wiz., sekr., świeckich;

- piecz. tusz. Podbowicza, gmin (wsi) Kliczków M. i Gęsina oraz lak. kol. Szczepana Tarnowskiego s. 1018.
- Uz. akt przez komendarza s. 1019—1020.
  - Kop. zapisu mszalnego dla kośc. w Kliczkowie, dok. (Kliczków M., 8 lipca 1796) przez 4 braci Tarnowskich s. 1021—1022.
  - Odp. zmniejszenia kościołowi obowiązków mszalnych w r. 1782 s. 1024—1025.
13. Miłkowice, wieś, wiz. 10 X 1810 s. 1031—1052:
- Kościół pw. św. Mikołaja b., zbud. w r. 1787 nakł. kol. Ignacego Lipskiego, łowcz. wsch. s. 1032, 1033.
  - Podp.: pleb. Ludwika Pęczkowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par., Podbowicza oraz gmin (wsi) Miłkowice, Rzymisko i Strachocice; lak. gen. (Józefa) Lipskiego s. 1041.
  - Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Miłkowice, sporz. z odp. z r. 1798 s. 1043—1045.
  - Stan ról benef. w Miłkowicach w r. 1801 (kop.) s. 1047—1048.
  - Inwentarz kościelny i gospodarczy w r. 1807, w czasie introdukcji ks. prob. Pęczkowskiego (or.) s. 1051—1052.
14. Sieradz, miasto, kościół kolegiacki i zarazem parafialny, wiz. 1 X 1810 s. 1055—1122:
- Akt rozpoczęcia wizytacji kolegiaty s. 1055—1056.
  - I. Kolegiata i parafia s. 1057—1086:
    - Do r. 1729 instytucje kolegiackie znajdowały się przy własnym kościele pw. Trójcy Św., potem zostały przeniesione do kośc. par. pt. Wszystkich Świętych s. 1057, 1058.
    - Akta metrykalne od r. 1603 s. 1063.
    - Biblioteka kapitulna posiada kilkaset książek, nie skat. s. 1064.
    - Sumariusz dokumentów s. 1064—1065. Początek kolegiaty nie znany.
  - II. Kapituła kolegiacka s. 1070—1074:
    - Skład: 2 prałatury (prepozytura, kustodia) i 5 kanonii grem. s. 1070—1071.
    - Brak statutów i rezydencji kanoników. Dekretu translacyjnego a-bpa Potockiego z 29 VII 1729 i reformacyjnego kan. gnieź Murzynowskiego z 23 III 1803 s. 1073, 1074, 1077 — nie udało mi się dotąd odnaleźć.
    - Archiwum kolegiaty, b. ubogie s. 1074.
  - III. Połączone kolegia wikariuszy i mansjonarzy (eryg. w r. 1612) s. 1075, 1077.
  - IV. Stan osobisty duchowieństwa kolegiaty s. 1078—1080.
    - a. Kłocko, wieś w par. Sieradz, mająca kaplicę publ. (w tekście błęd.: pryw.) s. 1081.
    - b. Klasztor Dominikanów, fund. przez Leszka Czarnego w r. 1260, z kościołem pw. św. Stanisława b., kons. w 1718 s. 1081, 1083—1084.
      - Prośby kapituły sier. skierowane (2 II 1810) na ręce wizytatora s. 1085—1086.
      - Podp.: duchowieństwa kol., wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: 3 kapituły (sprzed r. 1729) s. 1081, 1086; 2 Podbowicza s. 1081, 1082; burm. m. Sieradza s. 1082, klasz. Dominikanów s. 1084.

- c. Prepozytura szpitalna Św. Ducha w Sieradzu, wiz. 11 VI 1811 s. 1103—1122:
- Beneficjum, fund. w r. 1418 przez Władysława Jagiełłę, zostaje od pocz. w rękach Kanoników Grobu Chrystusowego s. 1105.
  - Obec. kościół szpit., zbud. przez Miechowitów w r. 1746, poświę. pw. Ducha Św. przez kan. sier. Tomasza Roszkowskiego s. 1105, 1107.
  - Or. dok. fund. z r. 1418 znajduje się w klasztorze miechowskim s. 1110.
  - Podp. prep. Rafała Marszala, miech. i wiz.; piecz. tusz. Podbowicza s. 1120.
  - Odp. *Liber benef.* dot. prep. szpit. w Sieradzu, wyk. z kop. z r. 1766 s. 1121—1122.
15. Skęczniów, wieś, wiz. 17 X 1810 s. 1125—1149:
- Kościół, zbud. w r. 1748 nakł. Wojciecha Mączyńskiego, kasz. spic., poświę. (pw. Trójcy Św.) przez of. uniej. Antoniego Wilkanowskiego s. 1125, 1126.
  - Akta metrykalne od r. 1654 s. 1134.
  - Podp.: pleb. Kazimierza Petrykowskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz.: par. (z r. 1808), Podbowicza oraz 4 nie ziden. gmin (wsi); lak. zast. kol. W. Miraczewskiego s. 1143—1144.
  - Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Skęczniew, sporz. z odp. z r. 1739 s. 1145—1146.
  - Taksa inwentarza benef. w Skęczniewie z r. 1785 s. 1147—1149.
16. Spicimierz, wieś, wiz. 17 VII 1811 s. 1153—1173:
- Pierwszy kościół par. wyst. w r. 1118 i kons. pw. Podwyższenia Krzyża św. a-bp Marcin. Obec. zbud. w r. 1783 s. 1155.
  - Podp.: 3 mansjonarzy uniej., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. kol. mansj. uniej. oraz 2 Podbowicza s. 1173.
17. Stolec (Wielki), wieś, wiz. 5 X 1810 s. 1175—1225:
- Kościół pw. św. Wawrzyńca m., wyst. w r. 1768 przez dziedz. Filipa Szaniawskiego, star. kąk. s. 1177, 1178.
  - Katalog książek biblioteki kośc. s. 1188—1190.
  - a. Niechmirow, wieś na ter. par. Stolec, w której kaplica pryw. staje się publ. s. 1209.
  - Podp.: pleb. Józefa de Sotro — miejsc. dziek., wiz., sekr., świeckich; piecz. lak. par. oraz tusz. gmin (wsi) Stolec, Bieścice (Biesiec) i Podbowicza s. 210.
  - Odp. *Liber benef.* dot. par. Stolec W., wyk. z kop. z r. 1778 s. 211—213.
  - Pismo kol. Kajetana Junoszy z Szaniaw Szaniawskiego (Stolec, 6 X 1810) do wizytatora. Podp. i piecz. lak. Szaniawskiego s. 1215—1217.
  - Kop. odpowiedzi na powyższe (Stolec, 6 X 1810) prał. Podbowicza s. 1219.
  - Odp. tabeli redukcji ciężarów duszp. z r. 1782 s. 1224—1225.
18. Tu bądzin., wieś, wiz. 4 VII 1810 s. 1229—1247:
- Kościół, fund. przez Ludwika Wężyka, kasztelanica wiel., w r. 1728, kons. pw. św. Wawrzyńca m. sufr. gnieź. Kraszkowski w 1729 s. 1231, 1232.
  - Akta metrykalne od r. 1686 s. 1236.

- Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Tubądzin, sporz. z odp. z r. 1801 s. 1237—1240.
- a. Orzerzyn, wieś w par. Tubądzin, posiadająca kaplicę pryw. (akt. bez indultu) we dworze rodz. Zbierzchowskich s. 1247
- Podp.: kom. Rafała Marszala, miech., wiz., sekr., świeckich, piecz. tusz. gmin (wsi) Tubądzin i Orzeżyn oraz Podbowicza s. 1247
19. Unikow, daw. Unkow, wieś, wiz. 17 VII 1810 s. 1250—1291:
- Kościół par. zbud. w r. 1622, kons. pw. św. Stanisława b. prawdop. w 1631 s. 1251, 1252.
- Akta metrykalne od r. 1588 s. 1262.
- Odp. *Liber benef.* dot. par. Uników, wyk. z kop. z r. 1752 s. 1262—1265.
- a. Klonowa, wieś na ter. par. Uników, mająca kaplicę publ. wyst. w r. 1755 przez star. klon. Melchiora Szymanowskiego. Istnieją starania o usamodzielnienie Klonowej od Unikowa s. 1284—1291.
- Podp.: pleb. (Franciszka) Ksawerego Sosnowskiego, wiz., świeckich; piecz. tusz. par., Podbowicza oraz gmin (wsi) Uników i Grójec W. s. 1289—1290.
20. Wąglczow, wieś, wiz. 7 VII 1810 s. 1293—1313:
- Kościół prepozyturalny Kanoników Grobu Chrystusowego i jednocześnie parafialny pw. św. Klemensa p. Fundacja braci Łubieńskich z r. 1626; erek. prep. w 1633 s. 1295—1296.
- Akta metrykalne od r. 1695 s. 1303.
- Dok. erek. prepozytury wpis. do akt grodz. sier. 27 IV 1637 s. 1303.
- a. Lubna (Jarosłai), wieś w par. Wąglczew w której istnieje kaplica pryw. (z wygasłym indultem) s. 1313.
- Podp.: prep. Feliksa Miazgowskiego, miech., wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. gm. Wąglczew i Podbowicza s. 1313.
21. Warta, miasto, prepozytura par., wiz. 30 VI 1810 s. 1317—1423:
- Kościół par. pw. św. Mikołaja b. uległ pożarowi w r. 1800, od 1809 w odbudowie s. 1320.
- Wykaz dochodów i wydatków związanych z odb. kościoła w l. 1800—1809 s. 1339—1341.
- Układy o dziesięcinę zawarte ok. r. 1789 z dworami i wsiami s. 1343—1344.
- Rozliczenie się prep. Michała Łubieńskiego ze sprzedaży „sreber” kościelnych w r. 1794, przeznaczonej na „fabrykę” świątyni par. s. 1347—1349.
- Kop. *Liber benef.* odnoś. par. Warta, sporz. z odp. z r. 1749 s. 1351—1357; z r. 1778 s. 1363—1366; z r. 1810 s. 1373—1375.
- Sprost. dziedz. z Bartochowa Pawła Biernackiego (Warta, 2 VII 1810) co do opisu wiz. s. 1359.
- Pismo wspom. Biernackiego (z 5 VII 1810) do wizytatora s. 1367—1368, 1371—1372. W zał. dok. z grodu sier. z r. 1639, dot. dziesięciny ze wsi Duszniki s. 1369—1370; na s. 1369 wycis. na sucho piecz. urz. grodz. w Sieradzu.
- a. Probostwo szpitalne przy kościołku pw. św. Krzyża, rozebrany w r. 1791 s. 1377—1384.
- Prebenda różańca św. w kościele par. s. 1385—1390.

- b. Prebenda z kościołkiem pw. św. Jana Chrzc. za miastem, przestawionym w r. 1809 s. 1391—1394.
  - Fundusze kol. mansonarzy (eryg. w r. 1476) s. 1397—1407:
— Odp. redukcji ciężarów duszp. mansonarzy z r. 1782 s. 1404—1405.
  - c. Probstwo szpitalne przy kościołku pw. Ducha Św., rozebrany w r. 1791 s. 1409—1419.
  - d. Klasztor Bernardynów fund. w r. 1467 przez kan. krak. Gerarda z Brudzewa s. 1421—1422:
— 4 bractwa czyli konfraternie przy tamt. kościele.
  - e. Konwent Bernardynek, fund. w r. 1538, z kościołem pw. Narodzenia NMP s. 1422—1423.
  - f. Bożnica żydowska istniejąca w mieście z przyw. Władysława IV w r. 1641 s. 1329.
— Akta par. Warta poświadczane licznie samymi podpisami, lecz brak w nich jakiegokolwiek pieczęci.
22. Wróblew, wieś, wiz. 5 VII 1810 s. 1425—1448:
- Kościół, zbud. ok. r. 1800 star. prob. Macieja Węgierskiego, pośw. pw. św. Piotra i Pawła ap. przez of. uniej. (Antoniego) Pogorzelskiego s. 1427.
  - Akta metrykalne od r. 1642 s. 1430—1431.
  - Podp.: pleb. Piotra Czekarskiego, wiz., sekr., świeckich; piecz. tusz. par., Podbowicza i gm. (wsi) Ocina s. 1441.
  - Kop. *Liber benef.* dot. par. Wróblew, wyk. z odp. z r. 1776 s. 1443—1448.
23. Złaczów, wieś i miasteczko, wiz. 20 VII 1810 s. 1453—1475:
- Par. eryg. w r. 1601. Kościół par., zbud. nakł. Andrzeja z Rokszyca Ruszkowskiego, miecz. kal. w r. 1613, kons. pw. św. Andrzeja ap. sufr. gnieź. Kraszkowski s. 1455, 1456.
  - Podpisy: pleb. Kantego Koźmińskiego, wiz., świeckich; pieczęcie: tusz. par. i Podbowicza s. 1473.
  - a. Klasztor Bernardynów, fund. w r. 1608 przez tegoż Ruszkowskiego, eryg. w 1614 s. 1475.

II. SERIA GENERALNYCH WIZYTACJI KOLEGIAT, ODBYTA W LATACH 1810—1811

WPROWADZENIE DO PONIŻSZEJ GRUPY WIZYTACJI

Poza lustracjami gen. ogółu dekanatów a-bp Raczyński przeprowadził także osobiście w r. 1810 wizytację gen. archikatedry gnieźnieńskiej (Arch. A-diec. w Gnieźnie, syg. B 96), a przez delegatów — lustracje kolegiat z ich duchowieństwem oraz instytucjami z nimi związanymi. Nie ma tylko wiadomości o zwizytowaniu kol. kamieńskiej, znajdującej się wtedy pod panowaniem pruskim. Kol. wolborska należała od r. 1765 do diec. wrocławskiej, a kurzełowska wchodziła od 1805 w skład diec. kieleckiej.

Kolegiaty ze swoimi korporacjami były lustrwane według dwóch instrukcji, wydanych przez arcybiskupa 10 lutego 1810 r., mianowicie artykułów druk., przeznaczonych dla ogółu kościołów parafialnych, oraz rękopiśmiennych pytań dodatkowych, opracowanych specjalnie dla kolegiat ze względu na te ich korporacje, na pierwszym miejscu same kapituły większe. Obie te instrukcje wizytacyjne w Archiwum Diec. we Włocławku przekazała nam jedynie dokumentacja kolegiaty kaliskiej.

Kolegiaty najwyższego szczebla, mianowicie archikolegiata łączycka i świetna kolegiata łowicka, były lustrwane przez głównych pomocników arcybiskupa. Łączycką, której dokumentacja spłonęła w Warszawie w r. 1944, wizytował sufr. i of. gen. łowicki Grzegorz Zachariasiewicz, a łowicką — jego korelat: sufr. i of. gen. gnieźnieński Ignacy Bardziński. Niektóre ważniejsze z pozostałych, np. kaliska, otrzymały od Raczyńskiego specjalnych wizytatorów z grona kapituły kat. w Gnieźnie, jednakże ogół kolegiat niższego rzędu, zarówno archidiaconalnych jak i prywatnych — jak to widzieliśmy w pierwszej serii (dekanalnej) wizytacji tegoż pontyfikatu — podlegał lustracji wizytatorów tych dekanatów, na których terytorium się znajdował.

Zatem na ogólną liczbę 10 kolegiat ówczesnej archidiecezji gnieź., z których 9 zwizytowano, 8 posiada zachowane akta wiz. W zbiorze włocławskim znajduje się ich 7, a ósma w Gnieźnie. Wydzielona w poniższej serii dokumentacja włocławska dotyczy 5 kolegiat: w Choczcu (or.) — syg. 138, Kaliszu (or. i kop.) — poz. 139—140, w Łowiczu (or.) — syg. 141, Sieradzu (odp. skróc.) — poz. 142, Uniejowie (kop.) — syg. 143.— Do r. 1949 była tu jeszcze szósta oddzielna pozycja — kol. wieluńskiej z r. 1811 (prał. Kłodowskiego), nie wpis. do inw. z r. 1918, wydana wtenczas do Częstochowy. Atoli or. akt wiz. kol. wieluńskiej pozostał tutaj w księdze lustr. parafii dekanatu rudzkiego (tego) i wieruszowskiego (syg. 133 s. 387—506). Oryginały wiz. kolegiat sieradzkiej i uniejowskiej posiadamy znowu w rękopisie 137 — pierwszej na s. 1055—1122, a drugiej 301—516. Mamy również akta wiz. siódmej kolegiaty, łaskiej z r. 1811 (op. Kamińskiego) w poz. 135, zawierającej lustr. dek. szadkowskiego (w którym był Łask) i lutomińskiego, na s. 271—425. Drugi egz. tej dokumentacji, samoistny, zmikrofilmowany (*Katalog mikrofilmów NDAP*, t. 2 s. 41) przechowuje się obecnie w archiwum diec. lub państw. w Łodzi.— Akta wiz. ósmej kolegiaty — św. Jerzego na Zamku Gnieź. powinny się mieścić pod syg. E 35 Arch. A-diec. w Gnieźnie, obejmującą materiały z lustr. gen. dek. gnieźnieńskich Św. Trójcy (w tym) i św. Michała z l. 1811—1816.

Dokumentacja wykonana przez wielu beneficjatorów w formie odpowiedzi na pytania przedstawia się różnie pod względem

zewnątrznym i wewnętrznym. Wszędzie pisano na papierze filigranowym. Mniejszego formatu fol. są rękopisy o syg. 140—142. W opisie poniższych ksiąg nie położono elementu 3 (daty krańcowe), albowiem lustracja żadnej z kolegiat nie wyszła poza jeden, określony w jej tytule rok. Sygnatury dawnej (el. 5) w opisie nie ma księga nr 140. Wydzielone akta kolegiat opracowałem alfabetycznie miejscowościami.

138

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 138.**

[2. Tyt. nad.] Akta wizytacji generalnej kolegiaty Lipskich w miasteczku **Chocz**, przeprowadzonej 14 października 1811 roku (powagą i z polecenia arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego²⁸¹) przez prałata Klemensa **Walknowskiego**²⁸².

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (35×21,5 cm).— Stron (ponownie policzb.) 50; str. czyste: 2, 49—50.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[5. Syg. daw.] E 32 cz. (Arch. Archidiec. w Gnieźnie).

[6. Uwagi] Opisywane akta wyjąłem z obecnej syg. wrocławskiej AAG. Wiz. 132, stanowiącej do r. 1973 pierwszą połowę syg. gnieźnieńskiej E 32. Księga gnieź. E 32 obejmowała lustrację gen. dwóch dekanatów: kaliskiego, który wizytował prał. Walknowski w l. 1810—1812, oraz pleszewskiego, odwiedzanego kan. przez tegoż Walknowskiego w r. 1811 a skończonego w 1816 przez dziek. kal. Jakuba Kukiewicza. Z tego powodu, że rękopis gnieź. E 32, po wydaniu do Włocławka w r. 1973 akt dek. kaliskiego, tym samym już został przełożony, z jego części kaliskiej wy dobyłem z kolei w r. 1975 — z okazji jej porządkowania, oprawiania i repertoriowania — dokumentację kolegiaty kaliskiej, lustrowanej w r. 1811 przez innego wizytatora, mianowicie kan. M. Logę (poz. 139), oraz nin. akta kolegiaty w Chocz. Te ostatnie mogłem tym bardziej odłączyć z całości parafii dek. kaliskiego, iż Chocz znajdował się w obcym dek. stawiszyskim, a jego dokumentację połączono w Gnieźnie (w r. 1816) z kaliską tylko ze względu na osobę Walknowskiego.— Wizytacja ta została przeprowadzona w formie odpowiedzi danej przez przedstawicieli kapituły w Chocz na obydwa rodzaje artykułów z 10 lutego

²⁸¹ Zob. przyp. 269.

²⁸² Ks. Klemens **Walknowski** h. Wieruszowa, akt. kantor kap. poznańskiej etc. (ADW: AAG. Wiz. 138 s. 48.— Por. przyp. 270).

1810 r. Pytań tych do akt nie wciągnięto, a także sekretarza wizytacji nie uwidoczniiono.— Spośród bogatej treści akt należy uwypuklić katalog biblioteki kapitułnej (s. 32—43).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

- I. Kościół kolegiacki, ale jeszcze nie parafialny s. 3—17:
  - Fund. w r. 1631, razem z kapitułą, przez bpa krak. Andrzeja Lipskiego, przeb. w 1793 star. prep.-inf. Kazimierza Leona Lipskiego, pw. Wniebowzięcia NMP s. 3—5.
  - Wystrój kościoła i zakrystii s. 8—17.
- II. Kapituła kolegiacka, nie archidiaconalna s. 20—43:
  - Skład kapituły: 3 prałatury (proboszcz-infułat, dziekan, kustosz) i 2 kanonie grem. s. 20—22.
  - Posiada od pocz. tytuł insignis, a jej członkowie od r. 1780 prawo używania rakiety i mantoletu s. 22.
  - Statuty kapituły s. 25.
  - Tablica aniwersarzy w kolegiacie s. 26—29.
  - Archiwum i sumariusz dokumentów s. 30—32.
  - Biblioteka kapituły i katalog książek (455 dzieł) s. 32—43.
- III. Kolegium wikariuszy s. 43.
- IV. Stan osobisty duchowieństwa s. 45—46.
  - a. Klasztor Reformatorów (niepotrzebnie podany, albowiem nie mamy do czynienia z parafią) s. 48.
    - Podpisy; pieczęcie: tusz. kapituły (ze św. Andrzejem ap.) i lak. Walknowskiego s. 48.

139

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 139.**

[2. Tyt. or.] *Visitatio generalis Insignis Ecclesiae Collegiatae Calisiensis* auctoritate celsissimi, excellentissimi ac reverendissimi domini Ignatij Nałęcz comitis de Małoszyn et Raczyno Raczyński²⁸³, Dei et Apostolicae Sedis gratia principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, sacra auctoritate apostolica Diaecesis Varsaviensis administratoris, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae et S. Ioannis Hierosolymitani equitis, per delegatum visitatorem generalem Mathiam Ludovicum de Grochowo et Szaromyśl Loga²⁸⁴, canonicum metropolitanum Gnesnensem, kalendis maij 1811 expedita Calissij.

²⁸³ Zob. przyp. 269.

²⁸⁴ Ks. Maciej Ludwik Loga h. Topacz, akt. kanonik gnieź. oraz archidiacon umejowski a także kanonik łowicki i kap. św. Jerzego w Gnieźnie; zmarł w r. 1825. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1811, nłb.— Korytkowski P, II 477—478.— Wieteska s. 128.— ADW: AAG. Wiz. 139).

[4. Opis zew.] Łac., pol.— 2° (36,7 i mniej × 24 i mniej cm).— Stron (ponownie policzb.) 112; str. czyste: 2, 6, 18, 20, 27, 76, 82, 106, 108.— Oprawa z r. 1975 w płótno. Karty rękopisu wyprost. i wyrep.

[5. Syg. daw.] E 32 cz. (Arch. Archidiec. w Gnieźnie).

[6. Uwagi] Powstanie tej księgi jest podobne do poz. 138. Również ona została wyjęta z obecnej syg. włocławskiej AAG. Wiz. 132, stanowiącej do r. 1973 część rękopisu gnieźnieńskiego o syg. E 32. Dlatego po szczegółowsze informacje w tym względzie odsyłam czytelnika do poz. 138.— Wbrew doniesieniu tytułu akt, wizytacja została przeprowadzona nie 1, ale w d. 6—10 maja 1811 r. (s. 81, 102, 104, 110).— O wizytatorze kan. Łodze znajdujemy wystarczające wyjaśnienie w tytule tej księgi i w przyp. 284.— Jego sekretarzem wiz. był ks. Albin Dutkiewicz, kan. kol. św. Jerzego w Gnieźnie, w-dziek. kol. wikariuszy bazyliki gnieź. (s. 22).— Także nin. wizytacja została przeprowadzona w formie odpowiedzi, przygotowanych przez przedstawicieli kapituły kaliskiej (głównie prokuratora, kan. Mikołaja Paneckiego) na obydwa rodzaje pytań, wyd. przez a-bpa Raczyńskiego w d. 10 lutego 1810 r.— Rękopis obfituje w dokumenty związane z formalną stroną odbywania wizytacji. Znajdujemy tu: samo obwieszczenie wizytacji przez arcybiskupa („proces obwieszczający”), ogłoszenie przez wspom. pytań wiz. („artykuły”) oraz dodatku tychże dla kolegiat („supplementum”), wyznaczenie przez tegoż lustratora gen. („deputatio visitatoris”), powiadomienie duchowieństwa kolegiaty kal. przez lustratora o nadchodzącej wizytacji („literae innotescantiales”), 3 pisma władz świeckich, wreszcie tzw. akt rozpoczęcia wizytacji (s. 3—28). Regesty wszystkich pomieszczam na pocz. cz. B nin. pozycji.— Poza tym akta lustracji kolegiaty kaliskiej i jej duchowieństwa przynoszą ze sobą wiele ważnych wiadomości merytorycznych. Są wprawdzie mniej bogate w treść niż dokumentacja kolegiaty uniejowskiej, a zwł. łowickiej, lecz o wiele obszerniejsze od choćkiej i sieradzkiej.— Wizytacja posiada swój dekret ref. (s. 83—98).— Księgę kończy wspólc. elench zwizytowanych przedmiotów (s. 111—112), oprac. wg or. foliacji: od lit. A do I oraz k. 1—42.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

- I. Dokumenty związane z przeprowadzeniem wizytacji s. 3—28:
- A-bp I. Raczyński deleguje (Ciężań, 31 X 1810) kan. gnieź. M. L. Logę do przeprowadzenia wizytacji gen. kolegiaty kaliskiej s. 3—4; pieczęć opł. Raczyńskiego s. 4.
  - A-bp Raczyński obwieszcza (druk — Ciężań, 10 II 1810) duchowieństwu świeckiemu i zakonnemu oraz diecezjanom rozpoczęcie wizytacji gen. całej archidiecezji s. 5.

- A-bp Raczyński wydaje artykuły czyli pytania (druk — Ciążeń, 10 II 1810), według których mają być sporządzone przez proboszczów opisy kościołów i beneficjów s. 7—12.
- A-bp Raczyński ogłasza (Ciążeń, 10 II 1810) dodatkowe pytania dla wizytacji kolegiat s. 13—16.
- Minister Spraw Wewnętrznych i Religijny zwraca się (Warszawa, 21 II 1811) do a-bpa Raczyńskiego z petycją, ażeby wyznaczeni przez niego wizytatorzy gen. powiadamiali o miejscu i terminie swych lustracji kan. odpowiednich podprefektów powiatowych (kop.) s. 17.
- Kan. Łoga (w imieniu arcybiskupa) powiadamia (Gniezno, 26 XI 1810) kapitułę kolegiaty kaliskiej, że na wiadomą wizytację wyznaczył dzień 6 maja 1811 r. s. 21—22; piecz. opł. Raczyńskiego na s. 22.
- Prefekt dep. kaliskiego poleca (Kalisz, 5 V 1811) podprefektowi pow. kal., ażeby był obecny przy wizytacji miejsc kolegiaty (odp.) s. 23; druga kop. na s. 26.
- Podpref. pow. kaliskiego wzywa tamt. kapitułę (Kalisz, 6 V 1811), ażeby mu podała godzinę rozpoczęcia wizytacji kolegiaty, w której musi uczestniczyć s. 25, 28.
- Akt rozpoczęcia wizytacji kolegiaty i jej duchowieństwa s. 29.
- II. Kościół kolegiacki i zarazem parafialny pw. Wniebowzięcia NMP s. 29—52:
  - Z dziejów kolegiaty: kol. pw. św. Pawła ap. na Starym Mieście, przeniesienie kapituły do kościoła prep. Wniebowzięcia NMP w Nowym Mieście, tytuł insignis kolegiaty, archidiakoniat, oficjałat i konsystorz w Kaliszu s. 29.
  - Kościół pw. Wniebowzięcia NMP, kons. w r. 1445, odb. (po zawałeniu się w 1783, star. kust. Kłosowskiego) w 1792 s. 30.
  - Wystrój kościoła i zakrystii s. 30—42.
    - Wota przy obrazie św. Józefa s. 31—32.
  - Akta metrykalne znajdują się od lat 200 s. 43.
  - Inform. „biblioteki żadney niemasz przy kosciele” (s. 43) jest fałszywa.
  - Sumariusz zapisów dla kolegiaty (70 rejestów) s. 43—48.
  - Archiwum s. 48, obejmujące akta konsystorskie i kapitulne s. 43.
- III. Kapituła i kolegia niższe s. 52—80:
  - Skład kapituły: 4 prałatury (proboszcz, archidiakon, dziekan, kustosz), 7 kanonii grem., 8 kanoników hon., can. caecus s. 52—58.
  - Przywilej rokiety i mantoletu od r. 1777, statuty zatw. w 1730 s. 57—58.
  - Kolegium wikariuszy s. 59—61:
    - Istniało przed r. 1406, posiada statuty z 1541, potw. w 1762 s. 59—60.
      - a. Kaplica publ. wzgl. kościołek pw. św. Wojciecha b. na Zawodziu; nowy z r. 1798 (pod zarz. wikariuszy) s. 61.
  - Kolegium mansjonarzy s. 61—63:
    - Fund. w r. 1435, eryg. w 1440 s. 61—62.
  - 3 konfraternie i 1 konfederacja przy kolegiacie s. 63—64.
  - b. Klasztor Franciszkanów w Konw. na ter. parafii s. 64.
    - Tabela zapisów funduszowych w kolegiacie s. 65—75.
    - Wykaz aniwersarzy w kolegiacie z r. 1810 s. 77—78.

- Tabela odpustów, które się odprawiają z wystawieniem Najśw. Sakramentu s. 78—80.
- Podpisy duch. kolegiaty, wiz., sekr. i podpref., złoż. 8 V 1811; pieczęcie lak.: kapituły (wykr.), kol. wikariuszy (uszk.), Logi i podpref. s. 80—81.
- IV. Dekret reformacyjny wyst. przez kan. Łogę (w imieniu arcybiskupa), składający się z 39 punktów s. 83—98; na s. 98 piecz. Raczyńskiego wycis. na sucho.
- V. Dodatki s. 99—110:
  - Dezyderaty kol. wikariuszy (Kalisz, 8 V 1811) pod adresem wizytatora s. 99—102.
  - Odpowiedź kan. Logi (Kalisz, 8 V 1811) na pismo wikariuszy s. 103—104.
  - Wyszczególnienie dochodu rocznego (1811) kol. wikariuszy s. 105.
  - Podanie dochodu rocznego (1811) poszcz. prałatów i kanoników s. 107.
  - Prośba (Kalisz, 6 V 1811) organisty i jedn. kantora kolegiackiego s. 109—110.
- Współcz. „elenchus introcontentorum” z podaniem or. foliacji s. 111—112.

140

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 140.**

[2. Tyt. or.] *Visitatio generalis Insignis Ecclesiae Collegiatae Calisiensis* auctoritate celsissimi, excellentissimi ac reverendissimi domini Ignatij Nałęcz comitis de Małoszyn et Raczyno Raczyński²⁸⁵, Dei et Apostolicae Sedis gratia principis archiepiscopi Gnesnensis, legati nati, sacra auctoritate apostolica Diaecesis Varsaviensis administratoris, Ordinum Aquilae Albae, Rubrae et S. Ioannis Hierosolymitani equitis, per delegatum visitatorem generalem Mathiam Ludovicum de Grochowo et Szaromyśl *Loga*²⁸⁶, canonicum metropolitanum Gnesnensem, kalendis maij 1811 expedita Calissij.

[4. Opis zew.] Łac., pol.— 2° (33,8 i mniej × 21,7 i mniej cm).— Stron (ponownie policzb.) 138; str. czyste: 2, 6, 7, 10, 20, 22, 24, 28, 30, 32, 86, 98, 100, 108, 128, 136.— Oprawa z r. 1975 w płótno. Znacznie znisz. i zbutwiałe karty zostały zabezpieczone i wyrep.

[6. Uwagi] Zawartość strony formalnej i rzeczowej rękopisu taka sama jak poz. 139.— Obydwa egzemplarze dokumentacji wiz., za wyjątkiem dekretu ref., wykonano w Kaliszu, staraniem prok. kapituły, kan. Mikołaja Paneckiego. Egz. nin. był przeznaczony dla archiwum kolegiaty. Jako kopia syg. 139 posiada on jedynie podpisy duchowieństwa kol., bez pieczęci tamt. instytucji. Pieczęcie, a-bpa Raczyńskiego, znajdują się w nim tylko 2: na końcu dekretu ref. (s. 124)

²⁸⁵ Por. przyp. 269.

²⁸⁶ Zob. przyp. 284.

i przy uwierzytelnieniu odpisu dokumentacji przez sekretarza wiz. ks. A. Dutkiewicza (s. 135).— W tytule powiedziano, że wizytacja odbyła się 1 maja 1811 r. Skróc. tytuł księgi, figurujący na s. 31, informuje, iż lustracja była przeprowadzona 8 maja. W rzeczywistości jednak czynności wiz. kan. Logi w kolegiacie kal. trwały od 6 do 10 maja (s. 106, 127, 130, 134).— Repertoriowany poszyt przewiózł z Kalisza do Włocławka ok. r. 1949 ks. Librowski.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

- I. Dokumenty dot. formalnej strony wizytacji s. 3—29.
- A-bp I. Raczyński mianuje (Ciężen, 31 X 1810) kan. gnieź. M. L. Logę wizytatorem gen. kolegiaty kaliskiej (kop.) s. 3—5.
  - A-bp Raczyński obwieszcza (Ciężen, 10 II 1810) duchowieństwu świeckiemu i zakonnemu oraz wiernym wizytację gen. całej archidiecezji (druk) s. 8—9.
  - A-bp Raczyński wydaje artykuły wiz. (Ciężen, 10 II 1810), w oparciu o które beneficjaci mają wykonać opisy kościołów i beneficjów (druk) s. 11—16.
  - A-bp Raczyński ogłasza (Ciężen, 10 II 1810) uzupełniające pytania wiz. dla kolegiat (odp.) s. 17—19.
  - Minister Spraw Wew. i Rel. zwraca się do a-bpa Raczyńskiego z petycją (Warszawa, 21 II 1811), ażeby wizytatorzy gen. powiadamiali o czasie i miejscu lustracji kan. odpowiednich podprefektów powiatów (kop.) s. 21.
  - Kan. Loga (w imieniu arcybiskupa) powiadamia (Gniezno, 26 XI 1810) kapitułę kaliską, iż na zwizytowanie tamt. kolegiaty wybrał dzień 6 maja 1811 r. (odp.) s. 25—26.
  - Prefekt dep. kaliskiego poleca podprefektowi pow. kal. (Kalisz, 5 V 1811), żeby był obecny przy wizytacji miejsc. kolegiaty (kop.) s. 27.
  - Podpref. pow. kaliskiego zwraca się do tamt. kapituły (Kalisz, 6 V 1811), aby mu podała godzinę rozpoczęcia wizytacji kolegiaty, w której powinien uczestniczyć (odp.) s. 29.
  - Akt rozpoczęcia lustracji kolegiaty i jej duchowieństwa s. 33.
- II. Kościół kolegiacki i jedn. parafialny pw. Wniebowzięcia NMP s. 33—64:
- Z dziejów kolegiaty: kol. św. Pawła ap. na Starym Mieście, przeniesienie kapituły do kościoła prep. pw. Wniebowzięcia NMP w Nowym Mieście, tytuł insignis kolegiaty, archidiaconat, oficjałat i konsystorz w Kaliszu s. 33—34.
  - Kościół pw. Wniebowzięcia NMP, kons. w r. 1445, odb. (po zawałeniu się w 1783, star. kust. Kłosowskiego) w 1792 s. 35.
  - Wystrój kościoła i zakrystii s. 35—51:
    - Wota przy obrazie św. Józefa s. 37—38.
    - Akta metrykalne przechowują się od lat 200 s. 52.
    - Zapis. „biblioteki żadney niemasz przy kosciele” (s. 52) jest fałszywa.
    - Sumariusz zapisów dla kolegiaty (70 regestów) s. 52—59.
    - Archiwum s. 59, w którym znajdują się akta konsystorza i kapituły s. 52.

- III. Kapituła i kolegia niższego duch. s. 64—106.
- Skład kapituły: 4 prałatów (proboszcz, archidiakon, dziekan, kustosz). 7 kanoników grem., 8 kan. hon., can. caecus s. 64—73.
  - Przywilej rokiety i mantoletu od r. 1777, statuty zatw. w 1730 s. 74—75.
  - Kolegium wikariuszy s. 76—80.
    - Istniało przed r. 1406, ma statuty z 1541, potw. w 1762 s. 76—77.
    - a. Kaplica publ. albo kościółek pw. św. Wojciecha b. na Zawodziu; nowy z r. 1798 (pod zarz. wikariuszy) s. 79—80.
  - Kolegium mansonarzy s. 80—82.
    - Fund. w r. 1435, eryg. w 1440 s. 80—81.
  - 3 konfraternie i 1 konfederacja przy kolegiacie s. 82—84.
  - b. Klasztor Franciszkanów Konw na ter. par. kol. s. 85.
    - Tabela zapisów funduszowych dla kolegiaty s. 87—99.
    - Wykaz aniwersarzy w kolegiacie w r. 1810 s. 101—102.
    - Tabela odpustów, odprawianych z wystawieniem Najśw. Sakramentu s. 103—106.
  - Podp. duch. kol., wiz., sekr. i podpref., złoż. 8 V 1811 s. 106—107.
- IV. Dekret reformacyjny wyst. przez wiz. Logę (w imieniu arcybiskupa), zred. w 39 p. s. 109—124, opł. piecz. a-bpa Raczyńskiego na s. 124.
- V. Dodatki s. 125—134:
- Dezyderaty kol. wikariuszy (Kalisz, 8 V 1811) podane wizytatorowi s. 125—127.
  - Odpowiedź kan. Logi (Kalisz, 8 V 1811) na pismo wikariuszy s. 129—130.
  - Dochód roczny (1811) prałatów i kanoników s. 131.
  - Wyszczególnienie dochodu rocznego (1811) kol. wikariuszy s. 132.
  - Prośba (Kalisz, 6 V 1811) organisty i zarazem kantora kolegiaty d. 133—134.
  - Poświadczenie przez sekr. wiz. Dutkiewicza odpisu akt dla kolegiaty kal. s. 135; piecz. opł. Raczyńskiego.
  - Współcz. „*elenchus introcontentorum*” s. 137—138.

141

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 141.**

[2. Tyt. nad.] Akta wizytacji generalnej Świątnej **Kolegiaty Łowickiej** oraz instytucji od niej zależnych, przeprowadzonej w dniach od 7 do 13 lipca 1811 roku (powagą i z polecenia arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego²⁸⁷) przez sufragana i oficjała gnieźnieńskiego Ignacego Bardzińskiego²⁸⁸.

²⁸⁷ Por. przyp. 269.

²⁸⁸ Ignacy Nepomucen **Bardziński** h. Habdank (1750—1813), dr ob. prawa i teol.; akt. biskup tyt. sataleński a sufragan, kanonik i oficjał gen. gnieź., nadto prepozyt kap. Ięczyckiej i umiejowskiej. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1811, nłb.—Korytkowski P, I 31—33.—ADW: AAG. Wiz. 141).

[4. Opis zew.] Łac., pol.— 2° (33,9 × 21,2 cm). Stron II, 300; str. czyste: II, 10, 46, 70, 94, 102, 104, 106, 108—110, 112, 161—162, 164, 179—182, 184, 188, 211—214, 218, 220, 228, 242—244, 246—248, 274, 278—280, 283—284, 286, 299—300.— Oprawa współcz. w półskórek, podnisz., w r. 1975 wyrep. Na 1 s. okł. naklejka ze skrót. tyt., a na grzbiecie z syg. Kons. Kal.

[5. Syg. daw.] 125 (Inw. 1918, Chodyński).— № 9 (Spis 1857, Kons. Kal.).

[6. Uwagi] Osoba wizytatora znana jest z tytułu księgi i przyp. 288.— Sekretarzem wizytacji był ks. Marcin Konstanty Śremowicz (Szremowicz), prep. par. w Kole i w-dziek. dek. konińskiego. Weryfikował on obok wizytatora wszystkie części składowe dokumentacji tej kolegiaty.— Na pierwszym zaś miejscu podpisywali akta ich współautorzy, a więc kierownicy poszczególnych beneficjów. Za kapitułę stale, aż do s. 178, sygnował akta jej prep. Jan Siegel, mimo że z całym prawdopodobieństwem nie przygotowywał odpowiedzi na obydwie instrukcje wiz. (dla parafii i kolegiaty) z 10 II 1810. O pieczęciach związanych z podpisami podam nieco niżej.— Pytania dodatkowe dla kolegiat potraktowano w Łowiczu zasadniczo i najpierw na nie odpowiadano, dopiero zaś po nich na artykuły przeznaczone dla zwykłych parafii.— Nie zważając na to przedstawienie wypadnie nam stwierdzić, że materiał historyczny zawarty w tej pozycji — przy utracie ogółu lustracji archikolegiaty w Łęczycy — jest tu najbogatszy spośród wszystkich kolegiat archidiecezji. Treść akt składa się z nierównych dwóch części, z których pierwszą stanowią odpowiedzi na zapytania i różne materiały, a drugą — krótki dekret powiz. (s. 285—298).— Z dawniejszej treści trzeba wskazać na wpis statutów kapituły z r. 1528 (s. 11—24) oraz starszych dekretów ref. (s. 25—45). Wspomniano też o aktach dwóch zaginionych wizytacji kolegiaty czy też a-diak. łowickiego — z r. 1609 (a-bp Baranowski) i 1747 (prym. K. Szembek) s. 254. Pośród treści świeżej na podkreślenie zasługują kopie 3 delegacji wiz., wyst. przez a-bpa Raczyńskiego dla lustr. Bardzińskiego i rzut oka na przebieg wizytacji w Łowiczu pióra ks. Śremowicza (s. 1—9). Akta stwierdzają, że kapituła łow. posiada bibliotekę, która ma także swój katalog (s. 135), lecz tego do dokumentacji nie wciągnięto. Powyższe materiały byłyby jeszcze obszerniejsze, gdyby wizytator — w myśl polecenia arcybiskupa — odwiedził kan. drugą parafię w Łowiczu, Św. Ducha, oraz Dom Księży Emerytów (s. 1, 5—6).— Odcisków pieczęci znajdujemy w księdze wiele: piecz. opł. kapituły mieści się na s. 45, 50, 54, 57, 66, 69, 93, 101, 105, 160, 178; piecz. opł. kol. wikariuszy na s. 209, 272; piecz.

opł. konw. Pijarów na s. 277. Piecz. opł. bpa Bardzińskiego figuruje na s. 45, 50, 54, 58, 66, 69, 93, 101, 160, 178, 272; piecz. lak. tegoż wiz. na s. 105, 210, 236, 241, 277, 298.— Nadałem od siebie tytuł nin. księdze. Tytuł or., umieszczony na s. I, wydał mi się niewystarczający. Brzmion następow: „Acta visitationis generalis Insignis Collegiatae Loviciensis, tam capituli, quam et totius minoris cleri, anno Domini 1811 mense iulio peractae”. Natomiast na naklejce okładki skróć. tyt. jest taki: „Acta visitationis generalis Insignis Collegiatae Loviciensis, 1811”.— Rękopis został ekstradowany z Gniezna do Kalisza w r. 1822, skąd potem nie odesłano go do Warszawy, lecz po 1885 zwieziono do Włocławka. Jednak zarówno w Arch. Kol. Łow., jak też w Arch. A-diec. w Warszawie istnieją egzemplarze dekretu ref. tej lustracji.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

- I. Dokumenty związane z przeprowadzeniem wizytacji s. 1—9:
  - Rzut oka na przebieg wizytacji w mieście (civitas, urbs) Łowiczu w d. 7—10 (właściwie do 13) VII 1811 s. 1, 6—9.
  - A-bp I. Raczyński deleguje (Ciężen, 8 VI 1810) sufr. i of. gnieź. I. Bardzińskiego do zwizytowania kolegiaty i jedn. par. w Łowiczu (kop.) s. 2—3.
  - A-bp Raczyński poleca (Ciężen, 8 VI 1810; w tekście błęd.: 1811) wspom. Bardzińskiemu przeprowadzenie wizytacji Seminarium Duch. w Łowiczu (odp.) s. 4—5.
  - A-bp Raczyński deleguje (Ciężen, 25 II 1811) sufr. Bardzińskiego do zwizytowania reszty kościołów, kaplic, przytułków oraz instytucji w Łowiczu (kop.) s. 5—6.
- II. Załączniki do akt wizytacyjnych s. 11—105:
  - A. Statuty i dekrety ref. kolegiaty s. 11—45
    - Statuty kapitulne z r. 1528 (odp.) s. 11—24.
    - Dekret powiz. a-bpa Gembickiego z r. 1619 (kop.) s. 25—31.
    - Dekret powiz. a-bpa S. Szembeka z r. 1714 (odp.) s. 31—36.
    - Dekret powiz. a-bpa Potockiego z r. 1728 (kop.) s. 37—39.
    - Dekret powiz. a-bpa Ostrowskiego z r. 1782 (odp.) s. 39—45.
  - B. Tabela uniwersarzy kapitulnych (dwojaka) s. 47—50.
  - C. Sumariusz dochodów kapituły wg oszacowania w r. 1789 s. 51—54.
  - D. Sumariusz dokumentów kapituły z l. 1433—1777 s. 55—58.
  - E. „Ordo devotionis” w kolegiacie s. 59—66.
  - F. „Studiosi pauperes Alumnatus S. Leonardi...” w r. 1811 s. 67.
    - „Uczniowie szkolki parafialney kollegiaty...” w r. 1811 s. 68—69.
  - G. Inwentarz kościoła i zakrystii kolegiaty s. 71—93:
    - Obrazy i portrety s. 91.
    - Instrumenty muzyczne i nuty s. 92—93.
  - H. Tabela kapitałów i czynszów poszcz. beneficjów w kolegiacie s. 95—101.
  - I. „Ubody Szpitala S. Leonarda...” w r. 1811 s. 103.
    - „Ubody Szpitala S. Jana...” s. 105.

III. Odpowiedzi na artykuły wizytacyjne s. 111—282.

- A. Odpowiedzi dot. kapituły, kolegiów w niższych. instytucji zależnych od kap. s. 113—160:
- Skład kapituły 4 prałatury (prepozyt, dziekan, kustosz, archidiacon). 11 kan. grem., kanonicy hon., can. caecus s. 113—125.
  - Kolegiata i kapituła posiada tytuł *insignis* s. 125.
  - Posiedzenie kapitulne s. 130.
  - Statuty kapituły s. 133.
  - Archiwum kapituły, obejmujące m.in. akta kap. od r. 1525 s. 134—135.
  - Biblioteka kapitulna, mająca katalog książek, nie zał. do dokumentacji wiz. s. 135.
  - Kol. penitencjarzy i kaznodziejów s. 135—136.
  - Kol. wikariuszy s. 136—137 (eryg. w r. 1466 wzgl. 1467 s. 126, 189).
  - Kol. psalterzystów (eryg. w r. 1609) s. 137—138.
  - Kol. prebendarzy św. Krzyża czyli rorantystów (eryg. w r. 1761) s. 138—139.
  - Kapelanie (w liczbie 5) s. 139—141.
  - Altarie (w liczbie 9) s. 142—143.
  - Służba kościelna (kolegiaty) s. 145—146.
  - Szkoła czyli *Alumnat* pt. św. Leonarda s. 146—149.
  - Szpital Ubogich przy kościele pw. św. Leonarda op. s. 149—151.
  - Szpital Ubogich przy kaplicy publ. pw. św. Jana Chrzc. s. 151.
  - „*Mons Pietatis*” s. 151—154.
  - Suma pomocy dotkniętym klęskami elementarnymi s. 154—157.
  - Fundacje dla obcych kościołów i instytucji s. 157—158.
  - Bractwa w kolegiacie s. 158.
  - Personalia duchowieństwa kolegiaty s. 158—160.
- B. Odpowiedzi dot. kościoła kolegiackiego i zarazem parafialnego s. 163—178:
1. Pierwszy kościół par. fund. ok. r. 1100; kolegiata eryg. w 1433. Kol. uległa pożarowi w r. 1528 s. 11; obec. kościół zbud. a-bp M. Łubieński w r. 1652, kons. pw. Wniebowzięcia NMP 14 X 1660 prym. Prazmowski s. 165—166, 176.
  - Kościół posiada 5 kaplic, ogrójec i 14 ołtarzy s. 166—168, 71—72.
- C. Odpowiedzi na pytania złożone przez kol. wikariuszy i mansjonarzy s. 183—210:
- Stan osobisty wikariuszy i mansjonarzy s. 185—187.
  - Sumariusz dokumentów kol. wikariuszy i mansjonarzy z l. 1462—1791 s. 189—191.
  - Sumy zapisane wikariuszom na różnych dobrach s. 191—193.
  - Księgi metryk i parafii kolegiackiej od r. 1589 s. 194.
  - Statuty i kopiarz przywilejów wikariuszy s. 195.
  - Wykaz ludności par. kolegiackiej z r. 1811 s. 204—205.
  - Bractwo i konfederacja św. Jana Nepomucena w kolegiacie s. 205—206.
  - Dezyderaty kol. wikariuszy pod adresem wizytatora s. 207—210.
  - Odpowiedź kapituły (Łowicz 13 VII 1811) na pretensje wikariuszy s. 215—217.

- Wykaz dochodów kol. wikariuszy s. 219.
  - Wywody (przyp. kapituły), że wikariusze nie czynią zadość statutom, zwł. ordynacji a-bpa Raczyńskiego z 6 III 1809 s. 221—227
  - D. Odpowiedzi na punkty wiz. doręczone przez kol. psalterzystów s. 229—236.
  - E. Odpowiedzi na pytania złożone przez kol. prebendarzy s. 237—241.
  - F. Różne prośby do wizytatora s. 245—251:
    - Prośba podkustoszego kol. ks. (Piotra) Michałowskiego z 12 VII 1811 s. 245.
    - Prośba psalterzystów-suplentów (kaznodziejów) z 12 VII 1811 s. 249.
    - Odpowiedź wspom. kaznodziejom, dana 13 VII 1811 przez sen. psalterzystów ks. P. Śladeckiego s. 250—251.
  - a. Odpowiedzi na pytania dot. prepozytury szpitalnej z kościołem pw. św. Leonarda op. s. 143—144, 253—272.
    - Kościół, sprzed r. 1557. stoi w czole cmentarza publ., zw. Kierchow s. 253.
    - Sumariusz zapisów na kościół i szpital z l. 1551—1786 s. 263—264.
    - Prośba prob. Franciszka Cichockiego do wizytatora s. 271—272.
  - b. Kościół Pijarów; informacja o tamt. bractwie Szkaplerza NMP s. 273—277.
  - c. Klasztor Dominikanów; wiad. o dwóch bractwach (s. 281—282), z których Różańcowe eryg. tu, razem z konwentem, w r. 1400 s. 281.
  - d. Kaplica (sacellum) publ. pw. św. Jana Chrzc. s. 151.
  - e. Konwent Klarysek z własnym kościołem s. 144—145.
  - f-g. Klasztor Misjonarzy św. Wincentego i kaplica seminarzystów diec. (wzm.) s. 4—5, 7.
  - h. Zapiska o daw. pobycie w Łowiczu Księży Bartoszków s. 254.
  - i. Boczki, wieś w par. kolegiackiej, posiadająca kaplicę (oratorium) publ., zbud. w r. 1761 s. 144.
  - 2. W księdze brak dokumentacji dot. drugiej parafii w Łowiczu — Św. Ducha i Domu Księży Emerytów, znajdującym się przy tamt. kościele, które to instytucje nasz wizytator miał również uwzględnić — zob. s. 1. 5—6.
- IV. Dekret reformacyjny (11 punktów), wyst. przez sufr. Bardzińskiego (Gniezno. 15 XII 1811) dla kolegiaty, jej duchowieństwa oraz wymienionych instytucji s. 285—298.

142

A. OPIS KSIĘGI:

- [1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 142.**
- [2. Tyt. nad.] Akta wizytacji generalnej kolegiaty i parafii w Sieradzu, przeprowadzonej 1 października 1810 roku (powagą i z polecenia

arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego²⁸⁹) przez prałata Stanisława Kostkę Podbowicza²⁹⁰.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (33,1 × 22,1 cm).— Stron (świeżo policzb.) 26; str. czyste: 2, 26.— Oprawa z r. 1975 w płótno.

[5. Syg. daw.] 127 cz. (Inw. 1918, Chodyński).

[6. Uwagi] Jest to drugi egzemplarz dokumentacji wiz., znajdującej się w poz. 137 na s. 1055—1122, ale przeszło dwukrotnie skrócony. Nie ma w nim elementów inwentarzowych i aneksów. Wykonano go współcz. przy kol. sieradzkiej. Nie posiada żadnych podpisów ani pieczęci, zwłaszcza uwierzytelnienia przez wizytatora. Prał. Podbowicz chyba dlatego tych akt nie poświęcił, że nie są one pełnym odpisem jego dokumentacji wiz.— Materiał stanowi odpowiedź na pytania obydwu instrukcji wiz. z 10 II 1810.— Istotna treść jest tu taka sama jak w księdze o syg. 137, a więc w aktach znajdujemy również zapiskę o nie skatalogowanej bibliotece kapituły (s. 8).— W nagrodę za braki napotkane we właściwym opisie wiz. poszyt przynosi ze sobą dekret ref., wyst. przez arcybiskupa, którego nie ma rękopis 137 nie tylko dla naszej kolegiaty, ale też dla pozostałych parafii.— Akta nin. pochodzą z zespołu archiwalnego par. Sieradz, które już przed r. 1939 znalazły się we Włocławku.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

- I. Kościół kolegiacki i zarazem parafialny pw. Wszystkich Świętych s. 3—12:
  - Z dziejów kolegiaty do r. 1729, przy poprz. kościele pw. Trójcy Św. s. 3—6.
  - Wzm. o dwukrotnym okradzeniu kolegiaty w r. 1800 s. 8.
  - Akta metrykalne od r. 1603 s. 8.
  - Biblioteka kapitułna posiada kilkaset książek, jednak bez katalogu s. 8.
- II. Kapituła kol. oraz połączone kolegia wikariuszy i mansjonarzy s. 12—21:
  - Skład kapituły 2 prałatury (prepozytura, kustodia) i 5 kan. grem. s. 12—13.
  - Prawa, którymi się rządzi kapituła, i archiwum s. 14—16.
  - Wikariusze i mansjonarze (eryg. w r. 1612) s. 18—20.
  - Personalnia kleru kolegiackiego s. 20—21.
- III. Kościoły i kaplice na terenie parafii s. 22:
  - a. Kłocko, wieś w par. Sieradz, posiadająca kaplicę, raczej publ. a nie pryw., pw. św. Walentego m.
  - b. Klasztor Dominikanów z kościołem pw. św. Stanisława b.

²⁸⁹ Zob. przyp. 269.

²⁹⁰ Ks. Stanisław Kostka Podbowicz, dr ob. prawa, prałat etc. (ADW: AAG. Wiz. 142.— Por. przyp. 280).

- c. Prepozytura szpit. z kościołem pw. Św. Ducha, znajdująca się w rękach Miechowitów.
- IV. Dekret reformacyjny dla kolegiaty i parafii, wyd. (Ciążeń, 17 XI 1810) przez a-bpa Raczyńskiego, m.in. znoszący kustodię i 2 kanonie s. 23—25; na s. 25 piecz. a-bpa wycis. na sucho.

143

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 143.**

[2. Tyt. nad.] Akta wizytacji generalnej **kolegiaty** i parafii **w mieście Uniejowie**, przeprowadzonej w dniu 8 lipca 1811 roku (powagą i z polecenia arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego²⁹¹) przez prałata Stanisława Kostkę **Podbowicza**²⁹².

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (33,4 × 20,5 cm).— Stron (świeżo policzb.) II, 210; str. czyste: II, 54, 210.— Oprawa w półpiótno z ok. r. 1950. Karty wyprost. i wyrep. w r. 1975.

[5. Syg. daw.] 72 (Inw. 1918, Chodyński).

[6. Uwagi] Mamy tu do czynienia z uwierzytelnionym przez wizytatora i notariusza lustracji drugim egzemplarzem dokumentacji kolegiaty i zarazem parafii uniejowskiej (s. 209). Materiały or. znajdują się w poz. 137, na s. 301—516.— Wizytacja odbyła się 8 lipca, a poświadczenie nin. rękopisu 7 listopada 1811 r.— Odpis z oryginału został sporządzony przez kogoś z kapłanów kolegiaty. Kopia nie posiada żadnych pieczęci.— Pod względem treści brakuje w niej początku czyli tzw. aktu rozpoczęcia wizytacji kolegiaty i kapituły przez prep. Podbowicza (zob. syg. 137 s. 307—310). W zamian za to księga posiada pewne dodatki, mianowicie or. informację z r. 1741 o dziesięcinie dla kolegiaty ze wsi Klonowa w par. Uników dek. warc. (s. 117—120) oraz kilka zapisek, poczynionych w l. 1823—1824 przez prep. i dziek. uniej. Bartłomieja Saganowskiego (s. 15, 43, 53). Poza tym obydwie egzemplarze opisywanej wizytacji nie różnią się między sobą.— Rękopis dostał się do Włocławka z Uniejowa pod koniec XIX w.

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI:

I. Kościół kolegiacki i jedn. parafialny s. 1—50:

— Zbud. w r. 1349 nakł. a-bpa Jarosława ze Skotnik i przez niego kons. pw. Wniebowzięcia NMP, odb. (po pożarze) star. prym. M. Łubieńskiego w 1649; patronem kościoła jest św. Florian m. s. 1—2.

²⁹¹ Zob. przyp. 269.

²⁹² Ks. Stanisław Kostka **Podbowicz**, dr ob. prawa, prałat etc. (ADW: AAG. Wiz. 143.— Por. przyp. 280 i 290).

- Opis kolegiaty i jej wystroju s. 5—38:
  - Wzm. dot. życia i kultu bł. Bogumiła na wielu stronach; zob. w poz. 137.
  - Portrety różnych osób s. 35—36.
  - Akta metrykalne od r. 1648 do 1704 spalili Szwedzi (w 1704) s. 36—37.
- II. Kapituła, kolegia duchowne, instytucje zależne od kolegiaty s. 50—206:
  - Skład kapituły: 4 prałatury (probostwo, archidiaconia, dziekania (eryg. w r. 1649), kustodia (od 1529) oraz ich uposażenie s. 50—68; 6 kanonii grem. i ich fundusze s. 68—74; kanonicy hon. s. 75.
  - a. Prepozytura zwykła Benedyktynów z kościołem pw. św. Mikołaja b. wygasła za czasów pruskich (przed r. 1807); prepozyt św. Mikołaja był can. natus w kolegiacie s. 74—75.
  - Przywilej rokiety i mantoletu przysługuje prałatom i kan. od r. 1730 s. 76.
  - Opis kurii prałackich i kanonicznych s. 85—98.
  - Statuty kapituły pochodzą z r. 1743; dawniejsze spaliły się z kościołem w 1695 (raczej w 1633) s. 98—99.
  - Tabela aniwersarzy kapitulnych s. 99—102.
  - Archiwum kapitulne: opuszczono rok pocz. istnienia akt kap., podano sumariusz ważniejszych dokumentów, wymieniono wizytacje gen. kolegiaty z l. 1718—1780 s. 104—107.
  - Biblioteka kapituły spłonęła w czasie pożaru miasta i kolegiaty, przyp. w r. 1633 s. 115.
  - Kolegium wikariuszy s. 115—145:
    - Eryg. razem z kapitułą, zajmuje się duszpasterstwem w kolegiacie i we wsia ch parafii, posiada statuty z r. 1649 s. 116, 121.
    - Sumariusz dokumentów wikariuszy s. 135—145.
  - b. Jeden z wikariuszy był prebendarzem kaplicy arcybiskupiej na Zamku Uniejowskim s. 137.
  - Kolegium mansjonarzy s. 145—169:
    - Erek. w r. 1491, druga w 1506, statuty z 1618, podlega mu duszpasterstwo w mieście Uniejowie s. 145—147, 165.
  - c. Kościółek pw. Bożego Ciała w Starym Mieście (akt. z r. 1739) znajduje się w rękach mansjonarzy s. 147—158.
    - Sumariusz dokumentów mansjonarskich s. 165—169.
  - Bractwa i konfraternie (w liczbie 4) s. 169—183.
  - Szkoła s. 182—183.
  - d. Probostwo szpitalne Św. Ducha — już bez kościoła pod tymże wezw., fund. w r. 1283 przez a-bpa Jakuba Świnkę, rozebrany za rządów prym. Ostrowskiego s. 183—202:
    - Sumariusz dokumentów prepozytury szpit. (od r. 1481) s. 199—200.
  - Stan osobisty duchowieństwa kolegiaty s. 202—206.
  - Podpisy osób duchownych i świeckich (władz) z okazji wizytacji s. 206—208.
  - Poświadczenie zgodności odpisu z egz. oryginalnym (Skalmierzycy, 7 XI 1811), samymi tylko podpisami, przez wiz. gen. prał. Podbowicza i sekr. Bonawenturę Piaseckiego s. 209.

III. SERIA SPECJALNYCH WIZYTACJI DZIEKAŃSKICH, PRZEPROWADZONA W PARAFIACH W LATACH 1815—1816

WPROWADZENIE DO TEJ GRUPY WIZYTACYJNEJ

W r. 1814 lub 1815 a-bp Raczyński osobiście, albo za pośrednictwem obydwu konsystorzy gen. (w Gnieźnie i Łowiczu) polecił dziekanom przeprowadzenie wizytacji ekstraordynaryjnych swoich dekanatów w całej archidiecezji. Celem tej lustracji było zbadanie, na ile zostały wcielone w życie dekrety ref. z wizytacji gen. lat 1810—1812.— Proboszczowie odpowiadali w sposób skrócony na artykuły wiz., wydane przez arcybiskupa 10 II 1810 dla poprz. lustracji gen. Dziekani w asyście pisarzy dekanalnych objeżdżali parafie, weryfikowali akta i porównywali stan w nich zawarty ze znalezionym w rzeczywistości.— Na początku poszcz. relacji wszyscy współautorzy dokumentacji wiz. (proboszczowie) meldują, że podają „opis krótki, stosowany do aktu generalney wizyty”. Swoje elaboraty wykonali kierownicy beneficjów nie tylko na różnego formatu i jakości papierze oraz nie zawsze estetyczne, ale także z niejednakową poprawnością wewnętrzną.

Archiwum Diec. we Włocławku posiada z nin. serii wiz. tylko akta lustracji dek. tuszyńskiego (syg. 144). Ale w Arch. A-diec. w Gnieźnie znajdują się podobne akta z kilku dekanatów, najczęściej współprawne ze starszymi lub nowszymi. W Arch. Diec. w Częstochowie przechowuje się drugi egz. akt wiz. dek. tuszyńskiego oraz dokumentacja dek. brzeźnickiego. Można przypuścić, że w innych ośrodkach diecezjalnych b. obszaru arcybiskupstwa gnieź. odnajdzie się podobne akta z więcej jeszcze dekanatów.

Z tego powodu, że dokumentacja tej grupy lustracji każe proboszczom umieszczać ich parafie tylko w departamencie, powiecie i dekanacie (poz. 144), w tytule poniższej książki nie oznajmiłem już, iż dek. tuszyński leżał w archidiakonacie i oficjałacie gen. łowickim.

144

A. OPIS KSIĘGI:

[1. Syg. akt.] **AAG. Wiz. 144.**

[2. Tyt. nad.] Akta dziekańskiej wizytacji nadzwyczajnej parafii **Dekanatu Tuszyńskiego**, przeprowadzonej w listopadzie 1815 roku (z nakazu

arcybiskupa Ignacego Raczyńskiego²⁹³) przez miejscowego dziekana Franciszka Zader'a²⁹⁴.

[4. Opis zew.] Pol., łac.— 2° (34,1 × 22,9 i mniej cm).— Stron świeżo policzb.) 276; str. czyste: 2, 5—6, 14—16, 25—34, 36, 38, 44, 46, 56—64, 76—80, 89—92, 94, 96, 100—104, 114—116, 120, 125—132, 141—144, 146, 148, 154—156, 173—176, 182, 192—200, 202, 205—206, 215—216, 228—232, 234, 238, 248—252, 256, 258, 260—262, 267—268, 270, 274—276.— Oprawa w półpłótno z ok r. 1950.

[5. Syg. daw.] 199 cz. (inw. 1918, Chodyński).

[6. Uwagi] Odpowiedzi na artykuły redagowali proboszczowie lub ich zastępcy — przeważnie na papierze ze znakami wodnymi — a potem podpisywali dokumentację ze służbą kościelną, wójtami lub sołtysami. Z reguły przystawiali też pieczęcie parafialne, których napotkane odciski wszędzie melduję w cz. B nin. pozycji.— Znanymi z tytułu księgi i z przypisu dziekan Zader objechał w ciągu jednego miesiąca (listopada) wszystkie parafie w celu weryfikacji akt i sprawdzenia tożsamości stanu rzeczy z opisami. Towarzyszył mu pisarz dekanalny, ks. Piotr Zdyrkiewicz, pleb. par. Rozprza, który po dziekanie uwierzytelniał akta. Dziekan pozostawił w księdze tłocz. odciski (niezbyt wyraźne) piecz. swego dekanatu na s. 13, 30, 43, 55, 75, 88, 99, 113, 140, 153, 172, 191, 214, 227, 246, 266, 273. W Milejowie dziekan nie uwierzytelniał akt (s. 124). Odpowiedzi na artykuły z par. Kurowice zaginęły (s. 117—118), a w Suchcicach proboszcz ich nie uszykował (s. 233). Rozumie się, że ks. Zader nie wizytował własnej parafii (Mierzyn).— Dokumentację z poszcz. parafii dziekan wszędzie poprzedzał jedno- lub dwustronicowym wprowadzeniem, w którym ustosunkowywał się krytycznie do przedstawianych mu odpowiedzi oraz przedstawił przebieg swej wizytacji. Owe jego wstępy podpisywali proboszczowie, ich delegaci z parafii, wreszcie on sam z notariuszem.— W opisie księgi nie było potrzeba dawać punktu 3 (daty krań.).— Spośród dawniejszej treści pragnę zanotować powoływanie się współautorów dokumentacji na zaginione akta wizytacyjne a-diak. łączyckiego z r. 1633 (s. 71), 1699 (s. 40), 1717 (s. 68—71), 1779 (bpa Garnysza) s. 71.— Rękopis bez wątpienia został przekazany w r. 1822 z Gniezna do Kalisza, a po 1885 przewieziony do Włocławka.

²⁹³ Zob. przyp. 269.

²⁹⁴ Ks. Franciszek **Zader** (daw. Zaderer i Cader), akt. proboszcz par. Mierzyn i dziekan tuszyński. (*Schematyzm a-diec. gnieź.* 1815, nlb.— ADW: AAG. Wiz. 144).

B. ZAWARTOŚĆ KSIĘGI

1. Bąkowa Góra, wieś, wiz. 22 XI 1815 s. 1—13:
— Kościół fund. w r 1607 przez dziedz. Piotra Małachowskiego. woj. krak. s. 7.
2. Bęczkowice, wieś, wiz. 23 XI 1815 s. 17—24.
— Kościół zbud. w r 1762 przez kol. Jana hr na Przerębie Przerębskiego, kasz. spic. s. 19.
— Pieczęć tusz. par s. 24.
3. Będków, miasto wiz. 15 XI 1815 s. 35—43.
— Parafia posiada tytuł probostwa (prepozytury) s. 40.
— Kościół par. wyst. w r. 1466 nakł. Piotra Wspinka, kan. gnieź. etc. s. 37.
a. Rosocha, wieś. Filia par. Będków z kościołem pw św. Zygmunta kr. s. 43.
— Piecz. par., tłocz. na sucho, nie wid. s. 43.
4. Bogdanów, wieś, wiz. 6 XI 1815 s. 45—55, 65—75.
a. Parznowice, wieś na ter. par. Bogdanów, posiadająca kaplicę pryw. (zamkniętą) we dworze Pawła Biernackiego s. 54.
— Piecz. tusz. par s. 55.
b. Podstękalice i Postękalice, wieś. Ciągłe jeszcze filia par Bogdanów z kościołem pw św. Fabiana i Sebastiana mm., zbud. w r 1597 przez Krzysztofa Postękalskiego, wiz. 7 XI 1815 s. 65—75.
— Sumariusz dokumentów kościoła w Postękalicach s. 71—80.
— Piecz. tusz. tegoż kośc. s. 75.
5. Dłutów, wieś, wiz. 10 XI 1815 s. 81—88
— Kościół wyst. w r 1541 przez kapitułę krak. s. 83.
— Piecz. tusz. par (mało wid.) s. 88.
6. Gomulni Gomolin, wieś, wiz. 8 XI 1815 s. 93—99
— Kościół zbud. w r. 1666 nakł. dziedz. Wojciecha Tarnowskiego s. 95.
— Piecz. tusz. par. s. 99.
7. Gorzkowice, wieś, wiz. 25 XI 1815 s. 105—113:
— Kościół wyst. przez Franciszka z Kościelnych Zaremb Zarembę w r 1772 s. 107.
— Piecz. tusz. par. s. 112.
8. Kurowice, wieś, wiz. 14 XI 1815 s. 117—118.
— Brak odpowiedzi proboszcza na pytania. pewnie zaginęły
9. Milejów, wieś, wiz. 19 XI 1815: s. 119—124.
— Piecz. par. wycis. na sucho (mało wid.) na s. 124.
10. Moszczenica, wieś, wiz. 17 XI 1815 s. 133—140:
— Kościół pw św. Krzyża, zbud. przez kol. Małachowskiego s. 135, 136.
— Piecz. tusz. par. s. 140.
11. Piotrków, miasto, wiz. 18 XI 1815 s. 145—153.
a. Kolegium Pijarów s. 153.
b. Klasztor Dominikanów s. 153.
c. Klasztor Bernardynów s. 153.
d. Konwent Dominikanek s. 153.
e. Klasztor Franciszkanów Konw. s. 153.
f. Byki, wieś w par. Piotrków, w której znajduje się kaplica pryw. s. 153.
— Piecz. lak. par. s. 153.

12. R a c z n o i R ę c z n o , wieś, wiz. 21 XI 1815 s. 157—180
  - Kościół, pw. św. Stanisława b., odb. (po pożarze) star. Norbertanów z Witowa w r. 1813 s. 160.
  - Kopie 2 dokumentów z r. 1780, kończących zatarg gosp. pom. prob. G. Rzewuskim a opactwem Premonstratensów w Witowie s. 177—180.
13. R o z p r z a , miasto, wiz. 5 XI 1815 s. 181—191
  - Kościół wyst. w r. 1768 nakł. kol. Szymona z Kościelnych Zaremb Zarembe, kasz. sier. s. 183.
  - Piecz. tusz. par. z r. 1799 na s. 191.
14. R z g o w , miasto, wiz. 12 XI 1815 s. 201—214:
  - Kościół uległ pożarowi, razem z miasteczkiem, 25 VII 1812 s. 207.
  - Piecz. lak. par. s. 214.
15. S r o c k o , wieś, wiz. 16 XI 1815 s. 217—227
  - Kościół zbud. w r. 1766 przez kancl. w. kor. Małachowskiego, kol. s. 219.
  - a. B r z o z a , wieś w par. Srocko, gdzie istnieje kaplica pryw. (bez indultu) s. 227.
  - b. Ż u r o m i n , wieś na ter par. Srocko, mająca kaplicę pryw. (dla której indult wygaś) s. 227.
  - Piecz. opł. par. s. 227.
16. S u c h c i c e , wieś, wiz. 20 XI s. 233:
  - Pleban nie przygotował odpowiedzi na punkty.
17. S u l e j ó w , miasto, wiz. 20 XI 1815 s. 235—247, 253—255:
  - a. Prebenda czyli kościołek szpitalny (przy p. pw. św. Stanisława b.) w mieście s. 245.
  - b. N o w a W i e ś , wieś w par. Sulejów, posiadająca kaplicę publ. pw. św. Idziego op. s. 245.
  - Korespondencja z l. 1812—1814 w sprawie przydziału drzewa z lasów nar na cele parafii s. 247, 253—255.
  - Piecz. tusz. par. s. 246.
18. T u s z y n , miasto wiz. 11 XI 1815 s. 257—265:
  - Kościół znajduje się we wsł Tuszyniek s. 257.
  - Piecz. lak. par. s. 266.
19. W i t ó w , wieś, kościół opacki Norbertanów i zarazem parafialny, wiz. 19 XI 1815 s. 269—273:
  - Piecz. tusz. par. s. 273.

SPIS RZECZY CZĘŚCI I

Zeszyt 1	[1—179]
Spis treści	[3]
Wprowadzenie	[5]
I. Problem opracowania wstępu do repertorium	[5]
II. Uwagi o wizytacjach przeprowadzonych w archidiecezji gnieźnieńskiej oraz ich aktach	[7]
1. Rodzaje wizytacji	[7]
2. Obszerniej o wizytacjach odbywanych przez arcybiskupów	[10]
3. Przyczyny zaginięcia wielu ksiąg wizytacyjnych gnieźnieńskich, szczególnie arcybiskupich	[11]
a. Powody wspólne innym diecezjom	[11]
b. Przyczyny właściwe Gnieznu	[12]
4. Tragiczny koniec części zespołu akt arcybiskupów gnieźnieńskich zgromadzonych w Warszawie	[17]
5. Aktualne miejsca przechowywania oraz ilość ocalałych akt wizytacji gnieźnieńskich	[20]
III. Geneza i koncepcja repertorium	[22]
IV. Objaśnienie i rozplanowanie dzieła	[24]
1. Objaśnienie tytułu	[24]
2. Zakres i rozplanowanie repertorium	[26]
a. Zakres kwerendy	[26]
b. Plan repertorium	[28]
V. Poszczególne pozycje czyli jednostki. księgi, sygnatury repertorium, będące jednocześnie kolejnymi rozdziałami dzieła	[28]
A. Opisy ksiąg wizytacyjnych	[30]
B. Zawartość akt wizytacyjnych	[33]
a. Zakres podawanej informacji	[38]
1° Parafie i kościoły parafialne. Szczegółowa chronologia wizytacji	[40]
2° Filie, beneficja proste oraz inne kościoły i kaplice na terenie parafii	[46]
3° Informacje szczegółowe	[51]
b. Język redakcji repertorium	[53]
c. Przypisy w repertorium	[54]
VI. Najważniejsze elementy formalne i treściowe zawarte w księgach wizytacyjnych	[55]
VII. Konkordancja sygnatur wizytacyjnych zeszytu 1	[58]
VIII. Słownik skrótów	[59]

1. Skróty wyrazów i nazw złożonych	[59]
2. Skróty dzieł i wydawnictw cytowanych w przypisach włas- ciwego repertorium	[61]
IX. Spisy treści i objaśnienia typograficzne	[61]
Opis i zawartość akt	[65]
1. Część akt wizytacji archidiaconatu kaliskiego z roku 1602	[65]
2. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1603—1607	[67]
3. Akta wizytacji archidiaconatu gnieźnieńskiego z lat 1608—1609	[74]
4. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1610—1611	[83]
5. Akta wizytacji archidiaconatu uniejowskiego z lat 1635—1636	[94]
6. Akta wizytacji kościoła zak. i par. św. Mikołaja w Kaliszu z roku 1639	[101]
7. Akta wizytacji terytorium wieluńskiego z lat 1668—1669	[102]
8. Akta wizytacji archidiaconatu uniejowskiego z roku 1683	[106]
9. Akta wizytacji archidiaconatu uniejowskiego z lat 1711—1712	[112]
10. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1712—1713	[121]
11. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z roku 1719	[124]
12. Akta wizytacji terytorium wieluńskiego z roku 1720	[131]
13. Akta wizytacji archidiaconatu uniejowskiego z lat 1728—1729	[135]
14. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1728—1730	[144]
15. Akta wizytacji terytorium wieluńskiego z roku 1730	[151]
16. Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z roku 1739	[156]
17. Akta wizytacji południowej części archidiaconatu uniejowskiego (dek. brzeźnicki i radomszczański) oraz terytorium wieluńskiego z lat 1744—1747	[158]
18. Akta wizytacji terytorium wieluńskiego z lat 1752—1753	[166]
19. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1752—1755 (dek. kaliski, krotoszyński i pleszewski)	[170]
20. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z lat 1752—1755 cd. (dek. stawiszyński i stawski)	[175]
Zeszyt 2	[181-332]
Spis treści	[183]
Wprowadzenie	[185]
I. Wizytacje z okresu rządów arcybiskupa Władysława Aleksan- dra Łubieńskiego i zachowana po nich dokumentacja	[185]
1. Założenia ogólne	[185]
2. Czasokres opracowanych akt. Uwypuklenie pontyfikatów w dziele	[185]
3. Rodzaje wizytacji występujących w 2 zeszytach	[186]
4. Wizytacje generalne Łubieńskiego w ogólności	[187]
5. Dziekańskie wizytacje specjalne w szczególności	[188]
a. Nakazanie i cel wizytacji	[188]
b. Instrukcja wizytacyjna	[188]
c. Wizytatorzy. Przebieg lustracji. Zachowana i zaginiona dokumentacja wizytacyjna	[190]
1° Wizytatorzy	[190]
2° Przebieg lustracji	[191]
3° Zachowana i zaginiona dokumentacja	[192]

6. Potwierdzenie tezy o przechowywaniu akt wizytacyjnych w Łowiczu	[192]
II. Układ repertorium. Konkordancja sygnatur. Skróty	[193]
1. Kolejność ksiąg wizytacyjnych	[193]
2. Wewnętrzny układ repertorium	[194]
a. Opis ksiąg wizytacyjnych	[194]
b. Zawartość akt	[196]
c. Przypisy	[196]
3. Konkordancja sygnatur	[196]
4. Skróty	[197]
III. Omówienie bardziej charakterystycznej zawartości ksiąg wizytacyjnych	[198]
1. Treści formalne związane z wizytacjami oraz ich przekazy	[198]
2. Zwyczajne treści materiałowe zawarte w aktach	[199]
IV. Najważniejsze elementy formalne i treściowe znajdujące się w księgach wizytacyjnych 2 zeszytu	[204]
O p i s i z a w a r t o ść a k t	[211]
21. Materiały do wizytacji kolegiaty kaliskiej z roku 1755	[211]
Pontyfikat Władysława A. Łubieńskiego 1759—1767	[212]
Seria nadzwyczajnych wizytacji dziekańskich	[212]
22. Akta wizytacji dekanatu brzeźnickiego z roku 1759	[212]
23. Akta wizytacji pięciu parafii dziekańskich w archidiakonacie kaliskim z roku 1761	[214]
24. Akta wizytacji dekanatu konińskiego z lat 1759—1760	[216]
25. Akta wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1759	[218]
26. Akta wizytacji trzech urzędów i parafii dziekańskich w oficjale kurzelowskim z roku 1760	[220]
27. Akta wizytacji dekanatu gnieźnieńskiego Św. Trójcy z lat 1759—1760	[221]
28. Akta wizytacji dekanatu kłodawskiego z roku 1759	[222]
29. Akta wizytacji dekanatu kutnowskiego z roku 1759	[224]
30. Akta wizytacji dekanatu łączyckiego z roku 1759	[227]
31. Akta wizytacji dekanatu łowickiego z roku 1759	[229]
32. Akta wizytacji dekanatu lekneńskiego z roku 1760	[232]
33. Akta wizytacji dekanatu małogoskiego z roku 1759	[234]
34. Akta wizytacji dekanatu opoczyńskiego z roku 1760	[236]
35. Akta wizytacji dekanatu pleszewskiego z roku 1759	[237]
36. Akta wizytacji dekanatu przytyckiego z roku 1759	[239]
37. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1759	[242]
38. Akta wizytacji dekanatu rawskiego z lat 1759—1760	[244]
39. Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z roku 1759	[246]
40. Akta wizytacji dekanatu sompolńskiego z lat 1759—1760	[248]
41. Akta wizytacji dekanatu szadkowskiego z lat 1759—1760	[249]
42. Akta wizytacji dekanatu skrzyńskiego z lat 1759—1760	[251]
43. Akta wizytacji dekanatu słupeckiego z lat 1759—1760	[253]
44. Akta wizytacji dekanatu skierniewickiego z roku 1759	[256]
45. Akta wizytacji dekanatu stawskiego z roku 1759	[257]
46. Akta wizytacji dekanatu stawiszyńskiego z roku 1759	[259]
47. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1759	[261]
48. Akta wizytacji dekanatu uniejowskiego z roku 1759	[264]

49. Akta wizytacji dekanatu warszawskiego z lat 1759—1760	[266]
50. Akta wizytacji trzech kościołów dziekańskich oficjałatu wieluńskiego z roku 1759	[270]
51. Akta wizytacji dekanatu wieruszowskiego z roku 1759	[271]
52. Akta wizytacji dekanatu zbarskiego z lat 1759—1760	[273]
53. Akta wizytacji dekanatu zgnerskiego z roku 1759	[275]
54. Akta wizytacji dekanatu zarnowskiego z roku 1759	[276]
55. Akta wizytacji dekanatu znińskiego z roku 1760	[278]
Seria wizytacji generalnych	[281]
56. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego z roku 1761	[281]
57. Dekret reformacyjny dla kolegiaty uniejowskiej z roku 1761	[291]
58. Akta czterech wizytacji okręgu wołborskiego z lat 1633—1763	[293]
59. Akta wizytacji archidiaconatu uniejowskiego i terytorium wieluńskiego z lat 1761—1763	[297]
60. Akta wizytacji kolegiaty kurzelowskiej z roku 1765	[313]
61. Akta wizytacji parafii Sławno, Przedbórz, Parzno i Radomsko z roku 1765	[316]
62. Akta wizytacji parafii Krotoszyn i Zduny z roku 1765	[319]
63. Akta wizytacji dekanatów konińskiego i sompoleńskiego z lat 1765—1766	[321]
64. Akta wizytacji dekanatu słupeckiego z roku 1766	[326]
65. Akta wizytacji parafii Piotrków Trybunalski z roku 1766	[328]
66. Akta wizytacji kolegiaty wieluńskiej z roku 1766	[330]
Zeszyt 3	[333-459]
Spis treści	[335]
Wprowadzenie	[337]
I. Informacje ogólne	[337]
II. Ujmowanie repertorium pontyfikatami	[338]
III. Źródła do formalnej strony odbywania wizytacji w zeszycie 3	[338]
IV. Nieco uwag o dokumentacji wizytacyjnej 3 odcinka dzieła i jej zachowanych przekazach	[341]
V. Akta wizytacyjne w archiwach i w niniejszym repertorium	[343]
VI. Omówienie ważniejszej i bardziej charakterystycznej zawartości akt	[345]
VII. Schemat najważniejszych elementów formalnych i treściowych 3 odcinka dzieła	[348]
VIII. Konkordancja sygnatur. Skróty	[352]
1. Konkordancja sygnatur ksiąg wchodzących w skład 3 zeszytu repertorium	[352]
2. Skróty stosowane na niniejszym etapie opracowania	[353]
Opis i zawartość akt	[357]
Pontyfikat Gabriela J. Podoskiego 1767—1777	[357]
Seria specjalnych wizytacji dziekańskich	[357]
67. Akta wizytacji dekanatu konińskiego z roku 1775	[358]
68. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1775	[360]
Pontyfikat Antoniego K. Ostrowskiego 1777—1784	[363]
Seria ekstraordinaryjnych wizytacji dziekańskich	[363]
69. Akta wizytacji dekanatu kaliskiego z roku 1778	[363]
70. Akta wizytacji dekanatu konińskiego z roku 1778	[367]

71. Akta wizytacji dekanatu wieruszowskiego z roku 1778	[370]
Seria wizytacji generalnych	[372]
72. Akta wizytacji dekanatów szadkowskiego, warckiego i uniejow- skiego z roku 1779	[373]
73. Akta wizytacji dekanatów radomszczańskieo, brzeźnickiego i lu- tomierskiego z roku 1779	[381]
74. Sprawozdania z wizytacji 3 parafii w dekanacie radomszczań- skim, 4 w brzeźnickim i 13 w terytorium wieluńskim z lat 1779—1780	[387]
75. Dekrety reformacyjne do sprawozdań wiz. parafii wymienionych w poz. 74 oraz dla kolegiaty wieluńskiej z lat 1779—1780	[391]
76. Akta wizytacji pozostałych parafii terytorium wieluńskiego, nie uwzględnionych w poz. 74—75, z roku 1780	[394]
77. Akta wizytacji kolegiat w Uniejowie, Sieradzu, Łasku i Kurze- lowie oraz parafii w Piotrkowie z roku 1780	[398]
78. Akta wizytacji archidiaconatu kaliskiego (z kol. kaliską) z lat 1781—1783	[404]
79. Część akt wizytacji archidiaconatu kaliskiego, mian. dekanatów stawiszyńskiego i stawskiego, z lat 1782—1783	[417]
Pontyfikat Michała J. Poniałowskiego 1785—1794	[421]
Seria nadzwyczajnych wizytacji dziekańskich	[421]
80. Akta wizytacji dekanatu lutomierskiego z roku 1786	[422]
81. Akta wizytacji dekanatu szadkowskiego z roku 1788	[424]
82. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z lat 1786—1787	[429]
83. Akta wizytacji dekanatu warckiego z roku 1787	[433]
Seria wizytacji generalnych	[436]
84. Odpowiedzi na pytania przed wizytacją generalną, opracowane przez prepozyta parafii św. Mikołaja w Kaliszu w roku 1792	[438]
85. Akta wizytacji dekanatu konińskiego z lat 1790—1791	[440]
86. Akta wizytacji dekanatu krotoszyńskiego z roku 1790	[445]
87. Odpisy akt wizytacyjnych dekanatu sompoleńskiego z lat 1791— 1792	[449]
88. Akta wizytacji dekanatu uniejowskiego z lat 1790—1791	[453]
89. Akta wizytacji dekanatu warckiego (z kol. sieradzka) z roku 1791	[455]
Zeszyt 4	[461-664]
Spis treści	[463]
Wprowadzenie ogólne do zeszytu 4	[467]
I. Wizytacje ostatnich pontyfikatów gnieźnieńskich	[467]
II. Najważniejsze elementy formalne i rzeczowe akt 4 odcinka re- pertorium	[469]
III. Konkordancja sygnatur. Skróty	[472]
1. Konkordancja sygnatur ksiąg 4 zeszytu dzieła	[472]
2. Skróty dodane w 4 odcinku pracy	[473]
Opis i zawartość akt	[476]
Pontyfikat Ignacego Krasickiego 1795—1801	[476]
Pierwsza seria nadzwyczajnych wizytacji dziekań- skich, przeprowadzona w latach 1797—1798	[476]
Wprowadzenie do wizytacji serii 1	[476]
Archidiaconat łączycycki	[482]

90. Szczątki akt wizytacji dekanatu kłodawskiego z roku 1797	[482]
91. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z lat 1797—1798	[483]
92. Resztki akt wizytacji dekanatu zgierskiego z roku 1797	[487]
Archidiakoniat uniejowski	[487]
93. Akta wizytacji dekanatu brzeźnickiego z lat 1797—1798	[487]
94. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z lat 1797—1798	[491]
Terytorium wieluńskie	[497]
95. Akta wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1797	[497]
96. Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z lat 1797—1799	[499]
97. Akta wizytacji dekanatu wieruszowskiego z roku 1797	[503]
Dru ga seria specjalnych wizytacji dziekańskich, przeprowadzona w roku 1800	[506]
Wprowadzenie do lustracji serii 2	[506]
Archidiakoniat łączycki	[510]
98. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1800	[510]
Archidiakoniat kaliski	[513]
99. Część akt wizytacji dekanatu kaliskiego z roku 1800	[513]
Archidiakoniat uniejowski	[514]
100. Akta wizytacji dekanatu brzeźnickiego z roku 1800	[514]
101. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1800	[517]
Terytorium wieluńskie	[521]
102. Akta wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1800	[521]
103. Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu rudzkiego z roku 1800	[523]
104. Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu wieruszowskiego z roku 1800	[527]
Administracja Franciszka Malczewskiego 1801—1805	[529]
Wprowadzenie do wszystkich serii wizytacji i akt	[529]
I. Specjalne wizytacje dziekańskie parafii w akujących, przeprowadzone w roku 1801	[530]
105. Akta wizytacji parafii w archidiakonatach gnieźnieńskim, kalis- kim i uniejowskim z roku 1801	[530]
II. Nadzwyczajne wizytacje dziekańskie, przeprowadzone w archidiecezji w roku 1801	[533]
Wprowadzenie do tychże wizytacji	[533]
Archidiakoniat uniejowski	[534]
106. Akta wizytacji dekanatu radomszczańskiego z roku 1801	[534]
107. Resztki akt wizytacji (zew. i wew.) dekanatu szadkowskiego z roku 1801	[537]
Terytorium wieluńskie	[538]
108. Szczątki akt wizytacji dekanatu krzepickiego z roku 1801	[538]
109. Akta wizytacji dekanatu rudzkiego z roku 1801	[539]
110. Akta wizytacji (zew. i wew.) dekanatu wieruszowskiego z roku 1801	[541]
III. Odpowiedzi parafii i klasztorów na pytania rządu pruskiego, dane w roku 1802	[542]
Wprowadzenie do poniższej dokumentacji	[542]
Archidiakoniat uniejowski	[543]
111. Odpowiedzi parafii i klasztorów dekanatu szadkowskiego z roku 1802	[543]
112. Odpowiedzi parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802	[545]

113. Odpowiedzi parafii i klasztorów dekanatu warszawskiego z roku 1802 [547]
 IV. Stany parafii i klasztorów archidiecezji (ze szczególnym uwzględnieniem danych demograficznych, spisem inwentarza kościelnego i beneficjalnego oraz podaniem dochodów), przedstawione w roku 1802 . . . . . [549]
     Wprowadzenie do tych opisów . . . . . [549]
     Archidiakoniat gnieźnieński . . . . . [550]
114. Szczątki opisów stanu parafii dekanatu zbarskiego z roku 1802 [550]
     Archidiakoniat uniejowski . . . . . [551]
115. Opisy stanu parafii i klasztorów dekanatu szadkowskiego z roku 1802 . . . . . [551]
116. Opisy stanu parafii dekanatu uniejowskiego z roku 1802 . . . . [554]
117. Opisy stanu parafii i klasztorów dekanatu warszawskiego z roku 1802 . . . . . [555]
 V. Inwentarze kościelne i beneficjalne parafii z roku 1802 . . . . . [558]
     Wprowadzenie do tychże inwentarzy . . . . . [558]
118. Inwentarze parafialne dekanatu brzeźnickiego z roku 1802 . . . . [560]
119. Inwentarze parafialne dekanatu krzepickiego z roku 1802 . . . . [562]
120. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu kutnowskiego z roku 1802 . . . . . [564]
121. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu łutomierskiego z roku 1802 . . . . . [564]
122. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu łowickiego z roku 1802 . . . . . [565]
123. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu radomszczańskiego z roku 1802 . . . . . [566]
124. Resztki inwentarzy parafialnych dekanatu rawskiego z roku 1802 [568]
125. Inwentarze parafialne dekanatu rudzkiego z roku 1802 . . . . [568]
126. Inwentarze parafialne dekanatu skierniewickiego z roku 1802 . . [570]
127. Inwentarze parafialne dekanatu tuszyńskiego z roku 1802 . . . [571]
128. Szczątki inwentarzy parafialnych dekanatu wieruszowskiego z roku 1802 . . . . . [572]
129. Inwentarze parafialne dekanatu zgierskiego z roku 1802 . . . . [573]
 VI. Wizytacje urzędów i parafii dziekańskich przez oficjalów około roku 1802 . . . . . [576]
130. Akta wizytacji dziekanów archidiakonatu uniejowskiego z roku 1802 . . . . . [576]
 VII. Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościelne i beneficjalne z okresu rządów Krasickiego i Malczewskiego, a także dawniejsze . . . . . [577]
131. Luźne opisy parafii oraz inwentarze kościołów i beneficjów środkowej części archidiecezji z lat 1770—1806 . . . . . [577]
     Pontyfikat Ignacego Raczyńskiego 1807—1818 . . . . . [583]
     Wprowadzenie ogólne do lustracji Raczyńskiego . . . . . [583]
- I. Seria generalnych wizytacji parafii, przeprowadzona (poprzez dekanaty) w latach 1810—1812 . . . . . [583]
     Wprowadzenie do tej grupy wizytacyjnej . . . . . [583]
132. Akta wizytacji dekanatu kaliskiego z lat 1810 i 1812 . . . . . [586]

133. Akta wizytacji dekanatów rudzkiego (z kolegiatą wieluńską) i wieruszowskiego z lat 1810—1811 . . . . . [592]
134. Akta wizytacji dekanatu sompoleńskiego z roku 1810 . . . . . [600]
135. Akta wizytacji dekanatów szadkowskiego (z kol. łaską) i lutomińskiego z roku 1811 . . . . . [605]
136. Akta wizytacji dekanatów tuszyńskiego i radomszczańskiego z lat 1810—1812 . . . . . [614]
137. Akta wizytacji dekanatów uniejowskiego (z kol. uniejowską) i warkiego (z kol. sieradzka) z lat 1810—1812 . . . . . [624]
- II. Seria generalnych wizytacji kolegiat, odbyta w latach 1810—1811 . . . . . [637]
- Wprowadzenie do poniższej grupy wizytacyjnej . . . . . [637]
138. Akta wizytacji kolegiaty w Choczcu z roku 1811 . . . . . [639]
139. Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811 . . . . . [640]
140. Akta wizytacji kolegiaty w Kaliszu z roku 1811 (odpis) . . . . . [643]
141. Akta wizytacji kolegiaty w Łowiczu z roku 1811 . . . . . [645]
142. Akta wizytacji kolegiaty w Sieradzu z roku 1810 (odpis) . . . . . [649]
143. Akta wizytacji kolegiaty w Uniejowie z roku 1811 (odpis) . . . . . [651]
- III. Seria specjalnych wizytacji dziekańskich, przeprowadzona w parafiach w latach 1815—1816 . . . . . [653]
- Wprowadzenie do tej grupy wizytacyjnej . . . . . [653]
144. Akta wizytacji dekanatu tuszyńskiego z roku 1815 . . . . . [653]